ט' טבת תשמ"ג, 5.1.1983 מיספר 2366 76 עמודים שנה 47 המחיר: 50 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

גירושין

בבית הנשיא

וימר יעקבסון טמיר

בלי משוא פנים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4 תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־תבנית: יוסי שנון • רכז מערכת: שלמה פרנקל • עורכי ביתוב: תמי מוסקוביץ וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרתי • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב • הפצה: „גדר" בע"מ

קורא יקר,

אחרי שנודע כי בוטלה לפי שעה תוכניתו של בנק המיזרחי המאוחד לקנות את הבנק הבינלאומי הראשון, התפרסמה הידיעה הבאה: לפני חודשיים פנו ראשי בנק המיזרחי אל מישרד־האוצר בבקשה כי יאשר את הפיכת בנק־המשכנתאות טפחות לבנק מיסחרי רגיל.

לפני שבועים התייצבה סוללה מכובדת של עורכי־דין לפני ועדת־החקירה לעניין הטבח בצברה ובשאתילא. אחד מהם הוא עורך־הדין פרופסור דויד ליבאי, המייצג את ראש אמ"ן.

בישיבת המרכז של מיפלגת־העבודה, שנערכה בשבוע שעבר נבחר הח"כ דני רוזוליו כמזכיר החדש של חברת העובדים ההסתדרותית.

הטלוויזיה והעיתונות מסרו לפני שבועיים כי כתביו של הפיסיקאי אלברט איינשטיין, שעדיין לא פורסמו, יועברו בקרוב לאוניברסיטה העברית בירושלים.

כך תקף חיל־האוויר
הישראלי טור שיריון
פאר במקום פאר
פגישה בין
קלוצניק וערפאת?
טפחות
בנק מיסחרי?
ליבאי יגן על שגיא
רזוליו
חברת העובדים
כיתבי איינשטיין
לירושלים
שניצר ימשיך

העיתונות גם מסרה על פגישה בין מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת, ובין פילים קלוצניק, מי שעמד בראש הקונגרס היהודי העולמי.

צופי הטלוויזיה יכלו לחזות בשדרן דניאל פאר, שהחליף את השדרן מני פאר בתוכנית שעה טובה.

מה המשותף לכל האירועים האלה, שאירעו בשבועיים האחרונים?

התשובה: הם פורסמו לראשונה בדף תשקיף של העולם הזה.

הידיעה על התוכנית להפוך את בנק טפחות לבנק מיסחרי רגיל פורסמה כבר לפני שיבעה שבועות, כאשר התחיל המו"מ בין הבנק ומישרד־האוצר (העולם הזה 2359). הידיעה על מי שיהיה פרקליטו של ראש אמ"ן פורסמה לפני חמישה שבועות (העולם הזה 2361). הידיעה על כך שדני רוזוליו יכנס לתפקידו החדש בתחילת 1983 התפרסמה לפני שמונה שבועות (העולם הזה 2358). הידיעה על־כך שכיתבי איינשטיין יגיעו לירושלים התפרסמה לפני שישה שבועות (העולם הזה 2360). הידיעה על הפגישה הצפוייה בין ערפאת וקלוצניק פורסמה לפני שלושה שבועות (העולם הזה 2363), ואילו הידיעה על זהותו של המנחה הזמני של שעה טובה פורסמה לפני ארבעה שבועות (העולם הזה 2362). בכל המיקרים, זה היה סקופ קטן — פירסום ראשון בעיתונות הישראלית.

דף תשקיף הוא אחד מאותם מדורים בהעולם הזה, העוזרים לחרוג מן התחום של שבועון הבא לסכם את אירועי השבוע החולף. מדור זה מבקש להצביע גם על דברים העשויים לעמוד במרכז החדשות בשבוע שיבוא ובשבועות שלאחריו.

לא תמיד יכולים קוראי העולם הזה לעמוד בקלות על הייחוד הזה של המדור. הקוראים קונים את השבועון ומעיינים בו בכל אחד מימות השבוע. לעורכי־הלילה של העיתונים היומיים יש מינהגי־קריאה אחרים. הם מקבלים לידיהם את העולם הזה כבר ביום ג' לפנות־ערב, כאשר השבועון מופיע בחוצות תל־אביב. הם מעיינים מיד בעמוד שבו מופיע המדור, ושולחים את כתביהם כדי להרחיב את הידיעות הבלעדיות המופיעות בדף־תשקיף. הידיעות האלה מופיעות אחר־כך בלבוש אחר ביומונים. בהתאם לאחד הנוהגים המוזרים הנקוטים בעיתונות הישראלית, אין מציינים את מקור־הידיעה, וכך יוצא לעתים שקוראי העולם הזה קוראים ביומנים מה שיכולים היו לקרוא קודם לכן בדף־תשקיף, אילו קנו את העולם הזה מייד עם הופעתו.

לדף־תשקיף יש תפקיד נוסף: לנסות ולהתיר קשרי שתיקה והשתקה, ולהביא ידיעות שאין כל סיכוי שיופיעו בעיתונים אחרים. דוגמות לכך אינן חסרות. לפני חודשיים (העולם הזה 2356) פורסמה במדור זה ידיעה על־כך שחיל־האוויר הישראלי תקף טור־שיריון של צה"ל במילחמת־הלבנון. הידיעה פורסמה קודם לכן בשבועון הצרפתי נובל־אובזרווטר. אף אחד מהעיתונים העבריים לא העז לצטט את הידיעה. רק אחרי שהיא פורסמה בדף תשקיף, היא צוטטה גם בעיתונים האחרים.

דוגמה אחרת: לפני חודשיים התפרסמה בעיתונות ידיעה על ישראלי שנתפס בניסיון להברחת דולרים למצרים. זהותו של המבריח לא פורסמה, משום־מה. היה זה העולם הזה (2358) שפירסם שבועיים לאחר מכן כי היתה זו שרה טולידאנו, אשתו של נציג כור במצרים, אבי טולידאנו, שנתפסה כשעל גופה 43 אלף דולרים. היא סיפרה שהיה זה כסף פרטי של המישפחה.

כך גם ידיעה אחרת, על המתרחש מאחורי הקלעים של העיתונות העברית. קוראיו של היומון מעריב בוודאי מעוניינים לדעת מי יהיה עורך העיתון. היה זה העולם הזה (2361) שפירסם בתחילת חודש דצמבר כי העורך הראשי של היומון, שמואל שניצר, ימשיך בתפקידו עד לחודש יוני 1985, ולא יפרוש ביוני הקרוב, כפי שנקבע תחילה.

כתבת השער הקידמי:

משבר במישפחת נבון

הם עמדו להתגרש עוד לפני שנכנסו למישכן הנשיא. הגירושין נדחו. לפני זמן־מה הם חתמו על הסכם־גירושין, אך מקורביהם טוענים שההסכם בוטל ושעכשיו הכל בסדר. האם יתגרשו אופירה ויצחק נבון בכל זאת?
8

כתבת השער האחורי:

וידיאו־פיראטים

המוגים מסתערים על הסיפריות המשכירות קאסטות־וידיאו, העסקים פורחים, בעלי הסיפריות גורפים הון, ואיש אינו מתרגש מהעובדה שרוב הסחורה קלוקלת, משובשת, — ורובה גם גנובה.
49

אבק כוכבים

הן פה: ליז טיילור — יומרנית, קפריזית, חולנית. ברוק שילדס — טיבעית, רעננה, נמרצת. שני דורות של זוהר.
62

רמטכ"ל בצבת

החיילים מנסים להסיר מעליהם את האחריות ולהטילה על הפוליטיקאים, השרים טוענים כי לא יכלו לדעת והרמטכ"ל נקלע לאש צולבת בין שתי הקבוצות. העולם הזה מנתח את השלב המכריע בחקירת הטבח.
6

מי גנב אדמות בגדה?

במשך שנה נחשד משה רייק, מפעילי גוש־אמונים, בכך שהכריח ערבי זקן למכור לו את אדמותיו. השבוע ביטלה התביעה את כתב־האישום, והשופט קבע שאינו אשם. מי שלח את שכירי־החרב?
73

אשה של שוטר

נורית שפירא, יושבת־ראש איגוד נשות השוטרים, מספרת בראיון גלוי־לב להעולם הזה על חייה הקשים של אשת שוטר, המשכורת הנמוכה, היחסים בתוך המשטרה, החיים בצל האיומים ופרשת כפר־שלם ואומרת: „יש לי נשמה של שוטר!"
29

מטעות כפולה - למוות כפול

מישל נחמיאס הכניס לעיסקת הסמים את שולמית שלי ואת חגית וולדמן, נרקומניות מוכרות למישטרה. לכן, טוענת התביעה, רצחו שמעיה אנג'ל (בתמונה) ואשתו שמוליק את נחמיאס ואת שלי.
64

רוול, פרק ב'

בית־הקפה התל־אביבי המפורסם נפתח מחדש. אך גרטה, מוכרת הסיגריות שמכבר, אומרת: „הקליינטים הקבועים כבר מתו. זה לא יהיה מה שזה היה פעם!"
70

סילווסטר על אף הכל!

חרף הגשמים והרוחות יצאו המוני תל־אביבים מבתיהם החמים כדי לחגוג את ראש השנה 1983.
67

כוכבת עולה

הם באו מגרוזיה: האמא מוסיקאית, האבא רקדן, הבת מעצבת־אופנה: „אפתח בית־ספר אכסקלוסיבי ואעצב בגדים על רמה!"
46

מיפלגה עליזה

עסקן ליברלי עולה נתפס מתנשק עם עובד ליברלי ותיק. התרצאה — העובד פוטר.
45

רק לא שווייצר!

מכבי פתח־תיקווה דורשת מהקשר המצטיין שלה, ניסים כהן, לשנות את תנאי החוזה: בשום אופן הוא לא יעבור לדויד שווייצר במכבי תל־אביב!
74

זיקס לכל אירוע

רזיאלה גרשון היתה פעם בלהקה צבאית, אך החליטה שהשירה איננה מיקצוע יציתי והתחילה לעצב בגדים. התמחותה — ז'קטים.
52

מדורים קבועים:

תשקיף	4
במדינה	5
אתה והשקל	10
הנדון — הם אולי לא היו „אשכנאצים", אך בוודאי היו קהי־חושים	12
יומן אישי	15
אנשים	16
בלונים	18
חשבון עובר ושב	21
מיכתבים	22
הורוסקופ — ילדים בני מזל גדי	23
תשבץ	24
עולם קטן — סין, פקיסתאן, בריטניה ודרום־אפריקה	33
אנשים בעולם	35
זה וגם זה	41
מה הם אומרים — ישראל קיסר, אליעזר שוסטק, גבי זלצמן, דדי בורוביץ, ליזה בוקר וצביה כהן	42
רחל המרחלת	44
לי לה לו	48
נמר של נייר	54
זה היה העולם הזה שהיה	56
שידור — חוצפתם של קברנים	59
מיבחר שידורים — בטלוויזיה הישראלית והירדנית	60
קולנוע	66
ספורט	74

תשקיף

הסיוע לאתיופיה

נמשך

באמצע חודש ספטמבר ביקרו בישראל ארבעה קצינים גבוהים של צבא אתיופיה, שביקשו לרכוש חלקי חילוף למטוסים אמריקאיים הנמצאים בשירות חיל האוויר של אתיופיה. זאת מוסר השבועון „ז'ן אפריק".

כזכור גילה שר־החוץ דאז, משה דיין, כבר בשנת 1978 כי ישראל מספקת נשק למישטר הצבאי הסוציאליסטי באתיופיה.

מודעי - לביטחון?

אם יהיה על שר־הביטחון, אריאל שרון, לפרוש מתפקידו אחרי שיתפרסמו מסקנות ועדת־החקירה, יתכן ששר־האנרגיה־והתשתית, יצחק מודעי, יציע את עצמו לתפקיד.

להערכת חוגים במיפלגה הליברלית, זוהי הסיבה לפעילות המרובה שמגלה מודעי לאחרונה. הוא מבקש לבסס את מעמדו כשר בכיר בממשלה, שיוכל להיות מועמד לתפקיד החשוב.

עינברי נפסל

ב„זה הזמן"

על־פי הוראה מגבוה בוטל ראיון, שעמד להיערך בתוכנית האחרונה של „זה הזמן" עם איש קול־ישראל, פינחס עינברי. נושא הראיון היה אמור להיות ספר שכתב על מגעי ארצות־הברית, ירדן ואש"ף.

יאלצו את נבון

להמשיך

פעילים מרכזיים במיפלגת־העבודה רמזו שהם יצביעו בכנסת נגד בחירתו של נבון לתקופת־כהונה שניה. מטרתם היא להניעו לפרוש ולהכנס לחיים הפוליטיים.

אישיות בכירה ביותר במיפלגה, המקורבת לשימעון פרס, הציעה לו שיפנה לנבון ויודיע לו שהוא מוותר על מקומו. פרס נדהם מעצם הפניה של אותה אישיות, והבטיח תשובה בתוך זמן קצר.

מתיחות בין

ארידור וסדן

בין שר־האוצר יורם ארידור ובין מנכ"ל מישרדו, הפרופסור עזרא סדן, יש מתיחות.

הסיבה: בשיחות פנימיות הטיל ארידור על מנכ"ל מישרדו את האחריות לפריצת השביתה הגדולה של ההסתדרות, וסדן אינו מתכוון לשתוק.

ארידור יפרוש?

בתנועת־החרות רווחות שמועות כי יורם ארידור ינצל כל הזדמנות לפרוש מתפקידו, אם תימתח עליו ביקורת מצד ראש־הממשלה או שרים בכירים בממשלה.

אם יפרוש, יציע ארידור את התפקיד לאחד השרים הליברליים. להערכת ארידור, שום שר ליברלי לא יהיה מוכן למלא את התפקיד.

נגד עיתון־הערב

החדש

אחרי שנודע לבעלי „ידיעות אחרונות" כי עיתון הערב החדש שעומדים להוציא בעלי „הארץ" יפנה לשכבות עממיות, הם החליטו לפעול נגדו.

ידיעות אחרונות מחזר אחרי עיתונאים שהיומון החדש מבקש להשיגם. ואף פנה לעיתון־הערב המתחרה. מעריב, לפעול ביחד נגד העיתון החדש. אנשי ידיעות אחרונות רוגזים עליכך שעד כה לא קיבלו תשובה ממעריב.

העיתון החדש יכלול בין שמונה ל־12 עמודים, ויופיע כבר במחצית הראשונה של 1983. עורכו יהיה יוסי קליין, מי שהיה עורכו של המקומון הירושלמי „כל העיר".

הופרה ברית

הצעירים - למיפנה

במפד"ל מתרופפת הברית שבין הצעירים, שבראשותם של זבולון המר ויהודה בן־מאיר, ובין סיעת למיפנה של השר יוסף בורג.

הסיבות: חידוש הברית בין דויד גלאס ובין אנשי למפנה, ועמדתם של הצעירים בפרשת בחירתו מחדש של הרב הראשי שלמה גורן. למיפנה עדיין מתנגדת לגורן.

חזית דתית?

הכישלון המוחלט של „מסע ההתעוררות" במפד"ל הביא לכך שבכסיעות שונות במיפלגה זאת תהיה תביעה להקים חזית דתית לקראת הבחירות הקרובות לרשויות המקומיות, כהכנה לקראת חזית כזאת גם בבחירות לכנסת.

אנשי פועלי אגודת ישראל, שאין להם ייצוג בכנסת, יתמכו ברעיון, אך צפוייה התנגדות במועצת־גדולי־התורה, השולטת בסיעת אגודת ישראל.

פרישה מתמ"י?

בתמ"י יש שמועות כאילו עומד מזכ"ל התנועה, בנימין („פואד") בן־אליעזר, לפרוש מן התנועה ולהצטרף למיפלגת העבודה.

בתמ"י יש גם תסיסה על רקע התנהגותו של המיליארדר נסים גאון, המתנה את תמיכתו הכספית בשורה של תנאים ותביעות, שבתמ"י אין מוכנים לעמוד בהם.

דורשים בחירות

חדשות בחרות

פעילים בתנועת־החרות דורשים את פתיחת הרשימות ועריכת בחירות חדשות למרכז. הסיבה — הבחירות נערכו בחודש מאי האחרון. וחיית הוועידה לחול־המועד פסח הקרוב, משמעה שמי שנבחר לפני כשנה יהיה הנציג במרכז.

הטענה היא שיחסי־הכוחות במיפלגה השתנו באופן מובהק בשנה האחרונה.

רבי לא יישפט

אשר רבי, שהודה במיספר גדול של רציחות „על רקע דתי", הוכרז כבלתי־שפוי בדעתו, ולא יועמד לדין.

קוטלוביץ' החוצה

לא מן הנמנע הוא שרפאל קוטלוביץ, המחזיק בתיק־העליה בהנהלת הסוכנות, יקבל תפקיד אחר.

בחרות מייעדים לו את תפקיד יושב־ראש תנועת חרות העולמית בשכר. במקומו ייבחר להנהלה — המישנה למנכ"ל הקרן הקיימת לישראל, שלמה („בובי") אריאב.

מאיר שמיר לא יודח

ראש מינהל מקרקעי ישראל, מאיר שמיר, לא יודח על־ידי שר־החקלאות, שימחה ארליך.

למרות שפורסם שיחליף אותו עורך־הדין משה ליפקה, שוררים קשרים טובים בין שמיר וארליך.

הונאת־ענק בדרום

מישטרת באר־שבע סיימה חקירה של בעל־מיסעדה, שהונה חברה כלכלית בסכומי־ענק.

האיש הפעיל במקום מיזנון־פועלים, והגיש חשבוניות מנופחות המסתכמות במאות אלפי שקלים.

רומן לאלמנה?

לאחרונה רווחות שמועות על כך שלאלמנה של אישיות מפורסמת יש רומן סוער עם אישיות ידועה.

על־פי עצת ידידים, מצניעים ה־שניים את הרומן לעת־עתה.

ההסתדרות מאחורי

עיסקת הבנקים?

סגן־שר כלכלי גילה בפגישה סגורה שחברה של משק־העובדים, הפועלת בחו"ל, עמדה בגלל שיקולים משלה מאחרי הניסיון למכור את הבנק הבינלאומי לבנק המיזרחי.

הבנק יוריד שערים

אחד הבנקים הגדולים עומד לגרום בקרוב להורדת שערים מאסיבית בבורסה.

אנשי הבנק חוששים שאם לא הם יעשו זאת, לא תהיה להם שליטה על המתרחש בשוק המניות.

מתלבשים על מניה

קבוצת משקיעים בבורסה, ש„טירטרה" באחרונה מניה של חברת־השקעות, עומדת להתלבש על מניה חדשה.

המדובר במנית דלתא גליל, שעליה מדברים חברי אותה קבוצה באוזני זרים.

ניר לגלי צה"ל

עמירם ניר יתקבל לחצי־מישרה בתחנה הצבאית, „גלי־צה"ל".

הוא יערוך ויגיש תוכנית שבועית, שתעסוק בענייני אסטרטגיה וצבא.

עוזר נוסף לפרס

עזמרי מהריאן, בעל חברת־סרטים, בן 30, יתמנה כעוזר נוסף לשימעון פרס.

הוא יחליף בתפקידו את גידעון לוי, שיצא לחופשה ממושכת, ושמילא גם תפקיד של דובר.

התיק שנעלם נמצא

התיק שנעלם מבית־המישפט בתל־אביב (תשקיף „העולם הזה" 2365) נמצא.

הפרקליט התל־אביבי מאיר זיו, שייצג את אחד הצדדים המופיעים בתיק, יתבע לחקור מי בבית־המישפט נתן הוראה להעביר את התיק ללישכת עורכי־הדין בלי להודיע על־כך אף לאחד מהצדדים.

תפנית במישפט

פלאטו־שרון

אנט פלאטו־שרון הגישה תלונה רשמית במישטרה נגד ג'ק לקומבה, שתבע את בני הזוג שרון ואמו על העלמות והברחות כספים.

אנט שרון טוענת שלקומבה, תושב־חוץ, הגיש תצהירי־שקר בכל הנוגע אליה.

אם יתערער מעמדו של התובע, עשוי שרון להשתחרר מאחד המישפטים המעיקים עליו ביותר.

במדינה

נורמליזציה

העם

שלג ושל"ג

השלג נמס על הקרקע, ושל"ג הוכח כמיבצע כושל, שלא הבטיח את שלום הגליל.

הר־כנען התכסה במעטה של שלג. צפת היתה מנותקת. במקומות שונים הופסקו הלימודים, מפני שממשלת־ישראל לא היתה מוכנה להקציב את הכספים הדרושים לחימום הכיתות.

אך לא השלג איים השבוע על שלום־הגליל.

נמצא איום הרבה יותר ממשי.

כתובת על הקיר. שיבעה חודשים אחרי שהממשלה יצאה למילחמה שנקראה „מיבצע שלום־הגליל", הסתבר כי סכנת־הפיגוע נשארה בעינה כפי שהיתה קודם לכן.

בקריית־שמונה התכנסו המישלחות למשא־ומתן שנועד לשים קץ למילחמה זו, הארוכה בתולדות ישראל, הממשיכה לתבוע קורבנות ישראליים — הרוגים ופצועים — כימעט מדי יום. באותה שעה כוונו אל העיירה משגרי־טילים.

אחרי שנפלו 500 קורבנות, ואחרי שישראל שילמה מחיר עצום ורב בכל השטחים עבור מיבצע זה, הסתבר כי הכל היה לשווא: סכנת־הפיגועים היתה כפי שהיתה.

קשה היה להעלות על הדעת סיכום חמור יותר למילחמה: היא עלתה הרבה, והיא לא פתרה דבר. התפארותם של אריאל שרון ורפאל איתן ערב המילחמה, כאילו ניתן „לפתור את הבעייה הפלסטינית" באמצעים צבאיים, הוכחה כמיקסם־שווא. כפי שאמרו אנשים חכמים מהם במשך זמן רב: לבעייה זו, כמו לכל סיכסוך בין שני עמים, אין פיתרון צבאי. יש רק פיתרון מדיני (ראה להלן).

בשביל מנחם בגין, שרון ואיתן היתה זאת הכתובת על הקיר.

המילחמה

מבחן השלום

ראש אש"ף ונשיא עיראק קראו לשלום עם ישראל — אך הממשלה והכנסת שותקות.

מעולם לא עמדה ממשלת־ישראל לפני מיתקפה כה מרוכזת של יוזמות־שלום. הצעות־השלום ירדו עליה במטח. בעיני קברניטי המדינה הן היו גרועות מכל מטח של פגזים.

היוזמה המדהימה ביותר באה ממרחק. סדאם חוסיין, השליט הבילעדי של עיראק, פירסם שיחה שניהל כבר לפני ארבעה חודשים עם מדינאי אמריקאי, ולא סתם אמריקאי, אלא דווקא פוליטיקאי יהודי: סטפן סולארג', חבר בית־הנבחרים של ארצות־הברית, יהודי צעיר המייצג מחוז־בחירה „יהודי" בברוקלין.

„תפקיד מכריע". אך היוזמות העיקריות באו מפי האדם המוסמך לכך ביותר: יאסר ערפאת.

ערב שנת 1983, ב־30 בדצמבר, שעה קלה לפני שעמד לסוס לפגישה עם הקאנצלר ברונו קרייסקי בפאלמה־דה־מיורקה הספרדית, העניק ערפאת ראיון לעיתונאית אוסטרית. בראיון זה חזר על הצעתו לכנס כינוס של הוגי־דיעות ישראליים ופלסטיניים, לדיון בענייני השלום.

ערפאת לכתב הישראלי של לה מונד, אמנון קפליוק, בראיון שהתקיים בביירות הנצורה (ראה יומן אישי). אולם אף כלי־תיקשורת ישראלי אחד לא מצא אז לנכון לפרסם את הראיון במלואו — מלבד העולם הזה (2346).

גם השבוע, כאשר חזר ערפאת על ההצעה בתוניס החופשית, ולא בביירות הנצורה, לא מצא אף כלי־תיקשורת ישראלי אחד לנכון לפרסם את הראיון במלואו (ראה מיסגרת).

לפני כן השמיע ערפאת הצעה מרעישה אחרת: להעניק ראיון בילעדי לטלוויזיה הממלכתית של מדינת־ישראל. הטלוויזיה לא זו מילבד שלא נענתה להצעה, אלא אף העלימה אותה מצופיה (ראה שידור).

ערפאת גם הצהיר באורח חד־משמעי שהוא מוכן להכרה הדדית עם מדינת־ישראל.

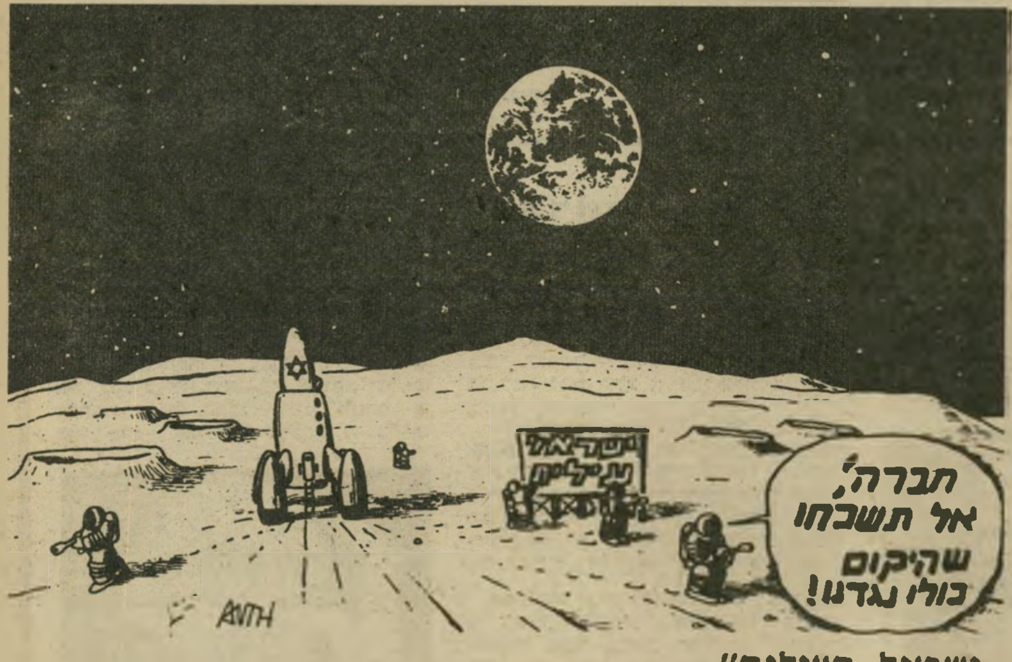

„ישראל העילית"

(קאריקטורה של רות במאות עיתונים אמריקאיים)

לפני כן הצהיר ערפאת באוזני סוכנות־הידיעות היוונית: „הכוחות המתקדמים והדמוקרטיים בישראל יכולים למלא תפקיד מכריע בהסדר צודק של הבעייה הפלסטינית. יש לי אמון רב בהם."

למרבה הצער, לא נעשה השבוע דבר בישראל שיכול היה להצדיק אמון זה. תנועת־השלום הישראלית היתה כימעט משותקת. הסיבה: הווטו המוחלט שהטיל המערך על כל פעולה משמעותית של תנועת שלום עכשיו.

מיעוטים

הר־געש חדש

לאריאל שרון היה זמן לאליזבת טיילור. לא היה לו זמן לדרוזים מהלבנון.

לאריאל שרון היה השבוע זמן כדי לקבל בחוותו את השחקנית עתירת־השערוריות, אליזבת טיילור. אבל לאריאל שרון לא היה זמן לקבל את פניה של מישלחת דרוזית מלבנון, הממתינה לו בארץ מזה שבועיים, כדי לדון על המאורעות בהרי־השוף.

באותו היום שבו נערך המיפגש ההיסטורי בין שרון וטיילור, נהרג חייל ישראלי בהרי־השוף.

לא רק בדם. הסירוב להתמודד עם בעיית נוכחותם של חיילי צה"ל בהרי־השוף הגיע השבוע לצליל גבוה. מנחם בגין אסר בישיבת־הממשלה על שר־התיקשורת, מרדכי ציפורי, אף להעלות את הנושא.

המחיר של סירוב זה אינו מתבטא רק בדם. הוא עלול לעלות לישראל מחיר עצום, מסוג שונה לגמרי.

למחרת קום המדינה יצרה ממשלת דויד בן־גוריון את הפיקציה כאילו מהווה העדה הדרוזית בישראל עם נפרד — לאום שונה מן הלאום הערבי. עסקני הדרוזים קיבלו קביעה מופרכת זו, מפני ששירתו את השילטון, ומפני שהאמינו כי הם ועדתם ייצאו נשכרים מכך.

הדרוזים הם, כמובן, ערבים לכל דבר. הם שונים משאר הערבים רק באמונתם.

אולם רצון השילטון התקיים. הדרוזים הפכו „לאום" נפרד, וכך מצויין בתעודת־הזהות. הם שירתו בצה"ל ובמישמר־הגבול, הצטיינו במיוחד בפעולות נגד ערבים אחרים. כיום יש מיספר גדול של חיילי־מילואים דרוזים, נוסף על הדרוזים המשרתים בצבא־הקבע ובשרות־חובה סדיר.

נשק לפלאנגות. בידודם של הדרוזים בישראל יכול היה להתקיים רק כל עוד לא היה קיים מגע יומיומי בינם ובין אחיהם בסוריה ובלבנון.

כאשר כבשה ישראל כמה כפרים דרוזיים ברמת־הגולן, נסדקה חומת־הבידוד. אולם הדבר לא השפיע על החיילים הדרוזיים, כי הם קיבלו את ההנחה שיש מילחמה בין סוריה וישראל, וכי הצבא הדרוזי — הכולל מפקדים וחיילים דרוזיים רבים — הוא צבא־אויב.

אך לאחרונה התערער מצב זה לחלוטין. הדרוזים משרתים עתה בלבנון, שם אין אוייב. הם באו במגע עם מציאות חדשה. עדה דרוזית גדולה וחזקה, העומדת לפני סכנת־טבח מצד אויביהם המסורתיים, המארונים. בעוד שצה"ל החרים חלק מן הנשק שהיה בידי הדרוזים בהרי־השוף, הוא העניק כמויות עצומות של נשק מכל הסוגים לפלאנגות, שאינן מסתירות כלל את כוונתן לחסל את הדרוזים בהזדמנות הראשונה.

ידידי האוייב. כל זה חורש חריש עמוק מאוד בליבם של הדרוזים בישראל. מזה כמה שבועות הם נתונים בתהליך של תסיסה, העלולה לשנות ברבות הימים לחלוטין את יחסם למדינת־ישראל. התוצאות עלולות להדהים רבים.

הברית הישראלית־דרוזית הופרה בצורה גסה. ליבו של כל דרוזי „ישראלי" קשור בליבם של אחיו בלבנון. הוא רואה בפלאנגות אוייב רצחני, ומי שעוזר לפלאנגות נראה כאוייב הדרוזים.

כל זה עמד להידון בשיחה עם המישלחת הדרוזית מלבנון ואריאל שרון. שרון לא קיבל אותה. תחת זאת קיבל את פניה של אשה מטופשת מהוליווד.

ערפאת על מיפגש ישראלי־פלסטיני

להלן תעתיק מילולי מלא של הקטע מדבריו של יאסר ערפאת על תנועת־השלום הישראלית. הדברים נאמרו בראיון עם כתבת העיתון הווינאי „קוריר". הכתבת גודרון הרונטר, המתגוררת בפאריס, טסה לשם כך לתוניס, אחרי שהובטח לה ראיון בילעדי זה.

המראיינת: דווקא בימי מילחמת־הלבנון הגיעה בישראל לידי ביטוי חזק תנועת־שלום. כיצד מתייחס אש"ף אליה?

ערפאת: העברתי לה את תודתי באמצעות כלי־התיקשורת. השמעתי דיברי־הערכה עליה בנאומיי, למשל ברומא ובכוויית. אני משגר להם, בשם לוחמינו, בשם עמנו, את איחוליי הטובים ביותר. אני מושיט את ידי לתנועת־השלום הישראלית. היא נגד מילחמה, נגד טבח, נגד טרוריזם, בעד זכויותינו.

המראיינת: מדוע לא קשרת עימה קשרים חזקים יותר לפני הפלישה ללבנון?

ערפאת: הקשרים עימם קיימים מזמן. לא עם כולם, אבל עם כמה אישים. אנו עומדים על כך שמגעים אלה יימשכו. אני רוצה לומר בצורה ברורה לגמרי: לא היהודים אשמים במעשי־הטבח, כמו הטבח במחנות־הפליטים הלבנוניים צברה ושאתילא. האשם הוא בכת המיליטריסטית, שבראשה עומדים בגין ורוצח־הילדים שרון.

המראיינת: באוגוסט אמרת לעיתונאי הצרפתי אמנון קפליוק (במקור קפלוק) מהעיתון לה מונד, שיש אפשרות למיפגש ישראלי־פלסטיני, כדי לדון בשלום. לאן הגעת בעניין זה?

ערפאת: אני ממתין לכך שמר קפליוק ייטול לידיו את היוזמה ויארגן כינוס כזה, יחד עם אישים כנים וישרים אחרים, שביטאו עמדות אמיצות, ושמחו נגד הטבח.

המראיינת: מדוע יעשה זאת עיתונאי? מדוע לא תעשה זאת אתה?

ערפאת: מפני שהוא הבטיח את זה! אני מקווה שהוא יקרא ראיון זה.

דו״ח מיוחד

תישעה „הוזהרו" - ומצבם כמצב נאשמים שאשמתם הוכחה לכאורה. על מה מבוססת הגנתם?

קציני־הצבא ואנשי קהילת־המודיעין למדו הפעם היטב את הלקח של ועדת־אגרנט. הם לא היו מוכנים לשלם את המחיר ללא מאבק עיקש לחוכחת צידקתם. כולם ללא יוצא מן הכלל תע־מידו לעצמם עורכי־דין מעולים והביאו כל ראיה אפשרית לטובתם. חלק מן ה־פוליטיקאים נהגו כאילו אינם מבינים נכונה את מצבם, והם עלולים לסבול מכך.

מאז נשלחו על־ידי ועדת־החקירה ש־בראשותו של השופט יצחק כהן מיכת־בי־האזהרה, היו האישים המוזהרים ב־מצב הדומה למצבם של נאשמים שאש־מתם הוכחה לכאורה. במיכתבים הזהירה אותם הוועדה מפני הסעיפים העלולים לפגוע בהם. היא נתנה להם אפשרות להעלות את גירסותיהם, ולסתור את ה־ראיות שהובאו נגדם.

כאשר התחיל השלב השני של החקי־רה, הפכו הדיונים בה דומים מאוד לד־יונים המתנהלים במהלך מישפט. לפני חברי־הוועדה, ששניים מהם הינם שופ־טים מיקצועיים, הופיעו מדי יום עורכי־דין מנוסים, שעשו את מלאכתם נאמנה: חקרו עדים והציגו מוצגים וראיות חד־שים, ממש כמו בבית־מישפט.

לאור זאת, צריך למצוא הסבר להת־נהגותם של הפוליטיקאים. בבית־המיש־פט נהוג שכאשר נאשם בוחר שלא ל־הביא ראיות, הוא גוזר את גורלו במו־ידיו. שתיקתו תתפרש על־ידי בית־המיש־פט לרעתו, והוא יורשע בדין.

החיילים נגד הפוליטיקאים (והרמטכ״ל באמצע)

יתכן שמצבם של מנחם בגין ויצחק שמיר עתה אינו טוב מזה. הם בחרו ש־לא להופיע לפני הוועדה ולא לסתור את הראיות נגדם, אם תחליט הוועדה לנהוג על־פי המתחייב מחומר הראיות שלא נס־תר על ידם, עלולה התוצאה להיות חמו־רה עבורם.

האם יתכן שההסבר להתנהגותם של מנחם בגין ויצחק שמיר אינו מישפטי, ואינו תלוי בחומר שיש בידי הוועדה, אלא שההסבר הוא פוליטי?

שר־הביטחון, אריאל שרון, בחר בדרך־ביניים: הוא גם היה מיוצג, אומנם, על־ידי פרקליטים משלו, אך הוא בחר שלא להופיע ולהעיד לפני הוועדה. לעומת זאת נקט עוזרו, אבי דודאי, בדרך שדמ־תה לדרך שבה נהגו אנשי־הצבא. הוא העמיד פרקליט־חוקר, העיד בעצמו ו־הביא עדים וראיות.

בכלל, אפשר לחלק את תישעת המוז־הרים לארבע קבוצות. קבוצה אחת כו־ללת את הפוליטיקאים: בגין, שמיר, ש־רון וגם דודאי. קבוצה שניה כוללת את אנשי קהילת־המודיעין: ראש אמ״ן יהו־שע שגיא וראש המוסד, שזהותו חסויה. קבוצה שלישית כוללת את החיילים ש־היו בסמוך למחנות־הפליטים: האלוף אמיר דרורי ומפקד האוגדה, תת־אלוף עמוס ירון. את הרמטכ״ל, רב־אלוף רפ־אל איתן, אי־אפשר לצרף לשום קבוצה. אנשי־הצבא רואים בו נציג של הדרג המדיני, אשר החליט על הכנסת הפלאנ־גות למחנות־הפליטים, הפוליטיקאים רו־אים בו חייל.

ניגוד האינטרסים הברור ביותר קיים בין החיילים מזה, ובין הפוליטיקאים מזה. ההגנה העיקרית של הפוליטיקאים היא: לא יכולנו לדעת מה יתרחש במ־חנות, ולא ידענו מה מתרחש שם, מכיוון שלא היתה זרימת ידיעות מכיוון קהי־לת־המודיעין והצבא. ההגנה העיקרית של החיילים ואנשי המודיעין והביון היא: ההחלטה היתה בידי הפוליטיקאים, והם החליטו מה שהחליטו, למרות מה ש־ידעו, והם ידעו די. לכן האחריות חלה עליהם.

כיצד מתגונן כל אחד ואחד מתישעת המוזהרים? על כך בשורות הבאות.

בגין: לא הוזהרתי!

קו־ההגנה של בגין ברור מן האי־גרת שהוא העביר לוועדה אחרי ש־הוזהר. מנחם בגין הוא ראש־הממשלה, ועליו חלה האחריות העליונה. אולם אפ־שר להטיל בו דופי או לגנותו, על פי דעתו, רק אם התמלאו שני תנאים, או אחד מהם: אם יוכח שהיתה לו כוונת־

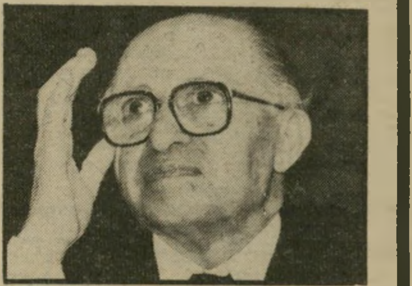

מנחם בגין

זדון בשיגור הפלאנגות לתוך המחנות, או אם יוכח כי היו בידו כל הנתונים ש־יצביעו על כך שתיתכן שם אפשרות של טבח, והוא החליט לקחת בכל זאת את הסיכון, מתוך רצון לחסוך בחיי חיילי־צה״ל.

לדעתו של בגין, אף אחד משני התנ־אים האלה אינו מתמלא. ראשית: בוודאי שאי־אפשר להוכיח כי הוא רצה בטבח במחנות. אדרבא: לפי דעתו, כניסת צה״ל למערב ביירות — שהכנסת הפלאנגות למחנות היא רק חלק ממנה — נעשתה כדי למנוע טבח ושפיכות־דמים.

באשר לתנאי השני, טוען בגין, גם הוא לא התמלא. בעדותו ובתזכיר שהגיש קובע בגין במפורש, כי הוא מעולם לא הוזהר מפני האפשרות שהפלאנגות יבצעו טבח. עד כמה שהיה ידוע לו, הפלאנגות היו צבא מסודר שאפשר לסמוך עליו.

בגין אינו אומר זאת אומנם במפורש, אך הוא מסיר מעצמו את האחריות, ומטיל אותה על שני גורמים: על קהילת־המודיעין, ש־לא הזהירה אותו, ועל שר־הביטחון והרמטכ״ל, שיחד עימם התקבלה ההחלטה להיכנס למערב ביירות.

אם תקבל ועדת־כהן את הסברו של בגין, כי בשעה שהשר לוי הזהיר בישיבת ה־ממשלה מפני הכנסת הפלאנגות ותוצאו־תיה האפשריות הוא היה עסוק בניסוח הודעה, יהיה מצבו קל יותר. אפשר להניח כי ועדת־החקירה תבדוק את הפרוטוקולים של ישיבת הממשלה, כדי לברר אם אומ־נם מתאים טיעונו של בגין ללוח־הזמנים, ודבריו של לוי נאמרו בסמוך לזמן שבו נוסחה הודעת־הממשלה.

כמו כן, יש גם חשיבות רבה ביותר לשאלה אחרת הנוגעת ל־רמטכ״ל. האם בישיבת־הממשלה שנערכה ביום החמישי, ה־16 בי־ספטמבר, באותה שעה ממש שה־פלאנגות נכנסו למחנות, דיבר ה־רמטכ״ל על־כך שייתכנו מעשי־נקם בהתייחסו למצב בלבנון בכלל, או שאפשר היה להבין כי הוא מתכוון גם למה שעלול להתרחש במחנות צברה ושאתילא? גם על־כך תצטרך הוועדה לפסוק אחרי עיון בפרוטוקול ישיבת־הממשלה.

שמיר: השתוללות, לא שחיטה!

גם שר־החוץ, יצחק שמיר, בחר שלא להופיע לפני הוועדה, וככל ה־ידוע, הוא גם היחיד שלא שיגר פרקליט שיהיה נוכח בישיבותיה. ראש־הממשלה, מנחם בגין, אמנם לא היה מיוצג רישמית, אך מזכיר הממשלה, דן מרידור, שהוא עורך־דין במיקצועו, היה נוכח בחלק גדול מישיבות הוועדה, אלה שנערכו בד־לתיים פתוחות, ואלה שנערכו בדלתיים סגורות.

שמיר הוזהר בקשר לעניין אחד ויחיד: השיחה שקיים עימו שר־התיקשורת, מרד־כי ציפורי, ביום השישי בשעות לפני־הצ־הריים, 15 שעות אחרי שנכנסו הפלאנגות למחנות. על־פי עדותו של ציפורי, הוא מסר לשמיר את הדברים שמסר לו זאב שיף, הכתב הצבאי של הארץ, דהיינו: שיש „שחיטה" במחנות. ציפורי ביקש, על־פי עדותו, לאתר גם את ראש המוסד וראש אמ״ן כדי למסור להם ידיעה זאת, אך לא הצליח. נודע לו, כי הם יהיו בישי־בה שתיערך אצל שמיר, והוא ביקש כי שמיר ימסור להם את הדברים ויברר עימם את העניין.

שמיר אינו זוכר בקשה כזאת. הוא גם זוכר כי דבריו של ציפורי על כניסת הפ־לאנגות למחנות ומה שמתחולל שם נאמ־רו כבדרך־אגב, בתוספת לידיעה אחרת.

מכיוון שיצחק שמיר בחר, ל־מעשה, שלא להתגונן, לא נסתרה

יצחק שמיר

גירסתו של השר מרדכי ציפורי. שמיר לא הפריך גירסה זאת, שיש לשער כי היא נתמכת גם על־ידי גירסתו של כתב „הארץ", זאב שיף, שהעיד לפני הוועדה, וככל הנראה נמצא בלישכתו של ציפורי כשהוא שוחח עם שמיר, ושמע את דבריו של השר. מצבו של שמיר, איפוא, עלול להיות קשה.

מדוע, אם כן, בחר גם שמיר בדרך שבה בחר בגין — שלא להתגונן?

ההסבר לכך הוא ככל הנראה פוליטי.

למרות קור־הרוח שמפגינים הפוליטיק־אים כלפי התוצאות האפשריות של החקי־רה, הם חוששים מאוד ממסקנותיה של ועדת־החקירה. עם זאת, ברור להם כי המסקנות כלפי הדרג הפוליטי לא יהיו מלוות בהמלצה כי ראש־הממשלה, שר־החוץ או שר־הביטחון יתפטרו. המסקנות יהיו פתוחות לפירושים.

במיקרה כזה, יהיה מצבם של הפולי־טיקאים נוח יותר אם הם יפגינו ריחוק מסויים מעבודת הוועדה, ולא ינסו להגן על עצמם בכל האמצעים העומדים לרשו־תם.

אם הם יתגוננו בתוקף, יהיה קשה להם לבוא אחר־כך ולומר כי אין לייחס חשיבות למסקנות. ל־עומת זאת, כאשר הם מפגינים שיוויון־נפש מדומה, הם יכולים יהיו לומר אחר כך כי מלכתחילה לא ייחסו חשיבות רבה למסקנות, יהיו מה שיהיו.

שרון: איך יכולתי לדעת?

מצבו של שר־הביטחון, אריאל שרון, קשה יותר ממצבם של ראש־הממשלה ושר־החוץ. שרון נושא באחריות העיקרית למילחמה בלבנון, ולכל מהלך ממהלכיה. שלא כבגין, שביקר בלבנון פעם אחת ויחידה, כדי להצטלם על מיב־צר הבופור הכבוש, נמצא שרון בלבנון מדי יום ביומו. מיכתב־האזהרה ששיגרה אליו הוועדה היה חמור יותר מזה שהיא שיגרה אל בגין.

בעוד שבגין יכול היה לומר כי ההחל־טה להכניס את הפלאנגות למחנות־הפלי־טים נודעה לו רק אחרי מעשה, לא יכול היה שרון לומר זאת. על־פי עדותו של רל״ש הרמטכ״ל, זאב זכרין, הורה שר־הביטחון לרמטכ״ל להכין את הפלאנגות לכניסה למערב־ביירות כבר בשיחה ש־התקיימה ביום השלישי בערב, כמה שעות אחרי מותו של באשיר ג'מאייל. גם על־פי עדותו של שרון, הוא הורה להכניס את הפלאנגות, בעצה אחת עם הרמטכ״ל, רב־אלוף רפאל איתן.

קו־ההגנה היחיד האפשרי של שרון בנקודה זאת הוא: לא יכול־תי לדעת כיצד ינהגו הפלאנגות. לא היו שום תקדימים להתנהגות אפשרית כזאת מצידם במהלך ה־מילחמה בלבנון, ואי־אפשר היה לצפות כי ינהגו כפי שהסתבר לבסוף שנהגו, ויבצעו טבח בפלס־טינים.

למעשה, פירושו של קו־הגנה זה הוא הטלת האחריות על קהילת־המודיעין, אשר לא הצליחה להעריך כהלכה מה תהיה המשמעות של כניסת הפלאנגות למחנות־הפליטים (אם אמנם ידעו אנשי קהילת־המודיעין מראש על הכוונה להכניסם לשם), או שלא העבירו את הערכותיהם במועד לידיעתו של שרון.

שרון חייב להתגונן גם בנקודה

נוספת: שהוא לא עשה להפסקת הטבח אחרי שנודע לו כי מתרחשים דברים חמורים במחנות.

בנקודה זאת טוען שרון, כי למעשה נודע לו על הטבח בשעה מאוחרת מאוד, אחרי שהפלאנגות כבר היו במחנות־הפליטים במשך יממה. על־פי העדויות שנשמעו, אמר שרון לכתב הטלוויזיה רון בן־ישי, שטילפן אליו ביום השישי בלילה,

אריאל שרון

יממה אחרי כניסת הפלאנגות, שכבר ידוע לו שמתרחש שם טבח.

אך מתי בדיוק נודע לו הדבר? בנקודה זאת חייב שרון להתגונן מפני העדויות שהעלו פרקליטיו של ראש אמ"ן, יהושע שגיא, בדבר „שני המיסמכים" של ראש אמ"ן, שחוברו כבר ביום הרביעי, יממה ויותר לפני הטבח. שרון חייב להוכיח שמיסמכים אלה — או מיסמכים אחרים שלא נדונו בדלתיים פתוחות — הגיעו אליו רק בשעה מאוחרת מאוד ביום השישי ולא לפני כן. הוא גם צריך להוכיח שלא ידע ביום שישי בצהרים על אפשרות של טבח, כאשר הוא נפגש עם ראש אמ"ן.

אם יצליח בכך, עדיין יהיה עליו להסביר מדוע, אחרי שנודע לו שדברים חמורים מתרחשים במחנות הפליטים, הוא לא נקט בפעולה. שהרי הפלאנגות נותרו במחנות גם בלילה שבין יום השישי ובין השבת בבוקר, וככל הנראה המשיכו במעשי־הטבח.

בנקודה זאת חייב שרון להטיל את האחריות על הרמטכ"ל, רב־אלוף רפאל איתן. איתן היה בביירות במשך היום. הוא נפגש לשיחה עם מפקדי הפלאנגות ביום השישי אחרי־הצהרים. רפול, יהיה על שרון לומר, הוא מפקד הצבא ומפקד המילחמה. כאשר יש בידו ידיעות המחייבות סטייה מן הפקודה של הדרג המדיני, עליו להודיע על כך לדרג המדיני ולבקש את אישורו לסטות מהפקודה.

שרון מתגונן, איפוא. נוסף על עדותו הראשונה הוא הוסיף שתי עדויות בכתב, שהוא נתן השבוע. היו גירסות רבות לסתור. כמה וכמה מהמוזהרים האחרים העידו נגדו.

אילו היה שרון נאשם במישפט פלילי, הוא היה חייב לעלות על דוכן־העדים כדי לבסס את גירסתו. השר העדיף שלא לחזור ולהעיד.

עניין זה עלול להראות תמוה. לשר־הביטחון היו יתרונות רבים. הוא לא התנדב להעיד מיוזמתו, אלא הוזמן על־ידי ראש אמ"ן. יתכן שפרקליטיו של שגיא קיוו ששרון יוזמן להעיד בין העדים הראשונים. אך חברי ועדת־החקירה קבעו שסדר ההופעה של העדים יהיה לפי דרגת־חשיבותם, ושרון נקבע כאחרון העדים.

עובדה זאת העניקה לו שני יתרונות. ראשית: הוא ידע מה היו כל העדויות שנשמעו לפניו, ויכול היה לנסות ולהפריכן. שנית: מכיוון שהוא אחרון העדים, אי־אפשר עוד להביא עדים שיפריכו את עדותו שלו.

קל להבין, אם כך, מדוע ויתרו פרקליטיו של שגיא על עדותו של שרון. אך מדוע ויתר הוא עצמו על יתרונותיו?

לכך יש הסבר אחד: ההסבר הפוליטי. גם שרון לא רצה להעמיק יותר מדי את מעורבותו בחקירה. כמו בגין וכמו שמיר, הוא רוצה לשמור על אופציות פתוחות כ־מידת האפשר. שרון אמנם אמר כי הוא לא יתחמק מאחריותו למה שהתרחש בביירות, אך קשה לדעת מה יהיה פירושו של המישפט המעורפל הזה כשיתפרסמו מסקנות הוועדה.

קום — אלוף הפיקוד ומפקד האוגדה — מה מתרחש. הוא גם אחראי לפעולתם שלהם וגם לתיפקודו של ראש אמ"ן. אם יתברר שאמ"ן לא פעל כשורה — האחריות היא גם על הרמטכ"ל.

מצבו של איתן נראה חמור בנקודה אחת מסויימת: אחרי שביום השישי בבוקר הודיע אלוף הפיקוד לרמטכ"ל שהוא הורה להפסיק את פעולת הפלאנגות במחנות, בעיקבות השמועות שהם „הגזימו", בא רפול לביירות, קיים פגישה עם מפקדי הפלאנגות, לא התעניין ב„הגזמות", והתיר לפלאנגות להישאר במחנות למשך שעות רבות נוספות, למרות שידע כי האמריקאים לוחצים עליהם לצאת מייד מן המחנות.

בשיחה שהתקיימה ביום השישי בלילה בין איתן ושרון, דובר ביניהם על „ההגזמות" של הפלאנגות — בשעה שהפלאנגות היו במחנות והמשיכו בטבח.

קו־ההגנה של איתן מחייב הטלת אחריות כלפי מעלה וכלפי מטה גם יחד.

כלפי קהילת־המודיעין חייב איתן לטעון כי היא לא הביאה הערכות מבוססות על כך שיהיה טבח במחנות, אם יוכנסו אליהם הפלאנגות.

הרמטכ"ל העיד פעמיים בדלתיים סגורות, וקשה לדעת מה אמר. אולם ראש לישכתו, סגן־אלוף זכרין העיד בדלתיים פתוחות. הוא אמר שהתרשמותו — שאולי אמורה לשקף את התרשמותו של הרמטכ"ל — היא שהפלאנגות היו צבא מסודר, ולכן אין להעלות על הדעת שיעשו מעשי טבח.

אבל בסתירה לעדות זאת עומדים דברים שאמר איתן הן בשעת הטבח, בישיבת הממשלה שהיתה ביום החמישי, והן אחרי הטבח. בעת ישיבת הממשלה הוא דיבר על „הנקמה בעיניים" של הנוצרים אחרי רצח באשיר ג'מאיל. אחרי הטבח הוא אמר לעיתונאים שכל מי שהכיר את המצב בלבנון, יכול היה לתאר לעצמו כי יתרחש מעשה מעין זה שהתרחש במחנות.

איתן חייב איפה להטיל את האחריות על קבלת ההחלטה להכניס את הפלאנגות כלפי מעלה, על הדרג המדיני. קו־ההגנה שלו יכול להיות זה: הדרג המדיני ידע מה שידעתי אני. אם למרות זאת קיבל את ההחלטה, עליי, כחייל, לבצע אותה.

כדי להשיב על השאלה מדוע לא הופסק הטבח, הוא חייב להטיל את האחריות כלפי מטה. בנקודה זו עליו לטעון כי „השמועות", „הזימזומים" וכיוצא באלה לא היו ידיעות מבוססות שאפשר לקבל החלטה בהתבסס עליהן. כלומר: אנשי־המודיעין

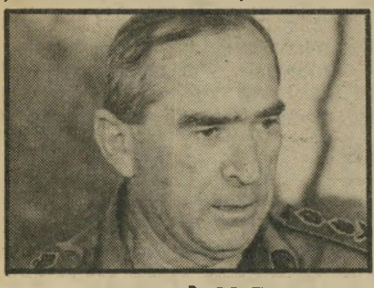

רפאל איתן

שבשטח ומפקדי הצבא שבשטח לא אגרו די אינפורמציה מהימנה על מה שקורה במחנות־הפליטים.

באשר להחלטה שהוא קיבל להתיר לפלאנגות להמשיך בשהייתם במחנות־הפליטים גם במשך יום השישי בערב ובלילה, יכול איתן לומר כך: הפעולה הופסקה על־פי הוראתי. לא הנחתי לכוחות נוספים להיכנס. כל מה שעשיתי היה לתת לפלאנגות כמה שעות להתארגנות לצורך יציאה מהמחנות.

דברים מסוג זה נשמעו בעדויות הפומביות. נאמר שגם ליחידות של צה"ל יש צורך בכמה שעות כדי להתארגן לצורך פינוי שטח או נסיגה ממנו. דברים אלה בוודאי נכונים לגבי יחידות גדולות. אך האומנם יתכן שגם יחידה של כמה עשרות אנשים זקוקה ליותר מ־12 שעות כדי להתארגן לפינוי?

גם כדי להשיב על שאלה זאת חייב איתן להטיל את האחריות כלפי מטה: הוא לא בקי בפירטי־הפרטים של פעולת הפלאנגות. המפקדים שבשטח — אלוף הפיקוד ומפקד האוגדה — הם שחייבים היו להפנות את תשומת־ליבו לנקודה זאת.

דודאי: גיא לא סיפר לי!

את עוזרו של שר־הביטחון, אבי דודאי, הזהירה הוועדה בקשר עם עניין אחד: הידיעה שהעביר או לא העביר לו סגן־אלוף ראובן גיא מהיחידה לביטחון לאומי, על „300 הרוגים, מחבלים ואזרחים", שהיו במחנות־הפליטים צברה ושאתילא.

על־פי העדויות שנשמעו, קיבל סגן־אלוף גיא ידיעה זאת ביום השישי בבוקר, אחרי הלילה הראשון של הטבח. מסר לו אותה רב־סרן משה סיני, שהוא עוזרו של סגן־אלוף משה חברוני, ראש לישכתו של ראש אמ"ן.

גיא טען בעדויותיו לפני הוועדה, כי הוא העביר ידיעה זאת בטלפון אל אבי דודאי. סגן־אלוף חברוני העיד כי לפי התרשמותו ידע דודאי על העניין כאשר הם שוחחו בשדה־דוב בתל־אביב ביום השישי בצהריים, ואחר־כך במשך היום, כשהם היו ביחד בלישכתו של שר־החוץ, שם התקיימה הפגישה של השרים ואנשי־המודיעין עם השליח האמריקאי מוריס דרייפר.

קו־ההגנה של דודאי הצטייר בבירור רב ביום העדויות של השלב השני, שנשמעו בדלתיים פתוחות. דודאי מכחיש מכל־וכל שהוא שמע ידיעה זאת מסגן־אלוף חברוני.

בשיחזור שנערך מאוחר יותר על־ידי מפקד ביחידה לביטחון לאומי, אלוף־מישנה זוסיה („זיזי") קוניאז'ר, לא הכחיש דודאי, על־פי עדותו של זיזי, כי הוא ידע על „300 ההרוגים". אך אין פירוש הדבר שהוא ידע על כך מדבריו של גיא ביום השישי בצהריים, או מדבריו של חברוני באותן שעות. יתכן שהידיעה הגיעה אליו זמן רב אחר כך, ממקורות אחרים ומוסמכים פחות, ולכן לא היה עליו לייחס לידיעה שום חשיבות או לפעול על פיה.

קו־ההגנה של דודאי הוא גם קו־ההגנה של שרון. אם דודאי לא ידע, גם שרון לא ידע, משום ש־

אבי דודאי

דודאי הוא צינור המידע שבין היחידה לביטחון לאומי והערכות המודיעין המגיעות אליה ובין שרון.

איתן: לא ידיעות ממשיות!

עמדתו של הרמטכ"ל נראית קשה למדי. הוא נמצא בתווך, בין הדרג המדיני ובין הדרג הצבאי. פירוש הדבר שהוא סובל מן החסרונות של שתי הקצוות.

מחד, איתן נמנה על הדרג של מקבלי ההחלטות. ההחלטה להיכנס למערב־ביירות התקבלה בעיקבות שיחה טלפונית שהיתה בינו ובין מנחם בגין, שבעיקבותיה היתה שיחה בין ראש־הממשלה ושרון.

איתן גם קיבל משרון את ההוראה להכניס את הפלאנגות למחנות־הפליטים, ויתכן שהוא היה שותף לה. בשני עניינים אלה נמנה איתן עם הדרג המדיני.

מאידך, איתן הוא גם איש־צבא, שהיה בקשר מתמיד עם השטח. הוא היה בביירות מדי יום, הוא שמע מן המפקדים במ־

ראש המוסד: מי הזהיר אותם?

כל העדויות שמסר ראש המוסד או שנמסרו מטעמו היו בדלתיים סגורות. בגלל האופי של תפקידו, הוא גם לא הוזכר הרבה בעדויות שנשמעו בדלתיים פתוחות.

האם לא הזהיר ראש המוסד מפני הטבח, ולא היה ערוך כדי לדווח על המתרחש במחנות, אם ידע על כך משהו?

ההגנה של ראש המוסד יכולה להתבסס על הנקודות הבאות: ראשית, הוא היה חדש בתפקידו. ראש המוסד הקודם, האלוף (מיל') יצחק („חקה") חופי, פרש חמישה ימים בדיוק לפני הטבח. אם היו מחדלים בעבודת המוסד, יהיה זה בלתי־הוגן להאשים בכך את המפקד החדש.

שנית, יכול ראש המוסד לומר, לא היה טעם שהמוסד יזהיר את הדרג המדיני מפני אפשרות של טבח, מפני שלקהילת המודיעין היה ידוע יפה־יפה שהדרג המדיני מודע לאפשרות זאת.

והראייה: כדי להסביר מדוע נכנס צה"ל למערב ביירות, הוציא דובר צה"ל הודעה, ובה הוא אמר כי צה"ל עשה זאת כדי למנוע מעשי טבח. דברים ברוח דומה נאמרו גם בהודעת הממשלה. גם הודעת דובר צה"ל וגם הודעת הממשלה נעשו בעצה אחת בין ראש־הממשלה ושר־הביטחון.

כלומר: הדרג המדיני היה מודע היטב־היטב לאפשרות של מעשי טבח!

ולא רק זאת: בשיחה שהתקיימה ביום הרביעי בין ראש־הממשלה ובין מוריס דרייפר, אמר בגין במפורש כי צה"ל נכנס למערב ביירות כדי למנוע מעשי־נקם מצד הפלאנגות.

כיצד ידע הדרג המדיני על האפשרות שיהיו מעשי־טבח ומעשי־נקם? האם לא מתוך מידע שסופק לו על־ידי קהילת־המודיעין, והמוסד בתוכה? ולחילופין: אם החליט הדרג המדיני להתיר את כניסת הפלאנגות למחנות למרות החשש ממעשי־טבח, מה יכול ראש המוסד לעשות? הוא הרי אינו נמנה עם מקבלי ההחלטות ברמה של ראש־הממשלה או שר־הביטחון. תפקידו רק לספק מידע.

שגיא: הי׳ו מיסמכים!

הטענה כלפי ראש אמ"ן, האלוף יהושע שגיא, דומה בעיקרה לטענה שהופנתה כלפי ראש המוסד: הוא לא סיפק הערכות מתאימות לפני הטבח ולא סיפק די מידע במהלכו.

על מהלכי המודיעין אפשר לדעת יותר ממה שידוע על מהלכי המוסד והאיש העומד בראשו. ידוע שראש לישכת ראש אמ"ן קיבל ידיעה על "300 הרוגים, מחבלים ואזרחים", וידוע שהוא דאג להעביר אותה לסגן־אלוף גיא מהיחידה לביטחון לאומי, מתוך הנחה, אולי, שהיא תעבור הלאה, אל עוזרו של שר־הביטחון, וממנו אל שר־הביטחון.

אך יתכן שקו־ההגנה של שגיא אינו מבוסס בעיקרו על ידיעה זאת, למרות שהוקדש לפרשה זמן רב בדיונים הגלויים של ועדת־

יהושע שגיא

החקירה. סביר יותר להניח כי ההגנה של ראש אמ"ן מבוססת על שני המיסמכים שהוא חיבר

החיילים נגד הפוליטיקאים

(המשך מעמוד 7)

כבר ביום הרביעי בשעות הבוקר והצהריים, אחרי מאורע מסויים שר קרה אחרי שנהרג באשיר ג'מאיל.

ראש אמ"ן נכח ביום השישי בצהריים ואחרי־הצהריים בפגישה שהיתה בלישכתו של שר־החוץ. הוא שוחח שם עם שרון. אין לדעת אם היו אנשים אחרים נוכחים בשיחה, אך מכל מקום ברור שבעיקבות השיחה הזאת פנה עוזרו של שרון, אבי דודאי, אל סגן אלוף ראובן גיא וביקש להעביר את המיסמכים אל שר־הביטחון, והם אכן הועברו אליו.

העובדה שמיסמכים אלה לא הגיעו לכן אל שר־הביטחון — אם אמנם לא הגיעו — אינה אשמתו של ראש אמ"ן. מיסמכים אלה, ואולי גם מיסמכים נוספים, היו צריכים למצוא את דרכם אל הדרג המדיני ולהשפיע על החל־טותיו. ראש אמ"ן בעצמו אינו מוסמך לקבל החלטות. הוא רק צינור להעברת מידע.

דרורי: אני הפסקתי אותם!

אלוף פיקוד הצפון אמיר דרורי, היה המפקד בפועל של המילחמה בלבנון, שהתמקדה באמצע ספטמבר באי־זור העיר ביירות. תחת פיקודו פעלה ה־אוגדה של ירון, שביצעה את הפקודה להי־כנס למערב־ביירות. זאת היתה פקודה של הדרג המדיני. דרורי לא היה שותף לקבל־תה. יתרה מזו: דרורי לא רק שלא היה שותף להחלטה להכניס את הפלאנגות ל־מחנות־הפליטים, אלא שהוא אף לא רצה בכך, ולא האמין בטיב פעולתן של הפא־לאנגות.

הטעם לכך אמנם לא היה החשש שהם יבצעו מעשי טבח, אלא זהירותם היתרה מפני פעולות קרביות של ממש. משום כן אין להטיל עליו את האחריות להכנסת הפלאנגות למערב ביירות. זהו, בעיקרו, הקו הראשון של ההגנה של אלוף־הפיקוד.

הקו השני אומר: די היה ל־אלוף־הפיקוד בידיעות מרומזות, בחלקי שמועות ו„זימזומים" כדי לקבל על־דעת עצמו החלטה חשו־בה: להפסיק את פעולת הפלאנ־גות. די היה לו בחשש שמא מת־בצעים שם מעשים חריגים ו„הגז־מות", כדי שהוא ישים לכך קץ.

מכיוון שהוא המפקד בשטח, הוא אינו יכול לקבל החלטה שיש לה משמעויות מדיניות, ולהורות על הוצאת הפלאנגות מהמחנות. הפלאנגות, על־פי גירסתו של דרורי, אינן תחת פיקודו של צה"ל. לכן צה"ל אינו יכול לתת להן הוראות. אלא רק הדרג המדיני של ישראל, לכן הוא מורה רק להפסיק את פעולת הפלאנגות.

השאלה העולה בנקודה זאת היא, איזה פיקוח יכול היה להיות לדרורי, אם אמנם מתבצעת ההוראה שלו? על פי כל העדו־יות לא יכולים היו חיילי צה"ל שישבו מחוץ למחנות לדעת מה בדיוק מתרחש בתוכם. אם הם לא יכלו לדעת שמתרחש טבח, כיצד הם יכלו לדעת שהוא מפסיק? כאן צריך דרורי להטיל את האחריות כלפי מטה, אל המפקדים שבשטח. הם היו חייבים לעקוב אחרי ביצוע ההוראה שלו לפלאנגות.

דרורי, על־פי גירסתו, אינו יכול להחשב אחראי לכך שהרמטכ"ל החליט להתיר לפלאנגות להמשיך את שהייתם במחנות. הרמטכ"ל נמנה עם הדרג של מקבלי ה־החלטות.

דרורי יכול להניח כי יש בידו מידע רב יותר מזה המצוי בידי הרמטכ"ל, שכן הרמטכ"ל מקבל

אמיר דרורי

מידע גם מצינורות מודיעין וכיון שאינם מפנים את המידע שלהם לאלוף הפיקוד. אם מחליט ה־רמטכ"ל בשעות אחרי־הצהריים של יום השישי להתיר לפלאנגות להשאר במחנות — סימן שהוא יודע מה הוא עושה. דרורי הוא חייל. הוא צריך לציית לפקודה.

ירון: לא זורק אחריות!

מפקד האוגדה, קצין צנחנים וחי"ר ראשי עמוס ירון, היה האיש הקרוב ביותר מבחינת שלשלת־הפיקוד אל הפ־לאנגות. הוא העיד לפני הוועדה בשלב הראשון, ופרקליטו שיגר תזכיר בשלב השני, והסתפק בכך.

הרושם הוא שירון דיבר בצורה גלויה

עמוס ירון

ביותר ולא ניסה להסתיר דבר. ירון פיקד על כניסת צה"ל למערב ביירות. מלבד פעולת הפלאנגות, היה סרוד בעניינים רבים אחרים. הוא חייל המבצע פקודות. לא הוא החליט להכניס את הפלאנגות. אח־רי שקיבל את הפקודה להתיר להם להיכ־נס למחנות, הוא ביצע אותה כלשונה, אך נקט, על־פי גירסתו, באמצעי־זהירות.

הלחימה של הפלאנגות אמורה היתה להתבצע בלילה ולכן היא קשה במיוחד. האימון שלהם שונה מזה של צה"ל, וכן גם צורת הלחימה. במחנות־הפליטים, על־פי המידע שאותו מסרו לירון, היו לוח־מים פלסטינים רבים. משום כך היתה דרו־שה הזהירות המיוחדת. הוא הזהיר את הפלאנגות לבל יירו בנשים, בילדים ובמ־רימי־ידיים. ירון נקט באמצעי־זהירות נו־סף: הוא הושיב בחפ"ק שלו קצין של הפלאנגות, המצוייד במכשיר קשר, והתקין האזנה על מכשירי־הקשר של הפלאנגות.

קצין־הקשר של הפלאנגות שהוצב בחפ"ק מסר ידיעות על 300 הרוגים, לוחמים ואז־רחים פלסטינים. אחר־כך באה ידיעה על 120 הרוגים בלבד. בגלל השינויים הקי־צוניים האלה ירון לא רואה בדיווחים ה־אלה ידיעות של ממש. אבל ביקש למרות זאת מקצין המודיעין של האוגדה האזנה נוספת על זו הקיימת כבר, כדי לקבל דיוו־חים נוספים.

במשך כל הלילה לא קיבל ירון חומר בדוק, ולכן לא היה סבור שהוא מוסמך לנקוט בפעולה.

בשעות־הבוקר של יום השישי שמע ירון על כמה מעשים חריגים, אך לא על הרג או טבח. הוא דיווח על כך לאלוף הפיקוד, שהחליט להפסיק את פעולת הפלאנגות.

אחרי־הצהריים התקיימה הפגי־שה בנוכחות הרמטכ"ל עם ה־פלאנגות, וירון הבין מדברי ה־רמטכ"ל שהפלאנגות יכולים להמ־שיך במחנות ל„פעולות ניקוי ד־סריקה". הוא לא העלה על דעתו שאם מישהו חושש מטבח, הוא יכול להתיר לפלאנגות להשאר ב־מחנות. אם היו לו חששות עד ל־שלב זה — הם נגוזו.

הוא לא התיר לכוחות נוספים של הפ־לאנגות להיכנס למחנות, אלא רק לבוד־דים, המחליפים אחרים. ירון הניח שהם נכנסים לסייע בעבודות הפינוי והסריקה.

בדומה לאלוף־הפיקוד, גם קו־ההגנה של ירון מתבסס על כך שהוא חייל המבצע פקודות. הוא הניח שבידי הממונים עליו יש מידע רב מזה המצוי בידו, ולכן אינו רשאי להתערב בפקודותיהם. כל עוד לא ברור לו לחלוטין כי אמנם מתבצע טבח במחנות. דבר זה — שהתרחש טבח במח־נות — טוען ירון, נודע לו רק יומיים אחרי מעשה.

שלמה פרנקל ■

המשבר במישפחת הנשיא

נעמה, הבת הבכורה של בני הזוג נבון, שיחקה בחצר והיתה די עצובה. מול צלם־הטלוויזיה, שצילם סרט־דיוקן של רעיית־הנשיא, היא הביעה את מורת רוחה מחייה בכלוב־הזכוכית ששמו מישכן־נשיאי־ישראל. אמה, אופירה, ניחמה או־תה: „עוד מעט נהיה אנשים רגילים."

כאשר ראו צופי־הטלוויזיה הערבית את התוכנית פרופיל הגברת אופירה נבון ששודרה במוצאי השבת האחרונה, הם יכלו להבין הרבה יותר מה מתחולל בנפ־שה של רעיית הנשיא.

למרות שסרט־הטלוויזיה צולם לסירוגין במשך חודשים רבים, הוא לא שודר עתה במיקרה. בתוך זמן קצר אמור יצחק נבון להודיע אם הוא מתכוון לכהן כנשיא ב־תקופת־כהונה שניה. אם יודיע על פרישתו, קשר לכך מידע על משבר בחיי־הנשואין שלו.

בסוף 1972 החלה הקואליציה לחפש מועמד לתפקיד הנשיא במקום זלמן שז"ר שהשלים שתי תקופות־כהונה. הועלה שמו של נבון, שהיה אז בן 51. אופירה היתה בת 37. מצד אחד היה הפיתוי גדול, אך מצד שני חששו שני בני־הזוג התוססים שהם ייאלצו לוותר על הרבה דברים, כ־תוצאה ממינוי אפשרי. הבחירה לא יצאה אל הפועל, ואופירה לא היתה צריכה ל־איים על בעלה כדי שלא ירוץ לתפקיד. ראש־הממשלה דאז, גולדה מאיר, לא שכ־חה לנבון את היותו בעבר חבר רפ"י, ו־הטילה וטו על הבחירה. כך נמנע משבר מישפחתי בבית נבון.

לא עברו אלא חמש שנים ושוב הוזכר

יצחק ואופירה נבון בשובה מטיסה

אין פרטיות

תתחולל רעידת־אדמה בפוליטיקה הישרא־לית. נבון יחזור למיפלגת־העבודה, ויוכל להתייצב בראשה כבר בבחירות מוקדמות, אם ייערכו כאלה בחודש אוקטובר הקרוב. אופירה והילדים לא נראו מרוצים מהבית שבו התגוררו בחמש השנים האחרונות — אף שאין עוררין על הצלחת יצחק ואופירה נבון.

כל מי שמעיין בתולדות־חיין של הנשיא הנוכחי יכול להבחין בעובדה מעניינת: ב־כל פעם ששמו הוזכר לתפקיד בכיר, מת־שמו של נבון לתפקיד הבכיר ביותר. ב־ראש הקואליציה אומנם עמד הליכוד, אך ראש־הממשלה, מנחם בגין, לא הצליח ל־מצוא מועמד מתאים לתפקיד, אלא בדמותו של ספק־פרופסור אלמוני מרחובות, יצחק שווה. עתה היה כימעט ברור שאם נבון יציג את מועמדותו, הוא יזכה.

המשבר המישפחתי בשנת 1978 פרץ על רקע זה.

העניין הפך לשיחת־היום בחוגים הפו־ליטיים. העולם הזה (2116) גילה שבגלל

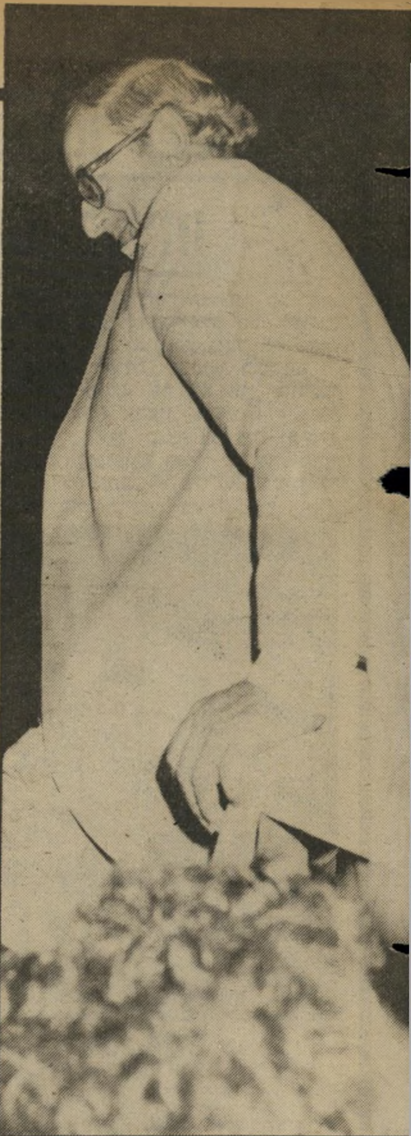

הנשיא בכנס
משבר ראשון: גולדה הטילה וטו

אופירה בישיבה
משבר שני: אופירה ויתרה

הנשיא ורעייתו בקונגרס הציוני ה־30
משבר שלישי: ההסכם נחתם ונדחה

אשתו ויתר נבון על המירוץ לנשיאות, ר־רמז בעדינות על המשבר.

אופירה אמרה אז לאחת מידידותיה: „בית הנשיא הוא בית־זכוכית. כולם יודעים מה קורה בפנים. אין שם פינה לפרטיות. ועל פרטיות איני מוכנה לוותר.”

אופירה ידעה על מה שהיא מדברת. למרות שהיא היתה אשתו של ח"כ מהשו־רה הראשונה, יושב־ראש ועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת, היא מצאה זמן לשבת בבתי־קפה בירושלים, להשתתף במסיבות וליצור קשרים חברתיים חדשים. אופירה ידעה אז שהיותה אשת־נשיא תטיל עליה מיגבלות חמורות בכל הנוגע לצד ה־חברתי והפרטי של חייה. אך מעבר לכך זה יפגע גם בחיי־המישפחה של בני־הזוג.

שנים רבות ניסתה אופירה להיכנס ל־הריון. ארבעה חודשים אחרי שבני־הזוג אימצו את נעמה, הצליחה אופירה להיכנס להריון וללדת, בגיל מאוחר־יחסית, את ארז. הילדים תפסו מקום מרכזי בחייה. היה ברור לה שאם היא תהיה אשת־נשיא, היא תיאלץ להקדיש זמן רב לתפקידים ציבוריים הקשורים בתפקידו של בעלה, כל זאת על חשבון הילדים, שלא לדבר על חשבון הקאריירה שלה כפסיכולוגית.

אופירה הטילה וטו. היא שיכנעה את בעלה שיוותר על התפקיד, ואולי שידחה את מתן התשובה החיובית לעוד חמש שנים. בירושלים היו שדיברו על כך ש־אופירה איימה בבקשת־גירושין אם יסכים נבון לרוץ לתפקיד. רווחו גם שמועות ר־בות על יחסים שנקשרו בינה ובין גבר ישראלי מסויים.

ההמשך ידוע. אופירה ויתרה, ויצחק נבון נבחר לתפקיד הבכיר.

לאופירה נמאס

צופי תוכנית הדיוקן של הטלוויזיה הערבית על אופירה יכלו לראות מ־קרוב מה עשה התפקיד לרעיית־הנשיא. היא נאלצה להקדיש זמן רב לחיים צי־בוריים. יופיה, נעימות־הליכותיה ושורשיו־תה הפכו אותה מקובלת ביותר. היא הוזמנה לאירועים רבים והיא התבקשה ל־תת את חסותה למיבצעים רבים. למרות ש־התפקיד הנשיאותי מטיל בעיקר חובות על הבעל, הרי שאופירה מילאה בזכות כישרונה את מעמדה כאשת־נשיא בתוכן רב.

אך כל זאת בא על חשבון דברים אח־רים. לא בכל יום היא היתה יכולה לקבל את פני הילדים, שחזרו מהגן ומבית־הספר. מול המצלמה נראו ארז ונעמה עצבניים, עצובים ועייפים מהתפקיד שהולבש עליהם. מישכן־נשיאי־ישראל אינו מתאים לגידול ילדים. המישחקים, מחוץ לבית, תמיד בנוכחות נהג או שומר אישי, לא הוסיפו לשלוות הילדים. שלא לדבר על שלוות ההורים.

התפקיד ניתק את רעיית הנשיא מתחום עיסוקה, הפסיכולוגיה. היא בעלת תואר שני בפסיכולוגיה ובחינוך מבוגרים, ואחר־כך השתלמה באוניברסיטת קולומביה ב־ארצות־הברית בפסיכולוגיה של שיקום. אופירה עבדה בארץ שנים רבות בטיפול בילדים משותקים וחרשים־אילמים במיס־גרת איל"ן ומיח"א.

היא ניסתה למצוא תחליף למיקצוע ש־נלקח ממנה. כך נולד רעיון עצרת בית הנשיא לשלום הילד, פרוייקט שעליו אח־ראית רעיית־הנשיא. כאיש־הביצוע נבחר ברוך לוי, אלוף־מישנה במילואים, שהיה בזמנו מפקד הגדנ"ע. תקופה מסויימת הוא שימש כיועץ לראש־הממשלה לענייני נוער־במצוקה.

אם רצתה אופירה לצמצם את החלק ה־ציבורי בחייה כאשת־נשיא, הרי שהפרו־ייקט גזל ממנה זמן רב. הכינוסים שנערכו אצלה, או שהיא נסעה להשתתף בהם בחו"ל, גזלו יותר ויותר זמן.

הפרק העצוב ביותר בתקופת היותה אשת־נשיא אינו קשור לתפקיד עצמו ש־אותו היא מילאה, אלא דווקא לחייה הפר־טיים. אופירה חלתה בשנת 1980 בסרטן־השד. אומנם, עוד בשנת 1978 התגלה אצ־לה גידול סרטני קטן בפנים, אך הוא הורחק. איש לא רצה להאמין שהמחלה תתפשט. וכך, בתפקיד ציבורי המחייב הופעות באירועים שונים, נלחמה אופירה במחלה. היא עמדה על־כך שלא יכרתו את השד. במשך חצי שנה היא עברה טיפול כימותראפי מכאיב ביותר. המחלה גרמה לה לנדודי־שינה, שערה הטיבעי והיפה נשר, אך היא המשיכה בעקשנות בלתי רגילה לנהל אורח־חיים רגיל, כל זאת לעיני הציבור, שעקב בהשתאות אחרי מאבקה.

כאשר הוברר סופית שהמחלה האכזרית נוצחה, ושער ראשה צימח מחדש, לא היו מאושרים מבני מישפחת נבון. אך התפקיד והחובות הקשורות בו עשו את שלהם. לאופירה זה נמאס. המשבר הזה בחיי נישואיהם כבר לא הסתיים בתוך הבית. הוא יצא החוצה.

לפני כשישה חודשים פנו בני־הזוג נ־בון אל השופט־העליון־בגימלאות, חיים כהן, בבקשה יוצאת־דופן. הם הפקידו בי־ידיו הסכם־גירושין חתום. הוא היה אמור להתבצע ביום הראשון שאחרי תום כהונת הנשיא, בתום תקופת־כהונה אחת של חמש שנים. כלומר: כבר בחודש אפריל הקרוב.

באותו זמן התרחשו אירועים דרמתיים בארץ. בעיקבות מילחמת־הלבנון התברר לנבון שמשהו קרה בישראל. האיש ש־ביקר במקומות שונים בארץ, ושמע מה חש הציבור, הבין שהחברה הישראלית עומדת לפני התפוררות, אם ימשיך הליכוד להחזיק בשילטון.

לא נהנה מהמצב

לא אחת נאמר לנבון שרק הוא יכול להציל את מיפלגת־העבודה, אם יסיים את תפקידו כנשיא ויחזור לחיים הפולי־טיים, בראשות המיפלגה. הנשיא מודע לקיטוב החברתי־עדתי בארץ, להשפעות הכיבוש המתמשך על הציבור הישראלי. בכל יום לא מפסיקים לאותת לנשיא, ש־גזר על עצמו שתיקה עד לחודש פברואר הקרוב, שהוא חייב לצלול למים העכורים של הפוליטיקה ולנסות לטהר אותם.

אך נבון גם מודע לדרמה המתחוללת בביתו שלו. אופירה היתה מוכנה לדחות את ביצוע ההסכם רק עד אשר יפרוש בעלה מהתפקיד, משום שכנשיא הוא ז־קוק לעזרתה למרות שתפקידה אינו מופיע בפרוטוקול. המועד היה קרוב ביותר.

ואם לא די בכך, נבון עדיין מאמין ב־יעודו כסופר. לדעתו, פרישה עתה מהתפ־קיד הבכיר וחזרה לחיים רגילים תאפשר לו לעסוק בדבר שכל־כך חשוב לו: כתי־בה. עניין זה אינו זר לו. הוא כבר כתב את המחזה בוסתן ספרדי, והוא מאמין ש־כמורה וכמחנך יש לו מה לתרום בתחום זה.

בזמן שהסכם־הגירושין היה מונח ב־מגירתו של השופט כהן, נמלכו בני־הזוג בדעתם. הם ביקשו מהשופט שיחזיר להם את המיסמך, וכך הוא למעשה הפך ל־בטל ומבוטל.

אך עדיין לא ברור אם כך תם פרק דרמתי בחיי בני־הזוג נבון.

סביר להניח שכאשר ישוב נבון ממסעו הנוכחי בארצות־הברית, הוא יודיע מה הוא מתכוון לעשות בשנים הקרובות. איש אינו מטיל ספק כיום בכך שנבון יפרוש אחרי קאדנציה אחת מתפקידו הנוכחי. האיש שמילא את מישכן נשיאי ישראל ב־תוכן חדש, ושנאלץ בתוקף תפקידו לגזור על עצמו שתיקה פוליטית, אינו נהנה ת־מיד מהמצב הזה. רבים הסיכויים שנבון ישוב לחיים הפוליטיים ויגרום בכך ל־שינוי המפה הפוליטית של ישראל, כפי שגילה העולם הזה (2362).

לא ברור עתה מה יהיה מעמדם ה־מדוייק של חיי בני־הזוג. אנשי לישכת הנשיא עושים כל מאמץ להוכיח שמרגע שההסכם „הוחזר”, הסתיים פרק־הגירושין בחיי בני־הזוג. יש הטוענים, לעומת זאת, שהחוזה נלקח מביתו של כהן בגלל גל־השמועות, אך הוא שמור במקום אחר, והוא יבוצע על־פי לוח־הזמנים שהשניים קבעו לעצמם. אחרי שהשניים כבר חתמו על ההסכם לגירושין, סביר להניח כי לא בנקל ישנו את דעתם.

לעובדת קיומו של הסכם־גירושין ב־עבר הלא־רחוק היו שצירפו תילי־תילים של שמועות על הרקע לפירוד. בעיקר סו־פר על כך שאופירה מצאה אהבה חדשה אצל גבר הקשור עימה בתפקידו. רבים ניסו בחדרי־חדרים לנחש מה תהיה הש־פעת הגירושין — אם יהיו — על המשך דרכו הפוליטית של הנשיא.

החלטות חשובות

לכאורה, אין שום סיבה לכך שהנשיא או ראש־הממשלה לא יהיה גרוש, או שלא יתגרש בתקופת כהונתו. ההת־נגדות הציבורית לגירושין של מלך אנגלי או נשיא אמריקאי נובעת ממסורת דתית, שהיא נוצרית קאתולית או פוריטאנית.

ואילו הדת היהודית היא ליברלית ביו־תר בנושא הגירושין.

אמנם, נשיא־המדינה זקוק לעזר־כנגדו, כמארחת, וזה הובלט היטב בתוכנית־ה־טלוויזיה על אופירה נבון. אך בתפקידים פוליטיים כבר היו תקדימים של בעל־תפקיד לא נשוי. לוי אשכול נכנס ל־תפקידו כאלמן, גולדה מאיר היתה גרושה.

עתה עומדת המישפחה הראשונה ב־ישראל לפני צרור של החלטות חשובות מאוד. הראשונה: אם לפרוש מהכהונה. השניה: אם לקפוץ לחיים הפוליטיים או לחזור לחיים פרטיים.

והשלישית — העיקרית: אם להמשיך לחיות ביחד או להיפרד.

אופירה ויצחק נבון יודעים שבכל מקום שאליו הם באים — יחדיו או לבדם — הם מתקבלים באהבה ובמחיאות־כפיים. ה־ציבור אוהב את שניהם, כשהם ביחד וכש־הם לחוד. כל אחד מהם הוא אישיות בפני עצמה, ויכול לפלס לו את דרכו בחיין לבדו.

שני בני הזוג מודעים לעובדה זאת. גם אם יחליטו השניים שהם נפרדים, אין זאת סתימת הגולל על תפקידו הציבורי הבא של יצחק נבון.

הבורסה

הקרנות ימשיכו לדהור

את השנה החדשה חייבים להתחיל במעשה שכמעט היה; ביום השישי האחרון של 1982 ניגש אליי מקור אינפורמציה ואומר לי בזו הלשון: „שמעת? קבוצה של משקיעים הגישה תביעה נגד קבוצת ריגר־פישמן!” לא, לא שמעתי. מה קרה? „קבוצת המשקיעים תובעת את קבוצת ריגר־פישמן על כך, שלא איפשרה לה לעשות רווחים שלושה ימים רצופים — יום השישי, השבת והראשון!” צחוק, צחוק, אבל יש משהו בעניין הזה.

עכשיו שואלים רבים, האם גם השנה תיתן קרן רונית תשואה של 570 אחוז. לא בטוח. אחת הסיבות לכך שלא תמיד אפשר לחזור על אותו מיבצע. הנה, הם מכרו לבנק הפועלים את הסנה במחיר של פי שלושה מהמחיר שבו הם קנו אותו ממנו, מהבנק. כמה בנקים יהיו מוכנים למכור להם היום חבילות של מניות של חברות הקשורות בבנק ולרכוש אותם אחרי חצי שנה במחיר משולש? אבל, אומרים לי, אצל קבוצת ריגר־פישמן הכל ייתכן.

קחו למשל את המיקרה הבא: יוסי ריגר פוגש באקראי את צדיק בינו, מנכ״ל הבינלאומי, ברחוב. אומר בינו לריגר: שמע, אני צריך כסף; אומר ריגר לבינו: מה הבעיה, תמכור את האוטו שלך; אין בעיות, 30 אלף דולר, אומר בינו והבה־אם־וה 735 של בינו עוברת לבעלותו של יוסי ריגר. אחד מאלה שסיפרתי לו על העיסקה, שאל: מה זה, ריגר לא יכול להרשות לעצמו מכונית חדשה? מתברר שלא. מה בעצם רע במודל 1982? ועוד משהו: יוסי ריגר קנה מכונית, לא את הבנק, בינתיים, אולי.

עכשיו אני חייב תשובה על שתי שאלות: מה יקרה בינואר בבורסה ובמה כדאי להשקיע. השאלות הן באמת פשוטות, התשובות לא כל־כך. מי שמניח, כי בחודש ינואר 1983 יהיה לא פחות טוב מאשר בדצמבר, צודק. שום דבר בסיסי לא השתנה בינתיים: אין אלטרנטיבות להשקעה, אפילו חלק זעום יעבור למט״ח, כדי לקחת „שוונג” על הפיחות המואץ של השקל במשך החודש.

האוצר, יותר מתמיד, מתמכר להכנסות הקלות הבאות מהבורסה. המדובר בסכום של כ־5.5 מיליארד שקלים מאז יוני — כמיליארד שקלים בחודש. שום מקור לא יתן לאוצר הכנסות דומות בסדר גודל וקלות גביה. אז תסמכו על שר־האוצר, הוא מבין בכלכלה יותר טוב מכמה מיועציו, מחברי התזכירים והדו״חים.

אתם אומרים תוכניות חיסכון חדשות. למי זה מפריע? מה יקרה לכסף הרב שנקבל במשכורת פברואר? רוב חכמי הבורסה כבר לקחו שילשום אוברדראפט כדי לקנות מכל הבא ליד „סחורה” בבורסה. לא חשוב מה, העיקר שיהיה הרבה. וכאן אנחנו מגיעים לחלק השני של השאלה, במה משקיעים?

קודם כל, נא לסמן קו עבה על יום חמישי ה־30 בדצמבר. ביום שני התחילה שנה חדשה, וכיאה לכזו, צריך להתחיל הכל מאפס. זה טוב גם בשבילכם וגם בשביל הקרנות, למשל.

מי שחושב שהקרנות גמרו את תפקידן, טועה. עכשיו מתחילה המערכה החדשה. מי שיראה תשואות יפות בינואר, יזכה בחסדי המשקיעים בקרנות לאורך כל השנה. ולכן רבותי, המשקיעים והמהמרים תופסי הטרמפים, ואלה שמספרים שעושים מאה אחוז בשבוע, מאתיים בחודש — תשקיע במה שהשקעתם בדצמבר, עם שינויים המתחייבים משינוי הנסיבות.

אתם יכולים להמשיך ולהשקיע במניות של קבוצת ריגר־פישמן, בתנאי, כמובן, שתדעו איזה הן (תשאלו את היועץ בבנק). אתם רשאים להשקיע במניות המטופחות של הקרנות, בתנאי שתשאלו איזה הן (את היועצים של הבנקים). ובכלל, ככל שתקדימו כן ייטב. סכומי כסף עצומים עומדים לשטוף את הבורסה. תקדימו להיכנס, ומה שלא פחות חשוב, תקדימו לצאת. ועוד משהו: הפעם גם בסיס טכני של התנהגות המניה בעבר, עשוי ללמד על כדאיות ההשקעה בה יותר מתמיד.

ועוד הערה: אומרים לי ש־600 אלף איש משקיעים בבורסה וכידוע, קול המון כקול שדי. ובכלל, תעשיית נעלי־ההתעמלות תשגשג בחודשים הקרובים!? כדי שכולם יוכלו לרוץ מהר ולהשיג את רמת שערי המניות.

בורסה בשכם

וגם ביריחו

כרגיל, ביום המיסחר האחרון בבורסה, פגשנו שם כאלה המופיעים רק לקראת אירועים מיוחדים. אני רק גומר את מיסדרון הכניסה לאולם המיסחר בבורסה ו־את מי אני פוגש, אם לא את מיודענו מיכאל („מיקי”) אלבין, המושיט לי את ידו ב„אהלן” גדול, כיאה למכרים ותיקים שלא נפגשו שבועיים ואולי שלושה. מיקי — אני שואל אותו — של מי הרעיון ל־הקים בורסה חדשה בירושלים? והוא

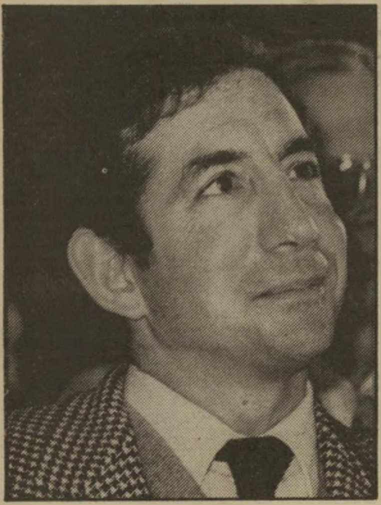

מיקי אלבין
בורסה בירושלים

משיב ישר לענין: „למה לא? בתל־אביב תהיה בורסה של המניות הבנקאיות והמ־ניות הכבדות ובירושלים תהיה בורסת של משקיעים בחברות קטנות יותר”. נו, ואישור מהאוצר יש לכם כבר? „גם זה יהיה, למה שהאוצר יתנגד? זה לטובת המשק.” בינתיים שאלתי מישהו בבורסה אם גם יצחק מוריץ, מבעלי טוכלר את מוריץ שותף לעניין; התשובה שקיבלתי היתה: הוא אפילו לא יודע על מה מדו־בר. שיהיה כך.

מי שסבור שעניין שתי הבורסות הוא בדיחה של סוף השנה, טועה. גם ארנסט יפת, יו״ר מועצת־המנהלים של בנק לאומי, תומך ברעיון, אך לדעתו צריך לחלק את הבורסה של תל־אביב לשניים: בורסה למניות בעלות סחירות גבוהה ובורסה למ־ניות בעלות סחירות נמוכה.

וזה עוד לא הכל: בא אליי אחד מיקירי־הבורסה, הרוצה בעילום שמו, והציע להקים, „כמו באמ־ריקה” בורסה לסחורות בשכם ו־בורסה למיסחר עתידי ביריחו, והכל כדי לחזק את אחיזתנו בגדה המערבית. לא רע.

ועוד משהו: ביום החמישי שעבר ביקר בבורסה עיתונאי ממצריים, הכותב בין השאר עבור עיתונים בארצות־הברית. הוא שמע, לדבריו, שבבורסה של תל־אביב עו־שים הרבה כסף ושאל: איך זה? הראו לו את המסוף עם המסך, המוצב באולם המיסחר, ואמרו שזו המכונה שעושה כסף, אבל רק בשקלים ורק מקורבי־הבורסה יודעים להפעיל אותה. הוא אמר, שאחרי מילחמת העולם השנייה היה להם דבר דומה באלכסנדריה, אבל בלי מסך.

150 קוראים

שמעתם פעם על בחור בשם דני לוסקי? גם אני לא, עד לאחרונה. הבחור דנן מו־ציא לאור אחת לחודש חוברת בשם מחי־רון אמצעי הפירסום. אז מה כל־כך רע במי שרוצה בכל מאודו לשרת את הענף שע־ליו הוא יושב?

בחוברת של נובמבר, בעמוד המוקדש לשבועונים וירחונים, מופיעים מחירי המו־דעות של השבועון תמסויים. בחוברת דצמבר הם נעלמו. למה? הוא רוצה כסף, אחרת לא יפרסם. לא קיבל ולא פירסם.

זה עוד לא נורא. מה שבכל זאת מעורר תמיהה היא העובדה שמבין 36 עיתונים מקומיים מופיעים רק שמונה. ועוד יותר מוזר, שמבין 300 תקופונים מופיעים רק תישעה. מהם חמישה שמיספר קוראיהם המשותף הוא 150, כולל העורך המו״ל והמגיה, אם יש כזה.

מדיח־כלים לדודה

גם היום נמשיך במדור הכולבו, האמא־כר־שליימר, שהכל יש בו בעיקר דברים „משוגעים” מיוחדים במינם.

● **חידוש מעניין הוא שעון הדומינו. מיתקן־זמן זה מראה את הזמן המדוייק בעזרת קוביות דו־מינו. כך למשל, השעה שבשעון**

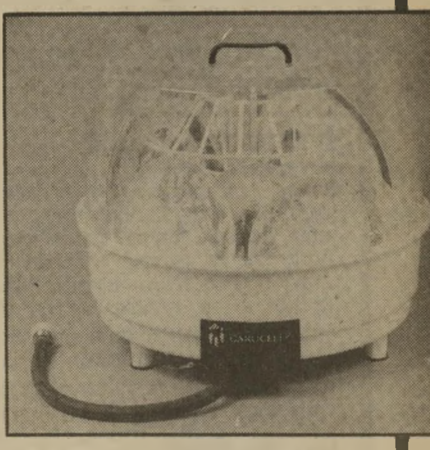

מדיח כלים
בלי חשמל

הדומינו שבתמונה היא 6.59. כדור פלדה משתחרר בכל דקה, מכה בקוביות המראות את הזמן. שעון הדומינו נמכר בצורת ערכה — קיט קל — להרכבה. המחיר, כולל מיכסה פלסטי: 40 דולר. זהירות: מופעל בחשמל 110 וולט.

● ארון לייננות מווסת טמפרטורה, הוא המצאה חדשה יחסית, למתעשרי הבורסה בלבד.

הקאו־דו־וין, שעוצב על־ידי ייננים צר־פתיים ותוכנן על־ידי מהנדסים שחיקו את הטמפרטורה, הלחות והאפלולית של מרת־פי היין הנודעים של צרפת. כל בקבוק מגיע לשיא השלמות בטעם, בצבע באיזון ובניחוח לפני הגשתו. הארון מצוייד בכל האביזרים, כולל וסתי־טמפרטורות ומסנ־נים למניעת ריחות, שיא הטכניקה. מכיל עד 180 בקבוקי יין במאוזן. הארון עשוי מעץ אגוז. זמן ההמתנה למישלוח: 4 שבו־עות. המחיר, בהתחשב בטיב — 2595 דו־לר — לאניני־טעם בלבד, ולאלה שיש להם כבר הכל. המחיר בשקלים לפני היט־לים ומכסים: כ־90 אלף שקלים.

● מדיח־כלים בלי חשמל הפועל על לחץ־המים, הוא חידוש אחרון בשטח ה־אביזרים למיטבח. אני כבר מודיע, שכל הסוכנים שירצו להביא את המדיח החדש ארצה, יחפשו את הכתובת של היצרן בכל דרך שירצו, רק שלא יטלפנו אליי. עוד לא התמניתי לנציג החברה בארץ ואני מסרב להיות כזה. לעומת זאת, אני מוכן לקבל מכשיר לדוגמה.

ולמכשיר עצמו: המדיח עובד על עיק־רון לחץ־המים הנכנסים אליו, בכוחם הוא מסתובב ורוחץ ושוטף מערכת כלי אוכל לארבעה בתוך 10 דקות. אדי המים הח־

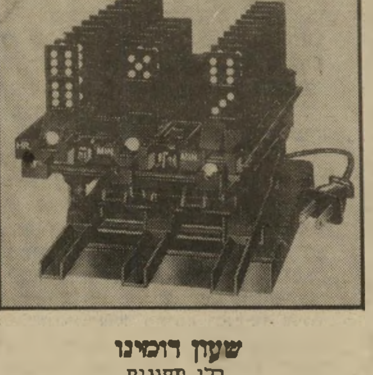

שעון דומינו
בלי מחוגים

מים מייבשים את הכלים. יש להוסיף דטר־גנט רגיל. המיתקן עשוי מפלסטיק קשיח ועמיד. ועכשיו הגענו לעיקר. המחיר: 70 דולר בלבד. המישקל: 7 קילו. הצבע: לבן. וזאת תהיה המתנה הבאה שתביא מאמריקה לדודה חנה בפתח־תיקווה.

התשקיף המימי של „אטלנטיק”

פגש אותי אחד מגדולי המומחים למאזנים ותשקיפים ואמר לי: נהניתי מהסיפור שלך על הסרדינים שעשו כנס בינלאומי בקופ־סות הפח של מיפעלי מן. יש לי בשבילך משהו, אבל הפעם מדובר בדגים גדולים יותר, ולא ליד החוף של עכו, אלא ליד החופים של דרום־אפריקה. אמרתי לו ש־את הסיפור הזה כבר קראתי באיזה מקום, והוא בטח מתכוון לאוניות הדיג של חב־רת אטלנטיק. הוא אמר שאני בסביבה, לא בדיוק. שאלתי: מה, הן כבר בדרך לארץ? זה לא, משום שהן ככל הנראה לא יכולות לזוז, אבל, הוא אומר, קראתי שוב את התשקיף, ואני יכול לבשר לך שיעקב מרידור, השר יעקב מרידור, קי־בל מינוי חדש עוד לא ברור מטעם מי, של שר לענייני דיג של „דגים” בבורסה.

הרישיון לדיג אושר על־ידי דירקטוריון הבורסה, וכמובן ה־רשות לניירות־ערך. מתברר, שב־תשקיף יש כמה עובדות יבשות שנרטבו במהלך ההפלגה לדרום־אפריקה, שם הושלכו לחוף ונאכלו על־ידי חיות טרף. הכרישים ש־סובבו סביב העובדות טענו, שהן מדיפות ריח, העובדות האלה, המדכא את תיאבונם. הם גם הו־דיעו, הכרישים, שיותר לא יסבלו פלישה של עובדות מדיפות ריח הבאות מחצי הכדור הצפוני, וב־עיקר לא מהים־התיכון.

הבינלאומי מחדש בלעדית את המענקים בתכניות החיסכון

מענק כזה לא תקבל באף בנק אחר!

הבנק הבינלאומי הראשון מעניק בנוסף לריבית הרגילה 12% מענק צמוד ומיידי לכל המצטרף לתכנית החיסכון "רב-תכליתי".
לדוגמא: אם תפקיד 100,000 שקל ירשמו מיד לזכותך 112,000 שקל, כלומר 12,000 שקל יותר, על חשבון הבנק.

המבצע מוגבל לסה"כ פיקדונות של 500 מיליון שקל

את סכום החיסכון כדאי להפקיד בסוף החודש ועד אז תן לכספך "לעבוד"...
אולם כדי להבטיח את השתתפותך במבצע, היכנס עוד היום אל אחד מסניפי הבנק הבינלאומי הראשון ופנה אל יועץ ההשקעות.
אז למה אתה מחכה, מענק כזה תקבל רק בבנק הבינלאומי הראשון.

אני עובר לבינלאומי. היום.

✱ המענק ניתן במסלול חד פעמי בלבד.

12% מענק

צמוד ומיידי בתכנית החיסכון "רב-תכליתי".

הבנק הבינלאומי הראשון

בנק פועלי אגודת ישראל — מקבוצת פ.י.ב.י

במשך דור שלם הזהיר העולם הזה מפני ההתפוצצות

שתבוא - אך קולנו נשאר כקול קורא במידבר העדתי

המילים המודפסות בעמוד זה נראות כאילו נכתבו השבוע, בעיקבות המהומות בכפר־שלם וציור צלבי־הקרס ברחובות הערים.

אולם הן נכתבו לפני דור שלם.

הן מוכיחות כי משקרים כל הטוענים כיום, בתמימות מעושה, כי „לא הבינונו", „לא יכולנו לדעת", „לא הזהירו אותנו".

„העולם הזה" הבין, ידע והזהיר. קולו היה כקול קורא במידבר.

במשך 34 שנים, ממש מאז ימיה הראשונים של המדינה, עוד לפני שהמוני העולים מארצות־המיזרח נזרקו אל תוך המעברות המתבוססות בבוץ, הזהיר שבועון זה מפני התוצאות הבלתי־נמנעות. כתוצאה מכך הושמץ, קולל, נרדף ונשנא אז, כשם שהוא מושמץ ונשנא כיום, כאשר הוא מזהיר מפני התוצאות הבלתי־נמנעות של דיכוי הפלסטינים.

מבין רבבות המילים שכתב „העולם הזה" במשך השנים על קיפוח עדות־המיזרח והתקוממותם הצפויה, נבחרו כמה קטעים, המופיעים להלן.

„אשכנז רבתי"

1949

● במאי 1949 כתב אריה גלבלום, אז כוכב־עולה בעיתון „הארץ", מאמר־השמצה חריף נגד העולים החדשים מ־מארוקו. כתבתי על כך תשובה שהופיעה בגליון „העולם הזה" (607) מיום ה־26 במאי 1949, תחת הכותרת „המארוקאים שלי", כשנה לפני שקיבלתי לידי את עריכת השבועון. העורך היה אז אורי קיסרי.

הזכרתי במאמר את נסיוני כמפקד כיתה של מארוקאים בקרבות מילחמת־העצמאות, וכתבתי:

...בין כל העולים שבאו עם גל־העליה הנוכחי, אין שיכבה המוכנה מבחינה נפשית להיקלט באווירת הארץ כעולי צפון־אפריקה. אין הם דבקים בלשון־אימם, כ־דוברי האידיש. אין הם דבקים בהווי תרבותי משלהם, כעולי כל שאר הארצות. בבואם לארץ חשבו שיתקבלו כאן לחברה חדשה, בעלת תרבות חדשה ואופי חדש.

אכזבתם ממהרת לבוא. בגלל דעות קדומות מגוחכות, נסגרת לפניהם דלת הכניסה החברתית. בני־הארץ, ובעיקר בנות־הארץ, מתרחקים מהם ככל האפשר. מקפחים אותם עוד יותר מכל עולה אחר.

בעוד שבני־היישוב מרגישים קירבה מסויימת לעולי־אירופה, הדוברים אידיש, הרי המארוקאים הם בעיניהם „גזע זר," כערבים עצמם. אין הם מבינים את שפתם, ואין הם משתדלים להבין לרוחם. ו־מכיוון שמארוקאים אלה הינם מטיבעם בחורים גאים, המגיבים על עלבונות ב־מעשי אלימות ובתגרות־ידיים, נולד נחשול של „אינצידנטים."

כך מצדיקה את עצמה אגדת הפראות המארוקאית במאוחר..

1949

● כעבור שלושה חודשים כתבתי בגליון „העולם הזה" (619), שהופיע ב־18 באוגוסט 1949, תחת הכותרת „הכישלון הגדול", דברים חריפים עוד יותר על היחס למארוקאים במדינה שקמה זה עתה:

...כשקמה המדינה הזאת, רצינו להאמין שתהיה לכור־ההיתוך, אשר יצרף את הגרוטאות מחמישים ארצות, ויהפכם למטיל־ברזל — מטיל עברי.

מהומות ואדי־סאליב, 1959

„מי שמתחיל לירות במוחמד, סופו לירות ברחמים..."

בכוח רעיון ארצישראלי העומד מעל לעדה, מעל לגזע, מעל לדת. רעיון של מורלדת משותפת, שבה תקום תרבות חדשה.

הרסו את כור־ההיתוך הזה — והרסתם את המינה הזאת.

כי מדינה בלי רוח — סופה לרדת לטמיון.

ולכן — פשע עליון הוא במדינה הזאת להעלות רעיון של גזע ושל עדה. פשע מתועב מבגידה, מתועב מריגול.

ואם יש להעניש מישהו במאסר־עולם, את הפושעים בזה יש להעניש. את אותם המחברים את ה־קומוניקאטים — „חיילים שנראו כיוצאי־מארוקו שברו את חלון־ראווה ברחוב אלנבי..." אך שלא כתבו: „חיילים שנראו כיוצאי־מארוקו נקברו בקבר־אחים על גבעות חולייקאת..."

את הכותבים: „דוברי־צרפתית ניסו ל־אנוס בחורה על שפת הירקון..." אך שאינם כותבים: „דוברי־צרפתית עלו על הקרקע ביישוב־מישלט בנגב..."

ואל תאמרו פראי־אדם הם... יתכן ש־הסכין קרובה לידם יותר מאשר לידכם. אך יתכן גם שמעטים אצלם מזייפי־השטרות וספסרי־השוק־השחור מאשר אצלכם.

והרי יודעים אתם בעומק לבכם ששקרים הם כל אלה, תירוצים בלויים, סחבות אידיאולוגיות עלובות, המנסות לשווא להסתיר את היצרים הגזעיים החשוכים ביותר, את המישפט־הקדום המטופש ו־האווילי של בני עדה „עליונה."

היום מחרימים את המארוקאים. מי ערב לכך שלא יחרימו מחר את הערבים, ומחרתיים את התימנים ובני־טריפולי, אשר הם לבדם באים עוד בחשבון לעליה, לדברי נציג הסוכנות היהודית?

מי ערב לכך שבעוד עשר שנים לא יהיו עוד אזרחים בעלי־זכויות במדינה הזאת, פרט לבני הגזע הטהור, אשר אבותיהם נולדו בין הוולגה והוויסלה, דיברו אידיש, היו 25 שנה חברים במפא"י, ולא נשאו נשים מבנות העדה הספרדית?

כי לשחצנות הגזענית אין גבול. וליסודות־הרוח של המדינה, אשר מבעד לסדקיהם עוזבים מארוקאים אלה את הארץ, להם אין תחליף.

מרד זה יפרוץ שוב ושוב, ובכל פעם בתנופה גדולה יותר

1951

● שנת 1951 היתה שנת העליה ה־גדולה. המוני העולים נשפכו אל תוך המעברות.

בראש־השנה בחרנו בפעם הראשונה ב„איש־השנה". איש־השנה תשי"א היה „העולה החדש האלמוני". המאמר עליו הופיע בגליון „העולם הזה" (726), ב־27 בספטמבר 1951.

במאמר זה כתבתי קטע של אזהרה חמורה, שהפריע לאווירה הכללית של שביעות־רצון עצמית שאפפה אז את ה־מדינה, אשר התפארה בהישג הגדול של העליה ההמונית:

...הכפלת האוכלוסיה של מדינה היא מהפכה עצומה, כימעט חסרת־תקדים.

היישוב הוותיק, שהתגבש בשנות מילחמת־העולם השניה, מילחמת־המחתרת ו־מילחמת־העצמאות לעם בעל אופי משלו, לא הבין זאת. הוא השלה את עצמו שדי לו בעיקרון, בהחלטה חגיגית בכנסת ו־בפתיחת השערים — וכי המשך העסק הוא עניינה הפרטי של הממשלה, תפקידם של פקידים, שאינו נוגע לאזרח הפשוט.

הוא לא הבין שמבול אנושי זה ישנה בהכרח את כל סדרי־חייו, את דמותה ה־חברתית והכלכלית של מדינתו.

כך קרה שהעולים החדשים, בבואם ל־ארץ, מצאו עם סגור ומסוגר. אחדים, שהיו להם קרובים ביישוב הוותיק, התקבלו יפה, הסתדרו אצלם. אולם הרוב המכריע הועבר למקומות מבודדים, רחוקים ממרכזי היישוב הוותיק, בלי קשר חברתי אליו, בלי אפשרות לחדור לשוק העבודה של ה„וותיקים."

הם הפכו למעמד שני, כמעט לעם שני.

גם אחרי שהובאו יותר מחצי מיליון עולים חדשים למדינה, היה נדמה ליישוב כי כל זה אינו צריך להשפיע על רמת־חייו. ציונות לחוד, עסקים לחוד. מכיוון שעליות קודמות (כעליית־גרמניה) גרמו תמיד להעלאת רמת־המחייה, היתה אמונה תמימה שכך יהיה גם הפעם. ואיש לא ה־בין כי שני פיות צריכים למנת־לחם כפולה — או שפרוסת־הלחם תצטרך להתחלק לשניים.

אם נשאל אזרח־ישראל: „האם אתה רוצה שיביאו ארצה את יהודי הגולה?" יאמר כימעט תמיד, בלי היסוס של רגע: „כן!" אבל השאלה עצמה חסרת־תוכן. השאלה האמיתית היא: „האם אתה מוכן לוותר על מקרר חשמלי, על חדר מדירתך, על מנת־הבשר השבועית, כדי שנוכל לכלכל את בני־המעברות?" יתכן שלשאלה זו אין תשובה כה חד־משמעית.

כימעט כל אחד הסכים לדברי דויד בן־גוריון: „למדינת־ישראל יש יעוד מיוחד... גאולת עם ישראל, קיבוץ גלויות." הוא הוסיף: „העליה... היא האמצעי היעיל ביו־

(המשך בעמוד 64)

השער „דופקים את השחורים"

„רעל השינאה גואה בעורקי הגוף הלאומי..."

הנדון:

העולים נשפכו מהמשאית כאילו היו מיטען של זיפזיף

אשכנאצים

אני בא להגן, חלילה, על הצעירים שציירו צלבי־קרס וסיסמות בנוסח „אשכנאצים" בשכונות־הפאר של הערים. אך גם אינני מסוגל להתרגז עליהם יותר מדי.

ולא רק מפני שאינם יכולים לדעת כיצד משפיע ציור צלב־הקרס על יוצאי־אירופה, ומפני שהמילה „נאצים" אינה אומרת להם הרבה.

אינני מתרגז מפני שאני מנסה להבין. והרוגז אינו מחדד את יכולת־ההבנה.

■ ■ ■

לפני כמה ימים השתתפתי בכנס שהיה מוקדש לבעיות־השלום, והייתי עד להופעתו של צעיר מן החוגים הקיצוניים ביותר של בני־עדות־המיזרח.

הבחור, ששהה זמן־מה באמריקה, שפך על הנוכחים קיתונות של האשמות והשמצות. הוא גם תקף אותי אישית. בין השאר אמר שהאשכנזים רוצים לעשות שלום עם הערבים כדי להתעשר ולנצל עוד יותר את בני־עדות־המיזרח המדוכאים. תנועת־השלום האשכנזית, כך טען, היא חלק ממנגנון הניצול והדיכוי של המישטר האשכנזי, שסופו קרוב. ההתקוממות של בני עדות־המיזרח תשים לו קץ.

הנוכחים — רובם אנשים טובים, ליברליים ושוחרי־השלום, וכימעט כולם אשכנזים מבני שיכבת־העילית — ישבו קפואים מרוב תדהמה. חמתם בערה בהם להשחית.

הקשבתי לדברי הבחור בדריכות, אך כימעט ולא שמעתי מה שאמר. ניסיתי לשמוע את הנימות החבויות, לקלוט את המסר הריגשי הבלתי־מודע.

היה נדמה לי שהצעיר קורא: „הצילו!"

■ ■ ■

לאחרונה פשטה בארץ אופנה חדשה בקרב האשכנזים. הם מכים על חטא.

אבל הם דואגים לכך שהמכה לא תהיה חזקה מדי, וכי לא תפגע במקומות הרגישים. היא נוחתת לא פעם על כיס המקטורן, כך שהארנק העבה יגן על החזה מפני המכה.

לעיתים נדמה לי שהמכים־על־חטא עומדים לפני הראי, שולחים בעצמם מבטים של ערגה והתפעלות, ואומרים לעצמם: תראו כמה שאני הגון! כמה שאני צודק! כמה שאני יפה־נפש! אני מכה על־חטא!

אינני מאמין להם.

בזה אחר זה מופיעים על המירקעים מנהלי־התיישבות, פעילי־עליה ועובדות סוציאליות משנות ה־50 ואומרים: לא ידענו.

„היה לנו רצון טוב," הם אומרים. „כוונותינו היו טהורות שבטהורות. היתה לנו שליחות גדולה. אם משהו לא היה בסדר, זה באשמתנו. פשוט לא הבינונו. לא היו לנו ספרים ללמוד מהם את המלאכה. היינו נאלצים להמציא את כל השיטות בעצמנו. על כן היו שגיאות. כן, אנחנו מודים שעשינו שגיאות. אבל גם הן נבעו מן הכוונות הטהורות!"

ידידי לובה אליאב סיפר על המירקע כיצד הוביל את העולים החדשים במשאיות לחבל־לכיש. כשהגיעו לשם וראו את הנוף השומם, סירבו העולים לרדת מן המשאיות. הוא, לובה, נתן לנהג את ההוראה ללחוץ על הכפתור המרים את הארגז של המשאית.

העולים החדשים נשפכו על הארץ, כאילו היו מיטען של זיפזיף.

פניו של לובה היו מיוסרות כאשר סיפר, בגילוי־לב רוחי־כאב, את הסיפור הזה. גם הוא אמר שלא למד את המלאכה מהספרים, והיה נאלץ להמציא את השיטות.

■ ■ ■

אני מוכרח להודות שהזדעזעתי לשמע הסיפור. משהו כאן לא נראה לי.

חשבתי שוב ושוב על הסיפור — לובה אליאב הוא אמן בסיפור מעשיות, הגורמות למחשבה — ולא יכולתי לקבל את המסקנה של המספר ושל חבריו־למלאכה.

האם צריכים לקרוא בספר או ללמוד באוניברסיטה כדי לדעת שבני אדם אינם זיפזיף? האם ניתן ללמוד רק מן הנסיון, כעבור דור, ששפיכת אנשים ממשאיות, בעל כורחם, אינה שיטה טובה כשרוצים להשרישם במולדת חדשה?

האם לא אומר כך השכל הישר, הלב האנושי?

האם דרוש דמיון מופלג כדי להבין כי עולה חדש — שהיה פקיד בכיר בעיראק, רוקח בסוריה, בעל־חנות במארוקו, צורף־אומן בתימן — יזכור את הרגע הזה לעד? שישנא עד סוף ימיו את האשכנזי שנתן את ההוראה, וישוריש שינאה זו לבניו ולבני־בניו? שאדם, המתחיל כך את חייו החדשים, לא ישתלב בחלומות היפים של לוחצי־הכפתורים?

אני מתעכב על סיפור זה, מפני שהוא סימלי לכל תהליך הקליטה של מאות אלפי העולים החדשים דאז. ואכן, לובה אליאב הבין זאת, ועל כן סיפר אותו.

ללובה אליאב לא חסרים שכל ישר, לב ודמיון. אם כן, מדוע עשה אז מה שעשה?

■ ■ ■

אני דוחה על הסף את הטענה: „לא ידענו! לא יכולנו לדעת! איש לא אמר לנו!"

זוהי טענת־כזב, פשוטה כמשמעה.

היה לפחות גוף אחד בארץ אשר ידע, וגם הזהיר — שנה אחרי שנה, חודש אחרי חודש.

לא היום. א ז!

„העולם הזה" ידע, ו„העולם הזה" הזהיר.

בעמוד שממול מתפרסמים כמה מן הקטעים האלה. הם לא נכתבו השבוע. הם נכתבו לפני 33 שנים, 29 שנים, 21 שנים. לא אחרי שהדברים קרו, אלא ב ז מ ן שהם התרחשו, בעצם הימים שבהם נתנו לובה ועמיתיו את ההוראות „ללחוץ על הכפתור".

אך הדברים נשמעים כאילו נכתבו זה עתה.

איש במעברה וחייל צה"ל (1951): „הם" ו„אנחנו"

לא, לא היינו נביאים. לא היה שום צורך בנבואה.

די היה בשכל ישר, בלב ובדמיון. וחשוב יותר: ברצון להפעילם.

אני זוכר ביקור מסויים, בראשית שנות ה־50, במעברת חיריה (היא אור־יהודה של ימינו). זה היה ביום של גשם. האוהלים עמדו בבוץ, ותושביהם הסתובבו ביניהם, כשהם לובשים פיג'מות ושמיכות.

דיברתי עם עולים, שבאו מעיראק. הם היו רחוקים מאוד מלהיות אנשים פרימיטיביים. היו ביניהם סוחרים, רוקחים, פקידים.

הם באו ארצה מפני שפחדו מפני מה שעלול להתרחש בעיראק. רק לאחר מכן נודע לנו כי שליחים מארץ־ישראל, על פי הוראת דויד בן־גוריון, הטמינו פצצות בבתי־הכנסת שם כדי לזרז את התהליך.

רבים מהם הביאו עימם זהב ודולארים. אלה נלקחו מהם בבואם, תמורת לירות ישראליות לפי השער הרשמי. השער הרישמי היה אז שליש מהשער האמיתי.

שני שלישים של רכושם הופקעו ברגע שהגיעו ארצה.

כאן נעשה עימם חסד, והם נשלחו ל„עבודות דחק" — לרוב עבודה קשה בסוריה, לחפירת בורות לעצים של הקרן־הקיימת. הפקידים והמשכילים ירדו לשפל המדרגה. ועוד אמרו שהם עצלנים.

פולחן העבודה הגופנית, המטהרת והמכובדת, מת כבר כמה שנים לפני כן בקרב הישוב הוותיק. העולים לא שמעו עליו מעולם. הסוחר שעבד בסוריה היה בזוי בעיני עצמו ומושפל בעיני מישפחתו.

בתום אותו ביקור הרגשתי כפי שהרגשתי לאחרונה אחרי ביקור במחנה עין־אל־חילווה ליד צידון. חשבתי על זרע השינאה הנזרע כאן, ועל היבול הבלתי־נמנע.

לא, לא היה שום צורך ברוח־הנבואה.

אני מכיר את כל התירוצים. גם לי יש אוצר שלם של תירוצים מן המוכן.

כשהורי הגיעו הנה מגרמניה, עשרים שנה לפני המארוקאים, מי דאג להם? האם עלה ביכלל על דעת מישהו להציע להם דירה, פרנסה? האם לא ירדו עליהם חבורות של נוכלים מכל הסוגים, וגזלו מהם תוך כמה חודשים את כל ההון שהביאו עימם? האם לא גדלנו בעוני מחפיר? האם לא עבדו שני הורי עבודה גופנית קשה ביותר, מזריחת השמש עד שקיעתה? האם לא הביאה עבודת־פרך זו למות אבי? האם לא נאלצתי לנטוש את הלימודים לפני שסיימתי את בית־הספר היסודי, כדי להרוויח את לחמי בגיל 14? האם לא הייתי בן 33 לפני שזכיתי בדירה משלי, פרי עמלי?

כל זה נכון. וכל זה אינו אומר דבר.

כי אנחנו היינו עניים בארץ עניה, חלוצים בארץ חלוצית. לא קיבלנו דבר מאיש, כאשר איש לא קיבל דבר מאיש.

ואילו ההמונים האלה של בני עדות־המיזרח, אבותיהם של מתקוממי כפר־שלם ומוסררה, באו לארץ שבה חי ציבור גדול בשפע ובעושר ראוותני, שבה נבנו וילות מפוארות מול האוהלים והפחונים, שבה התעשרה שיכבה דקה — וכולה אשכנזית — מזרם־ההון האדיר שזרם אליה מאמריקה ומיהדות־העולם.

האנשים האלה רומו. התעמולה הציונית השיקרית סיפרה להם בחו"ל שהם באים אל ארץ חלוצית, ארץ של אחוות־רעים, ארץ המצפה להם, שבה הכל מתחלקים בכל.

כשראו את המציאות ונשפכו מן המשאית בשממה, הרחק משכונות־העושר של הוותיקים, הם הוכו בהלם.

בניהם נושאים בליבם את תוצאות ההלם הזה־מילדות. הם זוכרים את אבא, אבי־המישפחה הגא במארוקו או במצריים, כשהוא מושפל ומדוכא, שבור והרוס.

■ ■ ■

האם הוותיקים יכלו לדעת? בוודאי. אבל הם לא ר צ ו לדעת. וכאשר אדם אינו רוצה לדעת, אין הוא רואה מה שמתרחש לפני עיניו ממש, ולא כל שכן שמתרחש במעברה נסתרת, בעיירת־„פיתוח" נידחת.

מי זרע את הזרע הזה?

בראש הרשימה עומד דויד בן־גוריון.

בן־גוריון האמין בקיבוץ־גלויות ובפיזור־האוכלוסיה. אלה היו פרותיו הקדושות. לעומת זאת לא האמין בחוקים של כלכלה וחברה.

הבעייה היתה בעיניו בעייה טכנית, בעייה של תחבורה: לקחת יהודים ממקום א', ולהביא אותם למקום ב'.

לוקחים יהודים מעיראק, בעזרת פצצות או בילעדיהן, ומביאים אותם ארצה. כאן מעמיסים אותן על משאיות ומביאים אותם למקומות רחוקים ככל־האפשר ממרכזי האוכלוסיה, כדי להפריח את השממה בנגב ובהר. שתהיה האוכלוסיה (קרי: העולים החדשים) מפוזרות כראוי.

כל השאר, כך האמין, יסתדר מעצמו. הזקנים ימותו. הצעירים יהיו משלנו.

לצידו עמד יהודי גדול שני, פינחס ספיר. ספיר ידע כי לא די בשפיכת העולים מן המשאיות. אבל גם הוא ראה את הפיתרון במושגים טכניים גרידא.

במקום שבו נשפכו העולים מן המשאיות, בא ספיר והקים להם שיכונים־שיכונים. הוא גם הביא לשם יהודי עשיר, אשכנזי, ונתן לו הרבה־הרבה כסף מקופת־המדינה, כדי שיקים שם מיפעל יצרני.

השאר, הוא האמין, יסתדר מעצמו. העולים יגורו בשיכונים ויעבדו במיפעל. המיפלגה תשלח להם עסקנים כדי להגיד להם מה לעשות ומה לא לעשות.

■ ■ ■

לא היתה, כמובן, טעות.

יצירתה של אומה אינה בעייה תחבורתית, וגם לא בעייה של שיכון ותיעוש.

זוהי קודם כל ומעל לכל בעייה של רוח, של נפש.

הוותיקים, האשכנזים, נתנו לעולים להתבשל במיץ שלהם מעבר להרי־חושך. היה נדמה לאשכנזים שעשו עם העולים חסד רב, שגאלו אותם ממערות ומגטאות. (אגדות כאלה נוצרות תמיד כאשר מעמד שליט צריך להצדיק את זכויות־היתר שלו בעיני עצמו).

לא עלה על דעתם כי הבאת העולים מחייבת גם אותם לקורבן, לחלוקה חדשה של הזכויות.

הם לא היו מוכנים לכך. זה עתה ניצחו במילחמה, אחרי שסבלו קורבנות קשים. מצבם הכלכלי התחיל להשתפר. נוצרה עילית חדשה, שהתעשרה במהירות. הם לא היו מוכנים להקשיב.

הם לא היו „אשכנאצים". אבל הם היו קהיי־חושים עד להחריד. וגם צדקנים.

■ ■ ■

הפיתרון עכשיו? כיצד למנוע מילחמת־אזרחים והתפלגות בין שני עמים יהודיים?

אין פיתרון פשוט. אך לכל סיכסוך אנושי יש פיתרון. אני מאמין שיש פיתרון לסיכסוך הישראלי־פלסטיני, קל וחומר לסיכסוך האשכנזי־ספרדי.

אבל יש דבר הקודם לכל תשובה: הצורך להקשיב. להקשיב לצד השני, ולנסות להבין.

נרמה שזהו החלק הקשה ביותר.

מאת אורי אבנרי

ליכטנזון צרפתי

נפגש באפרופו

אנו מכבדים כרטיסי
ישראכרט

גן קפה "אפרופו" ב"גן-יעקב" טל. 03-289289

סמי פותח לך שולחן...
אתה סוגר עסק!

מקום נעים לעריכת סעודות עסקים?
כשיפודי־סמי ערכנו לך שולחן עמוס
בשפע אוריינטלי מקורי. כל סוגי
הבשרים על האש, סלטים
מגרים, יינות ומשקאות
לבחירתך – כיד המלך.

שיפודי סמי

המסעדה המזרחית
שלך – בסגנון אחר
בוא לטעום – בוא כל יום –
לעסקים, לבילויים, לסתם ארוחה טובה.

שיפודי סמי – רח' האצ"ל 78 (התקוה) ת"א.

דעתו של „לוקולוס"
שהזמין אוכל סיני הביתה...

האיש
שבא למעוד

השפע הסיני

... כשהזמנו למהדרת ארוחה סינית במיסעדה הסינית של הווילינג' האוכל לא היה הרבה יותר גרוע אבל המחיר היה חצי המחיר: 600 שקל לזוג. אכלנו מרק־צוף ותירס בטעם מתקתק מעט, טעים מאוד. עם תירס רענן שכאילו נקטף זה עתה. אכלנו אגרול טעים ושתי מנות עיקריות. האחת בשר בירקות והשנייה עוף בשקדים. לכל אחת היה טעם משלה, וסוגי ירקות משלה (בבשר, למשל, היה הרבה כרוב שהיקנה לו טעם מיוחד, ואילו בעוף היה הרבה גזר שהבליט כאילו את טעמו והמעודן). האורז היה מעורב בחתיכות בשר, גזר ואפונה וליווה כראוי את המנות העיקריות. סיימנו בבננה מצופה בבצק ושמשום. מאכל תאווה, בעיקר כשטובלים אותו במעט סירופ מייפל. אנחנו עדיין בעיצומה של ההתלהבות הסינית וייתכן שבשבועות הבאים נגיע גם למיסעדות נוספות. על כך כמובן עוד נדווח.

12.1982

לוקולוס

ארוחה סינית ל-**ביתך או משרדך**

צ'יינה וילאג' טלפון: 03-491873

תן טרמפ לחייל

לא תכוון אקדח

בפעם הראשונה החזקתי בידי אקדח כשהייתי בן 15.

זה היה על גגו של בית בפינת הרחובות בלפור ואחד־העם בתל־אביב.

הייתי אז חייל במחלקה מס׳ 25, פלוגה ז׳, של הארגון הצבאי הלאומי. הקבוצה שלי התאמנה בחדר־כביסה, והאקדח היה פאראבלום גרמני, שנראה לנו כליל־היופי.

על החזקת נשק היה מוטל אז עונש־מוות. אמנם, מילבד המפקד היינו כולנו קטינים על־פי החוק, ולא היינו צריכים לחשוש מפני תלייה בצוואר עד צאת נישמתנו. אך בוודאי היה עלינו לחשוש מפני מעצר, חקירה בעינויים וכליאה לתקופה ארוכה.

לבית היו שלוש קומות, כמו לרוב בתי תל־אביב בימים ההם. לפניו היתה חצר קטנה. בין החצר והרחוב הפריד מעקה נמוך. אחד מאנשי המחלקה, שעבד כחשמלאי, מתח חוט דק מן הגג אל המעקה הזה. בחור קטן בצידו הפנימי של המעקה הוסתר כפתור. כשהיו לוחצים על כפתור זה היה נשמע צילצול חד בחדר־הכביסה למעלה.

ליד המעקה עמד זוג — צעיר וצעירה. למראית־עין הם היו שקועים בשיחת־אהבים אינטימית. אך ידו של הצעיר נחה על המעקה, ליד הכפתור החבוי. במיקרה של סכנה, בהתקרב שוטרים בריטיים או יהודיים, היו השומרים אמורים להזהיר את אנשי הקבוצה המתאמנת, ואלה היו צריכים לסלק את האקדח, על פי תוכנית שתורגלה היטב.

(בפלוגה היו שתי מחלקות של בנים ומחלקה של בנות, ואלה נשלחו לצמדי־השמירה. כולנו איחלנו לעצמנו לזכות באחת הבנות היותר יפות או חבר׳המניות. בדימיוננו תיארנו לעצמנו שברגע של סכנה מדומה נוכל לחבק אותה ואולי להתנשק, למען המולדת.).

עלינו לגג בזה אחר זה, ברווחים סבירים, וירדנו משם ברווחים של שלוש דקות.

מובן שלא ירינו. מי העלה אז על דעתו לבזבז כדורים יקרים־מפז באימונים? על שולחן באמצע החדר היה מונח שק־חול. האקדח היה מונח עליו, והחול החזיק אותו במקומו, כפי שכיוונו אותו. ניתן לנו לכוון את הכלי למטרה, והמפקד היה בודק, מעיר ומתקן.

עוד לפני כן למדנו את „עשרת הדיברות" של השימוש בנשק. אחד מהם, הזכור לי אחרי ארבעים וכמה שנים כמו היום, אמר: „לא תכוון נשק כלפי אדם או עצם קשה."

כללים אלה נחרתו בזיכרוננו בציפורן־ברזל. עד עצם היום הזה איני מסוגל לכוון אקדח, תת־מיקלע או רובה כלפי אדם. האווירה שבה התאמנו אז, והייחס שלנו לנשק, שגבל בחרדת־קודש, הבטיחו שמירה על הכללים.

למדנו אותם שנית בצה"ל, אם כי בנסיבות פחות רומנטיות.

אני מזכיר זאת מפני שבביקורי במיתקני־צה"ל התרשמתי, לאחרונה, שאיש לא שמע מעולם על כללים מסוג זה. החיילים מחזיקים ברובים כמו בלולבים. הכל מכוונים את נישקם אל הכל, כאילו אינם מודעים לעובדה כי הרובה או התת־מיקלע אינם אלא מכשירי־הרג. בשבוע שעבר נדון חייל שהרג חבר בצורה זו.

כבר הזכרתי את הוויכוח שהיה לי לא מכבר בחצר המימשל הצבאי בצידון. לא חששתי מפני הביטויים האלימים של חסידי־בגין־בגין. אך בהחלט חששתי מפני הצורה שבה כיוונו את רוביהם אלי, מבלי להרגיש בכך.

יתכן שהיו נזהרים יותר אילו למדו להשתמש ברובה בחדר־כביסה שעל גג של בית, תוך צפייה לצילצול של פעמון.

חזרה לשאתילא

יש לו מזל, לאמנון קפליוק.

לא כל סופר זוכה לכך שעם הופעת סיפרו יזכה בתשדיר־שרות בינלאומי.

שמו עלה השבוע בראיון של יאסר ערפאת בעיתון וינאי. במהלך הדברים הזכיר ערפאת שעוד בראיון שהעניק לו בביירות הציע כי אחרי המילחמה תתכנס ועידה של הוגי־ליעות, ישראלים ופלסטינים, כדי לדון בשלום.

כדאי לזכור איך צץ רעיון זה. כאשר נפגשו אנשי העולם הזה עם ערפאת, בראשית יולי, העלתה שרית ישי את עניין האמנה הפלסטינית, ואמרה לערפאת שזהו מיכשול חמור לרעיון השלום בציבור הישראלי. נראה כי ערפאת היהר בכך. כעבור חודש, כאשר דיבר עם קפליוק, הציע את הוועידה. מדבריו הובן כי הוועידה הזאת תגבש הצעות לשינויים באמנה.

קפליוק

עכשיו, בראיון לעיתון הווינאי, בנוכחותו של עיצאם סרטאווי, הזכיר ערפאת את ההצעה שהשמיע אז באוזני קפליוק. העיתונאי האוסטרי שאל מה קרה להצעה זו, ואז אמר ערפאת שהוא ממתין ליוזמה מצד קפליוק להגשמת הרעיון.

הדבר פורסם, כמובן, בכל העולם. הוא עשה רושם במיוחד בצרפת, כי שם הופיע זה עתה ספר שכתב קפליוק בצרפתית על הטבח בשאתילא ובצברה.

בדרך כלל איני אוהב את שיטת „הספר הנמס" (על מישקל קפה נמס), כלומר ספרים היוצאים במהירות־הבזק אחרי מאורעות כגון מיבצע אנטבה, מילחמת יום־הכיפורים וכו׳. אך הפעם שמחתי מאוד על מהירות הופעתו של ספר זה. ההוצאה הצרפתית אדיסון דה־סיי (שבה הופיע גם ספרי בשעתו) חטפה את קפליוק ושיכנה אותו בדירת־פאר בפאריס. במשך 10 ימים ישב שם קפליוק במאסר־בית, ב„כלוב של זהב", כדבריו, וכתב במשך 18 שעות ביום.

ספר מהיר כזה, שיצא לאור בשעה שחקירת הוועדה הממלכתית היא עדיין בעיצומה, ולפני שכל העדויות נגבו ופורסמו, עלול להיות לוקה בחסר. אך מפצה על כך המהירות של ההופעה, המאפשרת לקורא האירופי לקרוא על הדברים כל עוד תשומת־הלב שלו רתוקה לפרשה זו.

קפליוק היה בביירות בזמן המצור, והוא הגיע לשם שנית, כשהוא משתמש במונית־שירות לבנונית. כשנכנס למונית זו בצידון מיהר שכנו למושב להסתלק ממנה. הופעתו של אשכנזי בלונדי, הדובר ערבית שוטפת, עוררה בו חשד.

זהו ספר אחראי, הכתוב בידי אדם המצוי היסב ברקע

הדברים, ושליקט במשך חודש בקפדנות את המיסמכים שהיו מצויים בשעת כתיבתם של הדברים. הוא גם לא שכח להזכיר כי אני הוצאתי בבוקר של היום החמישי הגורלי, שעות מעטות לפני כניסת הפלאנגות למחנות, הודעה־לעיתונות שפורסמה בבוקר למחרת, כאשר הטבח היה בעיצומו. בהודעה זו הזהרתי כי מטרתו של שרון היא להשמיד את מחנות־הפליטים בביירות, כפי שעשה בעין־אל־ח׳ילווה ובראשידיה, דבר שיביא „סבל איום נוסף על רבבות אזרחים פלסטיניים חפים־מפשע." כשמסרתי את הדברים לפירסום, לא ידעתי כי הדברים כה קרובים ואיומים.

במערב (וגם במיזרח)

אין כל חדש

ספרים מעטים שקראתי בחיי השפיעו עלי כמו במערב אין כל חדש של אריק מאריה רמארק.

נדמה לי שזהו ספר־המילחמה בה"א הידיעה. לא נכתב עוד וידוי כה אמיתי, פשוט וחותך של החוויה הקרבית כמו זה, בכל שפה ובכל ארץ.

זוהי חוויתו של חייל גרמני בחזית הצרפתית („ה־מערבית") במילחמת־העולם הראשונה. אך למעשה זוהי החווייה של החייל הקרבי בכל המילחמות. טנקיסט שחזר מן הגיזרה הסורית במילחמת־הלבנון יכול להזדהות עימה כמו חייל יפאני במילחמת־העולם השניה. אילו קם לתחייה חייל עיברי שהשתתף בקרב על הר־הגילבוע בפקודת שאול המלך, יכול היה להזדהות עימה גם הוא. הנשק השתנה, החווייה לא השתנתה.

קראתי את הספר כמה פעמים, ובכל פעם השתנתה משמעותו בעיניי. קריאתו של ספר אינה תהליך חד־סיטרי, שבו מוסר פלוני, הסופר, את המסר שלו לאלמוני, הקירא. זהו תהליך דו־סיטרי, כי המסר של הסופר נקלט כזרע בשדה הרוחני של הקורא. עולמו הרוחני של הקורא מעצב את המסר, קולט חלק ממנו ופוסל חלק אחר, וכך הוא משתנה, ולעיתים גם משתבש. מיספר הצורות של המסר כמיספר הקוראים.

כשקראתי את הספר לראשונה — הייתי אז בן 9 או 10 — הוא עורר בי תשוקה עזה למילחמה. ראיתי רק את הרעות הנהדרת ששררה בקרב החיילים הקרביים, את ההרפתקה הגדולה של המילחמה.

כשקראתיו בפעם השניה — בגיל 16 או 17 — הוא עורר בי שינאה עמוקה למילחמה.

במילחמת־העצמאות, כאשר התחלתי לרשום את הדיווחים שלי, שכונסו לאחר מכן בסיפרי בשדות פלשת 1948, עמד הספר של רמארק לנגד עיניי בלי הרף. רציתי לכתוב כמוהו, בפשטות מוחלטת, בלי שום התחכמויות וקישוטים, להגיש את השלד העירום של החוויה הקרבית בלי שומן, ואף בלי בשר.

כשהופיע הספר, קרה לו מה שקרה בליבי לסיפרו של רמארק. שמעתי נערים מדברים על הספר, בנימה של קינאה — חבל שהחמצנו את המילחמה, חבל שלא היינו די מבוגרים כדי להשתתף בה. הדבר המריץ אותי לשבת ולכתוב את סיפרי השני, הצד השני של המטבע, ובו דבקתי עוד יותר בדוגמה של רמארק — תיאור עירום של המילחמה, על זוועותיה. הקדשתי אותו לחיילי המילחמה הבאה.

הספר הראשון הנחיל לי הצלחה וכסף, ואף הבעות־חיבה מצד ביטאוני המימסד כפי שלא זכיתי בהן אי־פעם לפני או אחרי כן.

הספר השני הוחרם, הושמץ וקולל על־ידי כל כלי־התיקשורת.

אני עצמי מעדיף את הספר השני על פני הראשון.

רמארק

הנאצים הכריזו מילחמה על סיפרו של רמארק. (אגב, שמו האמיתי היה אריך קראמר. מכיוון שזהו שם גרמני פשוט מאוד, הפך הסופר את סדר האותיות של שם־המישפחה, כדי להעניק לו צביון אל־גנטי וצרפתי יותר. מאותה הסיבה גם הוסיף את מאריה כשם־פרטי שני.) כאשר הוסרט הספר בגרמניה, בסוף שנות ה־20׳, אירגן יוזף גבלס, אז ראש הסניף הנאצי בברלין, מהומות־רחוב, כדי למנוע את ההקרנה.

לאחרונה הופיע תרגום עברי חדש של הספר. איני מרוצה לגמרי מן התרגום. לפני המתרגם עמדה ברירה: להתאים את שפת־החיילים של רמארק לשפת־החיילים שלנו, או לשמור על סיגנון עברי ניטרלי. הוא בחר בדרך השנייה. כך אובד משהו מן הפשטות המוחלטת של השיח, שהוא אותנטי לחלוטין במקור.

גם כך זהו ספר נהדר. אני עדיין מזדעזע כאשר אני קורא את שורותיו האחרונות, המתארות של סופו של גיבור הספר (הכתוב בגוף ראשון) בימים האחרונים של המילחמה בת־ארבע־השנים:

„הוא נפל באוקטובר 1918, ביום שהיה כה שקט וחרישי בכל החזית, עד שהדו"ח הצבאי (צריך להיות: ההודעה הרישמית של הצבא) נצטמצם במישפט אחד: במערב אין כל חדש.

„הוא נפל על פניו ושכב על האדמה כישן. כשהפכו אותו על גבו, נראה היה שלא ארכו יסוריו. הבעת־פניו היתה כה שקטה, כאילו היה ממש מרוצה שכך קרה."

בלונדיים בנשמה

בשבועות האחרונים הופיעו בתשדירי־השרות של הטלוויזיה הישראלית כמה וכמה ילדים וילדות.

לכולם יש תכונות משותפות. קודם כל, כולם נחמדים מאוד־מאוד. הלב ממש יוצא אליהם. ושנית, כולם בלונדיים. כאילו הגיעו במישלוח האחרון מנורווגיה.

אין לי שום דבר נגד ילדים בלונדיים. אם לשפוט על פי תצלומים ישנים, אני עצמי הייתי בלונדי מתולתל עד גיל 3, בערך. אחר־כך כהו שערותי, עד שהתבהרו מחדש, בגיל די צעיר.

אבל הרוב העצום של ילדי ישראל הם בעלי שערות שחורות. במקורות נקראים הצעירים „בני־תישחורת".

אני מניח כי הילדים הבלונדיים נבחרו בתשדירי־השרות באופן בלתי־מודע. מישהו פשוט חש בליבו כי ילד נחמד וטוב צריך להיות בלונדי. ילד שחרחר הוא — טוב, אתם יודעים מה.

אולם את תשדירי־השרות האלה רואים כל ילדי־ישראל. וילדים מסויימים עלולים לקבל, שוב באופן לא־מודע, את המסקנה המרומזת: שהם, שחורי־השיער, הם בעצם נחותים. ואם עדות שלמות מורכבות משחורי־שיער, עדות אלה נחותות.

מובן שתשדירי־השרות מראים גם את בני עדות־המיזרח. בהחלט כן. מישהו, בעל מיבטא מיזרחי מובהק (כלומר, בעל מיבטא עברי נכון) מדבר על המסלול המשובח של מיגרש־הספורט, שנקנה בכספי הטוטו. כדי להוציא כסף מן ההמונים תאווי־ההימורים, דרוש מיבטא מיזרחי. ההימורים הם עניין לאנשים פשוטים, ואנשים פשוטים הם — טוב, אתם יודעים מה.

האם אין איש חושב על דברים כאלה בטלוויזיה? ועל התוצאות?

האם כל בעלי־הדיעה שם הם בלונדיים בנשמה, כמו סומי לפיד ותבורת הקריינים הנחמדים והקרייניות הנחמדות שכולם כאחד — כך נדמה — הם אשכנזים ממישפחות טובות?

מדוע האדים הח"כ הג'ינג'י מיכה רייסר, איפה כתב הנואם

בכנסת את נאומו, ועל מי כותבים מילים לשירי ילדים

■ באולם־המליאה של הכנסת, העלה ח"כ המערך **מיכאל** („מיקי") **בר־זוהר** הצעה־לסדר, שהרגיזה את הקואליציה. קרא לעברו ח"כ חרות **מיכאל קליינר**: „מיקי, איפה כתבת את הנאום היפה שלך?"

■ **בועז אפלבאום**, עוזרו הפרלמנטרי של ח"כ **שי**־טחון **אריק שרון** הורה לפקודיו לנהוג ביד קשה במפגינים בגדה ואמר: „לתלוש להם את האשכים!" ברוח התקופה חיבר אפלבאום מילים חדשות לשירי ילדים מוכרים. הראשון הוא על מישקל השיר האוטו שלנו גדול וירוק: „אריק שלנו גדול ושמן / אריק שלנו תולש בירדן / בבוקר אצלי על כף היד / שב תנוח מנוחת־צהריים / ואתלוש אשכיך השניים." הוא גם חיבר מלים לשיר במדינת־הגמדים: „במדינת האשכים רעש מהומה / מן הים קרב אוייב יוצא למילחמה / ובראש הגדוד צועד אריק שרונצ'יק המפקד / על הראש מיתקן חישה / ובידו מכשיר תלישה."

■ **אליעז פולג**, עוזרו של ראש עיריית תל־אביב, ישב לאכול במיסעדת־בלינצ'ס בצפון תל־אביב, שבבעלות **רימון בן־יקיר**. למקום טילפן אפלבאום, העובד שם כמנהל־תורן. הוא ביקש לדעת מהו סידור־העבודה שלו לאותו שבוע. בן־יקיר פנה לפולג ושאל אותו, אם הוא רוצה לעבוד במיסעדה פעם בשבוע. „אם עוזרו של פרס יכול, גם אתה יכול," אמר. פולג דחה את ההצעה ב־שרון היא, שהוא בא לביקור במחנה־פליטים בדרום לבנון. הוא תפס בילד שעבר לידו ושאל אותו: „בן כמה אתה?" „עוד מעט בן 7," היתה התשובה. „אתה אופטימי," ענה לו שר־הביטחון.

■ עורך־הדין הירושלמי **אברהם ברדוגו** סיפר בדיחה נוספת. גבר אומר לאשתו: „תראי איך השתנית, את נראית ממש מגעיל." אשתו עונה לו: „בזמן המערך היה יותר טוב?"

■ קורא בשם **לויד גריינוואלד**, תושב ז'נבה, העיר במיכתב למערכת הראלד טריביון הפאריסאי על כוונתה של **אליזבת טיילור** להביא לשלום בין ישראל ולבנון: „האם אין אירוניה בכך שאשה, שאינה מסוגלת אפילו לשמור על השלום עם בעל, מנסה להביא שלום בין מדינות?"

רייסר. היא ביקשה שתינתן לח"כ זכות תגובה, ואמרה שהיא הולכת לחפש אותו. הוא לא נמצא, אך לעומת זאת טילפן הבדרן **דודו דותן**, שאמר: „אני רוצה לומר שלי הליכוד דווקא כן שילם." גזית החליט שלא להכניס את דותן לשידור חי, משום שלדעתו מוצה הנושא לפני כן. הדבר הרתיח את רייסר. הוא טילפן עשרות פעמים לרדיו והודיע, שהוא לא יעבור בשתיקה על כך שלא הותר לדותן לומר את דברו בתוכנית.

■ ח"כ **אבא אבן** עלה במעלית הכנסת לחדרו. בקומה השנייה הוא יצא ממנה. העיר לו עוזרו הפרלמנטרי, **ארנון יקותיאלי**: „מר אבן, המישרד שלך הוא בקומה החמישית?" שאל אבן: „באיזו קומה אנחנו נמצאים?" כששמע

דויד טרטקובר הגרפיקאי המכונה טרטה שותה לכבוד השנה האזרחית החדשה (למעלה, מימין) במסיבת־סילווסטר שאליה הוזמן. נוכחים אחרים במסיבה לא התביישו ללגום ישר מהבקבוק. כך עשה הזמר שמואליק קראוס (למטה), שבא בלוויית חברתו. לאותה מסיבה הגיע באיחור השחקן מוני מושונוב. הוא בא אחרי הופעה, וכאשר נכנס הוא קיבל בקבוק ללגימה. מביט עליו השדרן אלי ישראלי (למעלה משמאל). מושונוב בדק את טיב המשקה לפני שלגם.

מעון פרס, לא יכול היה להתעלם מהדברים שאמר קצין צה"ל, שהועמד לדין על התעללות באזרחים בגדה המערבית. הקצין טען ששר־הבי־

תולש הוא בערב הוא שב / מביא הוא משכם ביצים מלוא הכף." וגם לשיר בוא אלי פרפר נחמד הוא מצא מילים אחרות: „בוא אלי ערבוש נחמד / שב

נימוס: „חוכמה. אפלבאום הוא עוזרו של מישהו באופוזיציה, ולכן אין לו הרבה עבודה."

■ הבדיחה האחרונה על

■ איש־העסקים היהודי גרמני **יוסף** (יוסל'ה) **בוכמן** בא בחברת שותפתו לחיים **גילה לוי** לטיול באילת. הוא חש ברע, ובשירותים של חדרו במלון פלט אבן קטנה, שגרמה לו לדלקת בדרכי־השתן. כאשר ראתה לוי את האבן הקטנה, אמרה לו: „מזה עשית רעש כזה גדול? אם היית מביא לי יהלום בגודל כמו האבן הזאת, הייתי זורקת לך אותו בפרצוף."

■ תוכנית הרדיו הפופולארית של **גבי גזית**, יש עניין, תגיע בקרוב לכותרות בגלל סיבה אחרת. באחד מימי שידור התוכנית סיפר בטלפון **יעקב** (ג'קי") **פיים**, מבעלי מועדון הפרוטה והירח במארינה בתל־אביב, מדוע דרשו הוא ושותפתו להשתחרר מהשותפות עם מיפלגת חרות במועדון היקב. לטענתו, הוא הסתכסך עם ח"כ **מיכה רייסר**, שלא שילם לו עבור ערבי־הופעות של הליכוד שהיו במקום. כשהם באו בדרישה לבטל את החוזה, עמד רייסר על כך שהחוזה לא יפקע לפני תום המועד, בעוד כשלושה חודשים. „לכן אנו קוראים עכשיו למועדון היקב תחת אונס," סיכם פיים. כעבור דקות טילפנה לרדיו העוזרת הפרלמנטרית של

ענה: „טוב, עוד רגע קם אעלה." העיר אחד הנוסעים במעלית: „מה קרה לו, הוא כבר 30 שנה בכנסת ועדיין מתבלבל בין החדרים?"

■ למה בדיוק התכוון ח"כ העבודה **רפי אדרי**, מנכ"ל שיכון־עובדים? בישיבת ועדת־הכלכלה התנהל דיון על ההתיישבות בגדה המערבית. אחרי הרצאת פתיחה, שנתן סגן שר־החקלאות **מיכאל דקל** דיבר אדרי. הוא היה מודאג מכך, שחלק מהקבלנים הגובים כספים עוד בטרם בנו ולוא בית אחד, עלולים שלא לסיים את עבודתם משום שהם אינם מיקצועיים. ואז הוא סיים: „אני מקווה שאכן הישובים יקומו ולא יהיו אפיזודה חולפת."

■ יושב־ראש ועדת־הכלכלה של הכנסת **גד יעקובי** מגלה ידע רב במתרחש בכנסת. כאשר הופיע לפני הוועדה מתיישב מביקעת־הירדן והתחיל להסביר בעזרת מיספרים את המצב הכלכלי הגרוע של הישובים, שאל אותו יעקובי: „רגע, רגע, מי מייצג אתכם (יוסי) **ריגר** (אליעזר) **פישמן**?"

■ חבר חדש בוועדה, **אריאל ויינשטיין**, נציג הליברלים, נוהג לשבת בסמוך לדלת. הוא גם חבר בוועדת־הכ־

אנשים

ספים, ומדי פעם הוא מוזעק לשם להצבעות. אמר לו יעקבי: „אריאל, מה אתה יושב בפינה? תתקדם. לוועדת־הכספים תשלח את הפרוטוזות שלך.”

■ השר **יוסף בורג** מספר, שהוא מקפיד על קוצו של יוד. „כשבא אלי רב רפורמי ואמר לי, שהוא מגייר בלי מילה, עניתי לו, שאני מגייר על קוצו של יוד.”

■ דרך מקורית לחגוג נישואין מצא ח״כ העבודה **רפי סוויסה**. בתו התחתנה בטקס מישפחתי, והוא החליט לשתף את הח״כים בשימחתו. בחדרי הישיבות של הסיעה הוא חילק לאורחיו אריזות קרטון קטנות של סוכריות טופי.

■ כאשר בא עורך־הדין **אהרון פאפו** לישיבת הוועד־

מחקר. הוא גילה שיטות מקוריות של נשים, הרוצות להעיר לבעליהן על יחסם אליהן. אחת מהן היא הכנה שיטות של אוכל גרוע. הבעל מבין שמשהו לא בסדר ומשפר את הליכותיו. גינת, שהוא גם אנתרופולוג, טוען שבקרב האוכלוסיה הפלסטינית־מוסלמית יש פתיחות לגבי אשה שאיבדה את בתוליה קודם נישואיה. אם הסוד נשאר במישפחה ולא דולף החוצה, אין הורגים אותה.

■ בהרצאה באוניברסיטת תל־אביב, התייחס הפרופסור **אסא כשר** לנטיית אנשים לייחס לעצמם חוכמה יותר מלאחרים. „ניקח לדוגמה את אהרון פאפו. לא כדי ללעוג לו אלא כדי לתאר אותו. אם כי זה אותו דבר.”

■ בעיקבות חילופי ראשי־

סם לואיס

מעשן סיגר מחוץ לאולם שבו נערכה מסיבה לשתי כוכבות הקולנוע, אליזבת טיילור וברוק שילדס, המבקרות בארץ. לואיס עשה אתנחתא בארוחה, יצא מחוץ לאולם, וכאשר סיים לעשן חזר פנימה למלון.

המנהל של רשות־השידור בבית כלל בירושלים, ציפתה לו הפתעה. את פניו קידם **נקדימון רוגל**, יועצו של מנכ״ל הרשות, ובידו כוסית קוניאק. על מישקל שיר הילדים רד אלינו אווירון, שר לו רוגל: „רד ממני, אהרון.”

■ אחרי שבועות של העדרות ממצודת זאב, הופיע במקום **אלי האובן** מפעילי הסטודנטים שחשף את פרשת השחיתות באוניברסיטת תל־אביב. כשנכנס הצעיר הדתי המרותק לכיסא גלגלים לבניין, קרא: „אתם יכולים לדבר איתי, אין לי מיקרופונים, ולא מקליטים כאן אף־אחד.”

■ הד״ר **יוסף גינת**, ראש החוג ללימודי המיזרח התיכון באוניברסיטת חיפה, בילה שנת וחצי בארבעה כפרים ערביים בגדה המערבית, לצורכי

השילטון בברית־המועצות, טען מנכ״ל רשות־השידור לשעבר, **יצחק ליבני**, שלמרות הכל בברית־המועצות מתקיים מישטר יציב ואין נשקפת לו סכנה. על רקע זה הוא נזכר בסיפור של **אלכסנדר סולז'ניצין**. „בחצרנו נוהג נער אחד את הכלבלב כדורון בשרשרת. בעודו גור טיפחהו וגידלהו. פעם אחת הבאתי לו עצמות תרנגולת, חמות עדיין, מריחות. באותו הרגע דווקא התיר הילד את הכלבלב משרשרתו ונתן לו לרוץ כבן־חורין. השלג בחצר שופע, רך כנוצות. כדורון מתרוצץ ומדדה כמו ארנב. פעם על רגליו האחוריות פעם על הקידמיות, מזווית אחת של החצר לזווית שניה, מפינה אל פינה וחרבוביתו אל השלג. „אינני צריך את העצמות. תן לי ליהנות מן החרות!”

רענן לוריא

הקאריקטוריסט הישראלי היושב בלונדון שלח לידידיו ברחבי־עולם איגרת־ברכה לשנה האזרחית החדשה. הוא צייר את ראש־ממשלת אנגליה, מרגרת תאצ'ר בלבוש של מרים־מישקולות שנותר רק עם המקל המחבר את המישקולות. המישקולות מעוטרות בדגל אנגליה ולפיה של ראש־הממשלה תאצ'ר משלח לוריא טיל שאותו היא עוצרת בשיניה.

אקירה קורסאווה

בימאי הסרטים היפאני המהולל פגש באירופה את מפיץ־הסרטים הישראלי שיש קולר (משמאל). קולר סיפר לבימאי הקשיש שאת סירטו הנודע, „ראשומון”, הוא ראה יותר מ־600 פעם. קולר נהג להקרין את הסרט בקיבוצים ובמועדונים פרטיים ואף הירצה עליו, ומעולם לא יצא אל מחוץ לאולם שבו הוקרן. קולר מספר שהוא רואה בדרך כלל שני סרטים ביום, אם בקולנוע, בסינמטק או בווידאו. בפסטיבלים שאליהם הוא מגיע הוא רואה סרטים אחד אחרי השני, מבוקר ועד לילה, בניגוד לשאר האורחים.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

בגין בבונקר בקריית־שמונה

אנשים

מה שרים החיילים המוצבים בלבנון ומה נתן בגין לעם־ישראל

■ ח״כ מפ״ם **יאיר צבן**, אשר אף הוא היה באותו סיור, לא מפסיק להתרגש מביקורו שם. אחרי שחבריו חזרו לארץ, הוא יצא עם אשתו לטיול פרטי. המיזוודות שלהם לא הגיעו למקום המיועד, משום שבעיר שבה שהו היתה שביתה. הם ניצלו את הזמן לסיור ברחובות, וכשעברו ליד כנסיה שמעו את הכומר והמתפללים שרים שירים בעברית: הב הנגילה והבאנו שלום עליכם. מתברר, שבני־הקהילה נהגים לשלב בתפילותיהם שירי־עמים מכל רחבי־תבל.

רים אחרים ששרים חיילים בלבנון: „אנחנו שנינו באותו שקית / גירדו אותנו באותה כפית / זיהו אותנו על־פי הדיסקית / כן, אנחנו הנדסה־קרבית.״

● **הנ״ל:** „סביבון סוב־סוב־סוב / המצב הוא לא טוב / לסביבון רגל אחת / כמו לכרלנו עוד מעט /

● **הנ״ל:** „יצאנו אט / חיוור היה אפרים / במרחקים הסריחו הגוויות / ואת היית כחולה / ושתי עינייך / בצד הכביש היו הן מרוחות / יילל התן / כי הוא היה שבע... /״

ניצה שאול מצמידה את ראשה לראשה של השחקנית אביבה פז. השתיים יצאו בריקוד סוער, במסיבה שנערכה בתום צילומי „המגילה״ על־פי איציק מנגר. בסרט משחקות השתיים אויבות. ניצה היא אסתר ואביבה היא ושתי, אך במסיבה הפגינו ידידות. משקיף עליהן אילן אלדד.

● **פנתר שחור מני יקים:** „ישראל היא דיקטטורה עם מיבנה דמוקרטי.״

● **העיתונאי אמנון אברמוביץ׳:** „עיתונות פוליטית היא לא צורפות של 24 קראט.״

● **המנחה מני פאר:** „השר יובל נאמן צודק. ישראל צריכה לוויין, כי רק בעזרת צילומי לוויין אפשר להשתלט על חלוקת המיגרשים בגדה המערבית.״

● **הנ״ל:** „לאן הידרדרנו ? מהמיטבח של גולדה מאיר לשירותים של מיכאל בר־זוהר.״

פסוקי השבוע

● **ח״כ הליברלים יצחק זייגר:** „דוויד בן־גוריון נתן לעם ישראל את חצי ארץ־ישראל. ומנחם בגין נתן את החצי השני.״

● **המחזאי יהושע סובול:** „איך תטוס אל־על בלי הטייסים ? כמו שהממשלה הזאת ממשיכה לתפקד בלי ראש.״

● **הסאטיריקן מיכאל** („ב. מיכאל״) **בריזון**, על שי־

צלצל לאמא,
שתעבוד על אבא.

*** אוטוביאנקי, לבן שאתה כל כך אוהב.**

* חשוב לדעת: מחירי האוטוביאנקי משתנים לפחות פעמיים בחודש * חשוב לדעת: מחירי האוטוביאנקי משתנים לפחות פעמיים בחודש * חשוב לדעת: מחירי האוטוביאנקי משתנים לפחות פע

טל-ארווין

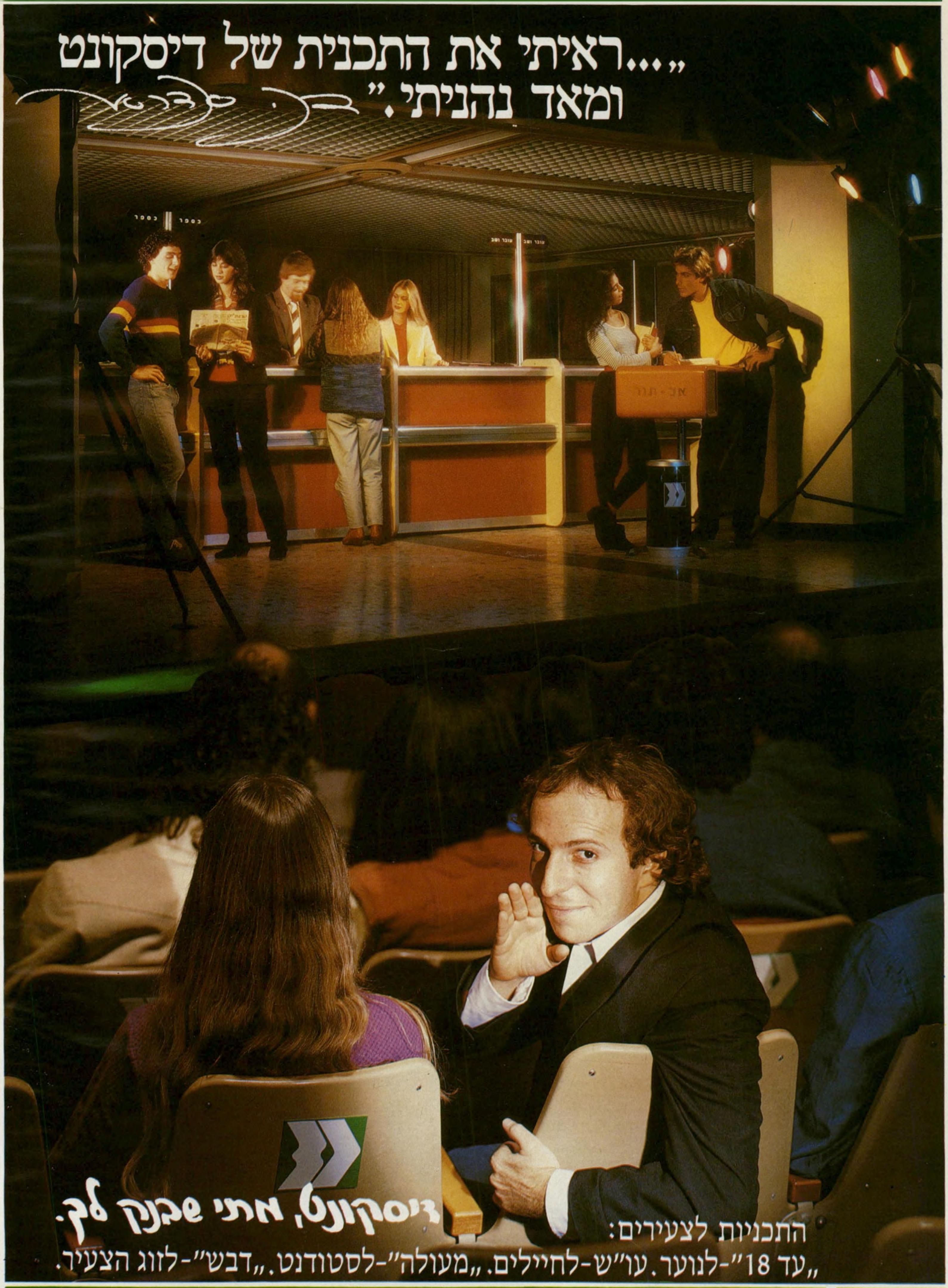

בנק דיסקונט

דחף

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

הזיכרון האנושי הקצר

הזיכרון האנושי מדהים אותי, לפעמים, מבחינת מידותיו. כל־כך קצר, לעזאזל, כל־כך קצר.

אני מדבר על כפר־שלם, כמובן, איך לא. איך אפשר לתת לשבוע כזה לעבור, שבוע עם מגמה מעורבת במזג־אוויר ומגמה מעורבת בבורסה, בלי לדבר על כפר שלם.

ומי שחושב שכאן הולכת ובאה התקפה עונתית על הימין, סועה. אואר־נואו, כמו שאומרות הגבירות הבהמיות מאגף יפי־הנפש. אואר־נואו.

בכפר שלם הרגה המישטרה בן־אדם. ביג־דיל, כמו שאומרים האדונים במדים בכל העולם, הוא שלף עלינו, אז שלפנו עליו, והטוב בין השניים ניצח, מה יש ?

אז תיכף באים בעלי הזיכרון הקצר ואומרים: קו ישר עובר בין שכם ובין כפר שלם. שהרי בין שתי נקודות כאלה, רק קו ישר עובר. מי שיורה בנער מפגין בשכם ומקבל שלושה חודשים על־תנאי, למה שלא ירה בנער מפגין בכפר שלם ויקבל ועדת חקירה ונזיפה חמורה ? או, במילים אחרות: זילזול בחיי ערבים גורר זילזול בחיי יהודים.

זה סיפור טוב בשביל זיכרון קצר. נשמע הגיוני, ומה שאתם רוצים.

אלא מה ? שהכל התחיל קצת בלהפך. כמו שבין שכם ובין כפר שלם עובר קו ישר, כך גם עבר קו ישר בין ואדי סאליב ובין שכם. ואדי סאליב, הייתי רוצה להזכיר, היה קצת לפני שכם.

להלן תמצית ההיסטוריה: בראשית באו החלוצים החרוצים שהיו צריכים פועלים בפרדסים, וגם פועלי בניין. זה לא התחיל אחרי 1967, אלא בדיוק חמישים שנה קודם, אחרי 1917. החלוצים החרוצים הביאו את העליה התימנית. מעלתם הגדולה של התימנים בעיני החלוצים החרוצים היתה, שהם עובדים טוב כמו הערבים, מסתפקים במועט כמו הערבים, אבל הם יהודים.

התימנים הובאו בתור דוגמא. מכיוון שהדוגמא הצליחה, עברו עוד כמה עשרות שנים, ובאה המילחמה הידועה בציבור כמילחמת העצמאות. המילחמה הזאת הביאה לניתוק מסויים בין החלוצים החרוצים ובין הפועלים שלהם, שעדיין, מה לעשות, היו ברובם ערבים.

פועלים בדרך לעבודה

כהים־אפורים או שחורים־בהירים

ואז נזכרו כולם בדוגמא התימנית המוצלחת, והחלוצים החרוצים התחילו להביא בסיטונות יהודים כהים, יעני דומים לתימנים, וחשבו שהם יהיו בדיוק כמו התימנים, כלומר: עובדים טוב כמו הערבים, מסתפקים במועט כמו הערבים, אבל מה, יהודים.

החלוצים החרוצים שמו את הפועלים החדשים שלהם בבתים של הערבים, ומי שלא היה לו מקום בבתים של הערבים — שמו אותו באהלים ובפחונים, כי הפועלים החדשים, ככה חשבו, הם מסתפקים במועט, למרות שיש אומרים שגם הם יהודים.

והאנשים האלה, טוב־נו, עבדו בפרדסים כמו הערבים לפניהם, ועבדו בבניין כמו הערבים לפניהם, וניקו לחלוצים את הרחובות ואת הבתים כמו הערבים לפניהם; הם מילאו את הציפיות, אם לקצר, והיו פועלים שחורים סופר־דופר, ואפילו יותר טוב, כי הם גם הצביעו בהמוניהם בעד בן־גוריון, נא לזכור, לא בעד בגין, נא לזכור.

אלא מה, שפועלים, בדיוק כמו חיות, כמה שתיתן להם הם ירצו עוד. אז בדיוק בשביל זה קיימת המישטרה, לא ? כדי שהפועלים שרוצים עוד לא יוכלו לבנות עוד חדר או לקבל עוד לירה או לחשוב, בטעות גמורה, שגם להם מגיע כאן משהו, בדיוק כמו לחלוצים החרוצים.

ואז הלכו שליפות בואדי סאליב הידוע, ונהרג בן־אדם, ביג־דיל, כמו שאומרים האדונים במדים בכל העולם, ביג־דיל.

חלפו שנים, ובאה מילחמת 1967, וחל מהפך־חוזר בעניין הפועלים השחורים. כל האלה שדמו בעיני החלוצים החרוצים לתימנים נעשו פועלים אפורים, ואילו הערבים חזרו לתפקידם הטיבעי כפועלים שחורים. ובאופן טיבעי לגמרי התחילו השילטונות של החלוצים החרוצים להתייחס אל הפועלים השחורים החדשים כמו שהם התייחסו מאז ומתמיד אל פועלים שחורים, שכידוע צריכים להסתפק במועט, שכמו חיות כמה שתיתן להם ירצו עוד, ושמבינים רק את שפת הכוח.

ומכיוון שהפועלים השחורים היו נוסף לכל החסרונות האלה גם ערבים, אין זה פלא שהם קצת קשי־הבנה בעניין הכוח. או במילים אחרות: היה צריך להפעיל הרבה יותר כוח עד שיכנס קצת שכל לקודקודם. או, שוב במילים אחרות, כדי שלעשרה אנשים יכנס שכל לקודקוד, היה צריך להכניס לאיש אחד כדור בקודקוד.

ומכיוון שפועלים שחורים הם פועלים שחורים, וכידוע לפעמים קשה להבחין בין אפור כהה ובין שחור בהיר, זה רק טבעי שהמישטרה של החלוצים־החרוצים תנסה להכניס גם לפועל אפור־כהה שכל בקודקוד באמצעות כדור בקודקוד.

ורק עוד מילה אחת לסיכום בעניין החלוצים החרוצים: פעם קראו להם בן־גוריון, והיום קוראים להם בגין. ומי שלא מאמין, שישאל את איש הפלמ״ח שאול ביבר, שחיבר את ההיסטוריה של כל החלוצים־החרוצים לדורותיהם.

שפת הליש

אם אתם רוצים לשגע מישהו, אבל ממש, תתחילו לדבל איתו בשפת הליש. בהתחלה זה נשמע משעשע ונחמד מאוד, אבל אחלי זמן מה אתם מבחינים בסימני הטילוף מופיעים בזה אחל זה. עוויתות עצבניות מתחילות להופיע בצוואל, העיניים מתחילות לפזול לכל הכיוונים, דבלים כאלה.

אני יכול, בינתיים, לתת כמה דוגמות למה שקולה כשמשתמשים בשפה הזאת. למשל: קלאתי בעיתון מעליב שבבולסה היתה היום מגמה מעורבת, ובהלבה מניות היו מוכלים בלבד. או, עוד כותלת בעיתון: המולה לגיל הלת מלמדת את דלדקיה חיבול וחיסול, ואחל־כך יש להם שיעול תולה ושיעול עיבלית.

זה גם שעשוע נחמד בשביל חגינו, כליסטמס וסילבסטל. תנסו לזכול את זה לשנה הבאה.

אימרות

התפוח לא נופל רחוק מהחץ

אימרה פולנית חתיקה

איזהו אמיץ — הכובש את יצרו

בחומץ, לא במלח

זה רעיון

שר־התיירות אברהם שריר תפס סוף־סוף מה שכל ילד בענף התיירות תפס כבר מזמן: שמה שמחרבן את כל התיירות בישראל, הם מעשיה של ממשלת ישראל. אברהם שריר הוא איש אמיץ, שאינו מתבייש לומר את האמת: בדיוק כמו ספרד הפאשיסטית של הגנרליסימו פראנקו, כך גם ישראל ה... של מנחם בגין, מעוררות ריגשי דחייה ותיעוב.

הפיתרון לעניין הזה, לפי דעתו של אברהם שריר, הוא לפרק את הארץ לגורמים, ולהפסיק את ההחלה המטופשת של הריבונות הישראלית עליהם. במילים אחרות: אילת תתפרסם בעולם התיירותי כאילת, ולאו־דווקא כישראל, וכן גם תל־אביב, ירושלים. ולמה נקפח את חלקן של טבריה, צפת, נתניה, עין־גדי וכל שאר אתרי התיירות השוממים עתה ?

להלן כרזת פירסומת שאני הייתי מציע למען תל־אביב, למשל:

תיירים ! בואו לנוח ! בשעה שבארצות שכנות מתבצעים מעשי טבח נפשעים, כאשר במרחק מאות ספורים של קילומטרים נהרגים אנשים בכל יום ובכל לילה כאשר מעשי דיכוי מחרידים — כולל תלישת אשכים — מתנהלים במדינה לא־רחוקה — בתל־אביב הכל בסדר !

פועלים שקטים ואקזוטיים ינקו את הרחובות למענכם. מלצרים שחרחרים ומנומסים יגישו לכם במיסעדות, חדרניות מיזרחיות נאות יסדרו את חדריכם המפוארים, והכל במחירי הפתעה בתל־אביב — נווה של שלווה בעולם רותח !

מכתבים

העשקנים

פושעי ביירות על ספסל ועדת־החקירה.

למי שעוד היה החשש כי ר־עדת־החקירה תוכל לטייח את מע־שה הזוועה בשכונות־הפליטים ב־ביירות יכול כעת להירגע: את השירות החשוב ביותר לצדק עו־שים החשודים עצמם, כשהם מס־תבכים בעדויות סותרות ומכנים

שר בחקירה שרון
חיוכים בחוץ —

זה את זה בשמות גנאי כמו שק־רן, זייפן ועוד. השופטים הנכבדים לא יוכלו בשום אופן להתעלם ממה שמתרחש לנגד עיניהם. הם ייאלצו להכריע בין המתקוטטים, להחליט מי שקרן ומי דובר אמת מתוך הניצים הבאים:
שרון מול רפול,
בגין מול שרון ורפול,
דרורי מול רפול וירון,
ראש־אמן מול כולם.

מנחם שרמן, פתח־תקווה

הנחקרים היוצאים מבניין פאפיק שמעו בוודאי עדויות מחרידות. הם עסקו שם בטבח נורא בסיגנון נאצי, בטח הזיעו כהוגן להציל את עורם.

אז למה הם מחייכים תמיד ל־מצלמות כשהם יוצאים משם?

ענת זילברמינץ־קורדובה, תל־אביב

האדם המסוכן ביותר במיזרח־התיכון, הנושא באחריות לפלישה הבארבא־רית הנפשעת ללבנון.

ישראל לא תימלט לעולם מה־אחריות לטבח במחנות־הפליטים בביירות. לבנון היא ויאט־נאם של ישראל

מורי טראוויס
סאן־דייגו, קליפורניה

● ● ●

האלטרנטיבה

יש לעצור את התפוררות של״י.

הליכוד הטביע במיצחם של הישראלים אות־קלון ומוביל אותם לאבדון. גם המערך אינו נבדל בהרבה ממנו. מהי האלטרנטיבה?

לא ייתכן שציבור כה גדול, ה־רואה בליכוד אסון למדינה, לא יימצא לעצמו ביטוי פרלמנטארי. אין כל ספק שציבור זה, בתמיכת חלק מהאזרחים הערביים בישראל,

אלוף בחקירה דרורי
— זוועות בפנים

יכול לזכות בשלושה־ארבעה מקו־מות בכנסת.

לא ייתכן ששל״י — המיפלגה היחידה המציעה פיתרון סביר, ה־יכול להתקבל על דעת שני הצ־דדים — תשלים עם התפוררותה. כבר עתה הזמן להיערך לבחירות, להחזיר לפעילות את החברים ו־התומכים שנטשו אותה.

ריבקה תל, קיבוץ עמיר

● ● ●

למנוע שפיכות־דמים בנגב

מיכתב גלוי לראש־הממשלה:

פינוי 8000 תושבי תל־אל־מלח, המתבצע על־פי חוק מיוחד (חוק־הבדווים מיולי 1980), ממשיך להיות מעשה עוול וכתם על מדינת־ישראל, כל עוד לא מושווים תנאי הפיצוי בקרקע ובכסף שבין מפוני תל־אל־מלח ומפוני סיני.

אנו קוראים לך למנוע פינוי בכוח של הבדווים ולהעלות לדיון מחודש בממשלה את הדרישה לביטול חוק הבדווים וליצירת שוויון בינם ובין שאר אזרחי ישראל.

הרב יונתן פרלמן, עליזה היימן, דב קולר
הוועד הציבורי למען צדק ושוויון לבדווים בנגב, באר שבע

● ● ●

ויאט־נאם הישראלית

קול יהודי מארצות־הברית.

בירכותיי ליעקב טימרמן על ה־ראיון שהעניק ב־5 בדצמבר ל־רשת הטלוויזיה סי־בי־אס. היהו־דים האמריקאים, אשר דוחים את מנטאליות הגיטו של מנחם בגין, מאמינים גם, שאריאל שרון הוא

עיניים עצומות

בימים התם ובזמן הזה.

ראיתי השבוע סרט תיעודי על הרודן בניטו מוסוליני — דמגוג הגורם היום סלידה בטירופו. אך לפני 40 שנה היה אהוב על עמו, נערץ ומכובד עליו. מי תמך בו? אנשים שעצמו את עיניהם ולא

(המשך בעמוד 24)

אתה ודאי רוצה להיות באילת...
ואתה בודאי לא תוכל להרשות לעצמך
לא להיות במלון מס׳ 1 בישראל:

AVIYA-SONESTA
Eilat

נופש
תל אביב
(03)455756
אילת
(059)76191

אביה-סונסטה אילת
המלון שעשה את טאבה מפורסמת בעולם

עתונות העולם על המלון:
"גן עדן" — "אובסרבר", לונדון
"המפואר ביותר במזה"ת" — "הרלד טריביון", פאריס

ב״ספארי אתרים״
כל ערב רביעי דגים דגים!
אכול דגים וסלטים כפי יכולתך.
230.- ש׳

כל ערב שישי ספר ריבס
אכול ספר ריבס וסלטים כפי יכולתך.
230.- ש׳
כל ערב זמר גיטריסט
ואוירה נעימה ליד האח.

ספארי אתרים־ככר אתרים ת״א טל:283125

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי רגילים
·שרות ת.ד
ללא תשלום
·מכבדים
כרטיסי אשראי
פרסום אידיאל
אבן גבירול 80
טל: 227117

ציורי שמן מקוריים על בד
מבחר גדול

מידה	20×25 ס״מ	מחיר	75	שקל	בלבד
"	40×50	"	150	"	"
"	45×60	"	200	"	"
"	60×90	"	450	"	"
"	60×120	"	500	"	"

ציורים מציירים ידועים
מבחר גדול של מסגרות
ארמון רחוב אילת 47, תל-אביב
טל. 657001 — 03-657112

סועדון 5
לתרבות חדשה
רח׳ הס 5, תל־אביב
טל׳ 247263

יום ג׳ 11.1.83
פצצות א, טילי MX
מי דוחף לאבדון?
שיחה עם הפרופ׳
קלמן אלטמן
(הטכניון, חיפה)

הורוסקופ

מרים בנימיני

מזל החודש:

גדי

ילד במזל גדי

„כמת טוב היה כשהייתי ילד," מיש־פט כזה או דומה לו שומעים לעתים קרו־בות, אך לבטח לא מפיו של בן מזל גדי. ילדותו בדרך־כלל אינה קלה, והחיים אי־נם מפנקים אותו. ילד זה לומד הכל ב־דרך הקשה.

כוכב סטורן, חשולט במזל, מכביד על ילדי הגדי, ומכריח אותם להתמודד עם קשיים יומיומיים. לכן, כשהם מתבגרים הם מסוגלים לקחת עליהם אחריות יותר מכל ילד אחר.

לפעמים קשה להורים של ילד גדי להבין מה גורם לילדם להיות שונה מ־האחרים. אי־אפשר לומר עליו שאינו ממלא את התחייבויותיו. להיפך — הוא ניחן ברגש אחריות מפותח, בחוש לסדר, ואין כמוהו זקוק למיסגרת ומקבל על עצמו חוקים, הגבלות ומשמעת כמבוגר.

אך משהו בהתנהגותו מבדיל אותו מ־שאר אחיו או חבריו לכיתה. הוא רציני ומופנם ואינו מתקרב בקלות לאיש. ב־יחסיו עם הוריו ואחיו הוא אינו מרשה לעצמו להיות ספונטני, הוא בודק ובוחן את הסביבה, ונזהר שלא להיפגע.

אלה החיים עימו חשים לפעמים הר־גשה בלתי־נוחה, כי הילד מקרין סביבו הרגשת בדידות וריחוק. גם אם רוצים להתקרב אליו, הוא אינו נותן. לא מפני שאינו רוצה חמימות וקירבה, אך מ־שהו בתוכו לא מאפשר לו להיפתח ב־קלות ולהתייחס לאנשים בקלילות וללא חשש.

לעתים קרובות הגורל מקשה על ילד גדי, עד שאפילו בריאותו נפגעת. הוא סובל מחולשת ונזקק לוויטמינים, ברזל ושאר תרופות מחזקות. יותר מאחרים הוא עלול לסבול ממחלות עור שונות, ובעיות שיניים מכבידות עליו גם אם אינו מרבה בדברי מתיקה. והעיקר — שברים בגפיים אופייניים לילדים במזל גדי. הבירכיים רגישות מאוד, ולאורך כל הילדות מכוסות בירכיו בתחבושות ופלסטרים, כי כל רכיבה על אופנים, ריצה או עיסוק ספורטיבי גורמים לביר־כיו להיפצע.

ילד גדי מאד קשור למישפחה, ומרגיש צורך לעזור ולקחת עליו תפקידים אח־ראיים כדי להקל על הוריו. בכיתה הוא משתייך לאותם שתמיד מכינים את שי־עוריהם. ילד זה לא ילך לשחק כשהוא יודע שעליו להכין את שיעוריו. הסדר והאירגון הופכים חלק מאופיו, והוא אינו מזלזל בחשיבותם.

בכיתה הוא מוכן לקחת עליו תפקי־דים אחראיים כמו ראש ועד, או כל תפ־קיד שבו אפשר לסמוך על הילד שיעשה את מלאכתו כדרוש.

כוכב סטורן מכביד על ילדי גדי ומאלץ אותם להתמודד עם קשיים יומיים

נראה שהגיל מיטיב עם בני מזל גדי, ככל שהגדיים מתקדמים בגילם, הם נהיים יותר חזקים, מרוצים ויפים. ב־תור ילדים הם נראים ומתנהגים כמבו־גרים. נוצר מעין פרדוכס — הכל הפוך, כשכל הילדים משתעשעים ונהנים, ה־גדיים סובלים ומכינים את עצמם לחיים. אולם יותר מאוחר, כשכולם יתגעגעו ל־גיל הילדות, ייצא הילד שבגדי ויוכל לי־הנות מילדות מאוחרת. בגיל מאוחר הם

בגיל מבוגר ייצא הילד שבגדי ויוכל ליהנות מילדות מאוחרת

נהנים מחסדיו של כוכב סטורן, ואז הם קוטפים את פירות עמלם.

ילדים במזל גדי נמשכים לתחומי א־מנות שונים. פיסול ומלאכות־יד שונות ייעשו על ידם בכישרון, ויביאו להת־פעלות והערכה. חוש קצב מפותח ו־שמיעה טובה מושכים אותם לעסוק ב־נגינה. התייחסותם הרצינית ללימודים מביאה אותם להישגים לא מבוטלים. כבר בילדות אפשר לראות שהגרעין ה־קשה עומד להצמיח משהו מיוחד.

ילדים אלה, הסובלים מבדידות, מח־לות או כל דבר אחר, הם שאפתנים ו־חשוב להם להגיע לפסגה, לזכות בכבוד ולהנהיג את האחרים. מאוחר יותר מוצ־אים אותם עוסקים בפוליטיקה, מעורבים בחיים הציבוריים וקובעים את גורלם של אלה שעימם גדלו ושעליהם לא היו תמיד מקובלים.

השבוע תחושו בתוספת של אנרגיה פיסית ונפשית. הדבר יתבטא בעיקר במקומות שבהם אתם עובדים.

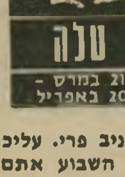

פרוייקטים הדורשים מרץ ותשומת־לב רבה כדאי לתכנן בזהירות, כדי לא לאפשר לאנ־שים לבקר את תוכניו־תיכם ומעשיכם. ב־שטח הרומנטי המצב די מחנת. התשוקות מתגברות והיוזמה ש־אתם נוטלים תתחיל לחניב פרי. עליכם להימנע מפזיזות בדרך כי השבוע אתם יותר פגיעים לתאונות.

* * *

בתחילת השבוע תהיו שקועים בהתחיי־בויות שלקחתם על עצמכם בשטח העיסקי.

הצעות חדשות כדאי לכם לשקול בזהירות ולא למהר במתן תשו־בה. השבוע רגיש במ־יוחד בתחום הרומנטי. יחסים ישנים עלולים להתערער בגלל עקש־נות וחוסר־נכונות ל־ויתורים. כדאי לכם להיות זהירים בתגובו־תיכם. מבחינה חברתית הפופולריות שלכם בעליה מתמדת. אירו־עים חברתיים מגדילים את חוג מכריכם.

* * *

מצב הרוח עדיין לא קל. מצב הבריאות רגיש במיוחד, וגם אם אתם מרגישים

טוב, מישהו אחר מבני המישפחה אינו מרגיש כך, ועליכם לטפל ו־לעזור. השבוע אינו מתאים לסיכונים כס־פיים. אותם העוסקים בספקולציות רצוי ש־ישאירו את המצב כפי שהוא עד השבוע הבא. מי שמתכונן להתחיל בדיאטת הרזיה יווכח שדווקא השבוע אפשר להצליח בכך. ב־תחום הרומנטי תהיו מבוקשים במיוחד.

שינויים חשובים נעשים בימים אלה ב־תחום המיקצועי. חששות והיסוסים מיו־

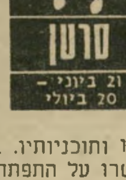

תרים כעת. כל מה שתיכננתם יצליח יותר מכפי שאתם מצפים. עכשיו הזמן להרחיב את העסק או להיכנס לתחום נוסף. בן הזוג מתכונן גם הוא לבצע כמה שינויים. כדאי ל המתין כדי לראות ב איזו דרך לנהוג. שתפו פעולה וקבלו את עצו־תיו ותוכניותיו. בתחילת השבוע הבא תת־בשרו על התפתחות חשובה בתחום הכספי.

* * *

אינכם מוצאים לעצמכם הזדמנות לנוח ולהשתחרר מעול ההתחייבויות המוטלות עליכם לאחרונה. למ־

רות הקשיים, כדאי לנצל את התקופה כדי להתקדם. תוך זמן קצר עשויות להישמע באוזניכם הצעות מוש־כות ביותר, אך לשם כך עליכם לסיים את העבודות שלקחתם על עצמכם. תזכו לשבחים על טיב הביצוע. השבוע תהנו מהצלחה רומנטית. שיחות טלפון ופגישות מיקריות יגרמו לכם התרגשות.

* * *

השבוע תוכלו לקדם את ענייניכם בתחום הכספי. רעיונות חדשים ונועזים עשויים

להצליח. לא יזיק להעז ולהסתכן, התוצאות יהיו משביעות רצון. אותם המתכננים נסיעה קצרה או טיול בסוף השבוע, כדאי שידחו זאת לפעם אחרת. צפויות תקלות ובעיות, ורצוי להימנע מלהכנס למתח ולעצ־בנות מיותרים. בחיי האהבה אתם קלילים מתמיד, ומשחקים עם בני המין השני. גם הפופולריות שלכם היא בעליה השבוע.

בתקופה זו אתם נוטים לבלות את הזמן בבית ולארח ידידים וקרובי מישפחה.

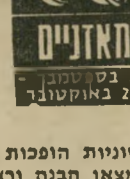

שיחה גלוייה וישירה תעזור לכם לפתור את הבעיות בשטח המיק־צועי. בתחום הכספי המצב די מסובך כעת, ולא קל למצוא דרך לשפרו. לקראת הש־בוע הבא תחושו הק־לה. התקדמות מצו־יינת צפויה בשטח ה־רומנטי. ידידויות אפ־לטוניות הופכות לאהבה עמוקה ויציבה. תמצאו הבנה ורצון אצל בני המין השני.

* * *

בתקופה זו חשוב לחזק את הבימחון העצמי, כי ניכפים עליכם שינויים שאינם

מקובלים עליכם וקשה לשנות את המצב. חיי החברה מוסיפים עידוד לתקופה. ידידים ותיקים מעוניינים ליצור קשר מחודש. כדאי להתכונן לביקורים מפתיעים ול פגישות מיקריות ומוז־רות. בתחום הכספי ה מצב משתפר ותוך זמן קצר תוכלו לרכוש חפ־צים שלא האמנתם שיהיו בידיכם. בקרב בני המישפחה מורגש מתח בלתי־מוסבר.

* * *

לפי מצב הכוכבים נראה שתקופה חדשה מתחילה לבני מזל קשת. אתם עומדים

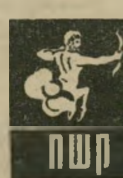

לפני פעילויות חדשות. בתחום העבודה אפשר לצפות לשינויים ש־יביאו עימם קידום ועצמאות. העסקים משתפרים ונסיעות ל־חו"ל יוכלו להתבצע בקרוב. הצעה כספית מעניינת תושמע באוז־ניכם. רצוי לשקול אותה, ולא לפסול אותה ללא מחשבה. פגישה מיקרית תגרום לכם לנהוג בדרך בלתי־מקובלת.

לאחרונה אתם חשים שהפופולריות שלכם מתגברת ויש יותר דגש על אירועים

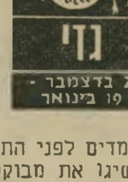

חברתיים. ידידים ומכ־רים נוכחים בערככם ומבקשים את חברתכם. לפתע אתם מוזמנים ל־מסיבות ושמחות ונה־נים מפגישות עם אנ־שים מעניינים. האווירה די רומנטית והיחסים ביניכם ובין בני ה־מישפחה משתפרים. ב־תחום המיקצועי אתם עומדים לפני התחלה חדשה. תוך זמן קצר תשיגו את מבוקשכם ותתגברו על קשיים.

* * *

מצב הרוח ומצב הבריאות אינם טובים ביותר. ההרגשה די מכבידה ומעייפת.

הכל מתנהל לאט ומה שנעשה קודם כבדרך אגב, מהווה בעיה. הזמן אינו מתאים לביצוע קניות גדולות. גם אם חלונות הראווה מושכים אתכם, זיכרו שכעת לא כדאי. אתם עלולים לקנות משהו שאינו דרוש לכם, או שתשלמו מחיר גבוה מדי על חפץ שלא תוכלו להשתמש בו. אורח מחו"ל יביא להקלה במצב הרוח.

* * *

השבוע צפויים שינויים מפתיעים, הקשו־רים בידידים שדבר קיומם כמעט נשכח.

צריך לנסות לשמור על שיווי מישקל, תוך זרי־זות והסתגלות לתנאים החדשים. הרבה תלוי בהתייחסותכם האישית. השטח הרומנטי די מבטיח, אורחים מחו"ל יתארחו אצלכם וינסו ליצור קשרים יותר עמוקים ומשמעותיים. יתכן שתעברו זעזועים ריגשיים שיגרמו לשינויים דרסטיים ב־חיים. בענייני כספים כדאי להיות זהירים.

תשבץ העולם הזה 2366

מאת אביגיל ינאי

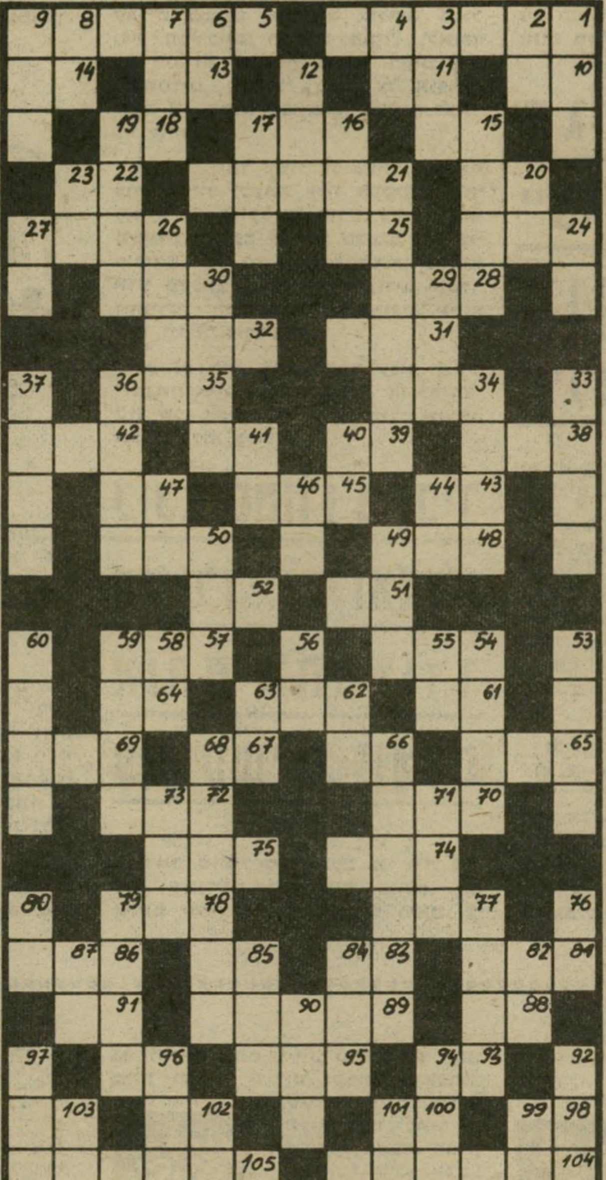

מאוזן:
1) כינוס, ועידה גדולה; 5) ת־שוקה עזה (3, 3); 10) חג בשבט; 11) רעיון, דעה; 13) בהמת משא; 14) חיק; 15) מדף; 16) אלת התקלאות ו־הצומח במיתולוגיה הרומית; 18) אמיץ; 20) היכן; 21) ב־תולת מים במיתולוגיה היוונית; 22) דגן שמים; 24) שוטה; 25) פתח, חלל; 26) מזון ל־דרך; 28) זכאי; 30) ממנה יצא אברהם אבינו; 31) שרוך; 32) אד המתנשא מעל לשר־פה; 34) שבירה, ריסוק; 35) דרגא במשטרת ישראל (ר"ת); 38) כינוי לאלוהים; 39) כלי עינויים; 41) פתחו של צינור העיכול; 42) חותן יעקוב; 43) מושב השופט; 45) שמו העב־רי של הכוכב „ונוס"; 47) כלי נשיפה; 48) אבי אברהם; 50) מרפא; 51) אגודת פר־חים; 59) מן התבלינים; 54) צמר בר; 57) אבן בחושן; 61) בלדר; 62) סלנג; 64) דרך התנהגות; 65) מקור מים; 66) החלק הגדול יותר; 67) אבי אחד ההורים; 69) אספק־לריה; 70) נהר מקראי על ג־בולנו; 72) עייף; 74) צמח שממנו הפיקו הקדמונים נייר; 75) סכין; 77) סיעה בכנסת; 78) מקום תעשיית היין; 81) שיעור המרחק בקו מאונך; 83) אוייב; 85) תואר לנכבד מו־סלמי; 86) כפיר; 88) שיירת אוניות; 89) הפרזה; 91) תו־אר הולנדי; 93) שאינו בשל; 95) דברי גנאי; 96) אבן טו־בה; 98) מטבע רומנית; 100) די; 102) כבש רך; 103) נאי־בי; 104) כנר יהודי שלא ה־גיע לפסטיבל הוברמן בארץ (ש"מ); 105) פסבדונים (2, 4).

מאונך:
1) מי שאיבד אחד מגפיו; 2) אות החיבור; 3) עקומה בדי־אגרמה; 4) אל מצרי; 6) ק־ריאת צער; 7) השמעת קול ב־כלי נשיפה; 8) כלי קבול ל־זבל; 9) חלק משלם; 12) מ־שיכה, סחיבה; 15) חבל ארץ בגרמניה על גבול צרפת; 16) מדבר שממה; 17) מהרוגי ה־מלכות שהונפק בול לזכרם (ש"מ); 19) צפור שיר; 20) כלי עבודה; 21) פסל אבן ענק באמנות המצרית; 23) עמוד נוזלים; 24) צייר יהודי, מ־מורי בצלאל הראשונים (ש"מ); 26) אומן במתכות; 27) בת־קול; 29) התקוממות; 30) בא־רע, הורע (מזלו); 33) עשייה; 34) וילון לארון הקודש; 36) שיש בו מופת; 37) סרט נע; 40) שבט ב־ישראל; 41) תו בסולם; 44) פנה, סטה; 46) נכרי; 47) תבואה; 49) חלק הגוף של זמרת ישראלית; 50) ירד אל מתחת למים; 53) ואף על פי כן היא נוע תנוע בשמים; 54) בעל חיים בעל קרן אחת; 55) עוף טרף; 56) דפנות פ־עמון; 58) אריג גס; 59) תער תנכ"י; 60) אחד מסיפוריו של משוררנו הלאומי; 62) ר־חב; 63) סופר יהודי; 60) התעמלות קצבית; 68) כלי נ־גינה עממי; 71) תפקיד צב־אי; 73) חוג ידיעותיו של אדם; 76) אחד השוואים; 77) במצב סדיר; 79) נחל בנגב; 80) תעלה בימי קדם מסביב לחומת העיר; 82) אחד מחילות צ־ה"ל (ר"ת); 84) שמן טוב; 85) מזבח הבנוי על רמה; 87) נעימות; 90) שי; 92) מעצור; 94) דרך; 96 זהב (א־רמית); 97) מגזע אחד מבני נוח; 99) מטבע יפני; 101) אנא; 102) לא כאן; 103) סי־מן מוסיקלי.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור
קורסים: ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שער בחשמל (אפילציה)
* סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעה, פסים, סיפול פנים, איפור, הוצאת שיער בשעווה
* גגות בזוג *
·מחירים עממיים · שרות מעולה·
תל-אביב יודפת 4 ליד דיזנגוף 190 226066 229388
רמת-גן הרצל 86 מול בנין אואזים "סלון אוה"

מכתבים

(המשך מעמוד 22)

הביטו אל העתיד הנורא, שלתוכו הוא הוביל אותם.

והנה היום, אצלנו: דמגוג אהוב על רוב העם, נערץ ומכובד, בשם מנחם בגין. הוא מוביל אותנו לעבר עתיד לא פחות מר. מי תר־

רודן מסוליני
אהוב העם

מך בו? עיוורים או אנשים העוצ־מים את עיניהם, ההולכים שבי אחרי הסירוף הפוליטי של מיפלגות הימין והדתיים.

הגיע הזמן להפסיק עם זה, הגיע הזמן לפקוח עיניים. כולם יודעים שכאשר הן סגורות, רואים בסוף רק שחור.

עופר כסיף, ראשון־לציון

● ● ●

אג'נדה אינה מפ"ם

תגובתו של ישראל שחק („העולם הזה" 2361) ל־מאמרו של אלכס מסיס (פורום „העולם הזה" 2358) לא מצאה חן ב־עיני הקורא הניו־יורקי.

פרופסור ישראל שחק מקובל עלי כאיש־מדע חשוב. בפוליטיקה הוא חלש יותר — אני יושב, חצי מזמני בכל שנה בארצות־הברית ועוסק בנושאים של תנועת־השלום הישראלית באמריקה הצפונית. ו־אילו הפרופסור שחק מתיימר ל־היות בקיא ממני בסוגיות המ־אבק היומיומי, המצעים הפוליטיים של הקבוצות השונות, הטאקטיקה שלהן וכיוצא כאלה. כך, למשל, הוא קובע כי ניו ג'ואיש אג'נדה

> **אשרי העם שככה לו**
>
> ,ככה' — נענים כל איש ו־אישה, השואלים למהות פעולה ופירושה.
> ,ככה' — התשובה מפי הג־בורה, תשובה חדה, חלקה ו־ברורה.
> ,ככה' — משיב שר לשואלו.
> ,אשרי העם שככה לו...'
> **ראובן סיוון**, ירושלים

אינה ממין זה, אלא „אחר" דווקא: ישראל שחק אינו סבור שאג'נדה תומכת בדו־קיום בשלום של יש־ראל ופלסטין, זו בצד זו.

פרופסור שחק טעה: לפני ימים אחדים התכנסו חברי ניו ג'ואיש אג'נדה בניו־יורק וניסוחיהם העד־כניים קובעים דווקא כי לפלסטינים זכות למדינה משלהם, שתוקם ב־שטחים הכבושים. נכון כי הניסוח אינו זהה בדיוק לזה של שלי"ו המועצה לשלום ישראל פלסטין אך הוא קרוב מאוד, והפתיחות שלו נועדה לקרב חוגים ואישים שאינם משוכנעים עדיין במה מנ־סים לשכנע אותם.

למרבה שימחתנו (שימחתם של ישראלים השוהים בארצות־הברית והם חברים בתנועות־השלום ה־מקומיות או יועצים להן) אין מפ"ם מתערבת בענייניה של אג'נדה, ו־כך ניתן לקוות שהאירגון היהודי החשוב והחדש (שרק אחד מנו־שאי ההתעניינות שלו הוא המיזרח־התיכון או ישראל ופלסטין) ימשיך בקו ההתקדמות העקיב שלו ל־עמדות מתקדמות וחדשניות בת־חומי העניין של הקהילה היהודית המתגוננות בארצות־הברית.

מפ"ם, ככל המיפלגות הציוניות המסואבות, נוח לה בחיקה של ועידת הנשיאים המתחסדת ומצעדי־

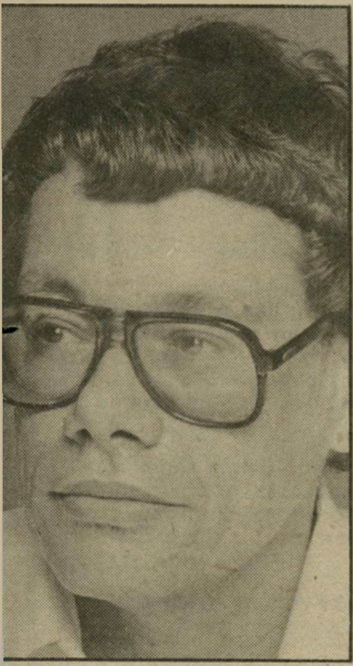

קורא מסים
תגובה לתגובה

הראווה, לצידם של בריוני „הרב" כהנא.

אלכס מסיס, ניו־יורק

● ● ●

האמת העירומה

הווידוי האישי של נערות ההרואין („העולם הזה" 2363) ממחיש את מצוקת נוער־השוליים.

מזמן לא קראתי סיפור כה מר־גש ואמיתי. אנחנו נוהגים להת־רגש מסרטים העוסקים בנושאי המצוקה, אך האמת שבסיפור זה עולה על כל דמיון.

מצער לחשוב שנערות צעירות מגיעות למצב כזה, שכל־כך קשה לצאת ממנו. אך זו האמת העירו־מה של נערות ישראל השנייה, ששמותיהן מסגירים את מוצאן.

הסיפור ממחיש את כישלון ה־מימסד לפתור את בעיות נוער־השוליים — תחת לעסוק במצוקות חברתיות, הוא מטפח את נוער האצולה האשכנזית.

תודה על כך, שבצד צילומים מהעולם הזוהר והנוצץ אתם נוה־גים גם לתאר את הצד העגום של החברה.

אבי כהן, אילת

● ● ●

„לי זה לא יקרה"

על התאונות היורדות ל־חיינו.

כולם מדברים על הביטחון בד־רכים ונגד נהיגה פרועה — אך איש אינו עושה בעניין דבר. יש להקדיש יותר משאבים לשיפור הדרכים, להדרכה, להצלת החיים.

(המשך בעמוד 26)

ושוב...

חגיגת משכנתאות

בבנק טפחות

✓ הועלתה תקרת המשכנתאות לזכאים באופן משמעותי

✓ קבלת תעודת זכאות בבנק לכל הזכאים לסיוע בדיור

לכל הזוגות הצעירים, לכל חסרי הדיור, ולבודדים (החל מגיל 18)

לדוגמא: סיוע מירבי לזוג צעיר (בירושלים)
משכנתא עד 950,000 ש'
הלוואה משלימה עד 450,000 ש'
סה"כ 1,400,000 שקל!

חדש

גם רוכשי דירות מ"עמידר" יכולים עתה לבצע הלוואה בבנק טפחות.

בבנק טפחות - המשכנתא תבוצע בו ביום.
בבנק טפחות - תקבל טיפול במקום באמצעות מסופי מחשב משוכללים.
בבנק טפחות - הסניפים פתוחים לשרותך יום-יום עד שעה 7 בערב, גם בימי רנ ,ע.
בבנק טפחות - סניפים בכל רחבי הארץ.

רשת הסניפים:

ירושלים: רח' הלני המלכה 9, 02-219111; מרכז "כללי" רח' יפו 97, 02-228283 פארן 5 כיכר דוד טנה, 02-815092. **תל־אביב:** רח' החשמונאים 123, 03-263141 **חיפה:** רח' פל ים 9 צים, 04-668177; רח' אחד העם 15, 04-674076. **באר־שבע:** רח' מצדה, מרכז הנגב, 057-76183 **לוד:** מרכז מסחרי ד', רח' מ.ח. שפירא, 055-42334/5. **נתניה:** רח' הנוטע 16 (סמילנסקי 13), 7523/4 .0 **חולון:** שדי קוגל 33, 03-881566 **פתח־תקוה:** רח' חובבי ציון 29, 03-904703. **נהריה:** שד' געתון 04-9241. **רמת־גן:** רח' ביאליק 14, 03-732883. **נצרת־עילית:** מרכז מסחרי חדש של ש 065-72021. **אילת:** שד' התמרים מרכז רכטר 9, 059-76266. **טבריה:** רח' הגליל (בית רקת), 067-2138. **רחובות:** בית הפועלים 4, 054-51861. **חדרה:** רח' פלטרין ליד הדואר המרכ 063-227 **הרצליה:** סוקולוב 11, 052-88017 **ראשל"צ:** שד' רוטשילד 46, 03-997672. **דימונה:** מרכז מסחרי 057-53336. **קרית גת:** מרכז מסחרי (הפתיחה בקרוב). **רמלה:** רח' הרצל 65, 054-28840. **בת־ים:** שד' העצמאות 64, 03-587924 (הפתיחה בקרוב)

בנק טפחות

זה אומר הרבה

מכתבים

(המשך מעמוד 24)

למשל, רעיון שאיש עוד לא חשב עליו: אפשר להטיל את ה־אחריות לדרכי־הגישה לכל מיפעל או בית־עסק על המיפעל עצמו.

כי גם לך זה יכול לקרות.

מיכל אלון, רמת־גן

● ● ●

המאה השחורה

רבי מטפטף רעל.

רוצחי־המאה השחורה ברוסיה, ש־ידיהם נטפו דם יהודים, ידעו כי־צד לחבר הסתה גזענית עם אמונות טפלות, למצוא סימוכין בכיתבי־הקודש לאשמתם של הז׳ידים בכל צרות המאמינים הפרבוסלביים.

אחד מנחם־מנדל שניאורסון, ה־ידוע בכינויו הרבי מלובביץ, אי־

בוס אנדרופוב
— הכוכבים

מץ את שיטת הדמגוגים המסיתים: בכל אשמים הגויים. אפילו רצח הפלסטינים בביירות לא היה אלא מזימה של עש״ם כדי להכפיש את שם ישראל. יפי־הנפש בישראל — בתוכם חברי ועדת־החקירה — עושים את עבודת הזרים. אין הם אלא יהודים שונאי עצמם, הרוק־דים מה־יפית לפני שונאינו.

קשה להאמין כי רב בישראל יאמר דברים כאלה? אם כן, כדאי לעיין בבירכתו של הרב לצאן מרעיתו לקראת צום העשרה ב־טבת.

זמירה אהרון, חיפה

● ● ●

חבר הכוכבים

לגזור ולשמור, ולבדוק ב־כריסטמס הבא.

כאסטרולוג ומיסטיקן אני מגיש

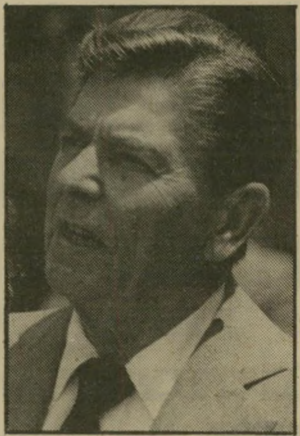

בוס רגן
— מבשרים רע

כאן את קדם תחזיותיי לשנת 1983:

אנו צפויים לשינויים ולזעזועים בחלק ממדינות המיזרח התיכון. אישים פוליטיים כמו אסד, ערפאת, קד׳אפי חוסיין ומובארק עלולים לעוף מהמפה הפוליטית.

גם בשתי המעצמות הגדולות צפויים שינויים: רונלד רגן ייעלם וכמוהו — עד כמה שהדבר נש־מע מפתיע — גם הבוס הטרי ב־קרמלין, יורי אנדרופוב.

שימרו על תחזית זאת ובידקו אותה בסוף השנה!

משה גאון, תל־אביב

● ● ●

מי זקוק לסוכנות?

את המחתרות כבר פירקו. מדוע לא את הסוכנות?

כפי שלא מחזיקים עוד מסגרת קבועה למחתרות, כדי שייפגשו ויתגגו על חשבון היהדות, לא צרי־כים „סוכנות יהודית" אלא אם המטרה היא להחזיק, נוסף למיספר

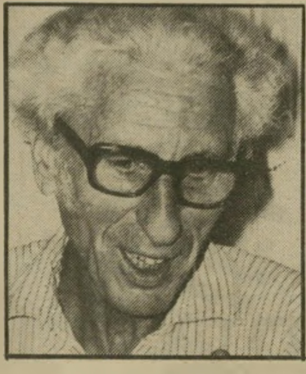

קורא הלינגר
פקידים ציוניים

הקטן של 400.000 פקידי־המדינה. עוד אלפי עסקנים פוליטיים ופקי־דים שיחיו חיי מותרות בזמן שיש חוסר משווע בשטחים רבים ב־מדינה.

רלף הלינגר, תל־אביב

בגין: אני מחפש אדמת־מולדת לפלסטינים
קריקטורה ב„רוז־אל־יוסוף"

הרחם כרכוש המדינה

לאחרונה ניכרת התעוררות במיתקפה על זכות האשה לשלוט בגופה. מגמות אלה בוטאו על־ידי יועצו של שר־הבריאות, ד״ר (לא לרפואה) חיים סדן. שליטת האשה בגופה הוא נושא רגיש בארץ, שבה חברי ממשלה רועדים ממחשבה על המאזן הדמוגרפי.

חברה שאחד מיסודותיה הדומיננטיים ביותר הוא הכיבוש, אין לה מנוס מלהתפתח כחברה מליטאריסטית, הצורכת את ילדיה כחלק מהמערך הצבאי. אין לנו צורך להתאמץ ולנסות להוכיח שהשקפה כזו אכן קיימת, שהרי עשה זאת הד״ר סדן עבורנו בצורה מעולה — כנימוק להתנגדותו להפלות, שחישב ומצא כמה דיוויזיות מאבדת על־ידי כך מדינת ישראל. כדאי לזכור כי אין המדובר באדם „פשוט" אלא באדם המשמש בתפקיד בכיר במשרד ממשלתי המופקד על בריאות ציבור.

„פנינה" אחרת של ד״ר סדן היא אימרתו, כי כפי שהגבר אינו אדון לגופו בשעה שהוא נקרא למילואים, כך גם האשה: חובתה הלאומית היא חובת הילודה. במילים אחרות — מגוייס תמיד רחמה של האשה לצרכי הלאום.

אין ספק שישראל נערכה למצב מילחמה מתמשך בדרך מתוחכמת למדי. כל תפיסת־העולם וסולם־הערכים שלה התעוותו והשתנו בהתאם לצרכים אלה. בקונטקסט כזה, שהכל סובב סביב מיליטאריזם, אך טיבעי הוא שכל דבר המאיים על עליונותה של המדינה במאבק־הכוחות נתפס כפסול, מאוס וראוי לביעור מיידי, ויהיו אלה דעות „לא רצויות", לאום „לא רצוי", או כל דבר אחר שיש בו כדי „לאיים" על המשכה של עליונות זו.

אנו רואות את חלקנו כשותפות בבניית ויצירת חברה המאפשרת קיום של כבוד לכל מרכיביה, ללא הבדל דת, גזע, מין, לאום.

ההפלה החוקית היא הישג סוציאלי שהושג ברחבי העולם ובישראל, בין היתר בעיקבות מיקרים רבים של מות נשים כתוצאה מהפלות במחתרת.

כאשר אשה מחליטה לעשות הפלה, אחד המניעים שלה הוא האחריות לעתיד ולדה, והרי זה ביטוי של כבוד לחיים.

בזעקה דראמתית פונה המימסד באמצעותו של ד״ר סדן לציבור הנשים ומבהיר להן כי הפלה היא רצח. תמה הדבר בעינינו, כיצד יכול אדם העוסק ברצח עם שלם מזה כחצי שנה, לצאת בצעקה נגד „רצח" עוברים בני 11 שבועות.

מירב דביר, תירצה מאובר,
בשם „נשים נגד הפלישה ללבנון", ת״ד 6562 תל־אביב, מיקוד 16064

לידיעת הקוראים

קוראים השולחים מכ־תבים מתבקשים לנסח אותם בקצרה. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למכתביהם.

חדש בסטימצקי

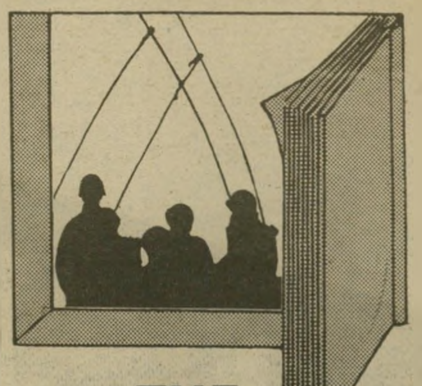

THE LONGEST WAR

יעקב טימרמן — דמות שנויה במחלוקת, מוסר בספר זה את גירסתו שלו למלחמת שלום הגליל, סיבותיה ומהלכיה. ספר מעורר ענין... וכעס במהדורת כיס-אנגלית.

ספרים זה סטימצקי

קורסים לקצרנות
עברית ו/או אנגלית * פרטי וקבוצות *
תוך זמן קצר וכהצלחה מובטחת! ההרשמה:
ת״א: אולפן גרת (בר־קמא), וייצמן 22, טל. 03-254826
קורס חדש — בוקר וערב — נפתח ב־16.1.83.
באיזורים אחרים — לפי פניה לכתובת הנ״ל בת״א.

אפשר להשיג את
העולם הזה
ביום שלישי בערב,
בתחנה המרכזית
בתל־אביב

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע״מ
מומחים להדברת תיקנים (ג׳וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח׳ מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש׳ מס׳ 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

סוד הקסם של פרי הנעורים „גוארנה"

מגדות האמזונס בברזיל – לישראל

איך זה שהברזילאים הם עם שמח ומאושר ובריא? איך הברזילאים מסוגלים במשך כל תקופת הקרנבל לרקוד במרץ ולהמשיך לרקוד עד אובדן חושים?? יש סיבה לכך — הגווארנה; הפרי הטרופי הגדל בג'ונגלים שעל גדות האמזונס.

השמועה על תכונותיו המבורכות של הפרי הטרופי הזה עוברות מדור לדור בין שבטי האינדיאנים של ברזיל. האגדה מספרת על ילד אינדיאני מבני שבט ה„מאואז" שהיה התגלמות היופי, הפקחות וטוב הלב. טוב ליבו העלה את חמתה של הרוח השחורה. יום אחד, בשעה שהילד היה עסוק בליקוט פירות מעצי הג'ונגל נהפכה הרוח השחורה לנחש, היא קרבה אליו והכישה אותו למוות. בכתה אמו בכי רב וביקשה משאלה אחרונה — שיופיע האל הטוב ויזרע את עיניו של הילד באדמה ומתוכן יצמח עץ שיביא את האושר לעולם. מעיניו של הילד צמח עץ הגווארנה, הנושא פרי דמוי עיניים ומכונה ע"י האינדיאנים ותושבי ברזיל כולה — „קסם הנעורים" בשל תכונותיו המבורכות.

תיירים המבקרים מזה שנים בארץ הגווארנה, מאואז, מעידים בפליאה על יופיו ובריאותו של גזע אינדיאנים חדש הנראה, מבחינה גופנית, מפותח יותר מן הגזע הלבן. יותר מזה הם הופתעו לגלות את מספרם הגדול של המבוגרים (מבין תושבי המקום), אשר עובדים במרץ בעיר וביער בדיוק כמו צעירי המקום. לכולם תשובה אחת המסבירה תופעה זו! „הגוארנה" שהם שותים מילדות היא הסיבה לכוח הנעורים ולחיים ארוכים.

בעיירה למאייס, אשר משתרעת על פני 40 אלף קמ"ר מרובעים לערך, רק 600 איש מעל גיל 60 ביקשו קצבת פנסיה בגלל זיקנה. משערים שאותו מספר אנשים בגיל זה ממשיך לעבוד בשל חוסר מודעותו לפנסיה. קבוצה של כ־100 זקנים, עצמאיים בעלי נכסים ועקרות־בית, המהווה כ־10% מהשכבה המבוגרת יותר הם בגילאי 70־80 וזוהי ללא ספק עובדה משמעותית בהתחשב בתנאי המקום הפרימיטיביים והקשים. מבין זקני המקום, אשר הגיעו לגיל מופלג ועדיין מתפקדים בולטת בדמותה סבתא דבלנדינה מקליס ילידת 1894 אשר מנקה ומסדרת את הבית ללא עזרה, מבשלת שלוש ארוחות ביום ועדיין אינה זקוקה למשקפיים במלאכת התפירה. בנה בן 70, מספרה אלחו, הוא רווק מושבע הידוע באהבתו לחיי לילה. סיפורים רבים ומופלאים מספרים על קרליטוס נגרירוס אשר נולד בשנת 1894 והגיע לארץ הגווארנה בשנת 1905 בהיותו בן 11. מאז ועד היום שם לו למנהג קבוע לשתות את אבקת הגווארנה. כיום בן 88 קרליטוס נגרירוס הוא בעל כושר פיזי וצלילות דעת ואינטליגנציה חריפה.

משמאל: כתישת פרי הגוארנה לגרגרים

למעלה: פרי הגוארנה בצורתו הטבעית

האיש הלבן שחקר תופעה זו גילה כי האינדיאנים נוהגים לכרסם ולמצוץ במשך שעות היום והלילה מין קנה חום, מעין קנה סוכר. יש הנוהגים לקטוף את הפרי מהעץ, ליבשו ולכתשו, מוסיפים מים עד לקבלת עיסה חומה אותה מורחים על עלה, מגלגלים את העלים לצורת קנה אותו ניתן למצוץ או לכתוש ולרסק ולמהול במים ממותקים.

גוארנה — תרופת פלא בריאותית

האישיות הראשונה מעולם המדע שהתייחסה לכות הנעורים של הגוארנה בקנה מידה בינלאומי היתה ד"ר אנה איסלן, כאשר חייתה בברזיל לפני עשר שנים. יש כאלה האומרים כי באה לשם לאו דוקא להפיץ את התרופה שהמציאה, אלא להכיר את הארץ היחידה בעולם בה צומח הגוארנה. היא היתה ה־ראשונה שהבריזה על „קסם הנעורים" של פרי זה. ד"ר איסלן טענה שצריך לחקור עוד הרבה בכדי למצוא את הנוסחה המלאה לניצול צמח הגוארנה. במיקרים שנעשו במעבדות נתגלה כי באבקת הגוארנה כמות קופאין הגדולה פי שלושה מאשר בקפה, מרכיבים אחרים השוזרים בתיפקוד המעיים וכן מצויים נוגדנים למחלות לב ומחלות זיקנה.

מדענים שחקרו את צמחיית האמזונס כתבו כי פרי הגוארנה מרחיב את כלי הדם, מאזן את פעימות הלב ומעורר וממריץ את התיפקוד הרוחני והפיזי כאחד. אין תימה, אם כן, שבמשך כל תקופת הקרנבל נוהגים הברזילאים לשתות גוארנה ללא הפסק על מנת שיהיה להם מרץ להמשיך לרקוד.

תושבי ה„מאואז" המרבים בשתיית גוארנה, ידועים בעורם הצעיר והחלק, יפה ונקי מקמטים או פצעים. קשה מאוד לראות נשים מקומיות מבוגרות עם ורידים ברגלים או דלקות ברקמות התאים.

תרבות המערב מתעוררת לאט לאט ומגלה בפליאה את הפלא הצמחי הזה בתרופות למיניהן, כולל ישראל.

תרופות רבות בעלות תרכובות כימיות שונות מכילות גם את המרכיב הטבעי גוארנה. תרופות נגד מיגרנות, בעיות עיכול, לחץ דם, כאבי עצבים וכד', המופיעות באבקה או כמוסות.

אם הכל כל כך טוב ויפה ובריא מדוע פרי הגוארנה וסגולותיו אינו נפוץ כל כך בעולם כולו? עד לפני זמן מה היו משתמשים בטכניקת האינדיאנים הישנה לייצור משקה הגוארנה. היום מיוצר משקה הגוארנה בשיטות מתקדמות יותר:

מיבשים את הגרעינים וכותשים אותם לעיסה חומה אותה לוחצים בין שני לוחות עד שהמיץ נפרד מהעיסה. את העיסה היבשה מעשנים במשך 40 יום במקום חם ובהדרגתיות (עד 40 מעלות צלסיוס) עד לייבושה המוחלט. האבקה שנוצרה היא התמצית ה־מפורסמת המכונה „קסם הנעורים".

מסתבר כי ישנן בעיות רציניות למדי בגידול הפרי ובתהליכי ההפקה. עיבוד הגוארנה לא מוכר עדיין וגם קשה, שכן עץ הגוארנה מניב פירות רק לאחר 5 שנים וזאת למשך שנה אחת, כשהממוצע האידיאלי לאיסוף פרי עץ אחד הוא בסך הכל 350 גר'.

חב' „אנטרטיקה" היצרנית הראשית של משקה הגוארנה, הקימה חברת נטיעות בשם „סמסה" העורכת נסיונות בגידול מתורבת של עץ הגוארנה, החל מבחירת הזרעים, הכנת הקרקע, בחירת הגרעינים והכנת התמצית. „סמסה" מחפשת אחר שיטה ספציפית בכדי לפתור בעיה זו. וכבר פותחו שתי שיטות אפשריות:

1. ערבוב סוגי גנים שונים על מנת ליצור כמות גדולה של פרי (אף על פי שיהיה חסר במרכיבים האופייניים לפרי הטבעי).

2. טיפול בהורמונים מיוחדים על מנת לזרז את התפתחות השורשים וצמחית העץ.

צמח האושר משגע את העולם

באיזור שבט ה„מאואז" כבר קיים בית חרושת העוסק בהכנת תמצית הגוארנה, ומנהל המפעל משוכנע כי הגוארנה תהפוך למוצר המפורסם של האמזונס, בדומה לגומי בתחילת המאה.

במיאמי שבארה"ב קיימים כבר שני בתי חרושת משוכללים לייצור הגוארנה, שניים נוספים נמצאים בהקמה במדינת ניו־יורק. בשמוש נפוץ נמצא „צמח האושר" גם ביפאן, באירלנד, בשוויץ ובגרמניה, לשם הוא מיובא כתרופה לשיפור כוח הגברא ומשווק תחת סמל השפן, שהוא כידוע, סמל הרביה.

בארץ משווק משקה הגוארנה התוסס מזה זמן ואילו עכשיו עומד כבר בפתח המשלוח הראשון של הגוארנה כאבקה גרגירית ובטבליות.

כשהמשלוח הראשון של צמח הפלא הברזילאי יגיע לארץ, יימכר כנראה בחנויות טבע ובסופרמרקטים וקופסה אחת של גרגרי אבקה תעלה כ־100 שקל בעוד קופסת כמוסות תעלה כ־200 שקל.

ביפר BEEPER

משרד ראשי: מלון שרתון, רח' הירקון 115 ת"א, טל. 03-288247

נורית שפירא, יושבת־ראש איגוד נשות השוטרים, שיצאה השבוע להגנתו של הקצין־היורה מכפר־שלם, מספרת על חייה הקשים של אשת־שוטר, המשכורת הנמוכה והחיים בצל האיומים

קצין־המישטרה אשר ירה בכפר־שלם היה טיפש. הוא היה צריך להניח ליהושע לירות בשני אזרחים, ורק אז לירות בו

●

על שמו של השוטר שנרצח, כאשר יצא להפריד בין בני־זוג בחולון, נוסו הרשה. היא באמת מחממת לו את הקבר

●

הדיכים שירדו על המישטרה בעיקבות מה שקרה בכפר־שלם נתנו גושפנקה לאותו אזרח שירה על שוטרים

אשה של שוטר עושה את הכל לבד, מגדלת את הילדים לבד, הולכת לאסיפות־הורים, קניות, יוצאת לבד

●

שיכוני המישטרה נמצאים בסלאמס, וכך השוטרים חיים בשכונות לעבריינים. במשך שנה התנכלו לי, איימו עלי ועל ילדי

●

בשני לחודש הבנקומט מודיע לי שאין לי יותר כסף בחשבון, ואז אני מתחילה לרוץ מבנק לבנק, מנסה לתמרן בין החשבונות

ראיינה שרית ישי

„יש לי נשמה של שוטר!"

כשאירע האסון בכפר־שלם, כאשר קצין מישטרה ירה באזרח למוות, חיו כל חבריי ומכריי מזועזעים עמוקות, ומיהרו לגנות את המישטרה. אני שמרתי על פרופיל נמוך ולא מיהרתי לחביע דיעה, היו שדרשו ממני במפגיע להביע את דעתי על המעשה הזה שהם כינו אותו „נת־עב." אך לנגד עיניי עומד זיכרון חד ו־חזק, מאז היותי בת 9. הייתי אז ילדה קטנה, תלמידת כיתה ד' בבית־הספר „בית הכרם" בירושלים.

יום אחד חזרתי הביתה, והבית היה כמירקחה. אמא שלי לא היתה בבית, אחי הקטן בכה בחדרו שלו והסבתות התרוצצו בין החדרים. רק למחרת נודע לי כי אבי פצוע אנושות ומאושפז ב־בית־חולים „הדסה" בירושלים. אבי היה באותה תקופה חניך בקורס קציני־מיש־טרה, ובמיסגרת הקורס הוזעק ביחד עם כמה מחבריו לעזור למישטרה הצבאית לעצור עריק מצה"ל, שהתבצר באחד משי־כוני הקטמונים. השוטרים לא היו חמו־שים, העריק ירה באבי, ופצע אותו קשה. אבי בילה שנה שלמה בבית־חולים נאבק על חייו, ועד היום הוא חש את פציעתו.

איני יודעת מה עלה בגורלו של אותו עריק. את מישפחתי מעולם לא הטרידו ריגשות־נקם ואיש מאיתנו אף לא הת־עניין בעונשו של האיש.

אבי הוכר כנכה צה"ל רק לפני כש־נתיים. עד אז, למרות שההליכה קשה עליו, לא יכול היה ליהנות מזכות לר־כוש מכונית בלי מיסים. רק כאשר הושוו תנאי המשרתים במישטרה לאו־תם המשרתים בצה"ל, הוכרה פציעתו כפציעה בתפקיד.

נורית שפירא יושבת־ראש „איגוד נשות השוטרים" יצאה השבוע להגן על אותו קצין שירה בכפר־שלם. היא גינתה את חברי־הכנסת שמיהרו לכנות את האירוע בשם רצח.

שמה של נורית שפירא נמצא לאחרונה בכותרות. האשה הדינמית והצעירה הח־ליטה לקחת על עצמה תפקיד בלתי־אפשרי: להיאבק למען שיפור התנאים של בעלה וחבריו השוטרים.

נורית, שנישאה לבעלה בגיל 17 וחצי, זוכה בגיבוי מלא מצידו של בעלה. הוא

(המשך מעמוד 29)

עצמו נחשב לשוטר יוצא־דופן. הוא אוהב להיות שוטר. בביתו אוסף של כלי־נשק מצמררים, על המדים שלו כמעט שלא נותרה פיסת־בד ריקה, כי המדים מכוסים בסמלים ובמדליות, שהוא גאה בהם. בביתו הוא מסתובב כשהוא חמוש באקדח. „מה שבטוח, בטוח” הוא אומר. רס״ר עם כוכב מאיר שפירא הוא שוטר שלא הייתי רוצה ליפול לידיו.

אך נדמה שנורית, אשתו, היא שוטרת לא פחות ממנו. היא בת של שוטר, שנישאה לשוטר, שהוא בן לשוטר, ומספרת לי שהיא מרגישה שוטרת בנשמתה.

אני מכירה נשות־שוטרים ואני יודעת, כי אלה מטיבען מעדיפות שלא להתערב בענייני בעליהן. יתרה מזאת: ידוע לי כי הבעלים מעדיפים שהנשים תשארנה מאחרי־הקלעים.

לכן היה לנורית קשה מאוד לשכנע את נשות השוטרים להצטרף אליה במאבקה. יותר קשה היה לה לשכנע את צמרת־המשטרה, שעד עכשיו אינה מפרגנת לה.

בארצות־הברית קיים איגוד שוטרים פנסיונרים, שפועל למען השוטרים. בארץ, מספרת לי נורית, ניסה אירגון הפנסיונרים של המישטרה להפריע לפעולת נשות־השוטרים. השוטרים השמרניים בדימוס אינם יכולים לסבול, כי נשים מתערבות להם בעבודה.

■ ■ ■

● **מתי את נפגשת עם בעלך?**

בעלי הוא חוקר של פשעים חמורים. אני כמעט שלא רואה אותו. שלשום הוא בא הביתה ב־2 לפנות־בוקר. אתמול יצא לצפון, לעצור חשוד באונס, שהוא מתחקה אחריו כבר מ־1977.

הוא חזר הביתה ב־11 בלילה ממוטס, הרוג. וזה אחרי שלוש שעות־שינה בלילה שעבר. השוטרים אומרים על בעלי שהוא אחרון המוהיקנים. כשבעלי ימות, הקבר שלו יהיה מזכוכית ויהי כתוב עליו: כאן קבור חמור.

● **היא יוצא־דופן, או שכל השוטרים עובדים כמוהו?**

אולי יש עוד שוטרים כמוהו. השבוע נסעתי לאיזה מקום מרוחק באוטובוס וחשבתי: בסך־הכל יש בארץ 18 אלף שוטרים, וזה כולל גם את אנשי מישמר־הגבול. תוציאי אותם מכלל השוטרים — נשארים 12 אלף שוטרים. תוציאי אנשי־מינהלה ועובדי־נקיון — מה נשאר? חמשת אלפים שוטרים, המופקדים על ביטחון־הפנים של המדינה.

זה נורא עצוב — אזרחים בכלל לא יודעים מה קורה, רק אם משהו נוגע להם אישית: חמשת אלפים אנשים מגינים עלייך מפני פורענויות.

שלשום, כל הערב היה שידור בטלוויזיה למניעת תאונות. בעלי נסע לחיפה, וכיאה לשוטר הקפיד על מהירות של 90 קילומטר לשעה. מפני שהוא נסע בניידת, כל הנהגים נאלצו לנסוע אחריו והתפרצו, כי לא יכלו לעקוף או להגביר מהירות. נהגת אחת לא החזיקה מעמד. היה לה ב״מ״ו חדשה, היא היתה צריכה להוכיח למה המכונית מסוגלת, עקפה את בעלי ועוד צעקה עליו: אתה מפריע. היא נסעה עם ילד קטן בן 3, שעמד בין שני המושבים. הרגיז אותה שהיא נאלצה לנסוע לאט.

כמובן שבעלי עצר אותה ורשם לה דו״ח. את יודעת מה עלה בדעתי? שאם היו מעמידים ניידת בראש טור המכוניות הנוסע כל יום בקו ירושלים תל־אביב, לא היו תאונות בכביש. אבל איפה? בקושי יש כוח־אדם.

● **בעלך מרוצה מהפעילות הציבורית שלך?**

יש לי מזל, שיש לי בעל שלא מונע ממני להתפתח. הוא מסכים לכל מה שאני עושה ומאחר שבמיסגרת החוק אסור לו לפעול בעצמו, הוא מרוצה שאני פועלת במקומו ונותן לי גיבוי מלא.

נכון שהבית מוזנח טוטאלית, כמעט שאין לי זמן לבשל. אמי מצילה אותנו. אני חסרה לילדים, הם רוצים לראות אותי. לפעמים הם לא רואים אותי שלושה ימים רצופים. זה פוגע בבית.

בימי שישי אני לא יוצאת מהבית. היום עשיתי לך פרוטקציה.

● **מתי החלטת לפעול למען השוטרים?**

אני טיפוס ספונטאני, פועלת לפי רגשות. ניסו לגייס אותי לפעילות אך לא הצליחו, לא בא לי. היו לי שני תינוקות, לא היה לי נסיון. התחלתי לפעול ונשברתי מהר.

כשקם אירגון השוטרים היו איתי בקשר, אבל לא היה לי זמן וכוח. כששלושת השוטרים שהקימו את האיגוד עמדו למישפט במטה הארצי, הגעתי כדי לתת להם גבוי מוסרי. דן סממה, כתב־הטלוויזיה, ביקש שמישפחתנו תתראיין במיסגרת כתבה של יום בחיי מישפחת־שוטר. בעלי הסכים. הוא הבין כמה זה חשוב.

באותו שבוע עמדו גם כמה קצינים לדין, והתחילה תסיסה במישטרה. הטלוויזיה נסעה אחרי בעלי לכל מקום. המפקד הישיר שלו נכנס להיסטריה — הוא הודיע למפקד המרחב. הם תפסו פחד אימים, התקשרו מפכ״ל, ובעלי קיבל אישור אוטומטי להשתתף בכתבה. הם הבינו שהם לא יכולים להעמיד לדין את כל המישטרה. היתה תסיסה עצומה בקרב השוטרים.

הכתבה הזו היתה שרות לא נורמלי לשוטר. לא יודעת אם יש בן־אדם המסוגל לתאר יותר טוב מבעלי מה זה להיות שוטר.

אחר כך האיגוד התפרק, בגלל החוק הרטרואקטיבי, שביטל את הזכות להקים איגוד. באותו יום תלה התארגנות ספונטאנית של נשות־השוטרים. בעיתונות התפרסמו יום־יום מיכתבי שוטרים. אני הייתי עייפה, לא היה לי חשק להגיב על המתרחש. אבל אז היה משהו שהקפיץ אותי: דובר מישרד־הפנים פירסם, שהשוטרים מרוויחים כפול מעובדי הסקטור הציבורי. לא האמנתי שיש אנשים בסקטור הציבורי שמרוויחים חמשת אלפים שקל בחודש. הרמתי טלפון לעיתונאי והגבתי בזעם על דיברי הדובר. ואז התקשרו אליי מכל העיתונים, והתחלתי להתפרסם.

אז התחילו מאות ואלפי שוטרים להתקשר אליי ולהביע אהדה. הבנתי שזהו זה: הגיע הזמן לארגן את העניינים.

היו לי עליות וירידות, הפעילו עליי לחצים עצומים, אבל החלטתי שלא אשבר. מה שלא יהיה — אפילו כשאלץ לעזוב את עבודתי כעוזרת־גננת — אני עם העניין הזה אלך עד הסוף, אפילו אם זה יזיק לבעלי בעבודה, אפילו אם יהיו לי התקלויות עם נשות־שוטרים, שלא מבינות את חשיבות המאבק — ותתפלאי, יש כאלה שאינן מבינות...

■ ■ ■

● **על מה אתן נאבקות בעצם?**

על שכר, למשל.

● **הרי הישוו את משכורות השוטרים למשכורות הנהוגות בצה״ל.**

„אנחנו פושלות באופן חוקי. לעולם לא אאלץ מפקד לעמוד במצב שבו יוכרח לפנות אותי באלימות בעת הפגנה”

על מה את מדברת? איך אפשר להשוות משכורת של סגן רווק בן 21 למשכורת של מפקח בן 54, אב לחמישה ילדים? זוהי השוואה לא צודקת, לא נכונה ולא הוגנת. את יודעת כמה קשה להשיג דרגות במישטרה? הדרגה הכי דפוקה במישטרה זה פקד.

● **כי מגיעים לדרגת פקד ונתקעים שם.**

בדיוק. מכיוון שאחרי זה צריך ללכת לפו״ם. וכמה אנשים מגיעים לשם?

● **את מתכוונת להתערב בשיקולי המישטרה בכל הנוגע לדרגות?**

חס וחלילה! אבל יש שוטרים שמרגישים דפוקים. וזה לא רק שוטרים זוטרים. יש לנו גם נשות קצינים בכירים שמרגישות, שהבעלים שלהן דפוקים והבעלים לא יכולים לעשות כלום.

● **מיהו קצין בכיר במישטרה?**

מפקד ומעלה. ומכיוון שהשוטרים לא יכולים לדבר — אסור להם — אנחנו נשמש להם לפה, אנחנו אחרי הכל מכירות אותם מהבית.

● **מה זה להיות אשת שוטר, במה זה מתבטא?**

לא יודעת איך זה אצל אחרות, אבל אני מרגישה כמו שוטר. אנחנו חיים את זה. בעלי לא הולך לעבודה וחוזר הביתה, הוא שוטר בכל רמ״ח איבריו. גם אני שוטרת בנישמתי, אפילו תפסתי עבריין נמלט. יש לי מכתב „חן־חן”, שחתום עליו רחמים קומפורט, מפקד מרחב ירושלים.

● **מה זה מכתב „חן־חן”?**

יש ציון לשבח ויש מכתב „חן־חן”, שבו אומרים לך: „חן־חן על העזרה,” וכל זה.

● **איך תפסת עבריין נמלט?**

היו לי שני ילדים קטנים ועבדתי ב־

„המפגינים של „אל־על” ידעו שהם לא יוצאים לפיקניק, הם לא היו צריכים להביא להפגנה את הילדים שלהם”

בית תפירה של קסקטים לצבא. ישבתי על המירפסת ותפרתי. פיתאום ראיתי את העבריין עובר בחצר.

● **איך ידעת שהוא עבריין נמלט?**

אני בעניינים, מכירה אותו. היה פעם שכן שלי. תיכף הרמתי טלפון למוקד. אמרו שישלחו ניידת. הניידת הגיעה ולא ראתה אותו. השוטרים הסתובבו כמו יוצמחים, עברו על פניו איזה שמונה פעמים ולא זיהו אותו.

התחלתי לרדוף אחריו על האופניים. העמדתי ילדה של שוטר, אמרתי לה: תגידי, לניידת שאני נוסעת אחרי העבריין, ואני אדווח מה קורה! ראיתי אותו עולה על אוטובוס מס׳ 92. רדפתי אחרי האוטובוס בינתיים הגיעה הניידת. השוטרים עצרו את האוטובוס ועצרו את העבריין. אחר כך הם ביקשו פרס על זה שתפסו אותו.

הרמתי טלפון למפקד מישטרת־חולון ועשיתי צעקות, אמרתי לו שהפרס מגיע לי, לא להם. בעלי מילא בשבילי טופס פרס ואז קיבלתי מיכתב „חן־חן”.

● **לא פחדת לרדוף אחרי עבריין נמלט?**

רק אחרי שעשיתי את זה חשבתי כמה שאני טיפשה, כמה שסיכנתי את עצמי.

● **ובסך־הכל בשביל מיכתב.**

בדיוק. אבל מה לעשות? זה אצלי בדם. את יודעת, חשמלאי הולך ברחוב, רואה עמודי־חשמל: בנאי הולך ברחוב רואה בניינים; שוטר הולך ברחוב רואה עבירות. אני, יש לי נשמה של שוטר.

■ ■ ■

● **להיות אשתו של שוטר זה שונה מאשר להיות אשתו של בעל מיקצוע אחר?**

להיות אשתו של שוטר זה לעשות הכל לבד: לגדל את הילדים לבד מגיל אפס — אם הילדים שלי רואים את אבא שלהם חצי שעה ביום זה הרבה; זה ללכת לקופת־חולים לבד, לאסיפות הורים לבד, תמיד לבד; לצאת לבד, ללכת למסיבות מישפחתיות לבד. הוא מגיע הביתה בשעות מאוד מאוחרות וממש נמאס לי. אני תמיד לבד, אז הפסקתי לצאת בכלל.

מצד שני, אני מרגישה גאווה להיות אשתו של בעלי, למרות שהוא נחשב למשוגע. המפקד שלו תמיד אומר לי, שהיא ובעלי נמצאים בתחרות מי עובד יותר שעות. אמרתי לו, שהוא מכיר את בעלי רק חצי שנה. בעלי לא נמצא בתחרות, זה בעלי. חוץ מזה, הוא חכם, המפקד שלו, הוא יוצא להפסקת־צהריים כמו כל קצין וחוזר בערב. בעלי, למרות שאף אחד לא מכריח אותו להישאר, נשאר עד שהוא בטוח שאין לו יותר מה לעשות. אחר כך, כשהוא חוזר הביתה, הוא נרדם על הכורסה. הוא לא מסוגל אפילו לאכול מרוב עייפות.

● **מהי משכורתו של בעלך?**

160.000 לירות נטו בחודש. מזה יש לו כל מיני הורדות. ביד יש לו 130.000 נטו.

● **איך את מסתדרת עם זה?**

אני לא מסתדרת. גם אני עובדת, וזה עדיין לא מספיק. יש לנו אובר־דראפט קבוע בבנק. תאמיני לי שאנחנו לא מבלים ולא חיים בלוכסוס. את הריהוט קניתי מחברה, הוא עלה לי 60.000 אלף לירות, ונחנקתי בחודשיים ששילמתי אותו.

● **איך את מחלקת את התקציב?**

לא מחלקת. מה יצא לי מזה שאחלק, אם כבר ביום השני הכספומט מודיע לי שאין כסף בחשבון? כשהמשכורת נכנסת לבנק, אנחנו באובר של 2000 שקל. ואז יש הוראות קבועות ובמשך החודש בעלי רץ מבנק לבנק כדי למשוך את הסכום המירבי.

אין לנו שום דבר בבית חוץ ממערכת סטריאופונית, שקיבלנו במתנה. איך יש לנו טלוויזיה ציבעונית? זה סיפור עצוב. אבי נפטר וחילקנו את מענק־הפטירה לארבע בחלק שלי קניתי מכשיר טלוויזיה ציבעונית.

● **ילדיך הם ילדים של שוטר?**

הילדים נולדו עם אבא שוטר. הם לא מכירים אבא אחר. האבא השוטר שלהם הוא כל־כך שוטר, שזה מובן מאליו עבורם. אבל הם לא משוויצים בזה שאבא שלהם שוטר.

את יודעת — גם אבא שלי היה שוטר וגם אבא של בעלי היה שוטר. זה כנראה אצלנו בדם, למרות שאני לא מאמינה שבני יהיה שוטר.

● **אתם יוצאים לבלות?**

לא.

● **בגלל חוסר זמן או בגלל חוסר כסף?**

עם כל הריצות והפייטריות שלי, אני נורא אוהבת להיות בבית. היתה תקופה שהיינו יוצאים קצת, אבל אף פעם לא היינו מהמבלים הגדולים. בחיים שלי לא הייתי במועדון־לילה. לפעמים סרט. לא אגיד לך שאני מסכנה. אני לא רוצה שנופיע בתור נעבעכים. אני לא אוהבת את נשות השוטרים הבוכות. אותה אשה שאמרה לעיתונאי שהיא מחלקת את הביצה לשלושה ילדים, היתה צריכה לעבוד בניקיון של חדר־מדרגות ולקנות ביצים לי־

נורית, מירי ומאיר שפירא בביתם
„השוטרים הם העבדים של 1983...”

לדים. נכון שהמשכורת לא מספיקה, אבל לא צריך לרדת לשפל המדרגה.

● **את חושבת שלכל שוטר מגיעה אותה משכורת? הרי יש שוטרים העובדים כפקידים, יש שוטרים העובדים בתנועה ויש שוטרים העובדים בבילוש וחקירה.**

יכול להיות שלא לכל השוטרים מגיעה אותה משכורת. לדעתי שוטר קרבי צריך לקבל תוספת כמו איש צבא הנמצא מעבר לקו הירוק. יש שוטרים הסובלים מהתנכלויות של עבריינים. כל שיכוני המישטרה נמצאים באזורי סלאמס, שגרים בהם גם עבריינים. בשכונת ג'סי כהן, בכפר־שלם, בנווה צה"ל, בשיבטי ישראל — בכל המקומות האלה יש שיכוני־מישטרה. אז שוטרים וגנבים גרים בכפיפה אחת, וזה לא נעים כשאתה צריך לעצור את השכן שלך. את זוכרת את המיקרה של בני פירסט? הוא היה ביחידה המרכזית וגר בהרצליה. קבוצה של עבריינים הגיעה לבית־הספר של בנו בן 9, ושברו לילד את העצמות. בני פירסט, שהוא גבר קשוח, עבר מהרצליה. המיקרה הזה שבר אותו.

● **מישפחתך סבלה מהתנכלויות?**

גרנו בשיכון של המישטרה בג'סי כהן, ומישפחת עבריינים שגרה בשכנות התנכלה לנו. האמא של העבריינים היתה עומדת מתחת למירפסת שלנו ומאיימת עלי. תמיד השתדלתי לעבור לידה בראש מורם, שלא תחשוב שאני מפחדת ממנה, למרות שפחדתי. היו לי שני תינוקות בבית.

לילה אחד יצא בעלי לעבודה וראה מכלית עומדת בצומת. שאל של מי המכלית, אף אחד לא ענה, והוא כתב דו"ח. פיתאום קפצו עליו. אני ראיתי סרט בטלוויזיה ושמעתי צעקות, אבל חשבתי שזוהי מריבה שיגרתית בבית השכנים, לא ידעתי שהצעקות קשורות לבעלי. פת־

לפני שמאשימים שוטר ברצח, כדאי להעצר ולזכור את רוני ניצן או את אותו שוטר שנרצח על־ידי דמיטרסקו בחולון

אום שמעתי את האשה צורחת: „אשתך זונה!" חשבתי שאני מתייבשת. זה היה הקש ששבר אותי. אמרתי לבעלי שאם זה לא ייגמר, אני עוזבת את הבית. בעלי לא יכול לפעול כמו כל אזרח. כשיש סיכסוך בין שכנים, אזרח מגיש תלונה למישטרה, שוטר חושב עשר פעמים ומבליג.

בקיצור, הלכתי למפקד־התחנה ואמרתי לו שאם הוא לא מביא את פרשת האיומים וההסרדות של השכנים לידי סיום, אני הופכת את התחנה. הייתי על סף התמוטטות־עצבים. מונה קצין־חוקר, ובסופו של עניין, אחרי חצי שנה, גילה בעלי שהתיק נסגר מחוסר עניין לציבור. בעלי אמר שיגיש תלונה לירעץ המישפטי לממשלה ורק אז פתחו את התיק והעמידו את המישפחה לדין. ואת יודעת מה? ברגע שהמישטרה נכנסה לעניין, הם ירדו מאיתנו, נהיה שקט.

● **מי יעשה לכם את זה?**

בעלי יודע מי האיש. זהו אחד מבעלי מועדון־לילה יפואי ידוע, גם ההוא יודע שבעלי יודע.

■ ■ ■

● **את נחשבת לאשה קשוחה?**

אני לא אשה קשוחה, אבל חשבתי להוציא רשיון לאקדח, אני חוזרת הביתה בשעות נורא מאוחרות, וצריכה לעבור בתחנה המרכזית. אני לא יודעת אם אהיה כל־כך אמיצה אם מישהו יתקוף אותי.

● **היית מסוגלת לירות?**

לא, אני נגד אלימות באופן טוטאלי: מילחמות, שוטרים, אזרחים, בכלל.

● **איך זה לגור בשיכון מישטרתי?**

נחמד. כולם מכירים את כולם, משלמים שכר־דירה סימלי, למרות שאחרי ועדת בן־שחר נאלצנו לשלם על הסבה, וזה היה גבוה משכר הדירה.

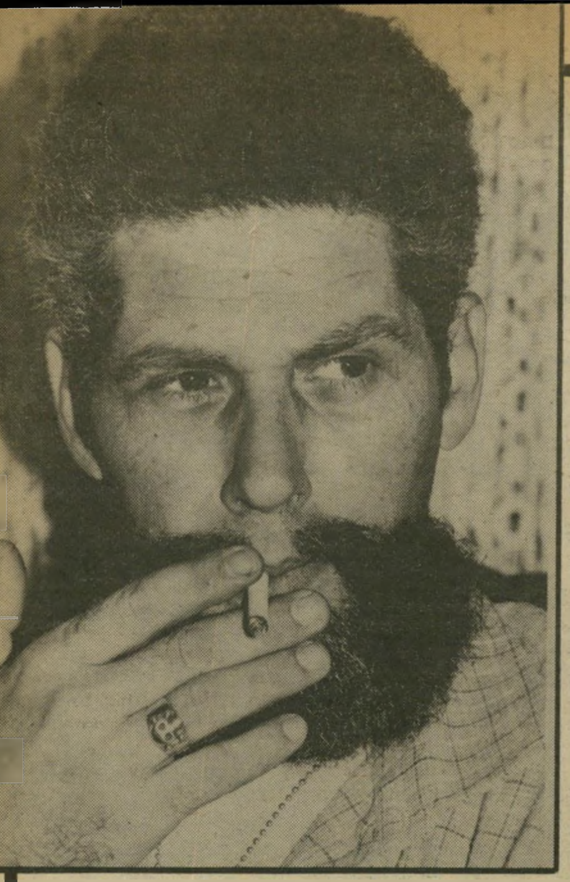

בעלה של נורית, מאיר, בתפקיד ובבית

„כשבעלי ימות, יבנו לו קבר של זכוכית ויהיה כתוב עליו: ,כאן קבור חמור!'"

● **אתם גרים כעת בשיכון מישטרתי?**

לא, אנחנו גרים בדירות של עמידר. את השיכון שלנו בג'סי כהן מכרו. אבל לא היה לנו כסף לקנות את הדירה. אם היינו קונים, היינו רעבים ללחם. מי תיאר לעצמו שתוך שנה דירה שעלתה 100 אלף לירות תעלה מיליון, ואחר־כך 10 מיליון?

● **באילו תנאים אתם חיים כדירה?**

אין לנו דירה משלנו. אנחנו משלמים שכר־דירה חודשי בסך של 750 שקל. זוהי דירה פיצפונת של שלשה חדרים. את המיטבח הרחבתי על חשבון המירפסת. כל מה שאת רואה פה עשיתי במו ידי: שברתי קירות, הדבקתי טפטים. בעלי לא עזר לי בכלום, כי אחרי 10 בלילה אסור לעשות רעש, והוא אף פעם לא מגיע לפני זה הביתה.

● **כשאתן נאבקות למען בעלייכן, מה אתן בעצם רוצות להשיג?**

הגנה על האינטרסים המיקצועיים, כי אין מי שיגן עליהם. אילו היה איגוד שוטרים, לא היה קורה מצב שבו מפקד־מחוז שופט שוטר, ומוריד לו שליש ממשכורתו, מפני שבא לעבודה בלי מדים, ומשאיר את אשתו וילדיו בלי אוכל. במישטרה יש חוק, האומר שמי שנדון על־ידי דן יחיד, אינו יכול לערער. בעלי הגיש תלונה נגד קצין שגנב לו פנס והוא הורשע בהעלבת קצין ואין לו זכות לערער. חוץ מזה, אנו נאבקות על הטבת שכר. נפגשתי עם מפכ"ל מישטרה לשעבר, הטוען שהוא נגד איגוד שוטרים, אך לדעתו במישטרה — כמו בצה"ל — המפקד צריך לדאוג לאנשיו, ואם הוא לא מצליח שיתפטר. אם יתפטרו מפכ"לים, שניים, שלושה, האחד אחרי השני, הציבור יתחיל לשאול מה קורה פה בעצם.

● **האם את יוצאת נגד המפכ"ל הנוכחי?**

המפכ"ל הנוכחי יכול היה לשנות הרבה דברים, אבל הוא לא עושה כלום. אומרים שהוא איש נחמד, אני לא יודעת. צמרת המישטרה מושווית לצה"ל מדרגת סנ"ץ ומעלה. אם הפיקוד דואג לאנשיו, איך הוא הסכים שישוו את תנאיו לתנאי צה"ל לפני שהישוו את יתר הדרגות? מה שקורה הוא שהפיקוד אומר: העיקר שאני מסודר. מה איכפת לי מהאחרים! יכול להיות שאני טועה, יכול להיות שהוא פועל למען השוטרים, אלא שלצעירי השוטרים לא חושבים כך.

■ ■ ■

● **מדוע הפער הגדול בין צמרת המישטרה ובין הדרגים הנמוכים?**

זה נובע מסנוביזם. פגשתי פנסיונר בדרגת ניצב, שסיפר לי שכפנסיונר הוא מרוויח 230 אלף נטו, בזמן שבעלי הרוויח 100 אלף נטו. לכן הצמרת שאננה. מה איכפת לצמרת? העיקר שלהם יש תנאים טובים.

הם טוענים שההתמרמרות היא לא רק בגלל תנאי השכר. הגיע לידי דו"ח סודי, שבו פורסם כי בחודשיים האחרונים פרשו מהמישטרה 750 איש. את מתארת לעצמך? הדו"ח הזה מוכיח שלראשונה מודה המשטרה שהפירסומים בעיתונים נכונים. עד עכשיו טענה המישטרה שאנחנו שקרניות ויוצרות פרובוקציה. אני אפנה אותך לשוטרים, והם יתראיינו בעילום שם. הם יספרו לך אילו תנאים יש להם במישטרה. כמה זמן את חושבת שצמרת המישטרה תוכל לטמון את ראשה בחול? קיימת בעיה וזו בעייה קשה.

● **הציבור אינו משתגע אחרי המישטרה. נדמה לי שלמישטרה יש דימוי שלילי בקרב הציבור. מהי לדעתך הסיבה?**

הדימוי של השוטר הוא בערך אפס גם בעיני עצמו.

המישטרה רואה את עצמה כזבל, אז מה הפלא שאחרים רואים אותה כך? טוענים שהשוטרים מקבלים ביגוד כמו צה"ל, איך הם לא מתביישים? לבעלי מותר לקבל פעם בשנתיים חליפת־חורף ומה אם היא נקרעת קודם? מותר לו לקבל שישה זוגות גרביים, לבנים בכלל לא. בעלי מקבל 250 נקודות. בצבא נותנים 3000 נקודות, והם יכולים לקנות בנקודות האלה מה שהם רוצים. פעם בשלוש שנים מקבל השוטר מעיל, ובסך הכל יש לו שתי חליפות קיץ. בעלי עובד בחוץ, הוא נוסע בקור הזה על וספה. הוא ביקש שיספקו לו דובון, דחו איתו בלך ושוב ובסוף אמרו שאין. אין? לכי למטה הארצי ביפו, ותראי את כל המאפיונרים. לכולם יש דובונים. הם צריכים להתחמם על הכיסאות שלהם.

● **עד כאן סיפרת לי על דימוי השוטר בעיניו הוא. מה בקשר ליחס הציבור אליו?**

אף אחד לא מעריך את השוטרים. אני לא מחכה שיכסו אותם באהבה. הם לא ילדים מסכנים. אבל תגידי לי, אם היתה פאשלה בלבנון, אז כשאת רואה חייל את מתנפלת עליו? קרה מה שקרה בכפר־שלם. אז צריך להתנפל על שוטרים? כל המישטרה אשמה במה שקרה בכפר־שלם?

● **את רואה את מה שקרה בכפר־שלם כפאשלה?**

לא רואה את זה כפאשלה. נלחמתי נגד כל הח"כים שיצאו בהאשמות נגד המישטרה. חבר־כנסת שלא יודע את ההבדל בין רצח והתגוננות, איזה מין חבר־כנסת הוא? לחברת־הכנסת אלמוזלינו, מגינת השוטרים הידועה יש פה גדול. פתאום היא בקואליציה עם חברת־הכנסת גאולה כהן. שתיהן תוקפות שוטרים ולא מעניין אותן שלפני חצי שנה שוטר שהלך להפריד בין בני זוג חטף צרור בבטן ונהרג. יומיים אחרי זה נורו שני שוטרים בפתח־תקווה. באמת תודה לחברי־הכנסת שירדו על המישטרה כאסח, ונתנו גושפנקה לירות יומיים לאחר מכן על שוטרים.

מה הענין הזה עם כפר־שלם? לאן הגענו? כל מי שאין לו דירה יירה על שוטרים? גם לי אין דירה. אף פעם לא חשבתי שמישהו יתן לי דירה. נתנו להם דירות. נתנו להם כסף, הם לא לקחו. למה? כי אצלנו סחטנות הפכה לנורמה. ומה קורה? אדם שולף אקדח, שוטר מונע ממנו לרצוח אזרחים חפים־מפשע, והוא צפוי ללינץ'? פוחד לצאת מפתח ביתו כאילו היה רוצח? בעלי אינו מעז לעבור כעת בכפר שלם.

● **את אומרת שלדעתך הקצין היה צריך לירות ביהושע?**

אל תשכחי שהאיש ירה שלוש יריות לפני שהקצין ירה בו. אני לא אומרת שהוא היה צריך להרוג אותו. אולי הקצין פיספס. מאיפה אני יכולה לדעת? בעלי אומר שהקצין טיפש. הוא היה צריך להניח ליהושע להרוג שני אזרחים, ורק אז

אם פיקוד המישטרה דואג לאנשיו, אז למה הוא הסכים להשוות את תנאיו לתנאי צה"ל עוד לפני שהושוו הדרגות הנמוכות יותר?

לירות בו. ואז במקום רוצח הוא היה יוצא גיבור, מגן אזרחים.

● **יהושע ביקש מהמישטרה שתחכה עם צו־ההריסה עד שיגיע אביו מבית־המישפט.**

המישטרה היא לא צד בעניין. היא מאבטחת את עבודת העיריה. אני יודעת שהשוטרים ביקשו מאנשי העיריה לעכב את ההריסה. ואנשי העיריה סירבו.

■ ■ ■

● **כשבעלך יוצא בבוקר לעבודה, את דואגת?**

אני רגילה. אני לא חושבת על זה. אם חלילה יקרה משהו לבעלי, זה יקרה לו מרוב עייפות.

● **את חושבת על זה שמישהו עלול לירות בו?**

לא חושבת על זה. אני רגילה להיות אשתו של שוטר.

● **ואם חלילה זה יקרה?**

בעלי משרת במילואים. הוא מפקד־טנק.

(המשך בעמוד 70)

כדאי !!! הזדרז !!!

שרות החל

ב- 6$*
לחודש
ואתה בקשר
מכל מקום
ובחצי דקה

מטרופון - איתור אלחוטי בחיוג ישיר

★כל תשלום הוא בשקלים ובתוספת מע"מ. רכישת המכשיר החל ב־270 $. מחיר השירות החל ב־ 6 דולר לחודש בלבד. ניתן גם לשכירה החל ב־ 15 דולר לחודש, עם אופציה לרכישה בתום שנה.

לקבלת פרטים הדגמה וייעוץ פנה ללא כל התחייבות:
למוטורולה ישראל בע"מ - מח' מטרופון 430-429-338973-03
או לאטלס אלקטרוניקה בע"מ 333766 330260-03

מוטורולה הרבה יותר ממכשיר קשר.

סין: סוף לרומאן עם מוסקווה?

מאז אוקטובר 1982 נוהגים משקיפים אירופיים רבים לדבר על תקופה חדשה ביחסי סין העממית וברית־המועצות. אין ספק שמוסקווה מעוניינת בהתקרבות וביצירת מערכת־יחסים ידידותית יותר עם סין. השיקול האסטראטגי הוא ברור. לסובייטים גבול ארוך מאוד, כ־7500 ק״מ עם סין. החשש לעימות צבאי של ממש עם הסינים אינו רציני בשלב זה, אבל שיתוף הפעולה האסטראטגי בין פקין וארצות־הברית מהווה גורם מטריד הקבוע ברשימת התופעות המזיקות של פקין. כך הוכשרה הדרך לשיתוף־פעולה הדוק עם ארצות־הברית. פריצת הדרך של ריצ׳ארד ניכסון ב־1972 עדיין מהווה את אחד ההישגים הדיפלומטיים המרשימים של המאה ה־עשרים.

בעזרת רגן. כפי שכבר נכתב במדור זה פעמים אחדות, סייע רונאלד רגן למוסקווה על־ידי מדיניותו התמוהה, ״האידיאולוגיסטית״, בנושא טאייוון. הסינים,

עולם קטן

שזעמו על ההתקרבות בין רגן לבין הסינים הלאומנים, שלחו מישלחות־פיוס למוסקווה. בצעד זה היה, כמובן, אלמנט של סחטנות. כרגיל במיקרים כאלה הוא קיבל דינמיקה משלו. ההתבטאויות הסיניות כלפי מוסקווה הפכו הרבה יותר מתונות. פקין אף שלחה מסר למוסקווה, ביום השנה ה־60 להקמת ברית־המועצות, והביעה את רצונה להגיע לנורמליזאציה של היחסים, ואף להקמת מערכת ממוסדת של התייעצויות בין שתי המעצמות.

התגובה הסובייטית היתה קצת איטית, אולי בשל חילופי־השילטון, בעיקבות פטירתו של ליאוניד ברז׳נייב. מקורות בריטיים מסרו שההתקרבות הזו עוררה בהלה של ממש בארצות־הברית. ג׳ורג׳ שולץ, תומך ותיק בהתקרבות לטאייוון, שינה כיוון, המליץ על שורה של צעדי־פיוס כלפי פקין.

גם כאן פעלה שיטת המקל והגזר. האמריקאים איימו בהפסקת שיתוף־הפעולה עם סין בנושא הקמבודי, שהוא חשוב ביותר לפקין. הצרפתים סבורים שוושינגטון הציעה לסינים שיתוף־פעולה כלכלי בממדים חסרי־תקדים תמורת האטת הדטאנט עם מוסקווה. אריק רולו סבור, שהסינים אף התרשמו מהישגי ארצות־הברית במיזרח־התיכון ומן הנסיגה הסובייטית הבולטת באיזור. המהלכים הסיניים האחרונים במיזרח־התיכון נעשו בעידוד גלוי של האמ־ריקאים. כל הגורמים האלה הכשירו את הקרקע להתקפה סינית על מוסקבה בנושא האפגאני.

שר־החוץ שולץ
גישה חדשה לפקין

בהקשר זה, ולוא רק מבחינה פסיכולוגית. הסינים היו גם פעילים מאוד בזירה המיבצעית נגד הסובייטים, יצרו, יחד עם עמיתיהם האמריקאים, גב לוגיסטי רציני למור־דים האפגאניים על אדמת פקיסתאן. סין לא בחלה גם במסעי תעמולה אנטי־סובייטיים באירופה ובעולם השלישי, תוך ניצול מתוחכם של ההסתבכויות של מוסקווה בפולין ובאפגאניסתאן.

הסכנה העיקרית ״הגמוניזם״. הרוסים ראו תמיד, ובצדק, את ההתקרבות בין הסינים לארצות־הברית כהישג אמריקאי מרשים, המגביל את כושר התימרון של הסובייטים במפרץ הפרסי ואף באירופה. הסינים, לעומתם, הגדירו את החתירה הסובייטית ל״הגמוניה״ כסכנה העיקרית לשלום־העולם.

האידיאולוגיה הסינית הרישמית, ולא רק הפעילות בשטח, העמידה את הסכנה ההגמוניסטית כראשונה במעלה. היא דחקה אפילו את האימפריאליזם האמריקאי ממקומו

גייסות תוקפניים. השבוע יצא העיתון הסיני הרשמי, יומון העם, בהתקפת מחץ נגד המשך הנוכחות הצבאית הסובייטית באפגאניסתאן. הסינים הגדירו את הצבא הסובייטי כתוקפן, ואת נוכחותם של 105,000 חיילים סובייטיים במדינה זו כאיום חמור על סין. פקין התחייבה להוסיף ולסייע למורדים האפגאניים, וקראה גם לעזרה הומאניטרית למיליוני הפליטים הגרים בתנאים תת־אנושיים בפקיסתאן.

ניו־יורק טיימס מוסר, שהסינים ציינו שני גורמים נוספים להמשך המתיחות בין סין ובין ברית־המועצות: התמיכה הסובייטית (המוצדקת) במשטר הפרו־וייט־נאמי בקאמבודיה, והריכוזים הצבאיים הסובייטיים בגבול בין ברית־המועצות וסין.

ההפגנות נמשכות

הפגנות־הנשים נגד הצבת 96 טילי קרוז, החמושים בנשק גרעיני, בבסיס חיל־האוויר הבריטי גרינהאם קומון נמשכות.

מאז הדיווח על ההפגנות בבסיס זה בעולם קטן

לפני כשנה, הפך גרינהאם קומון למוקד עליה לרגל לנשים פמיניסטיות, המפגינות נגד הנשק הקטלני.

השבוע דיווח הניוזוויק על הפגנה ענקית במקום, שבה נטלו חלק 30 אלף נשים. בין הכרזות הבולטות בהפגנה היה ציור של רגן ולידו הכתובת: ״הוא יפתור את בעיית זיהום־הסביבה שלך.״ כרזה בולטת אחרת נרשמה בכתב יד בלתי־מיקצועי, שאמרה בפש־טות: ״מדוע אתם מנסים לרצוח את ילדיי?״

זיא חושש מישראל

מאז פירסם מדור זה, לראשונה בישראל, את הדי־ווחים מאירופה על שיתוף־הפעולה בין השירותים החשאיים של הודו ושל ישראל, במטרה לחסל את הכור הגרעיני של פקיסתאן, גברו עוד יותר השמועות בנושא זה.

שקרנית מובהקת. העיתונים הישראליים ה״אחראיים״ התעלמו, כדרכם, מהנושא, חרף העובדה שיש לו השלכות מדיניות וביטחוניות מרחיקות־לכת. אם יש אמת בידיעה, ששודרה לראשונה בבי־בי־סי, אזי מדובר בהתגרות חסרת־תקדים במדינה מוסלמית, לא ערבית, המקיימת קשרים הדוקים עם סין העממית ועם ארצות־הברית!

ראש־ממשלת הודו, אינדירה גאנדי, הודיעה לער־בים שאין בדעתה לשתף פעולה עם ישראל בשום נושא ביטחוני. הערבים והפקיסתאנים מתייחסים לדבריה בחוסר־אמון. לא רק שמה ה״טוב״ כשקרנית מובהקת גורם ליחס הזה. האינטרס ההודי והאגדה על היכולת המיבצעית של המוסד בנושאים כאלה חברו יחדיו, והפכו את הנושא מוקד לוויכוחים והתרוצצות בבירות־ערב. המעוניין העיקרי בנושא הוא נשיא לוב, מועמר קד׳אפי. הלובים משקיעים הון־עתק בפיתוח הפצצה הגרעינית של פקיסתאן, ומומחים בריטיים הצהירו בפסקנות שנשיא פקיסתאן, זיא אל־חאק, הבטיח לקד׳אפי פצצה אחת לפחות עם השלמת הפרוייקט.

משקיפים מערב־גרמניים מטילים ספק בעצם קיום הבטחה כזו. הם סבורים שהאמריקאים לא יניחו לזיא לקיים — אפילו אם אומנם הבטיח! זיא אינו מעוניין להרגיז את ארצות־הברית. וושינגטון מסבסדת את כלכלתו, בונה את צבאו, ומקיימת נוכחות מאסיבית בגבולו הרגיש עם אפגניסתאן. כיום נוסף לכל אלה גורם חשוב נוסף: זיא מקווה שארצות־הברית תרתיע

נשיא זיא אל־חאק
הבטיח ללוב פצצה

את ישראל, תמנע ממנה מלפגוע בכור ליד איסלאמא־באד.

לדברי בי־בי־סי העלה זיא שוב את הנושא לאח־רונה, ביקש בשדר מנשיא ארצות־הברית לרסן את ישראל. יכולתם של האמריקאים להשפיע על מנחם בגין ואריאל שרון הפכה לנכס ראשון במעלה של המדיניות האמריקאית לא רק במיזרח־התיכון, אלא גם בדרום־מערב אסיה, מוקד רגיש נוסף של עימות בינמעצמתי.

דרום אפריקה: הכיבוש נמשך

גם ממשלת דרום־אפריקה מתכוננת להשאר על אדמה כבושה, מעבר לזמן שהבטיחה בעבר ובניגוד להתחיי־בויותיה הבינלאומיות.

וושינגטון פוסט דיווח השבוע שהגנרל קונסטנד וילג׳ון, הרמטכ״ל של ממשלת האפרטהייד, הצהיר השבוע שצבאו יישאר בנאמיביה לפחות במשך כל 1983. הוא הודיע ברוב התחסדות שאין בדעתו להתערב בשיקולים מדיניים, אך אינו מוכן להמליץ לממשלתו להאיץ את המשא־ומתן בנושא הפינוי.

הדרום־אפריקאים מעודדים, כמובן, ממדיניותה של ארצות־הברית, ובעיקר מעויינותה של וושינגטון כלפי המחתרת הנאמיבית השחורה סוואפ״ו. לוחמי־החופש השחורים סובלים קשות מפעולות־הגמול של צבא דרום־אפריקה, והאשימו לא אחת את ישראל בהשתתפות פעילה בהתקפות נגדם. בתקופת ג׳ימי קרטר נהגה ארצות־הברית לרסן במקצת את הגזענים. רונאלד רגן מאפשר להם להשתולל.

הרמטכ״ל נגד אמריקה. עם זאת יש לאמרי־קאים מחוייבות כלשהי כלפי אפריקה השחורה. ידידיהם ביבשת, בעיקר ניגריה וקניה, מזהירים אותם ללא־הרף שתמיכה פעילה מדי בדרום־אפריקה תגביר את ההשפעה הקומוניסטית באפריקה השחורה. לכן יש לאמריקאים יד בנסיונות לכפות על נאמיביה הסדר, המזכיר במידה מסויימת את ה״אוטונומיה״ לפלסטינים.

ניצים מסוגו של הרמטכ״ל וילג׳ון, המתנגד כעמיתו הישראלי לכל פשרה עם לוחמי־החירות, רואים אפילו בתוכנית האמריקאית סכנה. הם נאחזים בתנאי הבלתי־סביר של רגן — הרחקת הקובאים מאנגולה — כאמצעי לדחות כל הסדר ולהרוויח זמן. יש להניח שהם ינחלו הצלחה לטווח קצר, עד שמדינות אפריקה השחורה יחלו בלחץ רציני להסדר, שיבטיח עצמאות לנאמיביה בראשות סוואפ״ו, כפי שהחליט האו״ם פעמים אחדות.

חיים ברעם

אברהם גינדי

"גני ניצה" בנתניה

דירת יוקרה בנתניה מול הים

+ דירת נופש באילת ובטבריה לכל החיים חינם

רק 58,000 דולר

בטחון מלא לכספי הרוכשים באמצעות
ערבות בנקאית
3 מודה

בריכת שחיה פרטית, מגרש טניס בחצר, 3,2 או 4 חדרים.

באיזור היוקרתי הנישא והיפה ביותר בנתניה, ליד פארק רחב ידיים ומול הים, הולך ונבנה פרוייקט מגורים חדשני כמוהו עוד לא היה בארץ. גני ניצה.
בית חלומות של ממש, בית שנועד לפנק את דייריו, ולהעניק להם הרגשת נופש אמיתית יום יום.
"גני ניצה" נבנית בסביבה מפוארת ומצטיינת בעיצוב חזותי מרהיב ותיכנון סביבתי נפלא. בריכת שחייה, מגרש טניס משובח, לובי מפואר ותיכנון פנים מיוחד לכל דירה. יתרונות אלו יעניקו לדיירים סגנון חיים אחר וסגנון זה יכול להיות שלך.

מה תקבל כדייר ב"גני ניצה"

- כל דירה צופה אל הים.
- מערכת עצמאית להסקה ולמיים חמים לחיסכון מושלם.
- חדרי רחצה מרוצפים בקרמיקה ובחרסינה צבעונית.
- זרמים תת מימיים באמבטיה בשיטת ה"ג'אקוזי".
- מטבח בסגנון אמריקאי, ובו גם שיש גרניט.
- כיור המטבח ממוקם מתחת לחלון הפונה לים.
- שטיחים מקיר לקיר בחדרי השינה..
- מרצפות שיש איטלקי גדולות בסלון, ובפינת האוכל (שלוש דוגמאות לבחירה).
- תאורה דקורטיבית בחזית.
- לובי מפואר עם חדר מדרגות רחב במיוחד.
- מערכת אינטרקום/טלביזיה לזיהוי מבקריך.
- מועדון תרבות.
- מועדון בריאות וכושר.
- חניון תת קרקעי.

דירה בלי מזומנים

60% ממחיר הדירה באמצעות הלוואה שתוחזר עד 12 שנים. היתרה בתשלומים נוחים. אפשרות ל-TRADE IN

קנו דירה באחד מהמקומות הבאים ותהנו מדירת נופש חינם באילת ובטבריה לכל החיים!

כאשר אתם קונים דירה אצל אברהם גינדי, אתם משנים את סגנון חייכם ועוברים לדירת פאר בסטנדרט עילית, כמקובל אצל אברהם גינדי.
בנוסף לכך, תזכו ללא הגרלה בשתי דירות נופש — באילת ובטבריה.
דירות הנופש המרוהטות תעמודנה לרשותכם שבועיים בשנה — שבוע באילת ושבוע בטבריה — במשך כל החיים.

בתל-אביב

- למהירי החלטה! נותרו 2 דירות מובחרות בנות 3½ ו-4 חדרים עם גג + חדר, בבנין יוקרתי בן 8 דירות בלבד, המוקם ברח' לסל 22.
- בצפון הסולידי, ברח' חתם סופר 9, דירות דו־מפלסיות בנות 4 חדרים, וכן דירות עם גג + חדר בבנין מפואר בן 8 דירות בלבד.

בפתח-תקוה

- פנטהאוז — עדיין $85,000
נותר פנטהאוז בבנין יוקרתי עם מירב השכלולים ובמחיר אטרקטיבי.
- ברח' דגל ראובן, דירות בנות 3 ו-4½ חדרים עם גג + חדר ומירב השכלולים.

- ברח' כץ, בבנינים בני 9 דירות בלבד, מבחר דירות דו־מפלסיות בנות 4 חדרים.
- במרכז פ"ת, דירות בנות 4 חדרים עם מירב השכלולים — $59,000

ברמת-השרון

- קוטג'ים מפוארים בפרויקט "גני השרון" על קרקע של כ-400 מ"ר במחיר של $160,000

בראשון-לציון

- ב"גן הברושים":
נמשכת מכירת דירות יוקרה ב"גן הברושים" שבשכונת אברמוביץ. הבנינים צמודים לכ-7 דונם גן ציבורי. דירות דו־מפלסיות עם כל השכלולים. עדיין במחירי מבצע מ-$75,000.

- דירות בנות 3½ ו-4 חדרים בכל אזורי העיר.
- דירות עם קרקע וקוטג'ים באיזור יוקרתי והירוק ביותר במערב ראשון לציון, בקרן הרחובות ארלוזורוב — גולומב (ע"י בי"ס בארי), החל מ-$115,000 במקום $130,000

בנתניה

- מבחר דירות ברחובות המבוקשים והיפים: ברח' דיזנגוף 16-18 וברח' ראשון-לציון 3-5.

פתוח במוצאי שבת

לרגל המבצע יהיו משרדינו בנתניה, תל-אביב וראשון לציון פתוחים במוצאי שבת החל מצאת השבת.

$1000 והבית החלומי על כ-250 מ"ר אדמה פרטית בחדרה שלך.

בלב חדרה, בפרויקט "לב השרון", שכונה בת כ-120 בתים פרטיים וקוטג'ים על כ-250 מ"ר אדמה פרטית, עדיין מ-$59,000 (לא נכלל במבצע הנופש)

המחירים אינם כוללים מע"מ
דירות הנופש בהתאם לתקנון החברה.

אברהם גינדי

תל-אביב — ככר המדינה ה' באייר 10
פתח-תקוה — חיים עוזר 28
רמת-השרון — סוקולוב 84
נתניה — הרצל 18
ראשון-לציון — הרצל 62

העסק התיירותי המובחר 1982

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

קשר בראל&גשוחי

אנשים בעולם

לארי הגמן: הנערה שג׳יי־אר מחביא מעין כל זר

הנערה הבלונדית היפהפיה החבוקה בזרועותיו של ג׳יי־אר אינה אחד מכיבושיו החדשים בסידרה, וגם לא אחת התוספות לגירסה הקולנועית המתוכ־ננת. זוהי בתו האמיתית, **היידי**, בת ה־23. לעומת הדמות הטלוויזיונית של היואינג התככן ובעל הלב הקר, טוען **לארי הגמן** שהוא יכול לשמש מופת ודוגמה לבעל הנאמן והאב המסור. במאי ימלאו 30 שנה לנישואיו. היידי דומה מאוד לרעייתו השוודית, **מאי**. לבני הזוג יש גם בן, **פרסטון**, בן 29. הגמן ואשתו ממעיטים להציג את ילדיהם לפני המצלמה והעיתונאים סקרנים ושומרים על פרטיותם בקנאות רבה.

בט דייוויס וג׳ימי סטיוארט: אריות ותיקים

משחקים ביחד בפעם הראשונה

האם היה זה האגם המוזהב, סירטם נרשא האוסקרים של **קתרין הפבורן** ו**הנרי פונדה**, שהשפיע על הטלוויזיה האמריקאית בכבלים להציע הרפתקה דומה לזוג אגדתי אחר? אולי. עובדה היא, שסרט חדש מאחד שני אריות קולנועיים ותיקים: **בט דייוויס** ו**ג׳ימי סטיוארט**. כל אחד מהם הוא היום בן 74 וכל אחד מהם הפך לאגדה עוד בחייו. לכל אחד מהם עשרות סרטים, קאריירה ארוכה של פרסים ותהילה, ואם כי שניהם נחשבים לנכסי צאן ברזל של הקולנוע האמריקאי, ועבדו תמיד בהוליווד, מעולם לא נפגשו בסרט משותף. אולי משום שבעבר היו שייכים לאולפני־הסרטה שונים, והיה זה כמעט בלתי־אפשרי לשדך זה לזה שחקנים שבבעלות אולפנים שונים.

היום שניהם משוחררים מהתחייבויות, ולעולם לא מאוחר, מסתבר. השניים משתפים פעולה בסיפור אהבה מלודרמאתי בעל חן מסויים: בעל קשיש מחליט להתאבד כשנודע לו כי רעייתו האהובה חלתה במחלה ממארת. לג׳ימי סטיוארט זו חשיפה מחודשת ומלהיבה, כי מזה כמה שנים, מאז חלה בעצמו, לא שיחק כמעט. לעומתו, דייוויס לא הפסיקה לשחק מעולם, ונראתה לאחרונה בתפקיד הגברת הזקנה הסוחטת את שותפיה הצעירים למישחק־הקלפים בהכסף המר.

פארה דיבה:

וזיון מסויים

של אושר

פארה פהלווי, אלמנת השאה האיראני מחייכת שוב. היא מצאה אושר מחודש לצד שתי בנותיה, שהחזירו לה את שימחת־החיים ש־אבדה לה. בעבר נהגה לומר: „אני מתפללת להיות שלווה בנפשי. אינני מתעניינת עוד בפוליטיקה.”

בתמונה זו נראית זארה עם **פא־ראנהז**, שבחודש מרס ימלאו לה 20 והיא דומה ביותר לאמה, ועם **לילה**, המגלה דמיון רב לאביה, והיא היום בת 12. בעוד **עלי רד׳ה** מחלק את זמנו בין מארוקו ומצ־ריים, מחלקות הבנות ואמן את זמנן בין מצריים וניו־יורק. תמונה זו, האחרונה בצילומי המישפחה ה־מלכותית מאיראן, צולמה בדירתן שבניו־יורק.

פאראנהז השלימה בשנה שעברה בקאהיר את לימודיה כאחות, ו־השתלמה בניו־יורק במחלקת־יל־דים, בדומה למה שעשתה **מארי־אסטריד** נסיכת האבסבורג. היא יפתה מאוד ונראית מדי פעם ב־דיסקוטקים מפוארים בניו־יורק.

אנשים בעולם

שארל אזנאבור: פגישה נרגשת

לא, אין זה רומן אהבה חדש, כי אם אחוות יורשים, והירושה אינה כסף כי אם זיכרון של אשה אחרת. **שארל אזנאבור**, מי שהיה תגליתה של הזמרת **אדית פיאף**, אשר עזרה לו בצעדיו הראשונים על הבימה, מפגין הערצה לזמרת **מיריי מאתייה**, הנחשבת ליורשתה של אדית פיאף, שאירחה את אזנאבור בתוכנית טלוויזיה מיוחדת לערב השנה החדשה.

סוראייה: קיסרית הלילות היפים

בכל פעם מתחלף המקום שבו נפגשת החברה הגבוהה בפאריס, אבל האנשים אינם משתנים. במועדון הלילה המפואר נובה פארק אליזה, לצד **פייר אליוט טרודו**, הבארון **גי דה־רוטשילד**, הנסיכה **אירה פון־פיסטנברג** מאוסטריה והנסיך **מישל** מיוגוסלביה, היתה העליזה שבכולם הקיסרית־לשעבר **סוראייה**, שעדיין נחשבת למלכת הלילות היפים בפאריס, עם מחזר חדש.

פול בלמונדו: להחזיר את החיוך לפניה של ססטפאני

הידידות והנעורים הם התרופה שתחזיר את החיוך לפניה של **סטפאני**, נסיכת מונאקו, טוענים כל ידידיה. ומי שהצליח לעשות זאת הוא **פול בלמונדו**, בנו של השחקן **ז'אן־פול בלמונדו** (בתמונה למטה). מלא חיים, מחונן בחוש הומור, עדין ורגיש, לא מש הנער מצידה של ידידתו הטובה סטפאני, מאז איבדה את אמה בתאונת־הדרכים המחרידה. כשראו את השניים לפני כמה חודשים מפלרטטים בתיאטרון, אמרו כולם: זה לא יחזיק מעמד.

פול הוא בנו של אביו, והתפוח לא נופל רחוק מן העץ. מאז עברו מים רבים וסטפאני, הילדה השובבה שלא מאסה בשום תחבולה למתוח ולהצחיק את ידידה, שקעה בדיכאון. הראשון שהגיע אליה אחרי אביה היה פול הצעיר. הוא נראה מטייל עימה פעמיים ביום בגינת בית־החולים, יד ביד ובשקט בלי לומר מילה. התמונה למעלה היא רגע שבו נתפסו השניים מאחור על־ידי צלם, ובתגובה עיוותו את פרצופיהם.

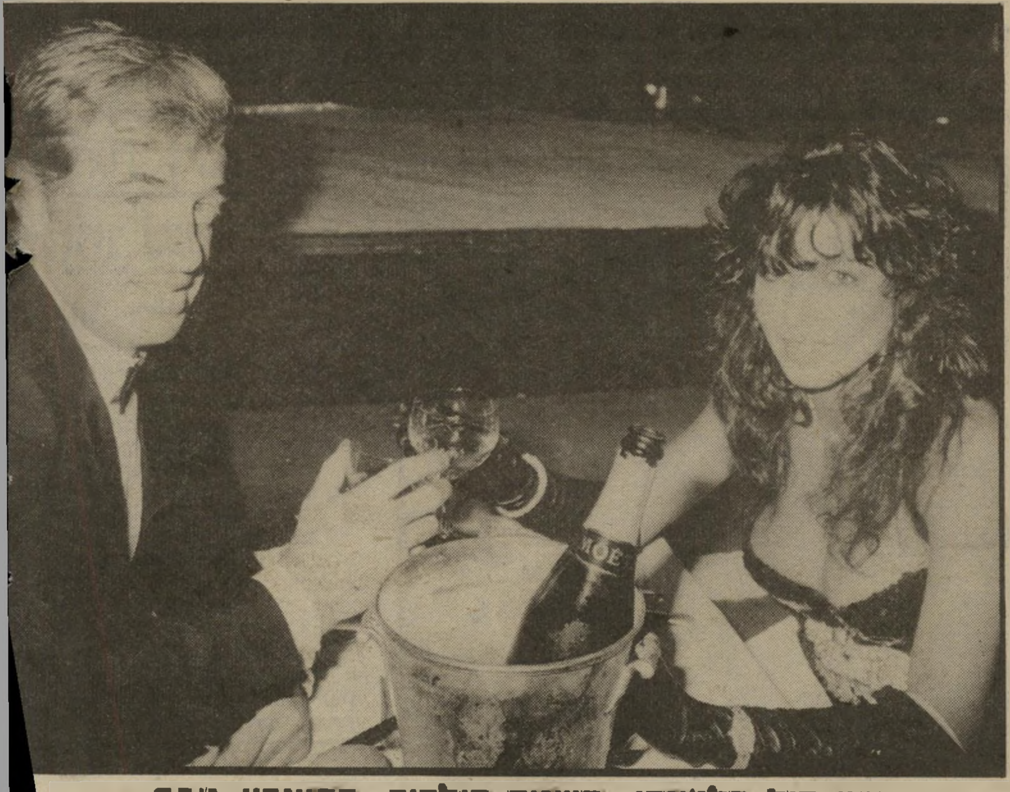

ז'אן פול בלמונדו: השנים חולפות, התיאבון גובר

עם השנים מרחיב **ז'אן־פול בלמונדו** את תחום פעילות בכל הכיוונים: הוא הפך למפיק של עצמו ומנהל אימפריה ענקית של סרטים בפילם ובווידיאו, הוא מחליף את בנות־זוגו ומעדיף אותן פחות צרפתיות ויותר צעירות. במשך שנים רבות היה שמו קשור בכוכבת האיטלקיה **לאורה אנטונלי**, שעימה חילק את זמנו בין פאריס ורומא לפני כשנה נפרדו. ואת מקומה תפסה נערה דרום אמריקאית צעירה מאוד ויפהפיה, הנראית עימו בתמונה זו.

לטיפול בקשקשים צריך פינוק מיוחד

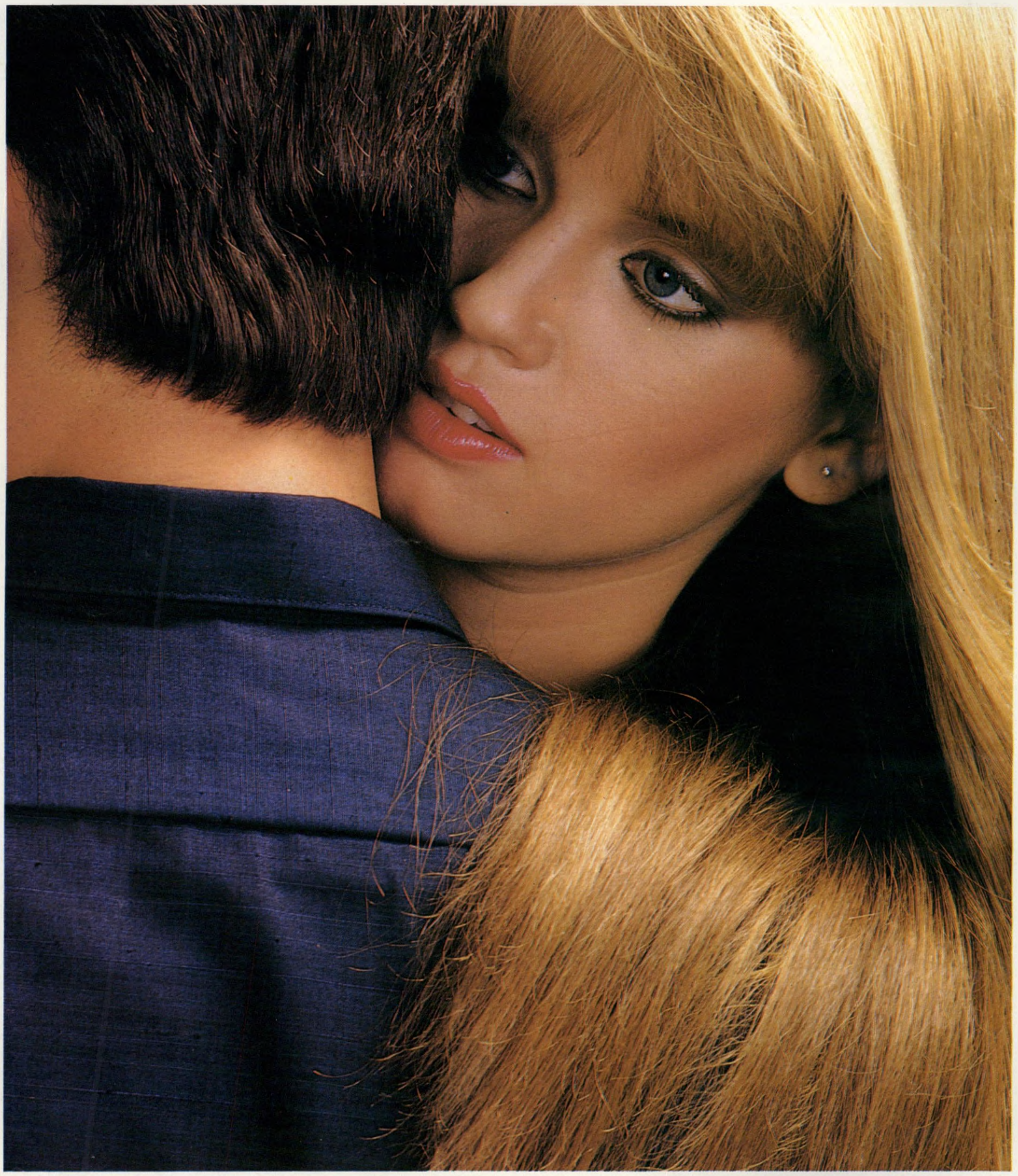

שמפו פינוק + N

אם יש לך קשקשים... הם יעלמו יחד עם הרגשת חוסר הנוחות המתלווה בדרך כלל לתופעה.

היום יש לך תכשיר יעיל ונוח המתאים לכל סוגי השיער - שמפו פינוק + N לטיפול בקשקשים.

פינוק + N זה הפינוק המיוחד שלך. הוא מנקה ביסודיות את הראש ולאחר סדרה של חפיפות מבטל את תופעת הקשקשים ומונע הופעתם מחדש.

תכונותיו הנוספות הן כשל שמפו פינוק רגיל. הוא מטפח את השיער, מעניק לו ריח נעים והרגשת רעננות, והוא מתאים במיוחד לתנאי האקלים בארץ.

פינוק + N פותח בישראל.

התוצאה היא, תכשיר איכות יעיל במחיר סביר, המתחרה בהצלחה בתכשירים מסוגו בעולם כולו.

פינוק + N זה הפינוק המיוחד שלך.

השיער זקוק לטיפה של פינוק

גם לשירותים מגיע

הסלון, חדרי הילדים, חדר השינה והמטבח שבביתך, כולם זכו בוודאי לתשומת לב ולמאמץ לא קטן שהביא אותם למצבם הנוכחי.
והשירותים? פה יש בעיה?
לא עוד!

כתר פלסטיק מוסיף צבע לחיים.

הנה הוא חדר השירותים הסטנדרטי - לבן, משעמם ומעצבן למדי. לא פעם חלמת בוודאי על שינוי המראה שלו, "אבל מהיכן לוקחים את המיליונים?" שאלת את עצמך. הפתרונות המוגשים לך כאן מוותרים על המיליונים ומחליפים אותם במספר אביזרים תוצרת "כתר פלסטיק" ו"רברמייד", בתוספת הרבה דמיון ומעט מאמץ.

חברת "כתר פלסטיק", המובילה בישראל במוצרי הפלסטיק לבית וחברת RUBBERMAID מארה"ב, שהיא החברה הגדולה בעולם למוצרי פלסטיק ביתיים, מגישות לך צרור רעיונות, כיצד להפוך את האמבטיה והשירותים מפינה שכוחה לפנינה.

מוכנה? הבה נפשיל שרוולים ונצא לדרך. 3־4 שעות של עבודה (בהחלט לא יותר!) ואת בעצמך לא תאמיני למראה עינייך.

שלב א': בחירת הסיגנון.
החליטי על האוירה והצבע ההולמים אותך ואת בני ביתך (מתוך שפע הצבעים המוצג בראש המודעה ע"י מושבי האסלות). אנחנו בחרנו בארבע אפשרויות, אך לרשותך רבות נוספות.

שלב ב': רכישת האביזרים.
כל חדר כולל מספר אביזרי יסוד, המעניקים לו את המראה הבסיסי: סט מושב אסלה וניאגרה, פח אשפה או פח פדאל, סל כביסה, מברשת לשירותים, ארון אמבטיה, סבוניה ומחזיק נייר טואלט, מתלים נדבקים למגבות, מדבקות לאריחים, כולם מתוצרת "כתר פלסטיק" ו"רברמייד", בצבעים תואמים. אליהם מתווספים אביזרים שונים, כמו סיפון לכיור (כתר פלסטיק) ידיות לברזים, סדרנית למגבות ושאר פריטים.

שלב ג': תוספת של אביזרים.
בצבעים שונים להשלמת המראה הסופי של השירותים, וזאת לפי אופיו של כל חדר וחדר.

את מוצרי "כתר פלסטיק" ו"רברמייד" תוכלו למצוא ברשת חנויות חרות, המשביר המרכזי, המשביר לצרכן, שק"ם, קר־אופ, היפר שוק וביתר רשתות השיווק הגדולות, בחנויות המובחרות לכלי בית ובנין ובחנויות המפעל. לפרטים נוספים 839281(03)

מדבקות לחרסינה, מדבקות מעצמן (Self adhesive) מתוצרת "רברמייד" במגוון דוגמאות וצבעים. מקשטות את הקיר ונרחצות בקלות ולאורך זמן.

הסדרנית של "כתר פלסטיק" תספק לך מרחב איכסון רב למגבות ושאר פריטי האמבטיה. לבחירתך ב־3 וב־4 קומות ובשלל צבעים.

מתלים נדבקים מעצמם למגבות מתוצרת "כתר" בשלל גוונים תואמים.

רומנטיקה בוורוד

אם הרומנטיקה היא דרך החיים שלך, תוכל להתפנק גם בחדר האמבטיה, אותו עיצבנו בגווני וורוד ובז' מתרפקים.

המרכיבים: לאביזרי היסוד בצבע בז' נוסיף מדבקות מדגם ALSACE 484700 שני לוחות סיבית 25 ס"מ × 100 ס"מ × 18 מ"מ צבועים ומחוברים במרחק מהקיר, מדף קטן, מחזיק למברשות שיניים, עציץ, סט שטיחונים, קופסאות ומיכלים שונים, כולם בגוונים רכים של וורוד.
ההוצאה הכוללת - כ־5,500 שקלים.

יוקרה בחום

אם את מחפשת את הסגנון המהודר והאצילי, אין ספק שהיוקרה בחום הוא המראה שלך.
המרכיבים: לאביזרי היסוד בחום (כשארון האמבטיה עם תאורה), נוסיף לחדר מדבקות מדגם 484900 NORMANDY, בפינת החדר שתי מראות 2×0.5 מ' כל אחת ליצירת תחושת מרחב, אדנית 50×50 ס"מ (ניתנת לאילתור) עם צמחים מתאימים, קולב סטנדרטי למגבות, סט שטיחונים בחום, מדף קטן, מיכלים וקופסאות בגוונים שונים של סגול.
ההוצאה הכוללת - כ־8,000 שקלים.

שטיחוני הבטיחות והמדבקות לאמבטיה הצבעוניים מתוצרת "רברמייד" ימנעו החלקה ויקשטו את האמבטיה בשלל צבעים.

כתר פלסטיק- החברה המובילה במגוון מוצרי פלסטיק בישראל

כחול שובב

את המראה הקורץ והשובבי בחרנו לעצב בכחול פטרול. משולב בגוונים של צהוב. התוצאה: חדר שירותים שהילדים עוד יכולים להפוך אותו לחדר משחקים.

המרכיבים: לאביזרי היסוד שהזכרנו קודם (כשארון האמבטיה עם תאורה), נוסיף מדבקות תכלת לחרסינה דגם ALMERA 485800, מדף עץ קטן, 4 מ' צינורות פלסטיק צבועים צהוב לתליית מגבות, תפסים לחיבור הצינורות לקיר, סט שטיחונים בצהוב, מחזיק למברשת שיניים, מיכלים שונים בגווני צהוב ועציץ קטן.

ההוצאה הכוללת - פחות מ־5,700 שקלים.

סלי הכביסה בשלל צבעים של "כתר פלסטיק" ו"רבומייד" יקשטו לך פינה באמבטיה וימנעו "בלגן" של כביסה ומגבות.

דגם נוסף במספר גוונים של סבוניה פינתית לאמבטיה מתוצרת "רבומייד".

ירוק כפרי

אוירה כפרית בלב העיר?
על כך חשבנו כשעיצבנו את המראה הכפרי בירוק אבוקדו.

המרכיבים: בנוסף לאביזרי היסוד בירוק אבוקדו, נשתמש במדבקות מדגם ALGARVE 485200, סט שטיחונים בירוק, 2 קורות מעץ סיבית 25×100 ס"מ בעובי 18 מ"מ צבועות ומחוזקות במרחק כ־6 ס"מ מהקיר, מדף קטן, מחזיק מברשות שיניים, מדפים מודולריים מזכוכית המצויים בשוק ועציץ.
ההוצאה הכוללת - כ־5,500 שקלים.

מחלקת ההדרכה לשרותך!

לקבלת מפרט מדויק של חומרים והדרכה לעיצוב חדר השרותים, נא לכתוב ע"ג גלויה בציון המראה המבוקש: אל מחלקת ההדרכה,
"כתר פלסטיק" בע"מ,
רח' בית אשל 27 יפו 68025

ארון אמבטיה עם או בלי תאורה מרווח וקומפקטי והסידור הפנימי שלו מאפשר איכסון מוצרים רבים. המראות באיכות מעולה ומתנקות בקלות.

ניתם מערכות תדמית

סריגי הצן.
מרגישים.
מרגישים אותם
בחנויות היוקרה
בארץ ובעולם.
יפים, רכים ומלטפים.

מיכתב גלוי ליורם ארידור

שלום לך השר ארידור הנכבד,

אני מכירה אותך כבר המון זמן, יודעת עליך הרבה דברים ורואה אותך בסלון שלי כמעט כל ערב — ואתה בטח לא שמעת עלי אפילו. נראה לי לא פייר. אומנם אי־אפשר להגיד שאני בחרתי אותך, אבל גם בלי זה אתה קובע חלק גדול מאוד בחיים שלי, בלי להתייעץ איתי ואפילו בלי לדעת מה הם הצרכים שלי.

אז תשמע: אני אזרחית ישראלית. אף פעם לא ירדתי מהארץ, אף פעם לא עברתי על שום חוק, שירתתי בצבא, מצאתי עבודה לבד, התחתנתי, נולדו לי ילדים, אף אחד לא סידר לי דירה, אף פעם לא חשבתי שמגיע לי משהו מהמדינה. יש לי דירה של 56 מ"ר באזור מאוד לא מכובד של תל־אביב, יש לי רהיטים פשוטים, טלוויזיה ציבעונית (ניצלתי אותך קצת לפני הבחירות), בשנה שעברה אפילו קנינו מזגן־אוויר יד שניה. בעלי עובד. אני עובדת במישרה חלקית, כי מטפלת עולה המון כסף.

בקיצור, מה שאני רוצה להגיד, זה שאנחנו מישפחה מבסו־טית. מין טיפשים כאלה שבכל דבר רע מוצאים משהו טוב ולא מתלוננים אף פעם. עד לא מזמן אפילו הצלחנו להסתדר במה שהרווחנו. לא ברווחה, אבל בסדר. אנחנו בכלל מאמינים שצריך להסתדר במה שיש.

אבל תיראה מה קורה לנו בזמן האחרון. כל חודש אנחנו באובר־דראפט ולא יודעים איך נצא מזה. במקום שאני עובדת בו נותנים לי כל שלושה חודשים תוספת יוקר 20%, זאת אומרת 80% לשנה. אבל אתה סידרת לנו אינפלציה של 130%. אז איפה עוד 50%? אני מוכרחה להודות שכלכלה וחוקיה הם סינית בעיני. אני רק מבינה מה קורה בחשבון הבנק שלי. ושם שקט וריק.

תישמע מה שקרה לי עכשיו. שני הילדים הקטנים שלי, ש־יהיו בריאים, יצאו לחופשת־חנוכה של שבוע. הנה תאור מפורט של השבוע הנ"ל:

יום א'

בבוקר עבדתי ולקחתי בייבי־סיטר ל־4 שעות,
כל שעה 50 שקל — 200 שקל
אחרי־הצהריים באו חברים להדליק נרות ורק
קניתי סופגניות לילדים — 80 שקל

יום ב'

בבוקר בייבי־סיטר ל־4 שעות — 200 שקל
אחרי־הצהריים לקחתי אותם לסרט כרטיס עולה
90 שקל×שלושתנו — 270 שקל
בדרך הביתה קנינו פלפל ושתיה — 130 שקל

יום ג'

נסענו לירושלים. הנסיעה עלתה לשלושתנו — 300 שקל
כל שאר הוצאות היום הזה היו על חשבון הוריי — 0 שקל

יום ד'

בבוקר בייבי־סיטר — 200 שקל
אחרי־הצהריים פסטיבל־הזמר לילדים. כרטיס (לא
הכי יקר 300 × שלושתנו — 900 שקל
שתיה וממתק בהפסקה (רק לילדים) — 120 שקל

יום ה'

בבוקר בייבי־סיטר — 200 שקל
אחרי־הצהריים הלכנו לחברים והבאנו סופגניות
(6 חתיכות) — 80 שקל

יום ו'

הלכנו שלושתנו להצגת־ילדים. השגנו כרטיסים
בהנחה. 200 שקל כרטיס×שלושתנו — 600 שקל

בעניין דמי־החנוכה ממש לא הגזמנו. במקום כסף קניתי לילד הגדול מתנה ב־300 שקל ולילד הקטן ב־200 שקל. לבני אחי (יש לי רק אח אחד) קניתי ספר לכל ילד, ביחד 300 שקל.

זהו. לפי החשבון שלי 4.080 שקל. אגב, אני הרווחתי החודש, בעבודה די קשה, 6.000 שקל.

לפני שאתה אומר שהגזמתי בבילויים, אני רוצה שתזכור שבכל יום יש 12 שעות שקשה מאוד להעביר בלי איזשהו בילוי.

עוד אף פעם לא מצאתי את עצמי אומרת כל־כך הרבה פעמים את המישפט „אין כסף" כמו בשבוע הזה. ולשאלה „למה אין כסף אם גם אבא וגם אמא עובדים?" פשוט אין לי תשובה.

קשה לי מאוד לשכנע אותם שהמערך — שירד מהשילטון לפני שהם נולדו — אשם בזה.

יורם היקר, אולי אתה מוכן לכתוב לילדים שלי ולהסביר להם מה קורה?

אני רואה בתמונה שאתה מתפלל, כמוני, שיהיה טוב. אתה חושב שלהתפלל זה מספיק?

מחכים לתשובתך, או לנס כלכלי.

ילדים זה דבר מצחיק

לילד שלי, בן ה־7, מותר לראות טל־וויזיה אחרי השעה 8, רק אם יש משהו מאוד מצחיק. ככה גם יצא לו לראות כתבה על הקונגרס הציוני ה־30.

הוא הסתכל על העניין בחוסר־הבנה מוחלט ושאל אותי מה זה. הסברתי לו בקיצור והוא שאל אותי „תגידי הם לא מתביישים?"

מי — שאלתי.

„כולם!" ענה.

נו, מה אתם הייתם עונים לו?

* *

אותו ילד, העומד לעשות דוקטורס בכל מה שקשור לאיש מאטלנטיס (ימי ראשון 5.30) קרא באיזה מקום שהשחקנית ה־ראשית של הסידרה הגיעה ארצה ומחפשת כומר כדי שיחתן אותה עם החבר שלה. הוא שאל אותי מה זה כומר, וקיבל הסבר. חשב רגע ארוך ואמר: „מה, היא לא יהודיה? נורא משונה, דווקא נראית נח־מדה."

* *

וכדי שהבן השני שלי לא יקנא, הנה אחת מהפנינים שלו:

„אמא, תני לי חלב."

נתתי לו. הוא טעם ואמר: „החלב לא טרי."

טעמתי מהחלב ואמרתי: „נכון, באמת החלב לא טרי."

„מי לא טרה אותו?" שאל הילד.

אמרו לי כבר שהישראלים מחפשים מייד מי אשם. זה נכון, כנראה.

שמאלץ IS BEAUTIFUL

שמאלץ אינו רק זמר מסויים או ציור שמן מהתחנה המרכזית. שמאלץ זה משהו אלוהי בשביל למרוח על הלחם — ידעתם?

ראיתי אתכם, מאות פעמים, חותכים את העוף הקפוא, מוציאים מהבטן שלו את חתיכת השומן הלבנה ומעיפים אותה בסלידה ישר לתוך הפח. כל כך טיפשי.

מהיום והלאה, בכל פעם שיש חתיכה כזאת בתוך העוף, תוציאו אותה בעדינות ובחיבה והכניסו אותה בתוך שקית ניילון, ואת השקית בפריזר. כשיהיו הרבה חתי־כות כאלה, נגיח לפחות רבע קילו, הוציאו מהמקרר, הפשירו, רחצו ויבשו, שימו ה־כל בתוך סיר קטן ובשלו. השומן יימס לאט לאט ויהפוך לנוזל שקוף. בתוך ה־נוזל השקוף ישחו כמה חתיכות קטנות שלא נמסו. אותן תוציאו בזהירות ותזרקו.

את הנוזל עצמו תישפכו לתוך כלי־זכוכית (לא כשזה רותח) ותכו עד שית־קרר. הנוזל השקוף הופך למישחה לב־נה, וכשמורחים על הלחם וזורים מעט מלח, פפריקה וקצת שום, שוכחים מהצ־רות של החיים.

אגב, כדי לעשות שמאלץ שיהיה ראוי לעלות על שולחנות של מלכים, אפשר להכניס לסיר יחד עם חתיכות השומן, גם כבד עוף אחד, חתוך לחתיכות קט־נות. זה יכול להחזיק מעמד במקרר הרבה מאוד זמן, אם אין לכם שכל. לי יש שכל, ואצלי זה מחזיק שעה.

השד השני של המטבע

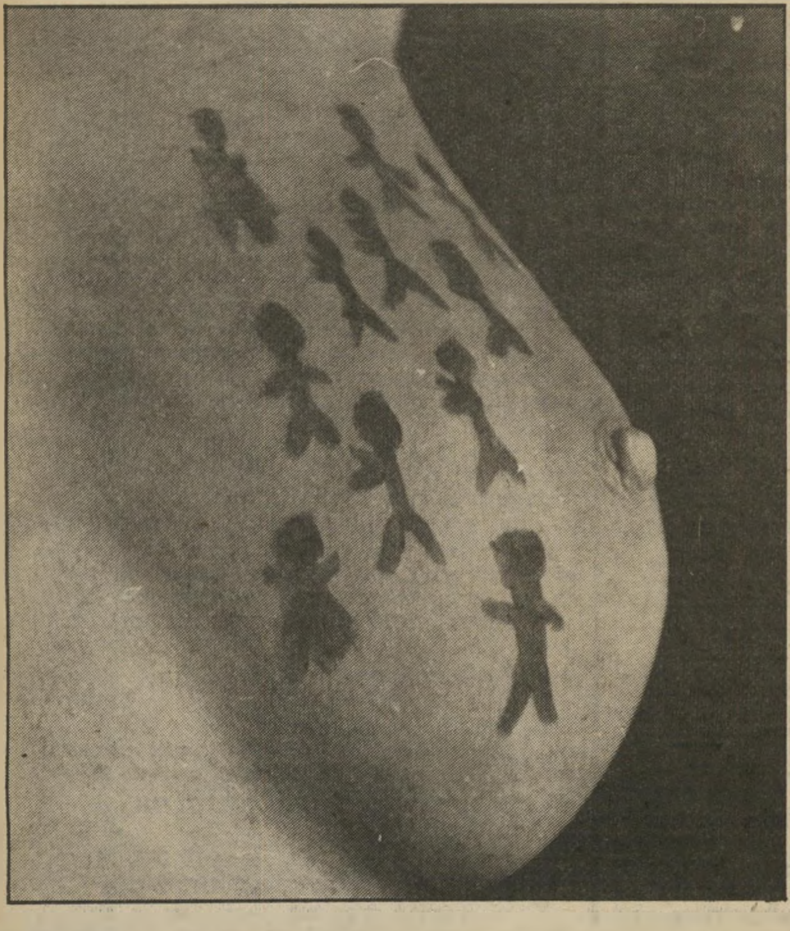

הנה משהו משמח לכל הגברים. גם לאלה הטוענים שהם אוהבים חזה מאוד קטן אצל נשים, גם לאלה המתעניינים רק ברגליים של האשה, גם לאלה שאצלם מה שקובע, זה כמובן, קודם כל האינטלקט.

לכולכם ובשבילכם מצאתי ספר שכולו ציצים.

על כל ציץ מצוייר משהו ומתחתיו כו־תרת, כמו למשל צילום של אשה חטובה מאוד ובין שני שדיה מצויירת אוניה. היא ספינת השעשועים. או שד שכולו מוסתר על־ידי ציור של מנעול ענקי, ומתחתיו הכותרת דד בריח — מצחיק, תאמינו לי.

תמיד אפשר לומר שקניתם את הספר בגלל ההומור שלו ולא בגלל הציצים. כו־לם יודעים שגברים משתגעים על הומור טוב.

אולי זה גם פותר את בעיית המתנה ל־גברים שיש להם הכל חוץ מזוג שדיים רציניים.

שכחתי לשאול כמה עולה הספר, אבל שום מחיר לא ניראה לי יקר מדי בשביל תענוג אינטלקטואלי וויזואלי כזה. תפסיקו לרוץ, יש מספיק ספרים לכולם.

דניאלה שמי

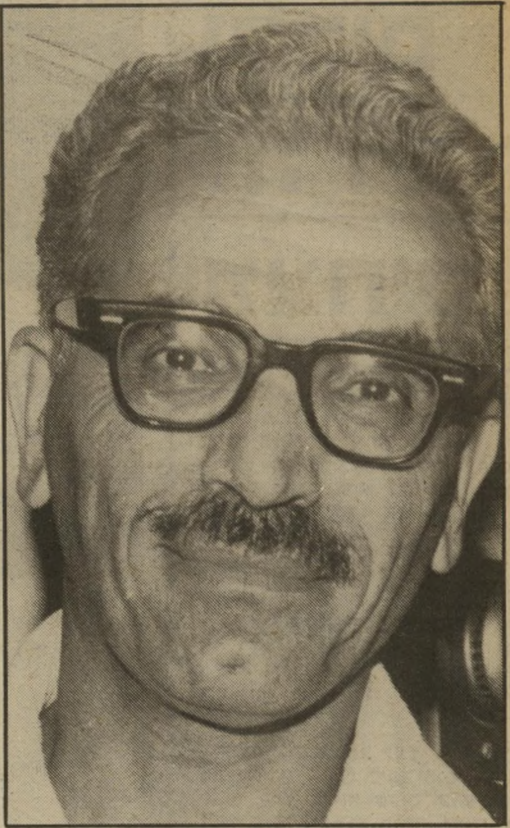

ישראל קיסר:

„גם לשר־האוצר יש ילדים בבית־הספר!"

אני בעד שביתות. כל עובד רשאי לשבות כדי להגן על זכויותיו, אבל כשהשביתה פורצת דווקא כשהטלפון שלי מקולקל ושרותי משרד־התיקשורת שובתים — יש לי בעיה. וכשהטלוויזיה שובתת דווקא יחד עם המורים ואני צריכה לסחוב את הילדה המשועממת שלי לעבודה כשהיא נשבעת לי בפעם המי יודע כמה שעיתונאית היא כבר לא תהיה — יש לי באמת בעיה. פניתי אל ישראל קיסר, שהוא לדעתי האיש החזק בהסתדרות, ושאלתי אותו:

● **מה יהיה הסוף? מתי תיפסק השביתה? מתי יתקנו לי את הטלפון? מתי הילדה שלי תלך לבית־הספר ומתי אני אראה סרטים בטלוויזיה שלי?**

השביתה פרצה רק מפני ששר־האוצר לא הסכים לכבד את ההסכם שנחתם כבר לפני עשרה חודשים. לא יתכן ששר־האוצר יזלזל כך בעובדים. הגיעו מים עד נפש, ויש גבול לכל דבר. הדרך היחידה שנותרה לעובדים היא לשבות.

● **ואתה מאמין שהשביתה תזרז את שר־האוצר?**

בהחלט, כי כמו שהשביתה פוגעת בך, היא פוגעת באנשים אחרים, ואולי אפילו בשר־האוצר. גם לו יש ילדים שהולכים לבית־הספר.

● **אני מבינה שהשביתה תימשך רק ימים.**

מי אמר לך?

● **השביתה לא תיפסק?**

לא רק שלא תיפסק. היא אפילו תתרחב!

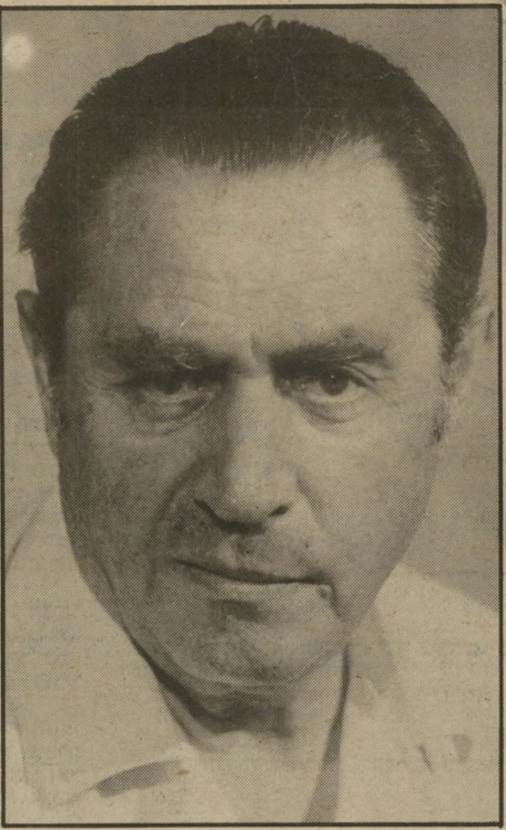

אליעזר שוסטק:

„יש בארץ 200 מיקרי צרעת!"

כשהייתי ילדה קטנה היה מקום אחד בירושלים שהיה מסקרן ומפחיד אותי עד מוות. היה זה בית־חולים „האנסן" שאנחנו, הילדים, קראנו לו „בית־המצורעים". היינו הולכים בשבת לטייל בטלבייה, מסתובבים מסביב לגדר הענקית המקיפה את הבית ומדמיינים לעצמנו איך נראים המצורעים שבפנים. איך הם חיים, מה הם עושים. אחר כך בנו לידו את „בית שרובר", ואז גנבו המיליונר ואשתו הישראלית את תשומת־הלב שלנו מהמצורעים. כעת היינו מסתובבים מסביב לגדר שהקיפה את בית־האוניה המפואר, מנסים לראות איך נראית בריכת־שחייה בבית פרטי, ומדמיינים לעצמנו איך נראים המיליונרים שבפנים ואיך הם חיים.

נזכרתי בסיפור הזה, כי בשבוע שעבר קראתי ידיעה בעיתון, שמישרד־הבריאות עומד למכור את „בית־המצורעים". והדבר הראשון שעלה בדעתי היה: מה, יש עדיין מצורעים בעולם? ואם יש, מה יעשו איתם? פניתי אל שר־הבריאות אליעזר שוסטק, ושאלתי:

● **כמה מצורעים יש בבית־חולים „האנסן"?**

יש במקום 16 חולים.

● **וכמה עובדים?**

17 עובדים מטפלים בהם.

● **האם הצרעת היא מחלה מדבקת?**

עד כמה שידוע לי, היא אינה מדבקת. מדי שנה מתגלים שניים־שלושה מיקרי צרעת בישראל, והם בדרך־כלל תוצאה של ייבוא המחלה מחו"ל.

● **כמה חולי צרעת יש בסך־הכל בישראל?**

יש מאתיים חולים. החולים החדשים הם עולים המביאים את המחלה מארצות לא נאורות, שבהן יש תנאי־תברואה גרועים, המגבירים את הזיהומים בעור.

● **מה יהיה גורל המצורעים אם ימכרו את בית־החולים?**

קודם כל, ההחלטה על מכירת בית־החולים תיעשה בעוד שלוש שנים. בשלב זה לא עומדים לפנות אותם מבית־החולים. אין כל כוונה לפגוע בחולים או בעובדים. זהו בסך־הכל תרגיל פיננסי של העברת נכסים, שעושה מישרד־הבריאות.

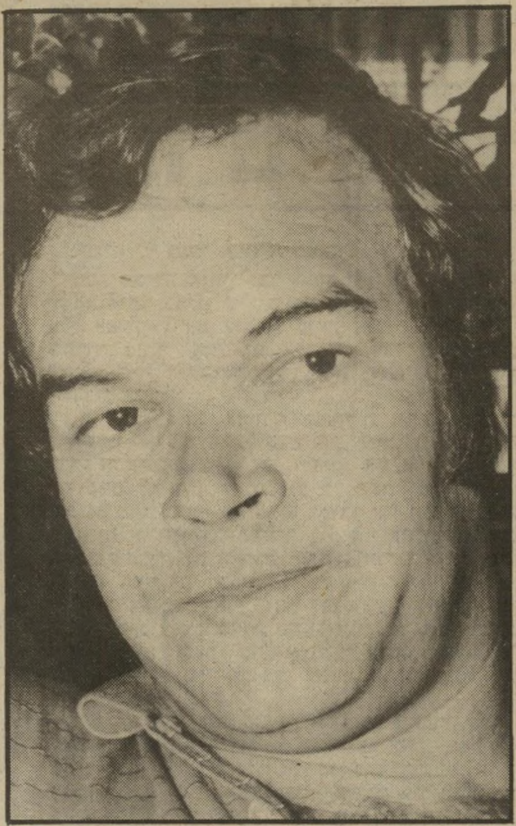

גבי זלצמן:

„אמצעי־התיקשורת מנסים לסכסך בינינו!"

הייתי רוצה לדעת מה יקרה עם גבי זלצמן אחרי שייחתם ההסכם עם „אל־על", והחברה תחזור לתפקד. התרגלתי כבר לדמותו שופעת הסמכותיות והביטחון הנראית כמה פעמים בשבוע בטלוויזיה.

● **גבי, מדוע אתם מערימים קשיים על חתימת ההסכם? האם אתם רוצים לעכב את פתיחת „אל־על"?**

ההסכם הוא קשה, ויש עוד אי אלה נקודות שפוספסו. אנחנו מנסים לשכנע את עורך־הדין קלאמרו ואת ישראל קיסר שיתקנו את הנקודות האלה.

● **אילו נקודות?**

דברים שהם סיכמו אותם על דעתם, ולא יצאו במשמעות הנכונה.

● **מה למשל?**

באחד מבסיסי ההסכם היה „נוסחת קיסר", שאמרה שכל אדם שייצא נפגע משרירות לב, יהיה רשאי לערער במנגנון של ההנהלה וההסתדרות. בניסוח נעלמה פתאום ההסתדרות, כך שאדם שנפגע על־ידי ההנהלה, ייאלץ לערער אצל מי שפגע בו. איזה מין דבר זה?

● **ואתם תתנו לכל העסק ליפול על קוצו של יוד?**

זה לא רק קוץ של יוד אחת, יש עוד בעיות. כמו בעיית מאה הימים שבהם גורשנו מהשדה. המפרק רוצה שנבטל את כל תביעותינו ואילו אנו תובעים שמאה הימים האלה יהיו על חשבון החברה, לא על חשבוננו. אחרי הכל אנחנו לא שבתנו. אנחנו הושבתנו.

● **האם נכון שהחלטתם לעשות שרירים בגלל קנאתכם בטייסים, שהצליחו להיטיב את תנאיהם בהסכם?**

אין לנו שום בעיות עם הטייסים. יש נסיון של אמצעי־התיקשורת לסכסך בינינו ובינם, ליצור רושם כאילו הם יצאו מנצחים לעומת צוותי־הקרקע שיצאו מופסדים. פשוט, לגרום להפרד ומשול. זוהי השיטה שבה תמיד ניסו לנהל את החברה. בינתיים לא עברתי על ההסכם שלהם, אבל אני בטוח שאף אחד לא מרוצה מההסכם. ניסו כל הזמן לעשות הפרד ומשול בין הטייסים ובין שאר העובדים, כי כך יותר קל לנווט. לדעתי, זוהי שגיאה נוספת של ההנהלה, מכיוון שאחרי הכל, כולנו עובדי אל־על ולא חשוב מי עובד באוויר ומי עובד בקרקע.

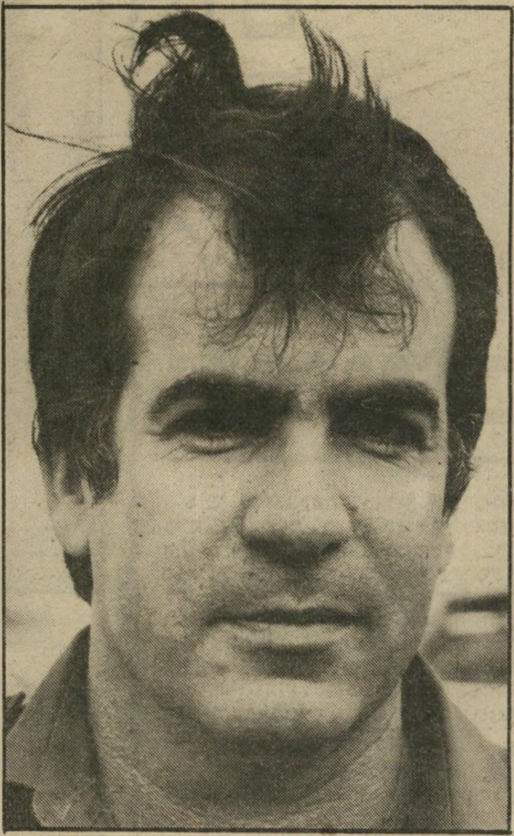

דדי בורוביץ:

„מעולם לא היה שיא כזה בנוסעים!"

אני לא יודעת מי המציא את האגדה הזאת שאילת היא עיר מתה. יכול להיות שלפני חודש, לפני תחילת עונת התיירות, היו בתי־המלון והמיסעדות ריקים. בטוח שמיספר טיסות השכר מחו"ל ירד, אבל בשבוע שעבר ירדתי לחופשה באילת, ובקושי, ממש בקושי, הישגתי מקום בטיסות, שהיו מלאות עד אפס מקום. בקושי רב השגתי מקום במלון „קיסר", שהיה מלא עד אפס מקום, וגם זה רק מפני שאני מכירה את המנהל. במלון „אביה סונסטה", למשל, אי־אפשר היה להכניס סיכה, ואם כל זה לא הספיק, הרי שבמוצאי־שבת החלטנו לאכול ארוחת־ערב במיסעדה צרפתית, לא טרחנו להזמין מקומות מראש, וכך מצאנו את עצמנו — חבורה של שמונה מבוגרים ושלושה ילדים מתרוצצים בכל המיס־עדות בעיר, וסופנו שסיימנו עם סנדוויצ'ים בלובי של המלון.

פניתי אל דדי בורוביץ, אחד מבעלי המניות של חברת „ארקיע", ושאלתי אותו:

● **מה קורה? איך זה שכולם נוסעים פתאום לאילת?**

מיספר הנוסעים שלנו בקו תל־אביב־אילת מעולם לא הגיע לשיא כזה. השיא היה עד עכשיו 15 אלף נוסעים בחודש דצמבר. אנחנו עומדים עכשיו — עוד לפני סוף החודש, על 24 אלף נוסעים.

● **איך אתה מסביר את זה?**

פשוט מאוד: לבלות היום חופשה באילת, בחבילת תיור הכוללת טיסה ומלון, יוצא יותר זול מאשר לבלות חופשה בבית־הבראה של קופת־חולים. זוהי לדעתי, הסי־בה. אל תשכחי גם את מזג־האוויר הנפלא ואת המלונות החדישים שנפתחו לאחרונה. כל החזיונות והנבואות על זה שאילת גמרה את הקאריירה ירדו לטמיון נוכח המ־ציאות. והמציאות היא כזו שבשל ריבוי הנוסעים, אני מכניס לקו תל־אביב־אילת מטוס נוסעים נוסף, מדגם דאש 7.

ליזה בוקר:

„הרעיון הוא להפיח חיים בבד!"

זו היתה באמת חוויה יוצאת מהכלל, תצוגת־האופנה של ליזה בוקר, שאותה אירגן הנרי זימנד. היו בה את כל הסממנים של פאר מהוקצע. על הבימה ישבה „תיזמורת הסיילת" של תל־אביב, להקה של חמישים כנרים — פליטי שבוע הוברמן — מתחה את המיתרים, „הכל עובר חביבי" נתנו הופעה, שלא לדבר על כבד האווז והסטייק ולינגטון, ועל הנרי זימנד שהסתובב נרגש ונרעש בעניבת פרפר, ועל צדי צרפתי, בימאי המופע, שאכל את עצמו ואת הציפורניים שלו. ושם, מאחרי הקלעים, הסתובבה לה אשה מיניאטורית שלא אכלה ציפורניים, לא התרוצצה ולא דאגה. היא היתה בטוחה שמה שהולך להיות מוצג על הבימה עומד להיות הטוב ביותר. זו היתה ליזה בוקר, שהיא היום מעצבת־האופנה שבאופנה.

ליזה בוקר שיחקה אותה בבגדים ובדגמים מטרפים. אם אתם לא סומכים על דעתי בענייני אופנה, הנה לכם דעתה של כתבת־אופנה שאמרה בהתפעלות: „ליזה בוקר היא גאון. ממש גאון."

לא הצלחתי למצוא את הגאון במשך שבוע ימים. הוא לא השתרע על זרי הדפנה, אלא המשיך לעבוד. בסופו של דבר הואילה המאסטרו להקציב לי כמה רגעי חסד, וזה מה שהצלחתי להוציא מפיה:

● **בתצוגת־האופנה שלך לא היה קו מסו־יים. היה הכל. האם אין איזשהו קו שצריך להנחות מעצב־אופנה שרוצה להיות אפ טו דייט?**

אני לא יודעת מה זה אפ טו דייט. כל אחד בוחר לו את האפ טו דייט שלו. אני עושה דברים שלי שאינם מותנים בשום תנאי.

● **ובכל זאת, לעולם האופנה יש קווים המכתיבים אותו.**

יש לי בהחלט קווים, אך הם אינם מוכתבים על־ידי איש, אלא על־ידי התחושה והידע שלי.

● **ומה עם המאורות הגדולים של האופנה, אלה מפארים ומרומא, הנותנים את הטון?**

המאורות גדולים יכולים להאיר, ואני בהחלט מת־חממת לאורם, אבל יש לי את הקווים שלי, ואני שוחה רק איפה שאני שותה טוב. מה זה חשוב מיני או מכסי. הרי הרעיון הוא להפיח חיים בבד, לקחת את הבד ולהפוך אותו למשהו מיוחד.

● **האם אין מישהו שאת מושפעת ממנו?**

אני מושפעת מהמון דברים. אדם פתוח פתוח גם לרעיונות של אחרים. אולם אני יוצאת מתוך נקודת ההנחה של עצמי. אני לא מעצבת בגד בשביל הקהל. אני מעצבת אותו בשבילי. אני עושה דברים שקודם כל אני אוהבת אותם, בתיקווה שגם הקהל יאהב אותם.

צביה כהן:

„רק ארבעה אחוזים הן פרופסוריות!"

כשאני שומעת מפי עורכת־עיתון מושגים כמו „ערכי עבודה", „כבוד האדם", „אהבת הארץ" — נדמה לי שאני לא שומעת טוב, ואני מבקשת בנימוס רב שיחזרו על המילים האלה, כדי להיות בטוחה שאמנם נאמרו. בשבוע שעבר הגיע לידי גליון חדש ומחודש של ירחון נעמ"ת. יכול להיות שהעיתון הזה לא מעניין אנשים רבים, אך יש לעומת זאת אנשים רבים שמתעניינים בו. מצאתי שם כתבה מרתקת על אפשרויות הקידום של האשה בסולם הקאריירה, עם ראיונות רבים עם נשים שהצליחו להגיע למה שנקרא „הטופ־שבטופ" של המיקצוע שלהן. מכיוון שאיני יודעת הרבה על הירחון הזה, שאלתי את צביה כהן, העורכת:

● **מי קורא את ירחון נעמ"ת?**

זהו עיתון למנויים בלבד, ואיננו נמכר בשוק. לפי מה שידוע לי, הקוראים הפוטנציאליים הם נשים בעלות השכלה כלשהי, חלקן נשים העובדות כמו גננות, מורות ועובדות סוציאליות.

● **גברים קוראים את ירחון נעמ"ת?**

אנחנו מקבלים מיכתבי קוראים, ולפעמים יש גם מיכתבים מגברים. זהו עיתון העובר במישפחה מיד ליד. בהתיישבות העובדת הוא נמצא בחדרי תרבות, כך ש־אני מניחה שגם גברים קוראים אותו.

● **מה אתן מנסות למכור בעיתון שלכן?**

אנחנו מחנכות לערכים. אני יודעת שעיתונים ב־דרך־כלל אינם אוהבים תווית של חינוך. אנחנו כן רוצות.

● **לאילו ערכים אתן מחנכות?**

ערכי עבודה, כבוד האדם, אהבת הארץ, אורח חיים תרבותי וצנוע.

● **זהו עיתון פמיניסטי?**

המילה פמיניזם שנוייה במחלוקת. בואי נגיד ש־אנחנו עיתון השואף לקדם את האשה.

● **האם המילה פמיניזם מפחידה אותך?**

לא, אלא שהיא הפכה סמל לכל מיני דברים ש־אנחנו לאו דווקא מצדדות בהן. המוטו שלנו הוא לסייע לאשה להבין את עצמה. אנחנו לוחמות על זכויותיה של האשה, דואגות להביא את זכויותיה לידיעתה.

● **הכתבה על נשות הקאריירה שהתפר־סמה בגליון האחרון היא מאוד פמיניסטית.**

זהו הטון של העיתון. אם את לוקחת את המילה פמיניזם במובן הטהור שלה, הרי שאנו עיתון פמיניסטי. אם תסירי את התווית שהודבקה לפמיניזם ותקחי רק את התוכן והמשמעות, הרי שאנחנו בהחלט פמיניסטיות.

● **אילו גילויים אתן עומדות לגלות בגליון הבא?**

שרק ארבעה אחוזים מהפרופסורים הן פרופסוריות.

שרית ישי

מהכנסת לקולנוע ובחזרה

דבר ראשון הוא הוריד את השפם. **דורון ערן**, היועץ־לשעבר לעניני תיקשורת של ח״כ המערך **מיכה חריש**, גילח את השפם שלו. וכך הוא נפרד מהכנסת ומתפקידו ופנה לאפיקים חדשים.

מדוע הוא גילח את השפם? או. כשהוא היה משופם, הוא דמה להפליא ל**שלמה ניצן**. בכל פעם שהוא הגיע למיזנון הח״כים, פנו אליו יושבי בית־הנבחרים הישראלי והטרידו אותו בשאלות „נו, נו, מה תספר השבוע, מה דעתך על הבדיחה הזאת, למה לא תספר גם עלי בדיחה?״

בהתחלה דורון צחק והסביר באדיבות שזו טעות. אחר־כך, כשראה שהם לא מפסיקים לבלבל לו את המוח, הוא חשב לשנות תדמית ולגלח את השפם. „טיפש,״ אמרו לו, „תנצל את זה, שיחשבו שאתה ניצן ותמתח אותם.״ הוא עשה זאת ואני בטוחה שעד היום הזה יש כמה ח״כים מהספסלים האחוריים השואלים את עצמם איך זה שניצן לא סיפר בטלוויזיה את הבדיחות שלהם.

דורון עזב את תפקידו כשהוא מבטיח לשוב לפוליטיקה, ושמעתי שיש כבר משהו בכיוון, אך הסיבה לעזיבה היתה אחרת לגמרי. הוא הקים, יחד עם חברו לילדות **יעוד לבנון**, שהוא בימאי־סרטים, חברה לסרטים, ועכשיו הוא מפיק את סירטם הפנימיה, העוסק בהווי של צעירים החיים בפנימיה במרכז הארץ.

דורון הוא קצין במילואים, בוגר בית־ברל, ודייל באל־על לשעבר. עכשיו, כשהוא

דורון ערן
בלי שפם

התחיל לעבור בין המישרדים כדי לחפש משקיעים לסרט, התחילו לשאול אותו כולם: מה זה מר ניצן, אתה רוצה לעשות סרט?״ כתגובה הוא החליט להוריד את השפם.

אבל בזאת לא תמו צרותיו. דורון גבה־הקומה בן ה־27 הוא גם חתיך אמיתי ולא מעטות חושקות בו. בקיצור, בעוד הוא מנסה לעניין משקיעים בסרט, ביקשו ממנו המזכירות את מיספר הטלפון שלו. הוא נתן את המיספר. למה שיתבייש? הן צילצלו ושמעו קול אשה. כך הן הבינו שדורון אינו לבד. הוא חי עם בחורה מקסימה, **דורית** שמה, שהיא אם לילד. בגלל הינוקא הם ממעיטים לצאת ביחד, כי לא תמיד יש מי שישמור עליו, אבל בעיקרון הבחור הזה תפוס.

נפרדים וחוזרים

היום כבר שומעים אותו בכל תחנת־רדיו ובכל תוכנית — **מני בגר**. הוא הפך מוכר, מושך וגם מבוקש. אבל מסתבר שבתחום הרומנטי הוא דיי־שמרני. בניגוד לתחום המוסיקלי.

דליה מלכה
אביר על —

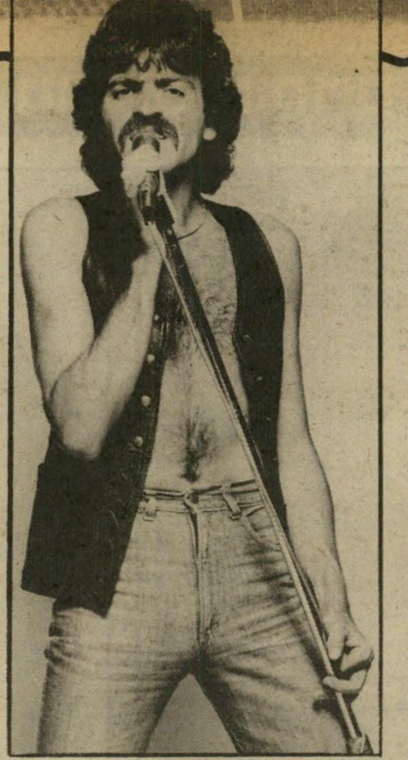

מני בגר
— סוס לבן

מני יצא בעבר עם **דליה מלכה**, שחקנית ומלצרית העובדת בפאב מוכר בתל־אביב. יצאו ונפרדו, סיבות לא חסרות. היא רצתה בית ומישפחה, והוא רק רוק, רוק, רוק.

נפרדו והנה שמעתי שהם חזרו. שוב. האהבה לא יכולה לדעוך ולמרות שלשניים יש ניגודי־אינטרסים בכוונות המשותפות, הרי שבכל זאת הם מצאו דרך להיות ביחד.

מני בגר כותב בדרך־כלל את שיריו בעצמו. יש לי רושם שהסיפור הזה שווה איזה שיר טוב, לא?

ילד מן הגורן

המחזאית־בימאית **גורן** מוכנה לרצוח כל מי שיעז לפרסם את שמה השני. „גורן, מה?״ שואלים אותה והתשובה היא רצח בעיניים. תאמינו לכל מילה שלי, כי פעם כבר קיבלתי על הראש בגלל טעות כזאת, כשפירסמתי את שמה השני.

גורן ועידן אגמון
גורן מה?

גורן נשואה ל**עידן אגמון**. על פי שמו הוא מתקשר מייד לאגמון מוכר אחר, **יעקב** („יענקל׳ה״) **אגמון**, מנהל בית־ליסין, שהוא אביו. עידן הצעיר גם עבד בעבר הלא כל כך רחוק במערכת העולם הזה כצלם. אחר־כך הוא נסע לכמה שנים טובות לארצות־הברית, חזר ונישא.

בשבוע שעבר נולד לשניים בן ושמו בישראל **אלון**. אני מקווה שהתינוק לא יעשה טעות וישאל את אמא „גורן מה?״

יום ללא שידורים

שימו לב בבקשה לתאריך ה־5 בינואר. ביום זה תהיה בעיה רצינית באמצעי־התיקשורת במיזרח־התיכון. למה? כי כל צלמי רשתות הטלוויזיה הזרות והישראלית, שלא לדבר על כתבי־חוץ, צלמי סטילס וכל מי שמקורב לקהילה הקטנה של עיתונאי־החוץ בארץ, יהיו במקום אחד — במלון סונסטה בירושלים. שם מתחתן **יהודה חמל**, צלם רשת הטלוויזיה האמריקאית בכבלים סי־אן־אן, שנציגה בארץ הוא **ג׳יי בושינסקי**.

יהודה מתחתן עם צעירה נאה ששמה **אילנה ספקטור**, הוא כמובן הזמין את כל החברים לחתונה.

אבל איך מזמנים כל־כך הרבה חברים שרצים מסיקור אחד לשני, ומאירוע אחד לשני? יהודה ידע שאם ישלח הזמנות, ספק אם החברים יקבלו אותם. ראשית — השביתות. הדואר שובת בכל שני וחמישי. ושנית — לך תדע איפה יהיו אנשי צוות איי־בי־סי או סי־בי־אס ואיפה הם יוכלו לקבל את ההזמנות?

חשב יהודה ומצא פיתרון לבעיה. את כל החברים אפשר למצוא במכה אחת כשהם באים לסקר אירוע גדול. הוא ניצל את ההזדמנות, והביא איתו חבילת הזמנות לבניין פאפיק בירושלים. צלמים ועיתונאים המתינו לעדים שנכנסו ויצאו מהאולם שבו מתקיימות ישיבות ועדת־החקירה הח־וקרת את אירועי הטבח בצברה ובשאתילא. בעודם מנסים למצוא מיסתור מהקור הירושלמי העז, חילק יהודה את ההזמנות. לכולם במכה אחת.

אני מקווה שהפוליטיקאים באיזור יתחשבו ביהודה ולא יכינו לו הפתעה קטנה ליום החתונה. כי הוא עוד עלול להשאיר את כלתו באולם, עם כל המוזמנים, ולרוץ עם מצלמה על הגב לעבודה.

חתונה בניו־יורק

בשבוע הבא יתחתנו בניו־יורק **נמרוד בן־יהודה** ויהודיה אמריקאית טובה ה־עונה לשם **דיאן**. מיהו נמרוד, אתם בוודאי שואלים. ובכן, הסכיתו ושימעו.

נמרוד בן ה־37 הוא בנו של בימאי התיאטרון הקאמרי **גרשון פלוטקין**. נמרוד נסע בתחילת שנות ה־70 ללמוד קולנוע באוניברסיטה היוקרתית יו־סי־אל־אי. גמר וחזר לארץ. הוא היה בין ראשוני המורים בחוג לקולנוע כשהוא נפתח באוניברסיטת תל־אביב. נמרוד, קצין מיל׳ בצנחנים, שב לארץ לפני מילחמת יום־כיפור, ובמהלך השנה שבה לימד באוניברסיטה הוא נתן דרור לדיעותיו נגד המילחמה. אבל זה לא נראה לכמה אנשים, והחוזה עימו לא חודש. הוא עזב את האוניברסיטה, חזר לארצות־הברית, ישב כמה שנים בלוס־אנג׳לס ולאחרונה עבר לניו־יורק.

זהו. ועכשיו הוא מתחתן שם עם דיאן, ומעמיק את שורשיו ביבשת האמריקאית.

פרידה בלוס־אנג'לס

אני חייבת להודות בדבר אחד. היש־ראלים מעבר לים מספקים לי חומר ללא הפסקה. אני לפחות יכולה לומר מילה טובה על היורדים.

קיבלתי טלפון מלוס־אנג'לס הרחוקה, מקום שם מתקבצים 400 אלף ישראלים. בת־שיחתי סיפרה לי על פרידה קרובה בעיר הזאת. הדוגמנית הישראלית **לילי אבידן**, אשתו־לשעבר של המשורר **דויד**

לילי אבידן
בדרך הקשה

אבידן, שאחר־כך עשתה חיל בעסקים ובדוגמנות, גם עירום, עומדת להיפרד מבעלה האמריקאי העונה לשם **מרטין**. תיראו לאן הגיעה הציפור הקטנה מרחו־בות, שהתאהבה במשורר ובעיקבות כך התפרסמה.

מכיוון שהשיחה היתה מוגבלת לשלוש דקות לא הספקתי לברר למה ומדוע, ואם לילי חוזרת לארץ. אבל אני בטוחה ש־חברותיי הטובות ידאגו לדווח לי על כך.

ואם כבר אבידן, אז נישאר באותה מיס־גרת. המשורר מפתיע אותי כל הזמן. הוא נפרד כידוע מחברתו היפה **נילי לביא**, והם כבר לא ביחד, אם כי לפעמים הם נראים זה לצד זה. אבל בכל אירוע שאני רואה אותו, ויש כאלה הרבה בתל־אביב, הוא מקפיד להופיע בלוויית צעירות לערב אחד. וכולן ממש על גבול הקטינות. צעי־רות־צעירות, שכנראה לא עומדות בקרי־טריונים הגבוהים של המשורר, ואינן מצ־ליחות להיות הקבועה שלו.

מיפלגה עליזה

הליברלים האלה, מהמיפלגה הליברלית, הם כל־כך לא ליברלים וכל־כך לא מפרגנים — כך מתברר מהסיפור הבא.

לפני כשלושה חודשים סיפרתי על שערוריה שהתחוללה בבניין המיפלגה הליברלית בתל־אביב (העולם הזה 2344): פעיל קשיש נכנס לחדר לא שלו בלי לדפוק על הדלת. ומה הוא ראה? שומו שמיים: שני גברים מתנשקים! ולא סתם מתנשקים, אלא בשפתיים, נשיקה צרפתית אמיתית, ארוכה־ארוכה. הוא לא סגר את הדלת אלא המשיך להביט בתימהון. אחר כך שמעתי שהוא עוד צעק במיסדרון בהיסטריה.

הפרשה היתה לשיחת היום בבניין. אחד המעורבים בה הוא **דמות מקומית**, בעלת מעמד מבטיח במיפלגה. הוא מראשי צעייר סניף תל־אביב, בעל מיקצוע חופשי, שכבר עשה לעצמו מוניטין בזכות פעולות אחרות, מלבד הנשיקה.

החבר השני עבד במקום בתפקיד מינהלי, והשניים היו קשורים בקישרי־עבודה.

מרוב שדיברו על כך זה נודע לכולם, ובעל המיקצוע החופשי לא יכול היה לשאת את החרפה. הוא הדיר את רגליו מבניין המיפלגה, והיו שדיברו שהנשיקה הזאת תהרוס את הקאריירה הפוליטית שלו, גם אם יעבור למיפלגה אחרת.

אפשר לחשוב: שני גברים בוגרים התנשקו מאחורי דלת. מה קרה? שום דבר. אבל הליברלים, מסתבר, לא כל־כך ליברלים. לעומת זאת, הם מאוד־מאוד קרתנים.

מאז הנשיקה המסעירה החליט מי שהחליט שהשותף השני ל„עבירה" לא יכול להמשיך להסתובב בבניין. אתמול הוא נישק את הצעיר הפעלתן והרס את הקאריירה שלו, מחר הוא עוד ינשק את יצחק מודעי, או את שימחה ארליך, או אולי, רחמנא ליצלן, את משה ניסים, בן למישפחה רבנית. אולי הפעם הוא עשה זאת בהסכמת הצד השני, אך מה יקרה בפעם הבאה? הוא עוד עלול לעשות זאת בכוח! לפטר, מייד לפטר ולהסיר את החרפה — היתה המסקנה הליברלית.

לא ברור מי החליט על כך, אך הצעיר פוטר ונזרק ממישרדו. שימו לב לסיבה: מפני ששפתיו נגעו בשיפתי זכר אחר.

אחרי הפיטורין חזר בעל המיקצוע החופשי לבניין כאילו לא קרה דבר. סיפרו לי שהוא מסתובב במיסדרונות כל־כך זקוף, שהוא עוד עשוי להיות הדוגמה של ראש־הממשלה ליהודי הגא. לא ירחק היום שהוא בכלל יכחיש את הסיפור כולו. או אולי יטען שהותקף.

נכון שאיש במיפלגה לא שכח. אך מי יוכל לאתר בבחירות לכנסת ה־12 בסוף העשור, את המזכיר שפוטר, כדי להשחיר את פניו של הצעיר הדינמי והמבטיח?

במיפלגה הליברלית חזר עכשיו הכל על מקומו בשלום. אין סכנה שעליזים יתנחלו בבניין. ולמה? במקום זה שפוטר מונתה לתפקיד אשה נעימה, אך מבוגרת, ובעל המיקצוע החופשי החל מנשק גבירות רק בידיהן. היושב־ראש יכול לישון בשקט.

למיפלגה הליברלית יש ועדת־הסברה. כדאי לשאול את יושב־ראש הוועדה, איך יסביר את כל הפרשה הזאת לקהל הבוחרים הליברלים של המיפלגה.

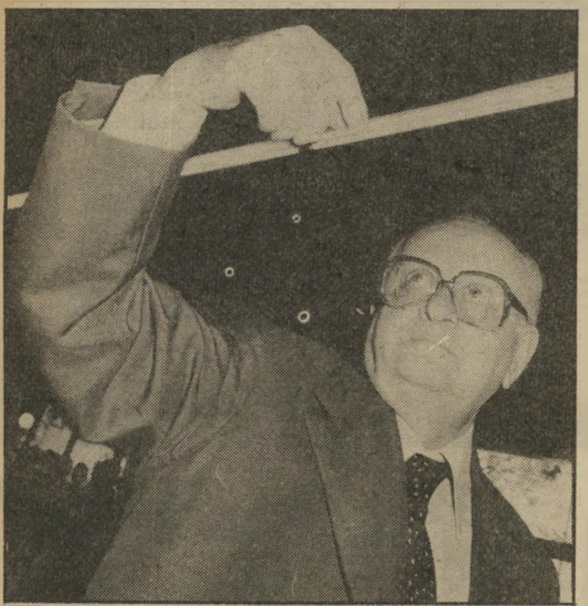

שימחה ארליך
רק לא בשפתיים

אהבה במיטבח

רק כתבתי ש**מוטי פליישר** (העולם הזה 2363) לבד, וכולם התרגזו. קודם כל הוא. לדעתו הוא הוצג באור לא נכון. הסברתי לו את עמדתי והוא הבין.

אחר־כך טילפנו אלי כל מיני בחורות וביקשו להודיע לי שהן אלה היוצאות

שרי חן
יופי אקזוטי

מוטי פליישר
משהו קבוע

עם מוטי כבר כמה שנים. חשבתי לעצמי, איך יתכן שעשר בחורות יוצאות עם מוטי כבר כמה שנים והוא מצליח להסתיר מידע על קיומן של תשע האחרות מכל אחת שהוא יוצא איתה?

מוטי יוצא עכשיו עם מישהי. והיא מוכנה להזדהות, ושניהם מודים בכך. זוהי הדוג־מנית היפה והאקזוטית **שרי חן**, הטוענת שהיא הרגישה עצמה נפגעת מכך שנאמר שלמוטי אין אף אחת בכלל. שרי, אחותה של **נאווה חן**, היתה הרבה זמן לבד, עד שמצאה את מוטי. הם לא גרים ביחד אך נראים ביחד.

אז זהו, יש סדר. למוטי יש מישהי עכשיו ולא תשע אחרות בו־זמנית.

בעקבות היהלום

הדוגמנית **זיווה נצר** מאסה לשבת ב־בית. האשה הגבוהה, בעלת הגוף היפה והחטוב, שהיתה נשואה לנהג אגד והיא אם לילד החליטה לצאת החוצה. בעבודה היא הכירה בעל חברת־סריגים נשוי, שמ־צא מאוד חן בעיניה. וכמובן גם היא בעיניו. עד כדי כך שהוא קנה לדוגמנית הגרושה מתנה מיוחדת — טבעת־יהלום גדולה, שעד היום, היא משוויצה איתה. בעל החב־רה החליט אחרי התלבטויות להישאר לי־

זיוה נצר
מאושרת

צד אשתו וזיווה נותרה לבד. היא חיפשה וחיפשה, ושוב נפלה לזרועות לאיש־עס־קים הקשור באופנה. הפעם זהו **גבר אמיד** בעל וילה במרכז הארץ, שאף הוא נשוי. היא אמנם לא קיבלה הפעם יהלום אך לעומת זאת היא מאוד מאושרת.

אמא היא פסנתרנית, אבא הוא רקדן, והבת היא מתכננת אופנה

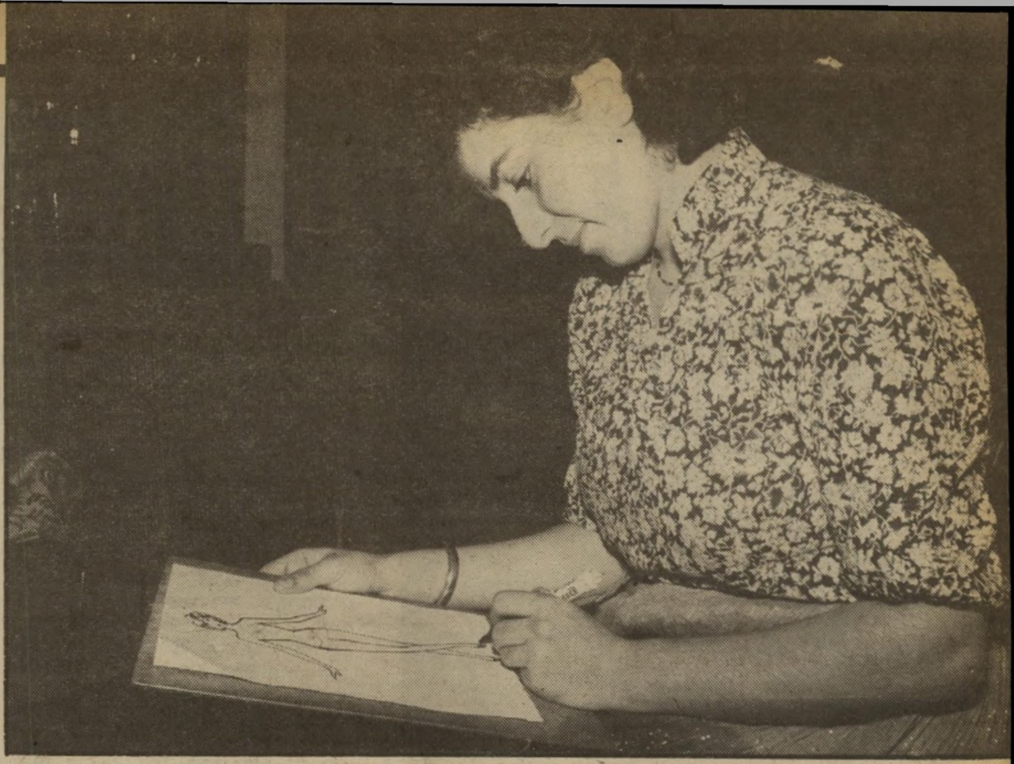

ציירת האופנה הגרוזינית

לערב כך מדמיינת ומציירת ונדה את נשותיה לבושות בשמלות ארוכות מסולסלות, וחבושות כובע תואם.

על ילדות יפות כבר כתבו שירים וסיפרו סיפורים, אבל על הילדה הטובה והמוכשרת עוד לא שמעתם, כי היא ביישנית, ו־מסתתרת מאחרי ערימות הדפים שאותם היא ממלאה בציוריה.

שמה ונדה רוזן, והיא רק בת 17. בגיל 7 היא עלתה לארץ מ־גרוזיה, עם אמה נסלה הפסנתרנית ואביה זוריק רגינשווילי הרקדן.

„שמענו הרבה על ארץ־ישראל ו־על מילחמת השיחרור והקמת ה־מדינה," אומרת האם בעברית רהוטה.

„בגרוזיה היינו ציונים, התפללנו בבית־הכנסת ושמרנו שבת. אני למדתי באקדמיה למוסיקה בעיר הבירה טביליסי ובתיכון המוסיקלי. בעלי היה כוריאוגרף ורקדן של ריקודי־עם גרוזיניים. הוא הופיע בכל רחבי רוסיה ומזה התפרנסנו. הוא לא יצא אף פעם להופעה מ־חוץ לגבולות ברית־המועצות.

„גרוזיה היא החלק הכי יפה של ברית־המועצות. הטבע, הכל ירוק, ההרים הגבוהים והמושלגים והים השחור, אפשר להשוות את הנוף לשווייץ."

כשהגיעה המישפחה לישראל, שלחו אותם לאולפן בסבריה, ל־למוד עברית. אחרי שישה חודשים הם שכרו דירה קטנה ברמת־אביב. האם עבדה בבית־חרושת בבקרים, ובערבים לימדה במידרשה להכשרת מורים למוסיקה, ו־האב עבד בבית־חרושת לתנורי גאז ובערבים אירגן להקת ריקודים גרוזית. אחרי שנה וחצי הם זכו לדירה ביד־אליהו, ושם נולד בנם אילן, שהיום הוא בן 6. היום האם מורה למוסיקה ומלמדת ב־תלמידים פרטיים — הכל היה נעשה בחשאי."

רק לרזות!

מאז שהיא זוכרת את עצמה, ציירה ונדה אופנה. למה אופנה? „כי אני אוהבת כל דבר שקשור ליופי ואסתטיקה: בגדים חוג לחליל והאב עובד בתעשיה הצבאית.

זוריק, זלמן בעברית, דובר עברית במיבטא רוסי חזק. „מה שמרצא חן בעיניי בארץ זה שלא צריך להיות דיפלומט. זוהי מדינה דמוקרטית וחופשית. פה אפשר להגיד הכל. כשגרנו בגרוזיה, רצתה אשתי לפתוח קונסרבטוריון, אך שם הכל ממשלתי. שם היינו תלויים במשכורת העלובה, ואם היו לה יפים, נשים יפות דקיקות ומטופחות הלבושות בצורה אופנתית ובטעם. איכפת לי איך אנשים נראים, ובעיקר נשים. רעיונות רבים מתרוצצים במוחי יומם ו־ליל, וכשאני רוצה להוציא לי אותם מהראש, אני פשוט מתיישבת בכל מקום שבו אני נמצאת ומ־ציירת."

ונדה אוהבת לצייר ולעצב ב־עיקר שמלות ערב צרות וסכסיות, „כי זה נשי ומחניף לגיזרה, אבל רק לחתיכות. על שמנות כמוני זה לא נראה יפה," היא אומרת ב־חיוך מבוייש. „אני מתוסכלת, כי אני לא יכולה ללבוש את הבגדים שאני אוהבת, לכן הכנסתי את עצמי למישטר של דיאטה."

אחד הסגנונות האהובים עליה ביותר הוא סגנון הכתף החשופה. „במזג־אוויר כמו שלנו רצוי ללבוש כמה שפחות, ובנוסף לכך זהו מראה אופנתי ומיוחד, יש בו הרבה שיק ונשיות, אבל שוב, זה מתאים לרזות, בעלות חזה קטן וכתפיים שאינן גרמיות.

„שמלות חד־כתפיות שכאלה אפשר ללבוש גם בבוקר וגם בערב, כשההבדל בין הזמנים הוא שלבוקר הייתי מעדיפה צבעים בהירים ובדי כותנה או טריקו, ולערב צבעים כהים ודרמאתיים מבדים רכים ונופלים ואפילו שקופים.

„לבוקר האבזרים המתאימים הם נעליים שטוחות או סנדלים נמוכי־עקב, ולערב נעליים או סנדלים בעלי עקב צרפתי גבוה. גם חגורה צרה או רחבה תוסיף להשלמת המראה ותדגיש את קו־המותניים. בכלל, אבזרים יפים ומיוחדים מעשירים את הבגד. לעיתים אני אף מעדיפה ניגודים וגיוון בבחירת הבד, כמו בד דק עם בד עבה."

לדעתה יש בישראל מעצבים טובים. בין האהובים עליה הם ריקי בן־ארי ושוקי לוי. אך כללית „ישראל קצת מפגרת אחרי האופנה האירופית. בפאריס, מיני כבר אופנתי מזה שנתיים אבל רק השנה הוא הגיע לישראל. הנשים כאן קצת שמרניות, לוקח להן זמן די רב להתרגל לאופנה חדשנית ו־נועזת."

בית־אופנה אכסקלוסיבי

ונדה השמיניסטית היא תלמידה בבית־הספר ה־מיקצועי לאופנה יד־חנה בת"א. מנהלת בית־הספר אסתר פייגלמן, מהללת ומשבחת אותה בפניה ו־שלא בפניה: „היא התלמידה ה־טובה ביותר בבית־הספר. היא אפילו לא משתדלת. זה בא לה בקלות, מן הטבע." רוב הבנות בכיתה מחבבות אותה ומפרגנות לה, אבל יש כמה המקנאות. „אבל אל תכתבי, את זה, זה לא יפה. אני לא אוהבת לפגוע באנשים."

ונדה היתה רוצה להתקבל אחרי סיום לימודיה למיכללת שנקר „זוהי המיכללה לאופנה הכי טובה בארץ, אבל מקבלים בה רק עם בגרות כללית, ואני קצת חוששת כי בבית־הספר שלי עושים מיבחני בגרות מיקצועיים. לכן אולי איאלץ לנסוע לחו"ל להמשיך ב־לימודים גבוהים לעיצוב אופנה. יש לי דוד בניו־ג'רזי והוא הב־

מישפחה מוסיקלית האם נסלה היא פסנתרנית, האב זוריק־זלמן רגינשווילי הוא רקדן וכוריאוגרף, ששינה את שם מישפחתו לשם עברי, רוזן. ונדה, ציירת־האופנה בת ה־17, פורטת על פסנתר ואחיה אילן, שנולד כבר בארץ, גם מנגן.

„יש גם אינטליגנטים!" ותרבותיים בין הגרוזינים, אומר האב. אך עליהם אף פעם לא כותבים. רק את אלה שמקלקלים את שמנו מזכירים. חברינו הם רופאים, פרופסורים באוניברסיטה, מורים, גננות, מוסיקאים, ציירים ואפילו זמר־אופרה. הוא אומר ש־הגרוזינים הם בעלי מזג חם אולם מזה ועד שם שלילי המרחק רב.

כתפיים מוגבהות ומודגשות הוא ה־להיט האחרון באופנה, המשווה למי שלובש אותו מראה אצילי.

טיח לדאוג לי, אבל אחרי שאקבל את הדיפלומה אחזור לישראל כי ישראל היא ביתי."

ונדה היתה רוצה לעצב בגדים לנשים לפי הזמנה ולפתוח בית־אופנה, „משהו על רמה, משהו לוכסוס ויקר, ולעצב כל מיני בגדים מיוחדים. אעשה כמיטב יכולתי כדי שהלקוחה תהיה מרוצה. היא תאמר לי מה היא מבקשת ואני אשנה לה במידת הצורך, לפי מה שמתאים לה, כי לא כל אשה יודעת מה מתאים לה."

מוסיף האב, זלמן: „חשבתי שוונדה תהיה מוסיקאית כמו אמה. מגיל 3 היא מנגנת בפסנתר, ו־גם הבן אילן מנגן. אנחנו מישפחה שגדלה על מוסיקה, אבל אם זה המיקצוע שהיא בחרה בו, אני מקווה שהיא תצליח בו.

„אני רוצה להגיד לך עוד משהו בקשר לעם הגרוזי. מגרוזיה הגיעו כל־כך הרבה אנשים טובים, אינטליגנטים ותרבותיים, ו־עליהם אף פעם לא כותבים. רק את אלה המקלקלים את שמנו מזכירים תמיד. רוב חברינו, לדוגמה, הם רופאים, פרופסורים ב־אוניברסיטה, מורים, גננות, מוסיקאים, ציירים ואפילו זמר־אופרה יש לנו. נכון שהגרוזים הם עם בעל מזג חם, אך כואב לי שיצא להם שם שלילי שכזה. בכל עדה יש ויש.

„אני אוהבת כל דבר שקשור ליופי" אומרת ונדה. „אני מציירת ומעצבת בגדים בעיקר שמלות ערב"

„כששואלים אותי, אני אומר ש־אני מגרוזיה. אני לא מתבייש ו־לא מסתיר את ארץ מוצאי," אומר זלמן. ונדה, לעומתו אומרת:

„אני מעדיפה לומר באופן כללי שאני מברית־המועצות, אבל אם מבקשים ממני לפרט, אני אומרת גרוזיה."

ונדה מוצאת גם זמן ללמוד אמנות, אצל הצייר יצחק ספקטור, בעיקר את טכניקת הצביעה בצבעי מים, „כי בציור־אופנה חשוב מאוד לדעת לצבוע בציבעי מים."

היא מאוד מרוצה בישראל ולא מתגעגעת לגרוזיה. „יש פה הכל, לא חסר כלום, האנשים מאוד נחמדים, אבל תמיד ממהרים ו־חסרי סבלנות. סבלנות היא מילת המפתח בישראל, וזוהי טענתה היחידה של ציירת־האופנה הצעירה והמבטיחה.

אורנה גלזן ■

לקיץ לוהט אוהבת ונדה שמלות חשופות, סטרפלס, וחד־כתפיות. לפי דעתה של ונדה זה יפה מחמיא ונוח, אולם מתאים רק לנשים רזות עם חזה קטן.

במדינה

הפגנות

המרצה נעצר פעמיים

כדרך־כלל ניצב פרופ[...] לו־יון על הדוכן בטכני[...] מול תלמידיו. השבוע ה[...] ניצב על דוכן אחר לגמ[...]

ד"ר יוברט לו־יין (40) הוע[...] לדין ביחד עם שני פעילים אחו[...] של הוועד נגד המילחמה בלב[...] האשמה: הם חילקו כרוזים ברח[...] הרצל שבחיפה. לו־יין, בורמזי[...] שופם ונמרץ, טוען בתוקף כי [...] מישטרה בחיפה מתנכלת בא[...] שיטתי לאנשי הוועד.

שטח צבאי. המרצה הפופו[...] לארכיטקטורה נולד בבורמה. [...] בוגר האוניברסיטה האמריק[...] סטנפורד. אחרי לימודיו בסטנפו[...] הוא למד בטכניון שבחיפה. [...] חרי לימודיו התקבל לעבודה [...] מרצה. 1974 הוא הועלה לדר[...]

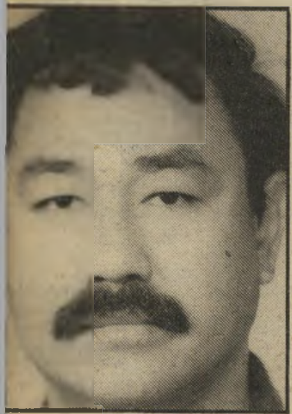

נאשם לו־יין
סתימת פיות

מרצה בכיר. לו־יין פעיל מא[...] בתחום הציבורי. הוא חבר ועד[...] התיכנון של המועצה למען אר[...] ישראל יפה, וגם יו"ר המרכז לחי[...] העיר והאיזור שבטכניון.

הפעילויות האלה לא הביאו א[...]תו למעצר. היתה זו דווקא פע[...]לותו הפוליטית למען החופש הא[...]דמי, שהביאה למעצר הראש[...] שלו.

במישרדו שבהדר־הכרמל ש[...] חיפה, מספר לו־יין: „הכל הו[...]חיל כאשר כמה מרצים מאוניב[...]סיטאות ישראליות ביקרו בא[...]ניברסיטת ביר־זית, אחרי שנ[...]גרה בפעם הראשונה, בשנת [...]980 אחרי שחזרנו משם, סיכמנו ש[...] אחד מאיתנו יתחיל את שיעור[...] במילים הבאות: ברגע זה סגוו[...] אוניברסיטת ביר־זית. צריך לזכ[...] שהלימודים כאן, בישראל, מ[...] קיימים בצל הדיכוי שם, בשטחים[...]

לו־יין נמנה על מייסדי הוו[...] לסולידריות עם אוניברסיטת בי[...]זית.

על המעצר הראשון שלו סיפו[...] „בהתחלת השנה הזאת נערך סי[...]פוזיון על בעיות הכיבוש באוו[...]ברסיטת בית־לחם. אחרי המיפג[...] נעצרתי על־ידי כמה חיילים. [...] טענו שאנחנו נמצאים בתוך שט[...] צבאי סגור. אחרי כמה שעות ש[...] חררו אותנו."

מן הפעילות בוועד לסולידריו[...] עם ביר־זית, התגלגל לו־יין [...] וועד נגד המילחמה בלבנון.

הוא מאשים את המיש[...]טרה בהתנכלות מתמדת [...] וועד:

אני חייב לציין שבחיפה קיימ[...] התמודדות מתמדת עם המשטרה שמתנכלת לנו מזה כמה חודשי[...] בחודש מרס נעצרנו בגלל חלו[...]קת כרוזים ברחוב הרצל, במש[...] המילחמה בלבנון ואף אחרי ה[...]מילחמה. אני נעצרתי פעמיים בג[...] אותה עבירה חמורה: חלוקת כרו[...]זים.

פעם גם פיזרו אותנו בכוח, למ[...]

(המשך בעמוד [...]8)

לי לה לו

ירופים
אפשריים

★ בעל נסיון ומעון. סטודנט
26, בעל נסיון רב ומעון, יעניק
הרבה מאוד. אם את מעוננת,
י לת"ד 45096 תל־אביב, מי־
61450.

★ למי יש כבוד? ספרית נאה
פשת רציני וחכם, בן 28 ויותר,
ידות וכבוד הדדי. מישפחת
ירי, רחוב עמל 19, דירה 6,
ת־גן.

★ בכל מצב. סטודנט בן 22,
ה ונאה, מעוניין להכיר אותן
ל מצב וגיל. לידידות כנה.
יות מובטחת. ת"ד 798 בת־ים,
קוד 59107.

★ ממוחשב. טכנאי־מחשבים
מחפש צעירה נאה ומשכילה
גיל 25. נא לצרף תמונה.
ובה מובטחת לכל מי שתכתוב
: ב' סקאס, רחוב דגניה 38,
נגה.

★ להגשמה בכל דרך. להג־

עשי לו ילד!

אקדמאי, אשכנזי, מעניין ולא צעיר מציע תמיכה לאשה ש־תעשה לו ילד ותחזיק בו כשלה. ת"ד 21083 תל־אביב.

שמת פנטסיות משותפות — ב־מיכתבים, שיחות טלפון, על כוס קפה או אצלי במיטה — כרצונך. פנוי בן 30, רגיש, חכם ומבין ממתין לנשים בלבד. סודיות מוב־טחת, מצב וגיל לא משנה. ת"ד 501 חולון, מיקוד 58105.

★ **לב גדול.** צעיר נחמד ו־סימפטי נמצא בת"א 9296 תל־אביב, מיקוד 61092, וממתין לנשית ורגישה, בעלת חזה גדול ושוקיים חטובות.

★ **העיקר שיהיו נשים.** סטודנט נאה ואתלטי מעוניין לה־כיר נשים בכל מצב וגיל למילוי השעות הפנויות במישחקי אהבה. הוא מבטיח סודיות מלאה למי ש־תכתוב לת"ד 31454 בתל־אביב, מיקוד 61314, ותצרף מיספר טלפון.

★ **נורא רציני.** בחור בן 26, אקדמאי, מחפש בחורה רצינית למטרה רצינית. ת"ד 17123 תל־אביב.

★ **סובלני בעניין הגיל.** נאה ונחמד, בן 33, מעוניין ליצור קשר אינטימי עם נשית וחטובה, הגיל לא משנה. ת"ד 36199 תל־אביב, מיקוד 61361.

★ **רק יפות.** נשים יפות ה־מעוניינות ביצירת קשר אינטימי עם גבר נאה ועצמאי בן 28, מוז־מנות לכתוב לת"ד 565, הרצליה־פיתוח.

★ **לגברים בלבד.** בן 38 (רק פיסית!), יפה ומיוחד, מחפש דו־מיני טוב־לב, מקסים, רגיש, וב־עיקר חזק נפשית, ליחסים אורא־ליים, חום, רוך, והמון נשיקות. ת"ד 4292 תל־אביב, מיקוד 61042.

★ **לנשים בלבד.** אקדמאית, נאה, בת 39, מעוניינת בקשר עם אשה נאה, נשית, רגישה, מעניינת, מיוחדת ופנוייה בלבד. ת"ד 6192 תל־אביב ונא לציין מיספר טלפון.

נוגע ללב

★ **גבר לטיני.** לא אמן ולא מומחה, אבל כישרוני מאוד ובודד, 31/166, ממוצא דרום־אמריקאי, מ־ציע את עצמו לנשים בנות 25 עד 35 לידידות אינטימית וחברה מעניינת באזור הדרום. נא לציין מיספר טלפון. ת"ד 5139 באר־שבע, מיקוד 84151. סודיות מובטחת.

שיקוצים

★ **לא רוצה לגעת!** לכל המגעילים והמגעילות שמשתרעים במונית־שרות כמו על הפלאז'ה (גם בחלק שלי של המושב!) נו־שפים לי בעורף ותוקעים לי את הציצים בגב כשהם עומדים מאחו־רי בתור ואת המרפקים בבטן כ־שהם מסתערים על האוטובוס. ש־תהפכו לג'וקים ושכל אחד ידרוך עליכם!

מיכרז

המיכרזים

תיאור המישרה: חברה ל־מתכנת מחשבים 25/182.

תנאי מינימום: יפה, חכמה, אינטליגנטית, מעניינת ובעלת חוש הומור.

אין המכריז מתחייב לקבל את ההצעה המפתה ביותר או כל הצעה שהיא.

לכתוב, בצירוף טלפון ות־מונה, לת"ד 39499 תל־אביב, מיקוד 61394.

מיד ליד

★ **רשמקול.** פיליפס במצב מצויין, השמעה של שעתיים רצו־פות. י. יהל בטלפון 03־823420 מוכר אותו תמורת 2500 שקל, או שווה־ערך.

★ **שיר.** תווי השיר אך טוב לישראל יישלחו לכל מי שישלח מעטפה מבויילת לת"ד 4282 תל־אביב.

מה הולך

★ **ניגונים.** מורה בכירה למו־סיקה נותנת שיעורים פרטיים ב־אורגן ובאקורדיון. היא גם מלווה באירועים. טלפון 03־238802.

מיברק בהול

לרישון

מיסטר מראשון־לציון! קר לי ואני שונאת תנורי־חשמל. בש־ביל מה החליטו ששני אנשים יחיו ביחד אם לא בשביל ה־חורף?

★ **מכוניות־מירוץ.** מעוניין לקבל פרטים בקשר למכונית־מירוץ. נא לטלפן בשישי־שבת ל־טלפון 057־37573 ובימי חול לטלפון 03־297705.

חינם אין כסף!

אז אם יש לך מה להודיע, להציע, לבקש, לברך, לספר בדיחה טובה, ואפילו לקלל — קדימה!

● כל הודעה יכולה לכ־לול עד 20 מילים.

● מי שרוצה לצרף תמו־נה — הכלב האבוד, עגלת־הילדים המוצעת, הדירה המו־צעת לחילופין, הרווק המציע את עצמו להיכרות — יכול לעשות זאת. במידת היכולת, תפורסם גם התמונה.

● ההודעה תיכתב על גבי גלויית־דואר, למערכת „העולם הזה", ת"ד 136, תל־אביב (אלא אם כן מצורפת לה תמונה. במיקרה זה יש להש־תמש במעטפה). לא תתקבל־נה שום הודעות בעל־פה, ב־טלפון או בביקור אישי.

● הגלוייה תכלול את שמו, כתובתו ומיספר הטלפון של בעל־ההודעה.

איזה עיניים!

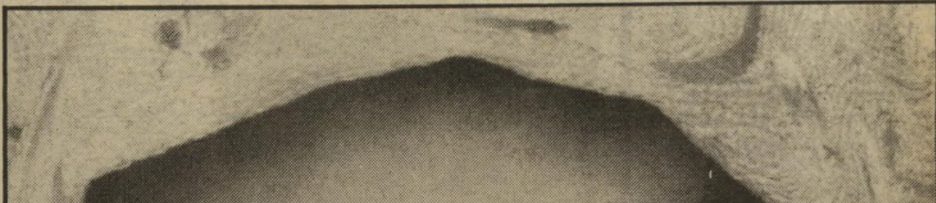

לנערה קצוצת־השיער החמודה, שהביטה במוצאי השבת בעיני איילה כחולות ומקסימות לכיוון הכניסה לקולנוע רב־חן — אנא כתבי למזוקן הממושקף שאינו מצליח לשכוח את פנייך. ת"ד 44864 חיפה.

במדינה

(המשך מעמוד 47)

רות שהיה לנו רשיון להפגנה. זה היה כשחברנו, דוד בן־עמי, ישב בכלא הצבאי בגלל סירובו לשרת בלבנון.

קשה לספור את כל המעצרים, ההיפגשים בבתים, ההתנכלויות, ש־לילות רישיון הפגנה, ואף התפר־צות לפגישת נוער של הוועד בבית פרטי. אין כמעט פעיל בוועד ש־לא נעצר, או שלא הוטרד על־ידי המישטרה בחיפה. ומכיוון שהם נוכחו לדעת שאי־אפשר לשבור או־תנו בדרך הזאת, מנסים להביא אותנו למישפט.

כמו שאנחנו נאבקנו נגד ה־מילחמה בלבנון לפני שהיא פרצה, כך גם היום: אנו נאבקים נגד סתימת־הפיות, לפני שיהיה מאוחר מדי.

בניגוד לכמה חברים במחנה־השלום אני רואה קשר ישיר בין האירועים בשטחים, המילחמה ב־לבנון והמצב הפוליטי בארץ, ל־צערי, אין פיתרונות קלים. הב־עיות של היום הן תוצאה של תה־ליך שמקורו בעבר הרחוק, ואם הייתי צריך לנקוב בתאריך מסויים הייתי מציין את תקופת בן־גוריון והקשרים שלו עם האמריקאים, את פניית העורף לעולם השלישי ואת עקשנותו העיוורת כלפי הערבים.

פלילים

אונס במיטבח

החבר נאשם כי קשר יחד עם ידידו לאנוס את החיילת.

זה קרה בחדר־הטבחים של ה־שלישות הצבאית. הנאשם, יהושע בנדיס, אשר סיים את שרותו בצבא לפני כחודש וחצי. חזר לבקר שם ידידים. הוא שוחח על דא ועל הא עם חברו הטבח, דויד אלבז, והסתבר לו כי חברתו של אלבז התגייסה, וכי על כן חברו „חרמן" מאוד. לדברי כתב־האישום הבטיח בנדיס לסדר לחברו בחו־רה.

זמן־מה אחר־כך עברה במקום חיילת (שמה נאסר לפירסום) שהי־תה בעבר חברתו של בנדיס, וא־שר קיימה איתו יחסי־מין. בנדיס החליט להציע את החיילת לחברו הרעב למין.

„רצה לרכך אותה". לשם כך, טוענת התביעה, הזמין את החיילת לחדר־הטבחים, האפיל את החדר, והתחיל להתעלס אתה. ל־אחר זמן קצר נכנס לחדר אלבז והחליף את בנדיס במיטה. אלבז אנס את החיילת ויצא מהחדר.

החיילת הנכלמת ברחה ושמרה את סודה. רק אחרי זמן־מה גילתה לחבר מה קרה לה בצבא, והוא שיכנע אותה לפנות למישטרה. אלבז, שהוא עדיין חייל בחובה, נעצר ונכלא בכלא־צבאי, והוא מחכה למישפט על אונס. בנדיס, ששוחרר כבר מצה"ל, נאשם על־ידי התובע אברהם לנדשטיין ב־אינוס, בבית־המישפט המחוזי ב־תל־אביב. התובע ביקש את מעצרו של הצעיר עד תום ההליכים ה־מישפטיים.

התובע ביסס את כתב־האישום על כך שאלבז שנחקר במישטרה הצבאית, סיפר כי בנדיס „הבטיח לו" את החיילת. הוא אמור היה לרכך אותה ואחר־כך להעבירה ל־ידיו של החבר. הסניגור, מאיר זיו, הצביע על כך שאין כל סכ־נה כי בנדיס יאיים או ינסה להש־פיע על החיילת לבטל את עדותה, וכי הוא עצמו אינו נאשם באינוס הממשי. „לא נראה לי כי נסיבות המיקרה הן כה חמורות או חד־משמעיות, שיש בהן כדי להצדיק את מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים", קבע השופט אברהם פילפל ושיחרר את בנדיס.

המונים מסתערים על קאסטות הווידיאו - וביניהם גם בני השכבות העניות ביותר - אולם רוב הסחורה בסיפריות היא קלוקלת, משובשת - וגם גנובה

הן צצות כמו פטריות אחרי הגשם. החנויות המהוברות ב־יותר בערים הגדולות הן חנויות הווידיאו. חלונות הראווה שלהם כמעט זהים. המקומות מפוארים ו־דיילות חינניות משרתות את הל־קוחות. עסיפות מרהיבות־עין של קאסטות לסירטי־וידאו מוצגות ב־חלונות־הראווה. בדרך־כלל כשמת־קרבים ובודקים, מגלים על־פי־רוב שאין קאסטה בתוך העטיפה.

בצד המקומות המכריזים על עצ־מם כסיפריות לקאסטות־וידיאו, יש חנויות בגדים, צבעים, כלי־בניין, מוסכים שגם שם ניתן לשאול סירטי־וידיאו.

ידוע על סוכנים עלומי־שם ה־עוברים מבית לבית, בעיקר בשכו־נות היוקרה של הערים הגדולות, ומשאילים תמורת סכומי עתק — קאסטות־וידיאו של הסרטים הח־דישים ביותר.

מה המשותף לרוב קאסטות־וידאו אלה? ברובן המכריע אין הן ניתנות לשימוש. איכותן ירודה ביותר, והשאלתן ללקוחות היא רמאות לשמה.

כיצד יתכן? התשובה אינה פשו־טה. אך ניתן לומר שהשוק פרוץ, וכל אחד עושה ככל העולה על רוחו. תשובה מורכבת יותר חייבת להתייחס למאפייני החברה היש־ראלית.

הלהיט מלבנון

בארץ פועלים כיום כ־300 אלף מכשירי וידיאו, בקרב אוכלוסיה של כארבעה מיליון נפש.

מזוייף ואמיתי

שתי קאסטות וידאו של הסרט האמרי־קאי „גריז". למטה מונחת הקאסטה האמיתית, שאותה אפשר לזהות בקלות. היא עטופה במעטפת הפירסומת המקורית של הסרט. מעליה הקאסטה המזוייפת שהיא בדרך־כלל חשופה וללא כל עטיפה, מלבד מידבקה שעליה רשום שם הסרט, בכתב יד או לפעמים במכונת כתיבה. הקאסטות הפיראטיות הגנובות אינן מלוות בתרגום עברי, ומכיוון שהן מועתקות הן משובשות. הצרכן מגלה תרמית זו רק אחרי ששילם.

התחילו לבוא אנשים וביקשו ממ
כל הזמן את העותק המקורי. ל
הבנתי בדיוק על מה הם מדברי
הכל אצלי היה מקורי. הם נרש
אצלי כמנויים והתחילו להעתי
ממני סרטים. כך הם גזלו לי א
הפרנסה והרסו לי את הקאסט
הטובות."

בעל הסיפריה ביקש להישאר ב
עילום שם. אחרי שגילה שסי
ריה של קאסטות מקוריות מביא
רק הפסדים, הוא השתלב בשו
הפיראטי.

בז'ארגון סוחרי הקאסטות מדב
רים על קאסטת מאסטר. זוהי הק
סטה המקורית של הסרט, שרוח
סרט־ההקלטה שלה הוא משלוש
רבעי ועד שני אינטש. ממנה ני
להעתיק קאסטות ללא הגבלה. א
רוב הקאסטות המשווקות בארץ ה
בעלות רוחב סרט של חצי אינט
ומהן כבר קשה להעתיק. המונ
המקובל בין אנשי הווידיאו הו
„לדפוק מאסטר", כלומר — להע
תיק לראשונה סרט חדש.

סרט אוריגינלי בקאסטת וידי
המגיעה מחו"ל, עם זכויות ועטיפ
מקורית, עולה בין אלפיים ועשר
אלפים דולר, תלוי בסוג הסרט.

המפיצים עצמם מבצעים את ה
העתקות. תמורת חמישה דולר מ
תיק אורי גלאס, בעל מעבדה
שוכללת להעתקות ממאסטרים, א
סרט הווידאו המקורי.

על התהליך מספר משה אריאל
אחד השותפים של חברת־ההפצ
וידאו 2000, „ברגע שאני קונ
את המאסטר, אי־אפשר להגביל א
תי. אני יכול להעתיק ללא סו
אנחנו דואגים לשים תווית מתוצר
עצמית על קאסטה מועתקת. כך א

וידיאו-פיראטים

לשם השוואה, בצרפת שבה כ־50 מיליון נפש, יש לא יותר מ־100 אלף מכשירים כאלה. (כיום נמכרים בישראל כעשרת אלפים מכשירים חדשים מדי חודש. מחיר כל אחד מהם עשוי להגיע עד כמיליון לירות. הלהיט הגדול של ההב־רחות מלבנון היה מכשיר וידיאו, שמחירו היה לא יותר מאלף דולר.

מכיוון שבטלוויזיה הישראלית אין כמעט מה לראות, ומכאן שאין גם מה להקליט נוצר צורך דחוף בקאסטות־סרטים — סירטי קול־נוע שהועתקו במיוחד לקאסטות המתאימות להקרנה במכשיר־סלוי־זיה ביתי.

את הבעיה מסביר בקצרה צלם־עיתונות, שהוא גם בעל ספריית קאסטות, שהשקיע מיליוני לירות ברכישת קאסטות בדרך חוקית — ואולי מסיבה זו לא החזיק מעמד: „קניתי 120 סרטים שעלו לי עשרת אלפים דולר. סרטים מחזיקים מע־מד, תיאורטית, כ־30 הקרנות. אחר־כך כבר לא רואים בהם שום דבר. רק היבהובים. מעשית, אחרי 15 הקרנות אין כבר טעם להשכיר או־תם. שלא לדבר על כך שמשך חיי הקאסטה עלול להתקצר אם מישהו מחבל בה בזדון, ויש מיקרים כא־לה. לפי ההשקעה שלי הייתי צריך להשכיר את הקאסטה 60 פעם, כדי להחזיר לעצמי את סכום הקרן שהשקעתי, שלא לדבר בכלל על רווח. אבל את כל זה גילית מאו־חר מדי.

„היום משכירים קאסטות למשך שבוע. כך נהוג. כלומר, אני זקוק ל־60 שבועות — שנה ורבע — כדי להחזיר לי את ההשקעה, כאשר החל מההשכרה ה־16 ספק אם ה־לקוחות רואים בכלל סרט.

„בינתיים קרה לי דבר אחר,

מלכודת לעיניים

מדפים עמוסים בשלל רב של קאסטות מקשטים את סיפריות הווידאו בארץ. בעלי הסיפריות מושכים את הצרכן הסקרן, המגלה שהקא־סטות אינן אלא עטיפות ריקות. המדף העשיר לא משקף את ההיצע האמיתי בסיפריה. זהו טריק מסחרי.

יודעים מה שייך לנו. לפעמים י
חוזה עם בעל הסרט מחו"ל, וא
אנו מתחייבים לתת לו אחוזים מ
כל קאסטה מועתקת."

מפיץ זה, כמו מפיצי־קאסטו
וידאו אחרים סירבו להראות ל
העולם הזה את החוזים שיש לה
לדבריהם עם החברות הזרות, ה
מאפשרות להם כביכול להעתי
קאסטת מאסטר. לכן, כלל ל
ברור אם עצם העתקת הסרט הו
חוקי.

אחר־כך נכנסים לתמונה בעי
הסיפריות. הם רוכשים מהמפי
קאסטה בסכומים הנעים בין 00
עד 150 דולר האחת. לשם השווא
בחו"ל עולה אותה קאסטה כ־0
דולר בלבד.

הפיתוי להעתקה בלתי־חוקי
קיים הן אצל המפיץ והן אצל בע
הסיפריה. התוצאה ידועה. במיקר
של בעל הסיפריה, אשר מעתי
מסרט מועתק, איכות ההעתק
הנוספת נמוכה עוד יותר.

אך יש דרכים נוספות להעתק
אדם יכול לשבת בחו"ל להעתי
מהטלוויזיה המקומית, או מקא
סת וידיאו אחרת, סרטים. את ה
סרטים הוא שולח לישראל. במיקר
זה לא משולם כל סכום לבעל ה
כויות או לחברת־ההפצה. היחידי

(המשך בעמוד 0

(המשך מעמוד 49)

המרוויחים מכך הם בעלי הקאסטות.

איש־קולנוע הסביר, שיש הבדל עצום בין סרט־קולנוע והסרט המוקרן בווידאו. „לפילם של הקולנוע יש עומק החסר על המסך הקטן. לא כל סרט מתאים להקרנה

קאסטה ששם הסרט רשום עליה בכתב־יד או במכונת־כתיבה תהיה באיכות ירודה

על מירקע הטלוויזיה הביתי. בעיקר סרטים שהדגש בהם הוא ויזואלי.”

תרגום עלוב וזול

פרשה בפני עצמה היא התרגום לעברית, הנעשה בגוף הסרט המושאל בארץ. כל מי שמבין יותר משני מישפטים באנגלית שם לב לעליבותו של התירגום. הוא אינו מיקצועי, ולא אחת אין הוא תואם את המתרחש על המסך. כאשר הסיבה לכך פשוטה, מפיצי הקאסטות אינם פונים למתרגם מיקצועי, אשר דורש תשלום בהתאם לכישוריו, הם מעדיפים למסור את התרגום לאדם שאין לו מושג קלוש בכל הכרוך בתרגום סרט, ואשר מוכן על כן, ובצדק, להסתפק בפרוטות.

קיימת תופעה נוספת: סוכנויות המוכרות מכשירי־טלוויזיה וידיאו נותנות כמתנה תלוש, שבאמצעותו ניתן לשאול כמה עשרות קאסטות וידאו באחדות מהסיפריות הפועלות ברחבי הארץ. כך מצטרף באופן אוטומטי קונה מכשיר הווידאו למעגל הלקוחות של סיפריה זו או אחרת. ומכיוון שהשירות ניתן חינם, איש אינו מוכן לוותר עליו. הלקוח מגיע הביתה, ונאלץ לצפות בסרט מהבהב, קופץ, ובעל תרגום קלוקל. בקיצור — סרט שאי־אפשר להינות ממנו.

בארץ פועלות כיום כמאה סיפריות באופן גלוי. איש אינו יודע כמה סיפריות בזהות שאולה קיימות בארץ. איש אינו יודע כמה סוכנים פיראטים מסתובבים בין בתים ומשאילים את תוצרתם הפגומה במחירי מנוי חודשיים המגיעים עד ל־300 דולר.

העסק, על כל פנים, אינו זול. איש אינו מדבר על קניית קאסטה אלא על השאלה בילבד. מחיר השאלה לסרט אחד הוא כרגע במרבית הסיפריות 1200 לירות. ניתן לשאול עד שני סרטים לשבוע, כלומר 2400 לירות לשבוע.

כמעט בכל הסיפריות עושים עם הלקוח הסכם הנחה. הפופלארי ביותר הוא סידור של השאלת 100 סרטים במחיר של 60 עד 90 אלף לירות. מאה סרטים פירושם חמישים שבועות, כמעט שנה אם הלקוח משתמש בזכותו להחזיק סרט שבוע ואינו מגיע כל יום כדי להחליף סרט. אך גם אם יבוא, ספק אם ימצא מיבחר גדול.

סרטים ישראליים

המודעות שהחברות והספריות מפרסמות בעיתונים, הן מאירות עיניים. יש שם כמעט כל סרט שהוקרן בשנים האחרונות על המסך הגדול. בפועל המצב שונה.

כתבת העולם הזה ביקרה בכמה חנויות. אחת מהן היא וידיאו שופ, רשת סיפריות־השאלה בגוש־דן. לסניף בקרן הרחובות אבן־גבירול־אלחריזי בתל־אביב כמעט ואי־אפשר היה להיכנס בימי חג החנוכה, למרות שהסיפריה שוכנת במרתף ענק. המזכירה לא הספיקה לשוחח עם לקוחות חדשים. היא רק הכריזה פעם אחרי פעם שכל הסרטים של וידאו שופ הם עם זכויות, וכמובן באיכות מעולה.

מבט מעל לראשי העומדים בתור מציג תמונה אחרת. על המדפים היו כמה קאסטות אוריגינליות. בעיקר של הסרט קבקבי עץ, שהוקרן לאחרונה בארץ. על המדפים היו מאות קאסטות, מונחות זו על זו. על כולן כמעט ללא יוצא מן הכלל, הודבקה תווית, בכתב יד או במכונת כתיבה, עם שם הסרט. תווית דומה הודבקה על הקאסטה עצמה. אין ספק שקאסטה זו אינה מקורית. אם היא שוכפלה ברישיון או לא, אין לדעת. מה שאפשר לדעת בוודאות, עוד לפני ששואלים את הלקוחות, הוא שהסחורה אינה מטיב מעולה.

שמות הסרטים המופיעים על המדפים אינם מוכרים ברובם. מקום רב תופסים סרטים ישראליים וסירטי ילדים.

המזכירה שהתפנתה לדקות ספורות סיפרה שעובדי־הסיפריה רגילים ללחץ הרב. הוא אופייני בעיקר בסופי־שבוע.

בעל סיפריה אחר סיפר על הטעם של הישראלים: „יש לי רשימה של 48 סרטים ישראליים בעשרה עותקים כל־אחד. הם חסרים על המדף. רק העטיפות הריקות נשארו. שום להיט זר לא עובד כמו הסרט נורית.”

בניגוד למה שהיה ניתן לחשוב, צרכני קאסטות־הווידיאו אינם נמנים דווקא עם השכבות העשירות ביותר. בעלי הסיפריות מספרים, שרבים מבין לקוחותיהם הם דווקא בני השכבות העניות ביותר.

בווידיאו שופ בלטו בימי חג־החנוכה ילדים רבים. גם הם הפכו לצרכני קיסטות.

מחוץ לסיפריה נאותו לקוחות אחדים להודות, שאיכות הסרטים היא מתחת לכל ביקורת, אך כך זה גם בשאר המקומות.

לא הרחק מסיפריה זו נמצאת סיפריה קטנה יותר, כנראה פחות פופלארית. שם לא עומדים הלקוחות בתור. המדובר בסוכנות וידיאו־טיב, שמרכזה הוא במלון אסטוריה בתל־אביב. חברה זו עומדת לחתום על הסכם עם המחלקה־לחינוך־ולתרבות של ההסתדרות, על הפצת קאסטות וידיאו בקיבוצים.

המזכירה במקום מתחייבת שהסרטים הם מקוריים, באיכות מעולה. על המדפים, שקשה להגיע אליהם, כמו בשאר החנויות, ניצבות עטיפות הדומות למקוריות. גם כאן המיבחר אינו מסעיר, אך עושה רושם שהן לא הועתקו בפראות. אם כי פה ושם מבצבצות קאסטות ששם הסרט מודפס עליהם במכונת־כתיבה.

עוד חנות, ברחוב אבן־גבירול, סמוך לקולנוע גת, היא וידיאו קלאסיק. המיבחר בה עלוב ביותר. הסרטים ברובם אינם מוכרים. בקטלוג מסופר שהחברה היא בעלת זכויות בילעדיות של חברת־הפצה מאוסטרליה.

אחד השותפים הציע לנו לראות את מיבחר הסרטים בקטלוג המונח על השולחן. השותף השני, שהגיע אחרי כמה דקות, טען שרק בסוף־השבוע יהיה קטלוג מעודכן של היצע הסיפריה, היקרה מעט מהאחרות.

השכרה במחתרת

יש סוג אחר של מבקרים בסיפריות ההשאלה, שמהם פוחדים הסוחרים פחד־מוות. הם זכו לכינוי „חוליית מנוסביץ”, על־שם עורך־הדין הוותיק אבנר מנוסביץ.

מזה שלוש שנים הוא מנהל מאבק בחנויות־ההשאלה. הוא מייצג בארץ את חברות־הסרטים האמריקאיות הגדולות, אשר לא הסכימו לשחרר את סירטי־הקולנוע שלהן למסכי הטלוויזיה. חברות אלה מעסיקות בלשים ברחבי העולם, כדי למנוע מיסחר בקאסטות ווידאו של סרטים, שהועתקו באופן בלתי חוקי.

לפני כשנה וחצי התחילו שוטרים, שפעלו מטעמו של מנוסביץ, לפשוט על חנויות וידיאו שונות. הם החרימו קאסטות, ובעיקבות כך הוגשו תביעות לבית־המישפט, והסוחרים נקנסו בקנסות גבוהים.

על פי החוק ניתן לקנוס בעל סיפריית־השאלה בסכום של 30 אלף שקל על כל השכרה של קאסטה גנובה. בית־המישפט אף יכול להטיל עונשי מאסר בפועל עד שישה חודשים.

לפני כחודשיים פשטו אנשי מנוסביץ על חנות וידיאו גאלרי שבכיכר המדינה. זוהי חנות־בגדים המשמשת גם כסיפריית וידאו, ובה הסרטים „החמים” ביותר. באותו מיבצע־פשיטה נמצאו שם העתקים של הסרט האמריקאי שובר־הקופות אי־טי, עוד לפני שבר־הקופות אי־טי, עוד לפני שהוא הוצג בבתי־הקולנוע בארץ.

הקאסטות הפיראטיות היקרות ביותר כיום הם של הסרטים אי־טי, סערה, הנעדר, ג'ורג'ית, ואחרים, כולם סרטים חדשים המוצגים עתה בבתי־הקולנוע.

פעולותיהם של אנשי מנוסביץ הורידו סוחרים רבים למחתרת. עתה התחילה שיטת השאלה חדשה. ללקוח החדש מציעים את מה שיש על המדף, ושלגביו אין סכנה של

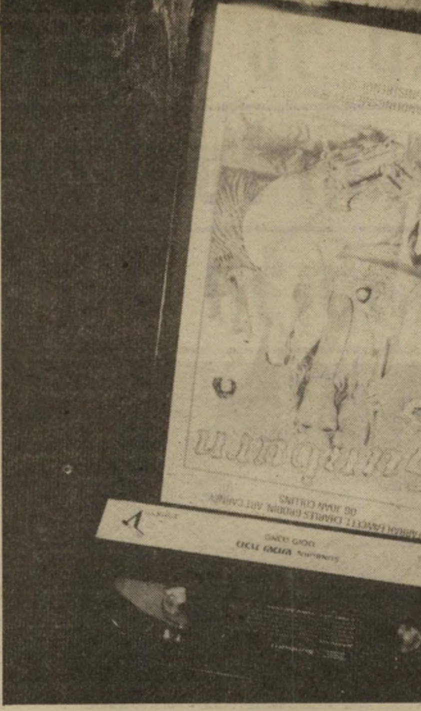

אמיתי מכת שמש, סרט בכיכובה של פארה פוסט, הופץ בחודשיים האחרונים על־ידי חברת וידאוטיב. רק במישרדיה ניתן היה למצאו בעטיפתו המקורית. הישראלים מעדיפים לשווק את הסחורה ללא העטיפות, אשר מייקרות את הסחורה, ומאידך עוזרות לטשטש בין הקאסטות האמיתיות והמזוייפות. לבעליה של חברת־ההפצה וידאוטיב יש מעבדה להעתקת הסרטים המופצים על־ידיה.

הסתערות על פיתחה של סיפריית הקאסטות וידאושופ שברחוב אבן־גבירול בתל־אביב מסתער מדי יום תוך ארוך של אנשים. הם אותם צרכנים שהתפתו לרכוש את מכשיר הווידאו היקר תמורת 50 קאסטות הניתנות בהשאלה חינם כשי ללקוח. „איכות הסרטים כאן ירודה,” סיפר יהושע מרקוביץ, שבא להחליף קאסטה, „אבל זה מה שניתן להשיג, כך זה בכל מקום.”

במסווה אהרון ומשה נקל, בעלי חנות לצבעים ולכלי עבודה בפינת רחוב הקישון בדרום תל־אביב אינם מציינים בשלט את עיסוקם הנוסף: השכרת קאסטות וידאו. השיטה הפופולארית היא להחזיק כמה קאסטות חוקיות, לשווק אותן לאנשים בלתי־מוכרים, ולצידן קאסטות מזוייפות שאותן משווקים רק ללקוחות הקבועים.

הכל חוקי! כך טוען איצ'ו נער, אחד מבעליה של חברת הפצת קאסטות וידאוטיב. „בסיפריות הקאסטות אתה קונה חתול בשק," אומר איצ'ו ומציע להשקיע בסרטים חוקיים באיכות גבוהה. שש חברות ההפצה בארץ לא ניאותו לפרט אילו חוזים יש להן עם בעלי הסרטים, שמהם קיבלו את הזכות להעתיק סרטים. שוק הפצת הקאסטות בארץ הוא שוק פרוע לגמרי.

הסתבכות מישפטית. אלה הן ה־קאסטות שחלקן הועתק על־ידי המפיץ והן באיכות ירודה ביותר. סוג אחר של קאסטות הן של סיר־טי־הקולנוע החדשים. גם לגבי אי־המדפים. גם לסרטים אלה יש בי־קוש עצוב, ומחירם עולה ביחס ישר לנועזותם.

להיציא את מנוסביץ, הפועל במיגזר הצר של שמירה על ביקוש רב לקאסטות באיכות גרו־עה, לאיש לא איכפת כיצד פועל השוק, שברובו הוא חלק מהכל־כלה השחורה.

המצב ברוב סיפריות־ההשאלה

חברות־סרטים אמריקאיות גדולות מעסיקות ברחבי העולם בלשים, אשר מחרימים קאסטות וידיאו של סרטים שהועתקו באופן בלתי־חוקי

כותם יש תהיות. קאסטות אלה יקרות הרבה יותר, והן מושאלות רק ללקוחות בטוחים, שאין חשש שהם אנשי מישטרה.

בדרך דומה מופצות קסטות ויי־דאו של פורנוגרפיה קשה, בניגוד לפורנו הרך, הנמצא בגלוי על זכויותיהן של חברות אמריקאיות מסויימות, לא פועל בשוק הוידיאו כל גורם אחר. איש אינו עושה סדר, איש אינו בודק את טיב ה־סרטים המושאלים או את חוקיות העתקתם. הן המפיצים והן הסו־חרים נהנים מהמצב. כל עוד קיים כמעט זהה מבחינת האיכות הירו־דה, והסכומים הנגבים תמורת כל קאסטה מוגזמים ביותר.

בתנאים הנוכחים המצב ילך, ר יחמיר. דרור לירן, מנהל־השיווק של החברה ערוץ 1 המפיצה קא־סטות־וידיאו, בדק ומצא שבחודשים האחרונים נפתחו עשרות חנויות־השאלה חדשות, שאיש אינו יודע איזה סוג של סרטים הם מחזיקים, ובאיזו איכות.

לעמוד על הזכויות

מה נותר ללקוח לעשות? ראשית, עליו להיות מודע לכך שמה שמוצע לו ברוב החנויות בארץ הוא מאיכות טכנית ירודה, ובתרגום קלוקל. אם הוא בר־מזל וזכה לקבל או לרכוש מחו"ל סר־טים בעטיפה מקורית, הוא יוכל לצפות בהם בהנאה. אך מחירם אינו זול.

אין כל צורך להתחייב מראש תמורת פיקדון לשאילת 100 קא־סטות. יש לבדוק היטב את קטלוג הסיפריה, ובעיקר את מה שמו־נח על המדפים. קאסטה שעטיפתה כתובה בכתב־יד או מודפסת ב־מכונת־כתיבה, סביר להניח שחוץ מבליל רץ של צבעים לא יראו בה כלום. עדיף לא להסתכן.

כיוון שבדרך־כלל נמצאות החנויות ברחובות סמוכים, כמה חנו־יות באותו אזור, קל מאוד לבדוק מה קורה בחנות המתחרה. יש חנויות הנותנות קסטות להשאלה לנסיון. אין שום סיבה לא לנצל זאת, ואם מתברר שהאיכות גרו־עה — יש לדרוש בתוקף את החז־רת דמי ההשאלה.

הלקוח זכאי לקבל סרטים באיי־כות טובה. אם הוא מקבל סירטי וידיאו באיכות גרועה, הוא רשאי לנקוט בצעדים מישפטיים נגד בעל הסיפריה. לקוחות אחדים פנו ל־עורכי־דין לבירור סוגיה זו, ויתכן שבקרוב תהפוך בעיית קאסטות־הוידיאו לנושא שבית־המישפט יא־לץ לדון בו.

דינה תנן ■

יעד לפשיטה משמשות הסיפריות מזה שנה וחצי לאנשי־החוק הספורים הממונים על חוקיות הפצת הסרטים. בינתיים רק החברות האמריקאיות הגדולות מרשות לעצמן להחזיק נציג שישמור על כשירות הפצת סירטיהן ועל זכויותיהן.

במדינה

הגליל

עין ציבורית בצפון

סוחר מנצרת שבדק את תנאי המעצר בתחנות־המישטרה מזועזע מממצאיו.

סמיר מג'לי הוא סוחר מנצרת, ופעיל ברשימה העירונית חזית נ־צרת הדמוקרטית. מג'לי בן ה־35 מונה על־ידי הוועד נגד המילחמה בלבנון, סניף נצרת, לייצג את ה־עצורים שהשתתפו או לא השתתפו בהפגנות ה־22 בספטמבר בעיר, ב־עיקבות הטבח במחנות הפליטים בביירות.

על תפקידו ומימצאיו סי־פר מג'לי:

תפקידי היה בין השאר לקשר בין העצורים והוריהם ובין עורכי־הדין שהתנדבו להגן עליהם. מטבע התפקיד הזה נזדמן לי לעמוד על תנאי המעצר הקיימים בבתי־הסוהר שבתחנות־המישטרה באיזור, המיו־עדים לעצורים שטרם נשפטו ו־שנעצרים בדרך־כלל לתקופות קצ־רות.

מעדויות העצורים עולה שתנאי־המעצר בבתי־הסוהר בתחנות־המי־שטרה מחרידים במיוחד, פשוט תת־אנושיים.

בבתי־הכלא האלה חסר הדבר האלמנטרי ביותר לחיי־אדם, ו־הוא אוויר. בחדר של כ־20 מטרים רבועים כלואים כ־20 בני־אדם. ל־חלקם יש מיטות ולאחרים גם זה אין. בחדר כזה יש שניים־שלושה פתחים ברוחב של 40 סנטימטרים כל־אחד.

השירותים נמצאים בתוך החדר. הצחנה משתלבת בחלל החדר. ב־קיץ שורר בחדר חום בלתי־נסבל ונקל לתאר איזה קור שורר שם בחורף.

לא כמו ליהודים. אחד הע־צורים סיפר לי שביום הראשון לא פעל החשמל בחדר והוסיף: התלוננו על כך לפני האחראי ולהפתעתנו הוא נענה מהר מהרגיל ל־תיקון העוול. אך מרגע שפועל הנקיון תיקן את המנורה לא יכול־נו לסבול את החום הנוסף הזה, וביקשנו שיכבו את האור.

האוכל המונח על מגשים נדחף לכיוון העצירים ברגלי השוטרים. יחד עם המזון מוגש קומקום של תה, ללא ספלים. עשרה עצורים נאלצים לשתות את התה מאותו הספל.

התנהגות השוטרים לעצורים היא בלתי־נסבלת. גסות־רוח, שספק אם היא מופעלת כלפי העצירים ה־יהודיים. אין להבין מדבריי שאני בעד התנהגות דומה לעצורים ה־יהודיים, אך לא יזיק אם השיוו־יון החיובי יתחיל כאן ולערבים יתייחסו כפי שמתייחסים ליהודים.

העניין צריך להיבדק ויש לפעול מייד לשיפור תנאי המעצר. העצי־רים הם בני־אדם. במיוחד כשטרם הוחלט אם הם אשמים. יש לשפר את החדרים ולאוורר אותם.

נשאלת השאלה העיקרית. מדוע העניין כה חשוב? מדוע אני מוד־אג כל־כך לגורל העצורים ותנאי מעצרם? ותשובתי היא אחת ו־יחידה: עם מדיניות כזו של הממ־שלה לבטח יהיו הרבה מעצרים כמו אלה שהיו בשבועות האחרו־נים, והנמשכים עד היום. חלק ני־כר מהם הם מעצרים פרובוקטי־ביים או על רקע פוליטי, ואין להם שום הצדקה.

אם אנשים אלה נעצרים, אפילו לתקופות קצרות של 48 שעות, עד 15 יום, שישהו לפחות בתנאי־מע־צר אנושיים מינימאליים. די בכך שהמעצר עצמו אינו מוצדק, לפחות שהתנאים יהיו אנושיים.

ועדת־הפנים של הכנסת בדקה את תנאי־המעצר בבתי־הכלא ה־מרכזיים בארץ. אך בתי־הכלא של תחנות־המישטרה, לפי מיטב ידיע־תי, לא נבדקו. כי אחרת היה מצבם שונה באופן משמעותי.

מישפט

התוכחות של סנופיות הציונות

שיהוי במעצר, שנמש[...] שיבעה חודשים, הבי[...] לשיחרורו של העצו[...]

לפני שיבעה חודשים נתפסו [...] ביתו של שאקר ג'ברה בטייב[...] כרוזים מודפסים בערבית, שבה[...] נאמרו דברים קשים על יחסה ש[...] ישראל למיסגד אל־אקצה. יחד ע[...] הכרוזים נתפסו מכונות־כתיבה [...] שייכות לבית־הספר בכפר טייב[...] שבו משמש ג'ברה מזכיר וסג[...] מנהל.

שירותי־הביטחון פתחו בחקיר[...] מסועפת, אך ג'ברה שוחרר אחר[...] זמן קצר וחודשים ארוכים הי[...] חופשי. לפני שבועיים נעצר שני[...] ונטען כי החלה חקירה מישטרתי[...] בעניין הכרוזים.

זרוע־עזר. שני סניגוריו. עו[...] כי־הדין סעיד עתילי ומוחמד ס[...] רה, עירערו על מעצרו לפני ה[...] שופט אורי שטרוזמן. הם הדגיש[...] כי הוא היה משוחרר תקופה ארוכ[...] מאז התגלו הכרוזים בביתו, ואי[...] לא חשב כי יש צורך במעצרו.

השופט התרשם מאוד מטענה [...] ורצה לשחרר את ג'ברה, אול[...] התובעת דרורה פילפל הסבירה [...] שופט כי במיקרה זה המישטו[...] היא רק זרוע־עזר לשרותי־הבי[...] חון, ולכן אין היא יודעת מד[...] אירע השהוי, ובאיזה שלב נמצ[...] החקירה. היא ביקשה להשאיר א[...] ג'ברה במעצר.

תורגמן בית־המישפט, דניאל דנ[...] אל, תירגם לשופט את תוכן הכר[...] מערבית שהתייחס לאחת הפר[...] בוקציות של „הרב" כהנא בה[...] הבית. בין השאר נאמר בו: „ה[...] נופיות הציוניות ביצעו תקפנ[...] ברבארית נפשעת על מיסגד א[...] אקצה המבורך. זו חוליה חדש[...] בשרשרת־המזימות נגד המקומו[...] הקדושים של המוסלמים והנוצרי[...] כחלק מתיכנון מקיף לחיסול קי[...] מו הפיסי, ההיסטורי והתרבותי ש[...] העם הפלסטיני." השופט הקש[...] ואחרי התרגום אמר: שוקראן.

השופט הביע את מורת־רו[...] מנוהג השיהוי במעצר בכך שק[...] צר את מעצרו של ג'ברה בי[...] אחד, וציווה, כי אם לא תה[...] החלטה מישפטית אחרת, ישתחר[...] האיש וילך לביתו.

טריפה בבני־ברק

בעל מיסעדה שאינ[...] כשרה ביקש [...] בית־הדין הגבוה לצד[...] יכריע בעניין[...]

לדריוש יוסף יש מיסעדה קטנ[...] כמעט מזנון, בתחנת־דלק. ויש [...] גם צרות צרורות. מזה זמן מה א[...] הוא מקבל רשיון למיסעדה של[...] במשך שנה הוא הולך ובא במיו[...] רדי עיריית בני־ברק אך נדו[...] בקש. „לא תקבל רשיון למיסעדה [...] בהיעדר תעודת־כשרות", הסביו[...] לו פרנסי העיר.

אמנם כך נהוג ומקובל בעיריי[...] בני־ברק, אך דריוש לא הסכי[...] עם קביעה זו. הוא חשב כי גם ב[...] בני־ברק יש זכות לאזרחים לאכו[...] במיסעדה שאינה כשרה למהדר[...] אם יחפצו בכך. על כן פנה לעורך[...] הדין מרדכי לחוביץ, וביקש ממ[...] לפעול בעניין.

עורך־הדין לחוביץ פנה לביו[...] המישפט הגבוה־לצדק, ובימים אל[...] קיבל צו־על־תנאי הקורא לעיריי[...] בני־ברק לבוא ולנמק מדוע ל[...] תאשר את הרשיון במיסעדה ש[...] דריוש. רק אחרי שההנמקה תינ[...] תן, יחליט בית־המישפט הגבוה [...] לצדק מה יהיה גורל המיסעדה.

הזמרת הצבאית שהרגישה שאין זה מיקצוע

רזיאלה עושה רק ז׳קטים

לח. היא קנתה בדים, תיכננה את הדגמים, ומצאה חייט שגזר ותפר אותם עבורה. כך, לפני שלוש ש־נים, היא התחילה את דרכה בעו־לם האופנה. היא נותנת את הטון, והחייטים מבצעים.

רזיאלה מתכננת בסיגנון האהוב עליה — ספורטיבי־אלגנטי עם נ־טייה לעבר הקלאסי. הזקט נותן את הסיגנון ללבוש, הוא אשר מו־שך את תשומת־הלב במבט ראשון.

רזיאלה לובשת ז׳קטים מעשה ידיה בקיץ או בחורף. היא מעצ־בת ז׳קטים לכל עונות השנה ול־כל שעות היממה. יש לה ז׳קטים קצרים וגם ארוכים, עם כתפיים צ־רות או גבהות ונפוחות, עם שר־וול ההולך וצר, או עם שרוולים

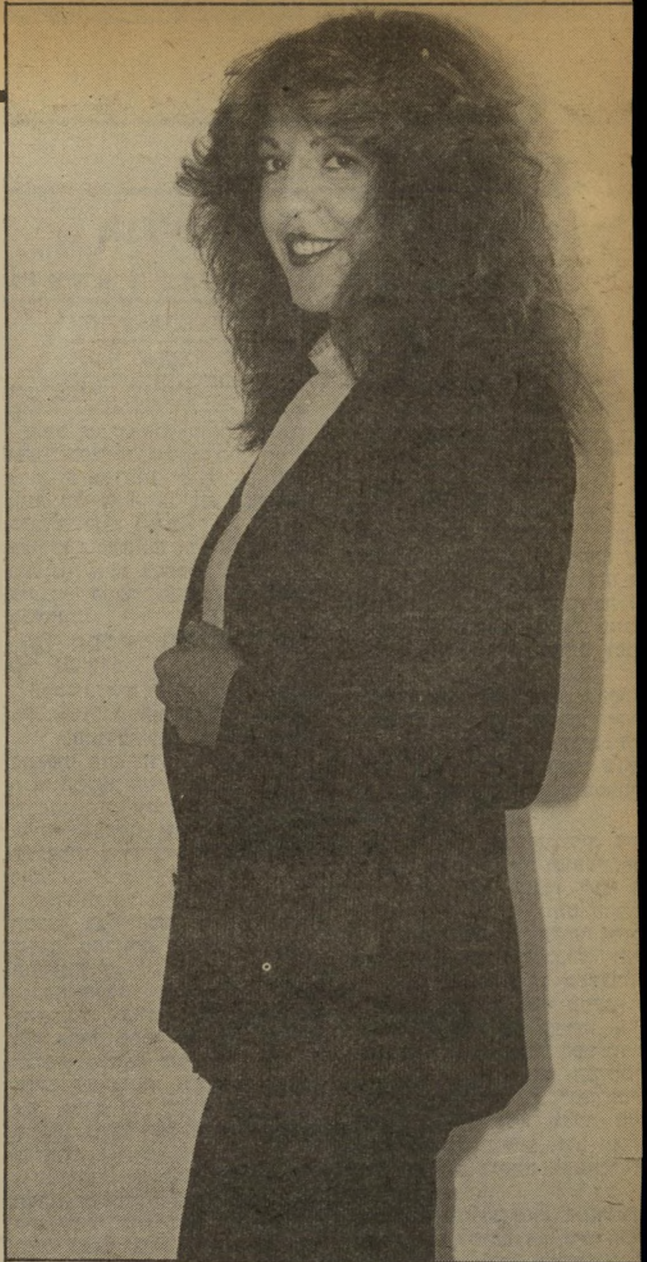

היוצרת היא רזיאלה גרשון שמומחיותה בז׳קטים. בעבר, לפני שהתחילה בקאריירה של עיצוב ז׳קטים, היא היתה חברה בלהקה צבאית, אך שירה בלבד לא סיפקה אותה.

רוב האופנאים מעצבים ב־דרך־כלל הכל — חליפות, שמ־לות, חצאיות, מיכנסיים וחולצות. אך לא כן האופנאית רזיאלה גר־שון. היא מתמחה בעיצוב ז׳קטים. „מדוע ז׳קטים? כי בשטח זה אני חזקה, והשוק המקומי די רדוד,״ היא אומרת.

הז׳קט מתאים לכל עונה, לכל שעות היממה ולכל גיזרה, טעם ומצב־רוח

רזיאלה, שהיתה זמרת בלהקה צבאית והופיעה אחר־כך בכמה מ־חזמרים של גיורא גודיק, הרגישה שזימרה אינה מיקצוע ייצרני ו־מספק עבורה, והחליטה לשנות כיי־וון. היא בחרה בשטח שאליו נמ־שכה ביותר — אופנה. לא היתה לה כל הכשרה מיקצועית אך עם הרבה יוזמה, כוח רצון וראש ממו־

קטיפה עתיקה מהוהה אך משובחת בצ׳בעי שחור ו־בורדו, מדגימה תמי שכנאי. ז׳קט שכזה יתרונו בכך שאפשר ללבוש אותו על מיכנסיים, חצאית, ואפילו על מיכנסי שורטס קצרצרים בצירוף מגפיים או נעליים. הכל תלוי בטעם ובגיזרה ובמזג־האוויר.

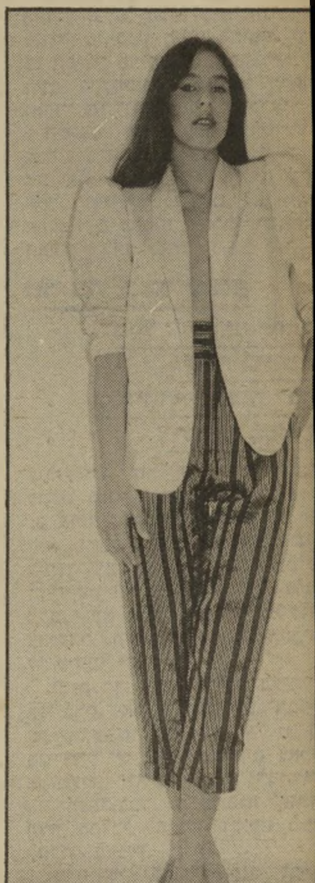

אלגנטי כך אוהבת רזיאלה לעצב את הז׳קטים שלה. מדגמנת טלי חן.

יצרני החליטה לשנות כיוון

חתולית תיראי בז׳קט־קטיפה גזור היטב ותפור בקפידה, ששרווליו תפוחים, ושאותו מדגימה מיכל נלסון. בצירוף מיכנסי ג׳ינס אופנתיים ומגפיים תיראי אלגנטית, נועזת ומיוחדת.

טוויד וצמר הז׳קטים הנותנים את הטון הם אופנתיים ומחממים. את הגיזרה מבליטים בעזרת החגורה. רזיאלה מעצבת את הז׳קטים שלה לכל שעות היום ולכל גיזרה וטעם היא משקיעה בהם הרבה מחשבה. הז׳קטים עשויי כולם מבדים משובחים, עם ביטנה ותפורים היטב

מאפט מילת המפתח של סתיו־חורף 83׳. איך אפשר בלי ז׳קט אחד שכזה? הז׳קט הוא הדבר הראשון המושך את העין. לדעת רזיאלה הז׳קט הוא אשר נותן את הסגנון ללבוש ומושך תשומת לב.

רחבים, עם או בלי קפלים. כל אחת יכולה למצוא אצלה את הז׳קט המתאים לגיזרתה ולטעמה, בכל צבע וסוג הבד, עם חגורה התפורה בגב, עם חגורה נפרדת או בלי חגורה בכלל.

בחורף הזה בחרה רזיאלה ב־

אורנה גלזר
חלון ראווה

בגדי צמר רכים בצבעי שנהב, כחול, ירוק־חאקי ובורדו־יין, בבדי קטיפה קלאסית, בקטיפה זרוקה ו־בבדי טאפט.

הז׳קטים שלה הם יפים, ובעלי גיזרה מעולה, מחוייטים ותפורים עם ביטנה, עשויים מבדים משובחים ומושקעת בהם הרבה מחשבה. והיתרון הגדול מכל — שאין זו קונפקציה, מחיריהם סבירים.

קצר ולעניין הוא ז׳קט עשוי צמר רך בשלל צבעים — שנהב כחול, חאקי ובורדו. ז׳קט כזה מאריך את הצללית, ומתאי מאוד לנשים לא גבוהות.

צילומים: דרורה זיכרוני

נמר של נייר

הסופר שהתאבד מעולם האתמול ✱ ארבעים שנות

ספר מעולה ✱ שעת החסד של השירה ✱ עגנון בוחר נשיא אמריקאי

תרגום

צווייג

אחד מהספרים שריגשו אותי ביותר בימי נעוריי, היה סיפרו של **סטפן צווייג** (נולד בווינה ב־28.11.1881 והתאבד בפטרופוליס, בראזיל ב־23.2.1942) העולם של אתמול בתרגומו של **ברוך קרופניק** (קרוא). ספר אוטוביוגרפי מרגש, המתאר את ילדותו, בחרותו, בגרותו וגירושו של צווייג מבירת הקיסרות האוסטרו־הונגרית, שנרמסה בידי הקלגסים הנאציים.

בימים אלה ראתה־אור בעברית מהדורה מתורגמת מחדש של העולם של אתמול*. צווייג, שהיה לפני חמישים שנה הסופר המתורגם ביותר בעולם, נחשב כמחבר יוצא־דופן בתרבות שבין שתי מילחמות העולם. הוא היה אהוב על **בניטו מוסוליני**, שנוא על **גבלס**, ושימש אחד מסמלי הטרגדיה היהודית במרכז־אירופה. טראגדיה זו הוליכה אותו להתאבד אחרי יום הולדתו ה־60, בגלות בבראזיל, עם השלמת סיפרו העולם של אתמול.

סטפן צווייג, חושף בסיפרו האוטוביוגרפי יריעה של עולם הולך ונעלם, עולמה של וינה, בירת הקיסרות ההאבסבורגית, וינה של **ארתור שניצלר, ריכארד בר־הופמן, פטר אלטנברג והוגו פון הופמאנסטאל**. צווייג מתאר את קרקע צמיחתו של סופר באותה תרבות רבת־לאומים של הקיסרות שאיננה עוד. הוא מתאר כיצד פירסם את ביכורי שיריתו בקובץ צנום תחת הכותרת מיתרי הכסף, וקיבל את הצעתו של **ריכארד דאהמל** להקדיש עצמו לתרגומים משירת אירופה החדשה. עד מהרה הושפע צווייג מהבלגי **אמיל ורהארן** ומשירתו של **ריינר מריה רילקה**. עם פרוץ מילחמת־העולם הראשונה הסתלק צווייג לשווייץ, שבה כותב את הפואימה הדרמאתית שלו ירמיהו שבה הוא מציג את הנביא הנלעג העומד בין אלוהיו לעמו, המוסת בידי נביאי־השקר ושיכרון המילחמה.

אחרי המילחמה העולמית שב צווייג לאוסטריה, מפרסם סיפורים כאמוק (1922) ופותח בפירסום סידרת ביוגרפיות, שבכמה מהן הגיע לתפוצה רב־לשונית עצומה. ביוגרפיות כמו אראסמוס מרוטרדאם ופושה (על **ג'וזף פושה**, שר־המישטרה הבוגדני של נאפוליאון, שהשר **יוסף בורג** הוא האב־טיפוס שלו). צווייג קובע את מקום מגוריו בטירה קטנה על הר הקפוצינים בזלצבורג, טירה שנקראה בשנות ה־20 וה־30 וילה אירופה, מכיוון שמיטב יוצריה של אירופה, אישים כג'יימס ג'ויס, **תומאס מאן, ארטורו טוסקאניני** ו**בלה בארטוק**, התארחו בה.

בניגוד לנאציזם, שהתעצם במרכז אירופה ואיים לדרוס את הרוח האנושית, האמין צווייג בעוצמה האנושית וההומאנית, ותיאב אלימות מכל סוג. בנישקו האחד והיחידי — המחשבה והאות הכתובה — הטיף לעולם חדש וטהור. צווייג, שראה עצמו כהתגלמות היהודי הקוסמופוליט וכאזרח־העולם, נלחם למען אידיאלים של חופש מוחלט לפרט, סובלנות גזעית ודתית.

אלא שהפסימיזם הולך ומתגבר בראיית העולם שלו. ב־1934, כאשר התחילו לעבור בגבול ליד זלצבורג ראשוני הפליטים היהודיים מגרמניה, ניבא צווייג את פרוץ מילחמת־העולם השנייה. הוא מכר את טירתו ומצא מיקלט בסיפריית הבריטיש מיוזיאום, שם אסף חומר למרי סטיוארט שלו. הוא קיבל אזרחות בריטית, עקר לארצות־הברית, וכאשר הצטרפה זו למילחמה, חי כבר בפטרופוליס, בראזיל. צווייג האמין בניצחון כוחות השאול של היטלר, ואז התאבד עם אשתו הצעירה. הביא לכך שרדיו ברלין יצהל, וייבשר לעולם: „היהודי הפיקח צווייג נואש מן המירוץ!", ידידו **תומאס מאן**, סירב להשתתף באזכרה, כי ראה בהתאבדותו בגידה.

העולם של אתמול הוא מיסמך חייו ומותו של צווייג באירופה הזוחלת לקראת גסיסת תרבותה. זהו ספר של תיעוד מרתק ומבריק על כ־60 שנות תרבות שהולידה את מיטב רעיונות התרבות של תחילת המאה, ביניהם חוזה המדינה, **בנימין תיאודור זאב הרצל**, שמקומו לא נפקד מסיפרו של צווייג. „עורך־הפיליטונים של 'נויה פראיה פראסה' היה תיאודור הרצל, והוא הדמות ההיסטורית הראשונה שפגשתי בחיי, כמובן, בלי לדעת איזה מיפנה אדיר נקראה אישיותו להולל בגורל העם היהודי ובתולדות ימינו..."

צווייג מזכיר בהעולם של אתמול את אחד הסיפורים הנשכחים אודות הרצל, וכיצד ניסה זה לפתור את בעית היהודים בהתנצרות כללית: „הוא הגה אז את התוכנית הדימיונית לשים קץ אחת ולתמיד לבעיית היהודים, על־ידי איחוד היהדות והנצרות באמצעות שמד המוני מרצון. בדרך ראייתו הדרמאתית תיאר לעצמו

סופר צווייג ומשורר ואלרי נוטשים את אירופה

הפיתרון של תיאודור הרצל לבעייה היהודית

* סטיפאן צווייג — העולם של אתמול, זיכרונות של בן־אירופה; עברית: צבי ארד; הוצאת זמורה ביתן — מו"לים; 317 עמודים (כריכה קשה).

החוויה הישראלית

עם עובד - עם קורא

בחודש שעבר התרחש אחד האירועים התרבותיים החשובים ביותר בתרבות הישראלית, אירוע שנערך בלא תופים, חצוצרות ובימות של פסטיבלים. האירוע: 40 שנה להוצאת הספרים עם עובד, הוצאה שהיא הגשמת חלומו החשוב ביותר של **ברל כצנלסון**. חלום שהתחיל להתגשם כאשר צבאותיו של הפילדמארשל **רומל** איימו ממידבריות צפון־אפריקה על היישוב היהודי בארץ.

אחרי כמת שנים של הטרדת ראשי הציבור ההסתדרותי בארץ, בדבר הצורך התרבותי, ביסודה של הוצאת־ספרים, שמטרתה להפוך עם עובד לעם קורא בספרים, התחיל כצנלסון בהגשמת חלומו. אחרי שפסח בין השמות עם עובד לאובניים, בחר בראשון, והכניסו בדלת האחורית לתקציבי ההסתדרות: „רגע קט עלה בידי להכניס את ההסתדרות — בידיעתה או שלא בידיעתה — לא למיפעל מו"לי בלבד, כי אם באחריות לגורלה של הספרות העברית ולמצב עבודתו של הסופר העברי..." כפי שמצטטת **אניטה שפירא**, בסיפרה ברל מתוך מיכתב של כצנלסון לדויד זכאי.

על ימי הראשית של עם עובד וברל כצנלסון כותבת אניטה שפירא: „עם־עובד החל בעבודתו בתקופה של משבר כלכלי. ההוצאה התכוונה לסייע לאנשי־עט למצוא את מחייתם הצנועה ולפרסם את יצירותיהם, שלולא היה ספק אם היו רואות אור. ברל הוצף בפניות של סופרים ומשוררים. הוא נאלץ לדחות רבים על הסף וקצר איבה והאשמות בהעדפות בלתי־צודקות. מעמדו כמו"ל גילה לברל את אנשי הרוח מצידם הפחות נאה: האחד לא חדל להטרידו בבקשות ובהתחיתות לתעסוקה; האחר אינו מסתפק בשכר־הסופרים הצנוע, שהצליח ברל להשיג למענו, והוא תובע עוד ועוד... ברל מצא עצמו בתפקיד של כומר־מוודה, פסיכיאטר, מצנאס ועורך כאחד. שלא כמצנאטים־נבירים, לא היתה מחיצה בין המו"ל של עם־עובד ובין קהל הסופרים, שהציף את ביתו. מיספר ה'נודניקים' למיניהם, שהיו פוקדים מאז את ביתו, הפתוח תמיד לפני כל איש מר־נפש, עלה עתה לאין־שיעור. המשוררות לא הניחו אותו לנפשו ועוררו את קינאתה של לאה, הגם שכנראה לא מצא בהן עניין מיוחד. המירוצה, הזמן ואורך־הרוח, שנדרשו לו, לברל, בשיגו־ושיחו עם אנשי הרוח, לא היה להם גבול, ועם זאת קצר טענות ותלונות למכביר..."

סידרת־האב של סיפרי עם עובד היתה סידרת לדור, שבה הובאו קלסיקאנים של הספרות הרוסית, עם יצירות מקור של **חיים הזז, א"א קבק, יהודה בורלא, דויד מלץ** ואחרים. בין הספרים האחרים שראו אור, היה סיפרו המונומנטאלי של הסופר האיטלקי **איגנציו סילונה** בית־ספר לדיקטאטורים (שמן הראוי היה להוציאו בימים טרופים אלה במהדורה חדשה ומתוקנת העשוייה לחשוף מעט מהאמת הפופוליסטית המתרחשת במדינת ישראל של **מנחם בגין**).

על טעם הבחירה של כצנלסון בספרים מוסיפה אניטה שפירא במונוגרפיה שלה עליו: „בבחירת הספרות הפוליטית יצא ברל מתוך ההנחה, שהספרים מיועדים לפועלים, אנשים שאין להם פנאי לקרוא ספרים הרבה, ועל כן צריכה ההוצאה לערוך למענם את חומר הקריאה..." ברל היה זה שטבע את איכות המו"לות, העומדת לעם עובד עם עצם היום הזה: „בתור עורך היה ברל קפדן ומחמיר. כדרכו בתחומים שמצא בהם עניין, ירד לפרטי הפרטים של הבאת הספרים לדפוס. הוא הקפיד על אחידות הכתיב, על נקיון הסידור. הוא הנהיג ניקוד חלקי, כדי להקל על הקורא..."

אלא שמותו של ברל כצנלסון החליש עד מהרה את מעמדה של הוצאת עם עובד, שהגיעה באמצע שנות ה־50' למשבר אירגוני וכספי. אך גורלה של ההוצאה היה מן הסתם לקום וליפול עם מודחיו של **דויד בן־גוריון**, ואת מקומו של ברל המת תפס במחצית שנות ה־50 **משה שרת**, אחרי שבן־גוריון הדיחו ממישרת ראש־הממשלה ושר־החוץ. שרת קומם הוצאה זו, והקים את הסידרה הספריה לעם, שעד עצם היום הזה היא הגשמת סיסמת היסוד של עם עובד.

במשך ארבעים שנות עם עובד ראו אור יותר מ־1900 ספרים, ומדי שנה היא מפרסמת כ־100 כותבים חדשים וכמיליון עותקים של ספרים בכל התחומים. אין ספק כי חגה של הוצאת עם עובד הוא חג לספרות הישראלית, חג שמעטים כדוגמתו.

מייסד כצנלסון

תרומת מודחי בן־גוריון

כיצד הוא מוליך את רבבות יהודי אוסטריה אל כנסיית סטפאן ומשחרר לעולם במעשה סימלי זה את העם הנירדף, חסר־המולדת, מקללת ההתבדלות והשינאה..."

תיאודור הרצל, היה גם עורך המדור שפירסם לראשונה בנוייה פראייה פראסה פיליטונים של צווייג. הוא מתאר בעטו הרגישה את חיי הרצל עד למותו ואת שעשה מותו למיליוני היהודים.

ככל שמתקדם העולם של אתמול לעבר התקופה שבין שתי מילחמות, גואה וגובר בו הזרם הפאטאלי, של כאב נפילת העולם הזה לעתיד לבוא. צווייג מתאר את איאונות התרבות המערבית, לכתה בעיניים פקוחות לעבר גסיסתה מרצון. בפרק המסיים, גסיסת השלום, מביא צווייג כמוטו את דיברי שייקספיר ביוליוס קיסר: „שקעה שימשה של רומא. יומנו נעלם ועת ענן וטל וסכנות. ומעשנו תם." בפרק זה מביא צווייג את דימדומי האלים של התרבות הווינאית־יהודית, את פגישותיו עם זיגמונד פרויד הגולה בלונדון, תוך שהוא מעיר הערה, שמשמעותה עומדת גם כיום: „אולם הצד הפראי ביותר בטראגדיה יהודית זו במאה העשרים הוא ככך, שהנפגעים בה אינם יודעים עוד לראות בה משמעות ואינם מרגישים כל אשמה..."

העולם של אתמול הוא מאותם ספרים מופלאים, הראויים להיות בכל מדף ספרים, ובכל בית שעדיין מתגוררים בו מאמינים בכוחה של האות, המתחברת למילה המביאה את זעקת האנושיות. העולם של אתמול הוא העולם של היום, העולם של תרבות המתמסמסת לה למילחמה והעולם של המחר, שאולי ממנו ייגרע עונש אווילי זה של הקזת דמים לריק, אפילו במרחב שלנו, שהמילחמות הפכו ללחם חוקו. העולם של אתמול, למרות היותו ביוגרפיה, וביוגרפיה קולחת שמעטות מתקרבות לאיכותה, הוא מהספרים המעולים שראו־אור במאה ה־20.

שירה

עמיחי עכשיו

כל ספר שירים חדש של המשורר יהודה עמיחי, הוא כבחינת שעת חסד לשירה העברית ועדנה גדולה לדימוי השירי. כך גם קובץ שיריו החדש, שעת החסד*, שראה־אור באחרונה.

שעת החסד הוא ספר של בגרות שירית, של לוויין שירי, שניתק מכוח־הכבידה של הלשון כשהוא מרחף עד האינסוף. חלומו של כל משורר, חלום שמעט מאוד משוררים זוכים להגשים. כוחו של הדימוי העמיחאי הוא בפשטות הגאונית, המביאה עשרות (אם לא מאות) משוררים עבריים לנגוס בעצבנות את כפות ידיהם, בטרם ימשכו בקולמוס שירה (נגיסה שאינה מונעת אותם מלכתוב שורות, כמו בשיר־הכותרת: „כל אחד ילך לדרכו / כל אחד יהיה שוב אבן דומיתו / עם צד אחד פתוח / למצוא לו תואם חדש / כמשחקים שאין להם סוף," מעיד על עוצמת ופשטות הדימוי העמיחאי (דימוי שעבר בכוחו את גבולות מדינת ישראל והביא את עמיחי למעמד של אחד מהמשוררים החשובים היוצרים כיום בעולם כולו).

עמיחי יוצר גם בספרו החדש טופוגרפיה עכשווית של ישראל: „ריח הפרדסים נישאר כאן / בין הבתים שבאו במקום הפרדסים. / כמו איש קיטע שחש את רגלו / שניכרתה. הכאב נישאר והריגרוג המתוק נישאר / במקומות הריקים..." „אבל „עכשיו הכל שונה. / המילים 'לנצח' ו'לעולמי עד' / נעלמות והולכות מפי האוהבים, / ואפשר לשמוע אותן כדברי / ראשי המדינה ושרי הצבא..." הערה של נצח־השירה לבנאליות הפוליטיקאים.

החיים הם הדימוי החשוב ביותר המזין את שירת עמיחי, כמו שירו פתיחת שנת לימודים בבית־ספר ובעוד שירים שבקובץ. בשיר אחר קורא עמיחי תגר למיתוס העקידה בתרבות הישראלית, וקובע: „הגיבור האמיתי של העקדה היה האיל / שלא ידע על הקנוניה בין האחרים..."

שעת החסד של עמיחי, היא גם שעה של הבעת עמדות פוליטיות וחברתיות כפי שהוא עושה בשירו שיר פוליטי: „כדי למתוק את הכעת הוטעווה הגסה / מעל פני, אני חושב על בעיית העולם, / על מילחמות ומדינות מישטרה. / אני נילחם נגד דיכוי ועוול בכל מקום, / אך בעצם אני רוצה להילחם / רק למען נשים יפות, / עניות או עשירות, מנוצלות ומנצלות יחדיו. // (אני מכיר אדם שהצטרף לתנועת מחאה / רק משום שיש בה הרבה נערות צעירות.) // במישטרים מטאליטריים נשים / ערותן גדולה במיוחד ותאוותן בלי גבול. / לעוצמתן הגברים זיקפתם קטנה וחפוזה..."

מהפוליטיקה כפי שהיא משתקפת בעיניו, נמלט עמיחי על בת זקונים, שיר שבו הוא כותב: „את כל המישחקים כבר שיחקתי עם אחייך הגדולים / את כל האגדות כבר סיפרתי / אבל אני בונה לך קן במוחי / ומרפד אותו בכל זכרונותי / אפילו הזיכרונות הקשים הפכו / רכים כעשב יבש רך..." מהחיים הרכים עובר עמיחי אל המתים בארבעה שירי מילחמה, כשהוא כותב: „ההפלה המלאכותית האמיתית היא / של הנופלים במלחמה: / נגזה אין מוחה... אני גיזען של שלום: / כחולי העיניים רוצחים, / שחורי העיניים קוטלים, / מתולתלי השיער מחריבים..."

בין דימויים שמקורם בבעיות שאינן מגיעות מרגוע לאדם, מפזר עמיחי בסיפרו שירים, תחת הכותרות טכניקה של אהבה, ובאחד מהם הוא כותב בפשטותו המדהימה: „האהבה היא עירוי זמן: כששנים שוכבים יחדיו / בלילה, הם מתמלאים זמן שאבד להם ביום."

אחד מהמעולים שבשירי הקובץ, הוא

משורר עמיחי
„אני גיזען של שלום"

תחת הכותרת איזו תיסבוכת בארץ הקטנה הזאת, שבו הוא כותב: „איזו תיסבוכת בארץ הקטנה הזאת, / איזה בילבול! 'הבן השני של הבעל הראשון / יוצא למילחמתו השלישית, הבית השני / של האל הראשון נחרב כל שנה.' / ...וכולם נגועים זה בזה וכולם / נוגעים זה בזה ומשאירים / טביעות אצבעות ומלאך המוות /צריך להיות בלש מומחה / להבחין ביניהם. // פעם הכרתי חייל שנפל במילחמה, / שנתאבלו עליו שלוש או ארבע נשים: / הוא אוהב אותי. אהבתי אותו. / הוא היה שלי. הייתי שלו. // ו„מלתמו" עושים פירים ומתנמות יחדיו / ואני לא עושה כלום."

שעת החסד הוא מהמופלאים שבספרי השירה שראו־אור בארץ בשנים האחרונות, ספר שבדומה לקודמיו לא יזכה לברכת הביקורת שאינה נוהגת להעניק חסד לשירת עמיחי, שהרי משורר זה אינו נוהג לשבת במושב ליצים ומבקרי־שירה וספרות. יחד עם זאת, אין ספק שקובץ זה יימכר במהדורות רבות, כי שוחרי השירה העברית ואוהביה יודעים מהי שירה טובה.

* יהודה עמיחי — **שעת החסד**; הוצאת שוקן; 127 עמודים (כריכה קשה).

מי מריבה

דיניץ, מונדייל ו...עגנון

* „אנשי־רוח" רפאים * הנין.

הנכד והסב * סיפור־אהבה: סוף

■ תחת הכותרת דיניץ הציג את מונדייל: המועמד לנשיאות (ידיעות אחרונות (19.12.82), הובא אחד מהסיפורים המעליבים ביותר, בתולדות הספרות הישראלית. שגריר ישראל לשעבר בארצות־הברית, המשמש כיום כעסקן שכונתי של המערך בירושלים, וסגן־נשיא האוניברסי-

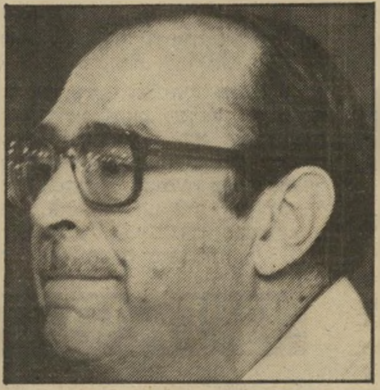

מפריס פרסים דיניץ
עסקנות היונקת מספרות

טה העברית, מנצל את שמו של הסופר ש"י עגנון, מי ששנא שררת שילטון כל ימי חייו. תת־הכותרת של הידיעה ממשיכה ומספרת: „שגריר ישראל לשעבר בארצות־הברית, שימחה דיניץ, הציג בסוף השבוע את סגן־הנשיא לשעבר וולטר מונדייל, כמועמד הראשי למישרת הנשיא מטעם המיפלגה הדמוקראטית ב־1984. היה זה בעת שדיניץ העניק למונדייל את „פרס עגנון" על השירות לישראל ולעם היהודי, מטעם האוניברסיטה העברית בירושלים..." מה שדיניץ בוודאי אינו יודע הוא, שהעם היהודי, באמצעות נציגיו בשילטון הישראלי (עוד בימי המערך)־ממרר את חיי יורשיו של ש"י עגנון בשאלות מס רכוש עבור „רוחים עתידיים" מכתביו, כנראה „על השירות לישראל ולעם היהודי" של חתן פרס נובל היחיד מישראל. מאחר שמסופקני אם השגריר־לשעבר דיניץ, שמעודו לא היה איש אשכולות בתרבות, לא קרא את ספר המדינה של ש"י עגנון בטרם יצא להעניק למונדייל את פרס עגנון, כאן המקום לצטט לו מעט מהברקות הספר: „לפי שאנשי מדינתי המדינה פרצופיהם מרובים. אתמול ראינו אותם כך והיום הם כך. ובין כך וכך שינו פניהם, פנים לכאן ופנים לכאן, לפי צורך השעה וצורך המדינה..." סביר להניח, שדיניץ היה מעניק למונדייל באותה התלהבות גם את פרס אורי צבי גרינברג אם היה מתבקש לכך.

■ כותרת אחרת בידיעות אחרונות (22.12.1982) מספרת על מישלחת אנשי־רוח מישראל התארחו אצל לבנונים. מיהם אנשי־הרוח שהואילו להתארח אצל הלבנונים? הפרופ' אסף רזין, שאביו (איש השומר הצעיר) המציא בשנות החמישים שיטה מרכסיסטית להבנת התנ"ך, בעוד שבנו, היה יועצו של שימחה ארליך, כאשר זה שימש כשר־האוצר. ליד איש רוח זה נסע גם הד"ר רמון הראל, שברוחו ניהל את מישרד־התחבורה, כאשר לידם משמשים גם אנשי רוח ממיקצועות הסוציולוגיה והעיתונות. אלא, שבראש־המישלחת ניצב, הכנעני הוותיק אהרון אמיר, מי שמאמין בברית המסורפת של ישראל ועמעמי לבנון. מישלחת אנשי רוח בחנה את האפשרויות „לשיתוף־פעולה כלכלי בין ישראל ללבנון..." את מי ייצגו אנשי־רוח אלה? את ממשלת ישראל? את כור? את חברת העובדים? אם כבר אנשי־רוח, אז שייצאו ללבנון אישים כמו: ס' יזהר, משה שמיר, חיים גורי, פינחס שדה, נתן זך, יצחק בן־נר וכאלה, שהעם בישראל, יודע שהם אנשי רוח.

■ באותו יום, באותו עיתון, תחת הכותרת נינו של בן־יהודה עלה מארצות־הברית, מובא אחד מסיפורי 100 שנות ציונות שאינו נלמד בתוכנית הלימודים של מישרד־החינוך־והתרבות. בכתבה זו מובא סיפור נינו של מחייה הלשון העברית, צח קאסוטו בן ה־24 בנה של אליעזרה בן־יהודה, בתו של אהוד בן־יהודה ז"ל שנפטר לא־מכבר בירושלים. הקוץ שבאליה מספר: „צח קאסוטו עלה בניגוד לרצון הוריו (בתחילה,

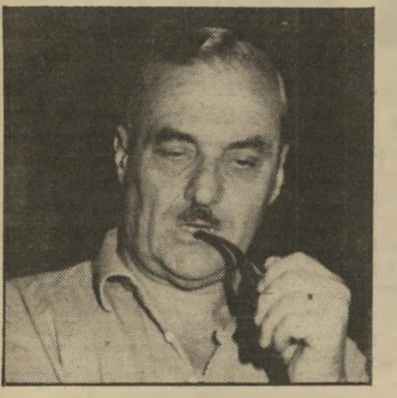

סופר אמיר
איש־רוח?

לפחות) אך הוא עשה זאת על אף הכל, משום שחש, לדבריה, כי מקומו כאן..."

מסתבר שדור הולך ודור בא, ואחת למאה שנה (אליעזר בן־יהודה עלה ארצה בשנת 1882) עולה מישהו ממישפחת אליעזר בן־יהודה לישראל.

■ בשבוע שעבר הגיע לקיצו אחד מסיפורי־האהבה המרתקים והארוכים של הספרות במאה העשרים. הסופר והמשורר הצרפתי לואי אראגון הלך לעולמו. אראגון, ממייסדי דאדא ממנסחי המאניפסטים הסוריאליסטים ביחד עם אנדרה ברטון, פגש בשנת 1928 את הסופרת הצרפתיה ממוצא־יהודי אלזה טריולה. בין השניים סערה האהבה עד ליום מותו. אהבה שהוליכה אותו מהתנועה הסוריאליסטית אל המחנה הקומוניסטי ולנושא הדגל האדום. אחד מספריו, המשוגע של אלזה, מוקדש לטריולה. בספר זה כתב אראגון כי האוטופיה של המשוגע היא הזוג וכי „עתידו של הגבר הוא האשה," וגם: „מי שאינו קנאי לאדם שהוא אוהב אינו אוהב. יש כנראה אנשים המסתגלים לחיות בלי אהבה, אנשים אלה זרים לי, כשם שאני זר להם..." בשבוע שעבר תם סיפור האהבה הספרותי הגדול של לואי אראגון, ונותרה האהבה, כפי שזו הועלתה במילים מרגשות. מתי בפעם האחרונה, קראנו בעברית זיכרונות של סופרים ומשוררים עבריים המביאים מסע־אמת אל האהבה? שהרי, כמאמר גירסת נעמי שמר, לשירו של לואי אראגון, אין אהבות שמחות.

מאת דן עומר

זה היה העולם הזה שהיה

„העולם הזה" 1058
תאריך: 8.1.1958

גליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פירסם כתבת־שער שהתמקדה בפסק־הדין של רוצחי ד"ר ישראל רודולף קסטנר. כתבת־השער ניתחה את מרכיביו הפוליטיים של הרצח הפוליטי הזה, ובחנה את קשריו עם שירותי־הביטחון. פרשייה נוספת באותו כיוון התמקדה בראשית הבירור המישפטי של חטיפת כתב „העולם הזה", אלי תבור, בידי שירותי־הביטחון.
תחת הכותרת „אני מתחתן עם כושית!" הובא סיפורו של הישראלי אריק פארקר שהתאהב ברקדנית הבראזילית אלדה, חברה בלהקת „ברזיליאנה" שביקרה בישראל. תחת הכותרת „לא כל גר הוא יהודי!" הובא סיפורה של משפחה שבנה

לפני 25 שנה

האחד נפל בקרב, בעוד אחיו הוכרח כגוי, בטענה שאמו הגיורת לא גויירה כראוי.
בשער הגיליון: זאב אקשטיין, מרצחיו של ד"ר ישראל קסטנר.

צוהר ישראלי לאפריקה ✶ חתונה ולא ברבנות ✶ סופם של „שלושת המיתרים" ✶ בי"ג'י בטקס חלוקת פרס ביאליק

העם

סוף עחור

במיבצר נצור אין שימחה גדולה יותר מאשר בואו של אדם מן החוץ, שהצליח להסתנן מבעד לקווי האוייב ולהיכנס אל בין החומות.

במדינת ישראל, שהיא בבחינת עיר נצורה מזה עשר שנים, קיימת שימחה דומה עם בואו של כל אורח שחום או שחור מאסיה או מאפריקה. מעולם לא היתה שימחה גדולה יותר מאשר זו שקידמה את פניו של או־נו, ראש־ממשלת בורמה, בביקורו ההיסטורי בישראל.

השבוע שמחה המדינה עם בואו של אורח שחור שבא מן הכיוון ההפוך: איירו אייה, ראש מישרד־המסחר בגאנה, שבא לדון על מתן סיוע ישראלי למדינה השחורה הצעירה ביותר באפריקה.

מאחרי שימחה זו עמדה הרגשה פשוטה, המקוננת בלבו של כל ישראלי בר־דעת: שגורל ישראל בעתיד תלוי בהצלחת המדינה לחדור למרחב האפרו־אסיאתי, במאמציה להשתלב בו.

המנגינה הדועכת. מזה שנים עוסק מישרד־החוץ הישראלי בנסיונות חוזרים ונישנים לתרגם הרגשה זו לשפת המעשים המדיניים. זוהי אולי הפעולה החיובית ביותר של המישרד הקופא על שמריו בכל שאר השטחים.

ח"כ דויד הכהן כבש בשעתו את בורמה למען ישראל וסולל בונה. יעקב מרידור הבקיע את השער לחבש, כבש שם אחיזה פוליטית ואת סיר הבשר. בימי משה שרת נתקע אפילו יתד ארעי בסודאן, ונקשרו שם קשרים ראשונים, שלא ניתנו לפירסום. המסע לכיבוש גאנה, שהתחיל לפני שנה, הוא חוליה רביעית בשרשרת זו.

לרוע המזל, כל הנסיונות האלה מתחילים בתרועות חצוצרה, אולם המנגינה דועכת בהדרגה.

האחיזה הישראלית בבורמה הצטמקה כמעט עד לאפס, למרות מסע־הרימום הנרכחי של שימעון פרס ומשה דיין. סודאן ירדה מן הפרק. המושבה הישראלית בחבש מתחסלת. רק גאנה, שבה נמצא המסע עדיין בשלב הראשון, עוד נראית מעודדת — אולם גם היא כבר התחילה בקשירת קשרים הדוקים עם מצריים, המנבאים שחורות לעתיד.

מה גורם למיפנה זה? בכל פעם עוברים היחסים תהליך אחיד. ברגע הראשון קופצת המדינה הזרה הצעירה על ההצעות הישראליות הנדיבות, כי ישראל מציעה שירותים במחיר שאינו מבוסס על שום שיקול מיסחרי, אלא על שיקול פוליטי טהור. אולם בהדרגה גובר הלחץ הנגדי. ככל שהמדינה הזרה מתבססת, היא מבינה שאינה יכולה לעמוד נגד העולם האפרו־איסאתי המאוחד, הרואה בישראל בת־טיפוחים וגרורה של המערב, וגילוי אחרון של הקולוניאליזם האירופי.

פאטה מור־גאנה. מוסר־ההשכל של הפרשה הוא שבמאה ה־20 אין המיסחר הולך לפני הדגל, אלא מאחוריו. אי־אפשר להסתנן לתוך העולם האפרו־אסיאתי מבעד לדלת אחורית, ולזרוק באותה שעה אבנים בדלת־הזכוכית הקידמית שלה.

הנסיונות המבורכים ביותר של מישרד־החוץ הישראלי לא ישאו פרי, כל עוד אותו מישרד עצמו תומך בצרפת ובאלג'יריה, מבקש ברית עם אמריקה ותומך בכל נסיון לבסס מחדש את הקולוניאליזם בעולם. פיצול האישיות הפוליטית של ישראל שקוף מדי, מרתיע גם את אותם העמים האפרו־אסיאתים הידידותיים, שאינם רוחשים איבה מוקדמת למדינה.

בסופו של דבר לא יהיה מנוס מן ההחלטה הגדולה: האם ישראל שייכת ליבשת האפרו־אסיאתית, כפי שקבע זאת אלוהים — או ליבשת האירופית, כפי שקבעו דויד בן־גוריון ושימעון פרס? בהעדר החלטה כזאת, כל התיקוות של ישראל לקנות אחיזה של קבע בגאנה האפריקאית, לא יהיו אלא פאטה מור־גאנה.

דרכי חיים

נישואי בוסר

אילו היו נישואיהם של רותי ברזאני ושם־טוב סמי עולים יפה, יתכן ולא היה חכם יוחנן נתנאל מגיע אל בית־המישפט. אך כימעט מן היום הראשון התחילו בני הזוג, תושבי שכונת ליפתא עילית בירושלים, לריב ולהתקוטט. שם־טוב היה מקמץ בהוצאות הבית, לא רצה שאשתו תצא לעיתים קרובות מדי לרחוב; וכשמצא אותה קוראת סיפורי אהבה, קרע את הספר בהכריזו: „אני אלמד אותך מספיק גם בלי ספר!"

לבסוף, כעבור כימעט שנה של נישואין, עזבה רותי הקטנה את בית בעלה, וביקשה מיקלט בבית הוריה. כעבור שבועיים נולדה לה בת, שהוכנסה מייד למעון ויצ"ו.

ואז הסתבך חכם נתנאל הקשיש, שוחט וחזן לפי מיקצועו, שערך את טקס נישואיהם של רות ושם־טוב, למרות שלא הוסמך מעולם לערוך חופה וקידושין. כי הסתבר שבשעת הנישואין לא היתה הכלה אלא בת 15 וחצי.

החכם בן ה־72 הובא לפני שופט השלום יעקב בזק בירושלים, ונאשם בעבירה על החוק האוסר את נישואיהן של צעירות בנות פחות מ־17 שנה. כעדת תביעה הופיעה האם האומללה בת ה־16 וחצי, כשתינוקה נתון בזרועותיה. קבע השופט: „התוצאה האומללה של נישואי־הבוסר מוכיחה עד כמה נפשע היה מעשהו של הנאשם."

חכם נתנאל נדון לשלושה חודשי מאסר על־תנאי ו־100 לירות קנס שאותו שילם מייד. להבא הוא ייאלץ להסתפק בשחיסת עופות שהגיעו לפירקס, ולהימנע מלהשיא פרגיות בנות 15.

זימרה

כל אחד לחוד

שישה חודשים נמשך מסע הניצחון של שלושת המיתרים ברחבי צרפת. הצלחה רדפה הצלחה, קופה התמלאה אחרי חברתה — הניצחון היה שלם. בצרפת קיבל הקהל את שלושת הזמרים הישראליים, שלושתם שחקני הקאמרי לשעבר, בהתלהבות מרובה. שיתוף הפעולה הישראלי־צרפתי בשעת מיבצע סיני, וכישרונם הבולט של השלושה בביצוע רפרטואר ישראלי עממי, עשו את שלהם יותר משיכלה לעשות הפירסומת הרעשנית הטובה ביותר. הדי ההצלחה עברו מצרפת לחלקי תבל אחרים.

סימן ראשון להצלחה הגדולה, אחרי הכותרות ומאמרי־הביקורת האוהדים בעיתונות המקומית, היתה הצעתו של אד סאליבן, אחד ממלכי הטלוויזיה של ניו־יורק: אלף דולר בעד הופעה ברשת הארצית של הטלוויזיה וכרטיס הלוך ושוב.

אריה („אריק") לביא, שימעון („בס") ישראלי וצבי בורודובסקי היו ברקיע השביעי. המאושר מכולם היה אריק. כי בעוד ששימעון וצבי רצו לאגור כסף על־מנת להשתלם בזימרה באירופה, כמה אריק להגיע לניו־יורק, משם להוליווד ובה לאחד מאולפני־הסרטים. גם אשתו, שושנה שני, רצתה מאוד לבקר בגן־העדן ההוליוודי.

מאה לירות לערב. סמוך לנסיעה לארצות־הברית התחיל הכוכב הנוצץ לדעוך, השהייה הממושכת מחוץ לישראל נתנה את אותותיה ברפרטואר ובביצועו. היחסים בין השלושה, שלא היו מזהירים מעולם, התקלקלו יותר ויותר. במקום חזרות ולימוד שירים חדשים, עסקו המיתרים בוויכוח בלתי פוסק בדבר מיקומו של כל אחד על הבימה וחלוקת הרווחים.

זה היה המצב כשהגיע האמרגן גיורא גודיק, אמרגנם הישראלי של שלושת המיתרים, לפאריס. „בואו לישראל," הציע גודיק מייד. „אני נותן לכם אלפיים לירות לחודש." שימעון וצבי התלהבו מההצעה. יוסף מילוא, מנהל התיאטרון הקאמרי, ששהה גם הוא בפאריס, הוסיף הצעה קוסמת נוספת: „100 לירות לערב במועדון התיאטרון."

מניו־יורק הגיעה בדיוק באותם הימים בשורת איוב. סאליבן, שהיו לו ידיעות מדוייקות מפאריס על מצבה של השלישיה, שינה את הצעותיו. „מאתיים וחמישים דולר וכרטיס בכיוון אחד," הודיע לאמרגנית. אריק רצה לנסוע לניו־יורק למרות הכל. „נסתדר איכשהו," ביקש לשכנע את שימעון ואת צבי. „לא נמות ברעב."

ביקור בשגרירות. שני המיתרים האחרים סירבו בכל תוקף. הם האמינו כי אריק מתכוון להישאר בהוליווד, וכי הוא יעזוב אותם לנפשם אחרי שיופיעו בטלוויזיה. הסיכויים להישאר חסרי־פרוטה בניו־יורק לא הלהיבו אותם במיוחד, ואילו הצעותיהם של גודיק ומילוא קסמו מאוד: בישראל יוכלו לחסוך כסף, לחדש את הרפרטואר ולחזור לאירופה ואולי גם לארצות־הברית. סירובם של השניים ללוות אותו לניו־יורק הכעיס את אריק מאוד. באחד הימים חזר למלון, הודיע לשימעון בארשת־פנים חמורה: „הייתי בשגרירות הישראלית, שאלתי ואמרו לי שבין כך וכך לא תוכל לנסוע לארצות־הברית, מפני שאתה קומוניסט."

השלישיה התפרקה. שימעון, שנסיעתו לארצות־הברית לא עמדה אפילו בספק — לדיברי סאליבן בביקורו בפאריס — לא רצה לדבר יותר עם אריק; צבי החליט להישאר באירופה, להשתלם בזימרה* ואריק חזר לישראל כדי לשיר שנסונים במועדון התיאטרון. השבוע חזר גם שימעון ישראלי והתחיל לחפש תפקיד באחד המחזות החדשים המוצגים בתיאטרון.

שלישיית שלושת המיתרים
שמעון ישראלי, צבי בורודו ואריק לביא (ראה זימרה)

אנשים

● ראש־הממשלה **דויד בן־גוריון**, בטקס חלוקת פרס ביאליק לחוכמת ישראל: „אני בא עתה בשימחה על שסיימתי מעשה מרכבה (של הממשלה) שנגרם לא בשל חוכמת ישראל אלא להיפך."

● הפרופסור **ישעיהו ליבוביץ**, במאמר תשובה על הביקורת שנמתחה על „האנציקלופדיה העברית" שהוא אחד מעורכיה, מצד חוגי השמאל: „האנציקלופדיה אינה כתב־תעמולה של המגבית ולפיכך אין בה מקום לציפצופים של ציפור הנפש... אין אנו רואים כל הצדקה לערכים מיוחדים על נושאים כמו אירגון אמהות עובדות, ואנחנו משאירים למבקרים את הזכות לחבר אנציקלופדיה אשר בה יופיע הערך אירגון אמהות עובדות בצד הערך 'אירגון האומות המאוחדות'."

● המשורר **אברהם שלונסקי**, בהרצאה במועדון צוותא במיסגרת סימפוזיון על הנושא מה קורא הנוער: „בכתבו את חסמבה, חסם בה **יגאל מוסינזון** את הדרך לספרות לפני הנוער."

● שרת־החוץ **גולדה מאיר**, בשיחה עם חברי המישלחת החקלאית הבולגרית שסיירה בארץ: „אם אבוא לבולגריה, לא אבוא רק כשרת־חוץ, אלא גם כמגדלת תרנגולות."

* עד מהרה הפך צבי בורודובסקי, המכונה כיום צבי בורודו לזמר אופרה מבוקש ומצליח באירופה.

אצלנו בריאות זה טבע ראשון

הצמחיה והפריחה הרבגונית של הגליל העליון, האויר הצלול והנקי מכל פגעי הריסוס וזיהום האויר, מבטיחים לך דבש ומוצרי דבש בטיב מעולה.

מכון הרדיה של "גלילי" בקיבוץ שמיר הוא מן המודרניים והמשוכללים בעולם והיחיד בארץ המייצר והמשווק מזון מלכות ופולנית באיכות גבוהה ביותר. הדבש הנרדה ללא מגע יד אדם מגיע לשולחנך כשהוא טבעי ושומר על תכונותיו הבריאותיות.

לבחירתך דבש — באריזות רגילות ובאריזות שי.
מזון מלכות — לחיזוק הגוף, לערנות והרגשה כללית טובה.
פולנית — מזון עשיר וחיוני לגוף.
בכל אריזה של מזון מלכות ופולנית תמצא חוברת הסבר ומתכוני דבש.

מכוורת קבוץ שמיר

דאר נע גליל עליון 12135
טלפון 067-44929

את מוצרי "גלילי" ניתן להשיג בשקם, בשופרסל, בסופרמרקטים, בבתי-מרקחת, בצמחוניות ובחנויות המובחרות.

אבקת כביסה קלה
קליל
הקלה האמיתית
5
ק״ג
״קליל״ - הטובה ביותר למכונת הכביסה שלך!
נשיאה טובה
עם האריזה החדשה
קליל לשאת
קליל לאחסן
קליל לכבס
קליל
עושה עבודה נקיה
משווק ע״י מוצרי תכן חברה לשווק בע״מ

שידור

צל"ג

חדשות מבית־הקברות

● לעורכי השבוע — יומן אירועים, **מיכה לימור** וחבריו, שהגיעו לשפל חדש של פחדנות וחוסר־כישרון ביום השישי שעבר.

יומן זה כלל:

● קטע חסר־משמעות של **דן סממה** על המשא־והמתן עם לבנון, שבו השתלבו דיברי־הבל עם קישקושים, ללא מילה רצינית אחת של חידוש על דיון הנוגע לחייהם של חיילי־צה"ל רבים.

● קטע על מאורעות כפר־שלם, שהיה הדגמה כימעט קלאסית של עיתונות רעה. הכתב, **איתן אורן**, בעל הכתבה, פשוט צירף יחד את דבריה של מישפחת יהושע, שלא ניתנו ברובם להבנה, ואת דבריו של ראש־העיריה, שטען את ההיפך — כל זה ללא שום בדיקה ובחינה. בבליל זה של דיבורים, שבהם לא התקשר כימעט מישפט עם מישפט, לא יכול היה הצופה לקבל מושג כלשהו על האמת לאמיתה. ברוב פחדנותה, לא ניסתה הטלוויזיה אף לערוך את התתקיר השיטחי ביותר של הפרשה, שלא לדבר כלל על מסקנות.

● קטע על אגודות־הכפרים בשטחים הכבושים, שהופק על פי הזמנתו — ואולי על פי פקודתו — של המימשל הצבאי. היה זה תשדיר־שירות מבחיל לפלאנגות החדשות המוקמות על־ידי המימשל הצבאי („המינהל האזרחי") בשטחים הכבושים, שכל אדם הגון בישראל ובעולם מואס בהן. **גיל סדן**, שהופקד על עבודה בזוייה זו, ניסה להגניב פנימה כמה דיברי־הסתייגות, שלא יכלו לחפות על הבושה. הקוויזלינגים העלובים, שכירי־החרב והז־מגואלים־בדם, יחד עם מושל שמן ומדושן־עונג, הוצגו כ„תנועה עולה."

● הקטע האחרון היה מוקדש לצליינים שלא באו לחג־המולד, והסתכם בדרישה המרומזת לשלול מן הכמרים את הזכות להוביל את עדת־מאמיניהם ברחבי הארץ, כדי למסור את המלאכה למורי־דרך ציוניים. זהו, כמובן, תרשים לחיסולה של התיירות הנוצרית. המייצר: **יצחק ארגז**.

תחזית מזג־האוויר היתה בסדר.

טל־פרובינציה

● להנהלת הטלוויזיה־הישראלית, על יום־המישדרים טל־די, שהיה מישדר ההמשך אחרי מישדרי השירותרום, לי־ביתרום, כינתרום ושאר ניסיונות לגבש אומה מסביב למקלט הטלוויזיה. מישדר זה עורר את התחושה כי בעתיד יתרחשו בטלוויזיה ימי־שידור שיוקדשו ל„טל־שן" (לציחצוח שיניים) ; „טל־רחצה־בים" ושאר הבלותות. נדמה כי התיאוריה התיקשורתית המנחה את הנהלת הטלוויזיה הישראלית כיום היא השקפה הפוכה מזו של נביא תיקשורת־ההמונים, מרשל מק־לוהן, שטען : „הטלוויזיה היא מכשיר על־לאומי, ההופך את העולם כולו לעיירה." מישדרים אלה של הטלוויזיה הישראלית אינם הופכים את ישראל לחלק מ„העיירה הגלובאלית," אלא את המדינה לעיירה. מישדר הטל־די, שבהם נגררה הטלוויזיה אחרי קול ישראל, היה בבחינת תשדיר־שירות לשורת שרים ופקידים בכירים, והתמקד בחלקו הגדול בבדיחותיו התפלות של שר־הפנים והדתות יוסף בורג („אל תשקיעו כסף בהקרנת דאלאס ותשקיעו את הכסף בתיקון הכבישים"), כמהדורת 1983 של התוכנית ניקוי ראש. הטלוויזיה, שבאחד ממישדרי כולבוטק, לכדה שר העובר על המהירות המותרת, לא הטריחה עצמה להקרין כתבה זו, תוך ציון שמו של השר. לשיא הגיע, לקראת תום יום־המישדר, כתב הטלוויזיה בדרום, **עופר טלר**, שהציע „למסמר פסים זוהרים על הגמלים, החוצים בלילה את כבישי הנגב..." דלילות יום־מישדרים זה הדגימה את תוצאת דילדול־הכישרונות בטלוויזיה, שהותירו את התחנה לכיכובם של נטולי כל כישרון.

זכות העיתונאי

הסיפור בה"א־הידיעה של הטלוויזיה בפרשת צלבי־הקרס ואיומי־הרצח המופנים כלפי ראש־עיריית תל־אביב, שלמה („צ'יץ'") להט, הוא סיפורו של כתב־הטלוויזיה **רמי גוברניק**. כיממה אחרי ה־ריגתו של שימעון יהושע צילצל לגוברניק מודיע, שסיפר על הטמנת רימון־יד והודעה לצ'יץ'.

גורבניק מיהר למקום ואכן מצא בו איום־לרצח על ראש־עיריית תל־אביב, ולצידו רימון־יד.

המישטרה פנתה אל גוברניק ו־ביקשה ממנו למסור לה את שמו של המודיע שמסר לו את ההודעה. בהתאם למסורת העיתונאית, סירב גוברניק למסור למישטרה את מבוקשה. מפיקוד־המישטרה נ־ערכה פנייה למנכ"ל רשות־השידור, כדי לשכנע את גוברניק ל־מסור למישטרה את מקורותיו.

ביום הרביעי האחרון, במיסגרת של פורום החדשות, נערך דיון על נושא זה, שבו לא הגיעו המשתתפים לכדי הסכמה להיענות ה־מישטרה. רוב הנוכחים צידד ב־זכות הכתב ובחובתו שלא לגלות את מקורות־המידע שלו. למשתתפים בדיון היה ברור שמסירת מידע מסוג זה עשויה לחסל סופית את אמינותה העיתונאית של הטלוויזיה.

חוצפתם של קברנים

מנכ"ל לפיד
קברן ראשי

בתקופת כהונתו של **יוסף** („טומי") **לפיד** הפכה הטלוויזיה הישראלית לבית־קברות. בבית־העלמין הזה הוא מכהן כקברן ראשי.

(אמר השבוע איש־הטלוויזיה: „בניין הטלוויזיה נראה כיום כמו מחנה גדודי בשבת. כל החבר'ה הסתלקו הביתה, ורק קומץ של לא־יוצלחים נשאר כדי לשמור על המחנה.")

השבוע הגיע טומי לפיד לשיא חדש. יאסר ערפאת, יו"ר אש"ף, הודיע בכלי־התיקשורת העולמיים שהוא מוכן להעניק ראיון בילעדי לטלוויזיה הישראלית. הוא אמר זאת בשבוע שבו הצהיר שהוא מוכן להכרה הדדית עם מדינת־ישראל, ושבו קרא שוב לישראלים ליזום ועידת־פיסגה של הוגי־דיעות ישראליים ופלסטיניים לשם חיפוש דרכים לשלום.

אילו שיגרו מנהיגי ברית־המועצות הזמנה כזאת לטלוויזיה האמריקאית, היו כל הרשתות שם מתחרות ביניהן על הזכות לקבל את הראיון. גם בשיא מילחמת ויאט־נאם, לא היתה תחנה אמריקאית מהססת לראיין את הו צ'י־מין.

זכותו של הציבור הישראלי לדעת מה בפי ראש אש"ף — נציג התנועה שנגדה מנהלת ישראל מזה שנים רבות מילחמה, הממשיכה כימעט מדי יום לדרוש קורבנות חדשים בנפש.

בעת טיפולו בפרשת ביקורו של אורי אבנרי אצל יאסר ערפאת במערב־ביירות, קבע היועץ המישפטי לממשלה שראיון כזה תואם את החוק הישראלי.

מה היתה תגובתו של לפיד להזמנה פומבית זו ?

הוא התעלם ממנה.

הטלוויזיה הישראלית לא שידרה כלל את הידיעה על ההזמנה, כשם שלא שידרה, למחרת היום, את הידיעה על קריאת ערפאת לוועידת הוגי־הדיעות.

בחוצפה עילאית, התואמת את חוסר־כישרונו לנהל את רשות־השידור, קיבל לפיד על עצמו למעול בחובתו כמנהל של אמצעי־תיקשורת במדינה דמוקרטית, ולשלול מן הציבור הישראלי את המידע המוצע, שהוא חיוני לקביעת עתידו.

אחרי הקברן הראשון הזדחל, כמובן, גם הקברן־זוטא — הקברברן — מנהל־הטלוויזיה־כביכול, **טוביה סער**, גם הוא מילא פיו מים.

שניהם החליטו שאליזבת טיילור חשובה יותר.

מנהל סער
קברברן

מאחרי הקלעים

„בנק המיזרחי" משודר (ב)

קרוב ל־30 מועמדים הציגו את עצמם במיכרז על מישרת המישנה־למנכ"ל של רשות־השידור (אמרכלות), שפינה **שלמה עבאדי**, העובר לשוק האזרחי, כאחד מ־מנהליה של חברת סירטי־טלוויזיה פרסית. המועמד המועדף של המפד"ל בשבוע שעבר, **בן־ציון** („בנצי") **דל**, יועצו של שר־החינוך־והתרבות ונציגו בישיבות הוועד־המנהל והמליאה של רשות השידור (העולם הזה 2365) הסיר את מועמדותו למילוי תפקיד זה.

יציאת דל מהמירוץ לא שיחררה את לחציה של לישכת שר־החינוך־והתרבות ל־מינוי פוליטי מטעמו לתפקיד רגיש זה, שהאוחז בו שולט על מנגנון הפקידים וה־ההפקה של רשות־השידור.

המועמד הכימעט־ודאי לקבלת התפקיד מטעם השר המר הוא עתה **ראובן רוז־ברם**, המשמש כיום כיו"ר המועצה הקרואה בקריית־שמונה. הוא איש־מפד"ל ותיק.

סיפור „מבט שני"

צופי הטלוויזיה הבחינו ביום הראשון בפניו של השדר והכתב הוותיק, **דן רביב**, שהופיע כעורך וכמגיש מבט שני.

למינוי זה קדם סיפור, שהדיו עדיין מהלכים בפרוזדורי בניין־הטלוויזיה. היה זה נסיון של מנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, למסור את התפקיד לידי עורך מוקד ומבט מוצאי־שבת, **יעקב אחימאיר**.

תחילה נטה אחימאיר לקבל עליו את ה־תפקיד. אך אחרי שהתברר לו כי התפקיד מסתכם בעיקר בראיית סירטי פנורמה של בי־בי־סי וסירטי־חדשות של תחנות אמריקאיות, מכיוון שתקציב ההפקה העצמית של מבט שני נתון בתהליך מתמיד של צימצומים וקיצוצים — החליט אחימאיר שלא ליטול לידיו את התפקיד.

יחד עם זאת, אין ספק שמינויו של רביב לתפקיד לא יקל את החיים על מנ־הלי הטלוויזיה ומחלקת־החדשות שלה. ר־ביב ילחץ עליהם בכל אמצעי, כדי להגדיל את תקציב הפקת־הסרטים של מבט שני, כדי להשיב מעט עטרה למחלקת־החדשות של הטלוויזיה.

שביעי למניין

מינויו של הד"ר **ישראל פלג** (האיש שבמוצאי יום־הבחירות הציג את שימעון פרס במילים „גבירותי ורבותי, ראש ה־ממשלה הבא של ישראל !") סיים מאבק עקשני על מינוי נציג המערך בוועד־המנהל של רשות־השידור.

מול מועמדותו של פלג עמדה מועמדותו של הכתב־הצבאי לשעבר בטלוויזיה, **עמירם ניר**, איש־תיקשורת ותיק, בעל ידיעה נרחבת על המתרחש בתחומי בניין־הטלוויזיה. היה בכוחו לתרום הרבה לחברי ה־וועד־המנהל, החסרים ידע אלמנטרי ב־תיקשורת ובטלוויזיה.

עם מינויו של פלג מצטרף לששת חברי הוועד־המנהל האחרים (פרופ' **ראובן ירון** — יו"ר, **מיכה ינון** — סיו"ר, ח"כ **מאיר שיטרית**, **אהובה מרון**, **אהרון פאפו** ו**ניסים אלמוג**) החבר השביעי למניין. אולי ימתן את הטירוף שוועד־מנהל זה מטריף את עובדי רשות־השידור (רדיו וטלוויזיה).

פסקול

קירקס ותיאטרון

בכוונת סיו"ר הוועד־המנהל של רשות־השידור, **מיכה ינון**, להציע את הארכת מהדורת־החדשות של מוצאי־שבת ברבע־שעה. המטרה הקרנת כתבות בולטות מ־השבוע — יומן אירועים לציבור שומרי־השבת. אם הנהלת הטלוויזיה תתנגד ל־הצעת ינון, יש בכוונתו להציע את העברת השבוע — יומן אירועים לשידור ביום הראשון ●● שמועה עקשנית, שהילכה בין פקידי המינהל של רשות־השידור, טענה שחתול שחור עבר בין המנכ"ל **יוסף לפיד** ובין יועצו **נקדימון** („נקדי") **רוגל**. דוברת־הרשות **אריאלה רבדל**, ה־גיבה : „החתול כבר הספיק להלבין" ●● העדרה של מגישת־החדשות **אורלי יניב** מהמסך הקטן, באחרונה, אינו נובע הפעם מהדחה, כפי שהיה בעבר. יניב מבלה עד לסוף חודש ינואר חופשה בחוץ־לארץ ●● בחופשה מסוג אחר שרוייה סגן־אלוף (ייצוג) **עדנה פאר** בביתה ברמת־השרון. פאר ממתינה להחלטה על העתירה לבג"ץ, שהוגשה בידי העובדים הבכירים של גל"ץ. ההחלטה תינתן ב־17 בחודש ●● סיפור, שאינו מרפה ממיסדרונות הטלוויזיה, מספר על אחד מבכיריה, שעיקר עניינו מתמקד לאחרונה בנושא אחד בלבד : בטלפון רבקוי שיותקן לשרותו הבלעדי ●● נציג המערך בוועד־המנהל, **ניסים אלמוג**, סיפר בערב־ראיונות, בתשובה לשאלותיו של המראיין **איתן דנציג** : „הוועד־המנהל של רשות־השידור הוא לפעמים קירקס ולפעמים תיאטרון... הוא גם מתפקד כגיליוטינה. כל מי ששונת ויוצא־דופן, מ־שכיבים אותו מתחת לגיליוטינה ועורפים את ראשו..." ●● בתום הגשת מהדורת כימעט חצות בצבע, במהלך המישדר טל־די, שהגיש הכתב לענייני תרבות **עמוס ארבל**, אמר אחד מכתבי מחלקת־החדשות: „צריך להעביר את ארבל מייד לשחור־לבן !"

תוכניות מועדפות בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי

5. 1

● סידרה: המעגן של ריטר (6.32 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). סידרה המספרת את קורות חייהם של סב, מהגר גרמני ושני נכדיו: רוברט וארני ב־קנדה. הסב בעל מטוס ימי עוסק בהובלת סחורות במטוס.

● סרט קולנוע: האב (10.05 — שחור־לבן, מדבר הונגרית). אחד מסירטי הקולנוע של אישטוואן סאבו.

באותה עת אחד מעמודי התווך של התיאטרון הסאטירי במצ־ריים. מככבים: נאדיה לוטפי, פואד אלמהנדס וכמאל אלש־נאווי.

● סרט קולנוע: עץ־התליה (10.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). מערבון מפורסם של הבימאי דלמר דייבס, בימאי מומחה למערבונים ולמלודרמות. בס־רט מככב גרי קופר, כוכב־מערבונים מפורסם, המגלם את תפקיד הרופא. בתפקיד הנע־רה, משחקת מאריה של ה־שווייצית. כמו כן משתתף ב־סרט קארל מאלדן, בתפקיד אחד ממחפשי־הזהב הנמרצים

פרינס וברנדין: מר מרלין
יום חמישי שעה 5.30

מי שביים אחר־כך את התו־וודעות ואת מפיסטו, שזכה ב־פרס האוסקר לשנת 1981.

יום חמישי

6. 1

● סידרה: מר מרלין (5.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הפרק אלכס מאבדת את קיסמה ממ־שיך בסיפור עולם הקסמים של מר מרלין, בעל המוסך, חברתו אלכס היפה והנער זק.

● תעודה: המוסד ג' (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). סרט שלי־שי ואחרון בסידרה העוסקת בפעילות המוסד וקהיליית ה־מודיעין הישראלית.

● סידרה: שלי (11.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). בפרק העיקר לצ־חוק מוטל על פרן להתמודד לא רק עם לידת הצאצא שלה, אלא גם עם נסיונותיו של שלי לעזור, ובעיקר, העצות המבו־הלות שלו. הוא אפילו מאיר את עיני התינוק באשר לצפוי לו בחיים בעולם.

יום שישי

7. 1

● סרט ערבי: בדיעה מצבעני (5.02 — שידור בצבע, מדבר ערבית). בדיעה מצבעני היא זמרת־רקדנית ממוצא לבנוני ש־כוכבה דרך במצריים בשנות ה־30. בתחילת דרכה מת־אהב בה בן־טובים נשוי, אך הם לא מתחתנים עקב התנ־נגדות בני־משפחתו לעיסוקה. היא מתמסרת לזימרתה ונישאת לנגיב ריחאני, מי שהיה

ביותר בסביבה. העלילה מת־רחשת בעיירת מחפשי־זהב ב־מערב, שבה האבקה היקרה מרגשת את כולם. קופר, הרו־פא בעל הכישורים יוצאי־ה־דופן בשימוש באקדח, מגיע למחנה כורי־הזהב, מציל נע־רה המחזירה לו את הכושר לאהוב ולהתגבר על משברים בעיקבות טרגדיה אישית ש־עברה עליו.

שבת

8. 1

● סידרה: בנסון (8.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). יום שלישי הארור הוא תת־פרק שלישי ואחרון המספר על המירוץ לבחירות למישרת המושל, שבו מתמודד המושל גטלינג במירוץ צמוד, כמעט עד לרגע האחרון. ב־סופו של דבר מנצח המועמד רזניק והמושל נתון בבעייה — לא רק שהפסיד את מיש־רתו, אלא שהוא עלול לאבד את המינסרה שלו, כדי להחזיר הלוואה שנטל למימון מערכת־הבחירות שלו.

● דראמה: מחפשים את ויקי (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הצעיר אשר בעברו השני של קו הטלפון מבקש לדבר עם ויקי. הוא עומד על כך שאינו טועה במיספר ובכתובת. ה־הטרדות בטלפון, שאינן פוס־קות, הן הבסיס לדראמה ל־טלוויזיה שנכתבה בידי ג'יין הולוד.

● סידרה: לא ייאומן כי יסופר (11.20 — שי־דור בצבע, מדבר אנג־לית). חייה של בטסי (ג'ואנה פסט) נראים שקטים ומסודרים עד שיום אחד מגיע חברה ג'ק (ג'ון בק) הביתה, ומבשר לה על נישואיו לאשה צעירה באוסטרליה.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 5. 1

● מילחמה: מילחמת העולם השלי־שית (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). דצמבר 1987. 40 צנחנים רוסיים חמושים בנשק אוטומטי ובסיוע ארטילרי נוחתים בחוף שומם באלסקה. משימתם — השמדת קטע של 50 ק"מ מצינור־הנפט ב־אלסקה, כדי לפגוע בכלכלתה של ארצות־הברית בתגובה על האמברגו שהטילה ארצות־הברית על מישלוחי החיטה. זוהי סידרה אמריקאית חדשה, שפירקה הראשון ישודר הערב.

יום חמישי 6. 1

● קומדיה: טוראית בנימין (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). הפרק הראשון בסידרה אמריקאית חדשה, המבוססת על הסרט הנושא שם זה, ב־כיכובה של גולדי הון, שהוצג בארץ לפני חודשים אחדים. את תפקיד הטוראית בנימין ממלאה בסידרה השחקנית לורנה פטרסון ומשתתפים לצי־דה ראל ויליאמס ואיילין ברינן.

יום שישי 7. 1

● מחזה: חייו והרפתקותיו של ני־קולס ניקלבי (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). הפקה תיאטרונית מעולה של רויאל שקספיר קומפני, על־פי הרומן המפורסם של צ'ארלס דיקנס. ההצגה המרתונית שנמשכת תשע שעות אשר כבשה את בימות לונדון וניו־יורק הפכה בגילגולה הטלוויז־יוני לסידרה מרתקת. הטלוויזיה הבריטית צילמה את ההצגה כמות שהיא, עם קהל באולם. הערב — פרק ראשון.

יום שבת 8. 1

● רפואה: השתלות־לב (9.00 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 30 דקות, מדבר אנגלית). לראשונה בתולדות הטלוויזיה ניתנה האפשרות לצלם במלואו ניתוח של השתלת־לב. המצלמות עקבו משך שישה חודשים אחרי מצבם של מיספר חולים שנזקקו להשתלת־לב בשלבים שונים של מחלת־הלב שלקו בה ומאבקם לחיים. הסרט צולם בבית־חולים האפילד במידל־סקס, אנגליה.

● בידור: תוכנית־הבידור של מוצאי־שבת (9.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 30 דקות, מדבר ומזמר בשפות שונות). מיגוון חדש של תוכניות־בידור מעולות מאירופה ומארצות־הברית.

יום ראשון 9. 1

● מוסיקה: זמנים ומוסיקה (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). תולדות המוסיקה בעולם ה־מערבי, משחר ההיסטוריה עד ימינו אלה. הסידרה תציג את מיטב היצירות המוסיקליות בביצועם של טובי המוסיקאים החיים כיום. הקונצרטים צולמו באתרים שונים בעולם, ובעיקר במערב אירופה, במיזרחה, ובארצות־הברית.

יום שני 10. 1

● מתח: שעה עם אגתה כריסטי (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). עיבוד לטלוויזיה של אחדים מסיפורי המתח והמיסתורין של אגתה כריסטי, המתרחשים באווירה הרגועת והשלווה של שנות ה־20, וה־30 של המאה.

יום שלישי 11. 1

● סרט קולנוע: (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 90 דקות, מדבר אנגלית). סירטי־קולנוע מעולים בהפקה בריטית ואמריקאית. מועד הקרנת הסרט הוקדם, כדי לאפשר לעובדי־כפיים הנאלצים להשכים קום לצפות בסרט בשעה מוקדמת יחסית.

● סידרה עלילתית: דאלאס (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). הסידרה הפופולארית ביותר בישראל ובירדן חוזרת אל המסך הקטן. פרקים חדשים בסידרה. בפרק זה: ג'י־אר מאשים את אשתו, סו־אלן, בניהול רומן חדש מחוץ לנישואין; קליף ברנס נאלץ להתפטר מן החברה הכלכלית של אמו; ויכוחים סוערים מתנהלים בין פאם ואמה על רקע יחסים של פאם עם בעלה, בובי.

גם באילת

זהו פירסום מפורט ראשון בעיתונות הישראלית של כמה מן הסדרות והתוכניות החדשות בטל־וויזיה הירדנית בתיכנון החדש, שהתחיל ב־1.1.83; בשבוע הבא יובאו פרטים על תוכניות נוספות.

ידיעה נוספת מהטלוויזיה הירדנית: החל ב־30 בדצמבר התחילה לפעול בעיר עקבה תחנת־מימסר חדשה בערוצים 5 ו־9 לקליטת שני הערוצים, הערבי והלועזי. מעתה, גם תושבי אילת יוכלו לצפות בבהירות בתוכניות הטלוויזיה הירד־נית.

יום ראשון

9. 1

● סידרה: דיין רשוסטר (11.35 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). פרק שני תחת הכותרת הצ'פנדלים, ש־בו יורד צמד הקומיקאים כ־דרכו, והפעם — על מישפחת־אצולה אנגלית. ג'וני ויין מש־חק בתפקיד הדוכס ה־18 לבית צ'פנדיל, ושוסטר בתור משרתו.

קופר רשל: חבל התליה
יום שישי, שעה 10.05

יום שני

10. 1

● סידרה: תהילה (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). פרק נוסף בסידרת הטלוויזיה המבוססת על סרט נודע בשם זה, שבו נראים תלמידי בית־ספר לאמ־נויות בניו־יורק.

● סידרה: קאז (10.50 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). פרק נוסף בסידרה העוקבת אחר מישפטים שבהם עורך־הדין מרטין („קאז") ק־זינסקי, עבריין לשעבר, מופיע כסניגור.

יום שלישי

11. 1

● סידרה: זוהי הוליווד (8.03 — שידור ב־צבע, מדבר אנגלית). צבע, מדבר אנגלית). סיד־רה אנתולוגית המביאה מסי־פורי הסרטים והכוכבים של הוליווד, עיר החלומות.

● דראמה: צ'ארלי מאפיין (10.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). דראמה נוספת של חברת תמז הבריטית, המביאה את סיפורו של אלכסיי באראנקוף, סוכן צמרת של אנ־קווד באנגליה והאופן שבו נלכד בידי צ'ארלי.

חדש!

יצא זה עתה ממכבש הריגול והמתח
של סופרת המתח המפורסמת

הלן מק־אינס

הרב־מכר האחרון שלה

„המטרה הנסתרת"

הלן מק-אינס המוגדרת על-ידי מבקרים רבים בעולם, כ„מלכת סיפורי הריגול של זמננו" טוותה את קורי רומן המתח החדש שלה, באירופה, באסיה ובאמריקה — מתארת בעטה השנון קבוצת טירוריסטים המאיימת לזרוע דם ואש בערים רבות — וכנגדם, קבוצת אנשי ביון נחושי החלטה הנלחמים בהם בחרי-אף.

ספר בכריכה רכה, 289 עמודים.

הוצאת „כדים" ת"א

הפצה: גד

הרפתקאה שאחרים רק חולמים עליה!

מסע אל היבשת הפראית

קמפינג... לנוג'ים... לנדודים...

ב-12 תשלומים

בוא לראות את המסלול

הרשמה בכל משרדי הנסיעות
ובמשרדינו "מסע"
ברח' פרישמן 57
ת"א, טל. 03-223877

אפשר להשיג את

העולם הזה

ביום שלישי בערב,
בתחנת „פז",
ביריד המזרח

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

- שרות ת.ד
- ללא תשלום
- מכבדים
- כרטיסי אשראי

פרסום אידיאל
אבן גבירול 80
טל. 227117

תן טרמפ לחייל

ליז היתה חולנית ושתויה, וברוק רעננה ונמרצת. הן סימלו את המהפכה שחלה בדור האחרון בהוליווד

יום ג׳. מבט לחדשות. אליזבת טיילור בחברת אשת־הנשיא. כתבים ממטירים עליה שאלות. אך פירה מדברת. ליז מחייכת. נראה שבלי תסריטאי ואיש יחסי־ציבור קשה לה לדבר.

יום ה׳. מבט לחדשות. על המסך ברוק שילדס. נערה בת 17, מוקפת סוללה של עיתונאים. היא עונה לכל השאלות בבהירות ובחן כובש.

לשתי הכוכבות ששהו בישראל יש דבר אחד משותף. שתיהן התחילו לשחק כשהיו ילדות בנות 12. שתיהן היו ילדות־פלא, בעלות יופי מדהים. אך הן מסמלות שני דורות הוליוודיים.

ליז שייכת לדור שבו היה זה מתפקידם של האולפנים ושל אנשי יחסי־ציבור ליצור „כוכב". ליז היתה בובה יפה שאמרה, התנהגה חייתה וחשבה כפי שאמרו לה. היא גדלה עטופה בצמר גפן. היום היא אישה בת 50 עם מנטליות של ילדה שמעולם לא התבגרה.

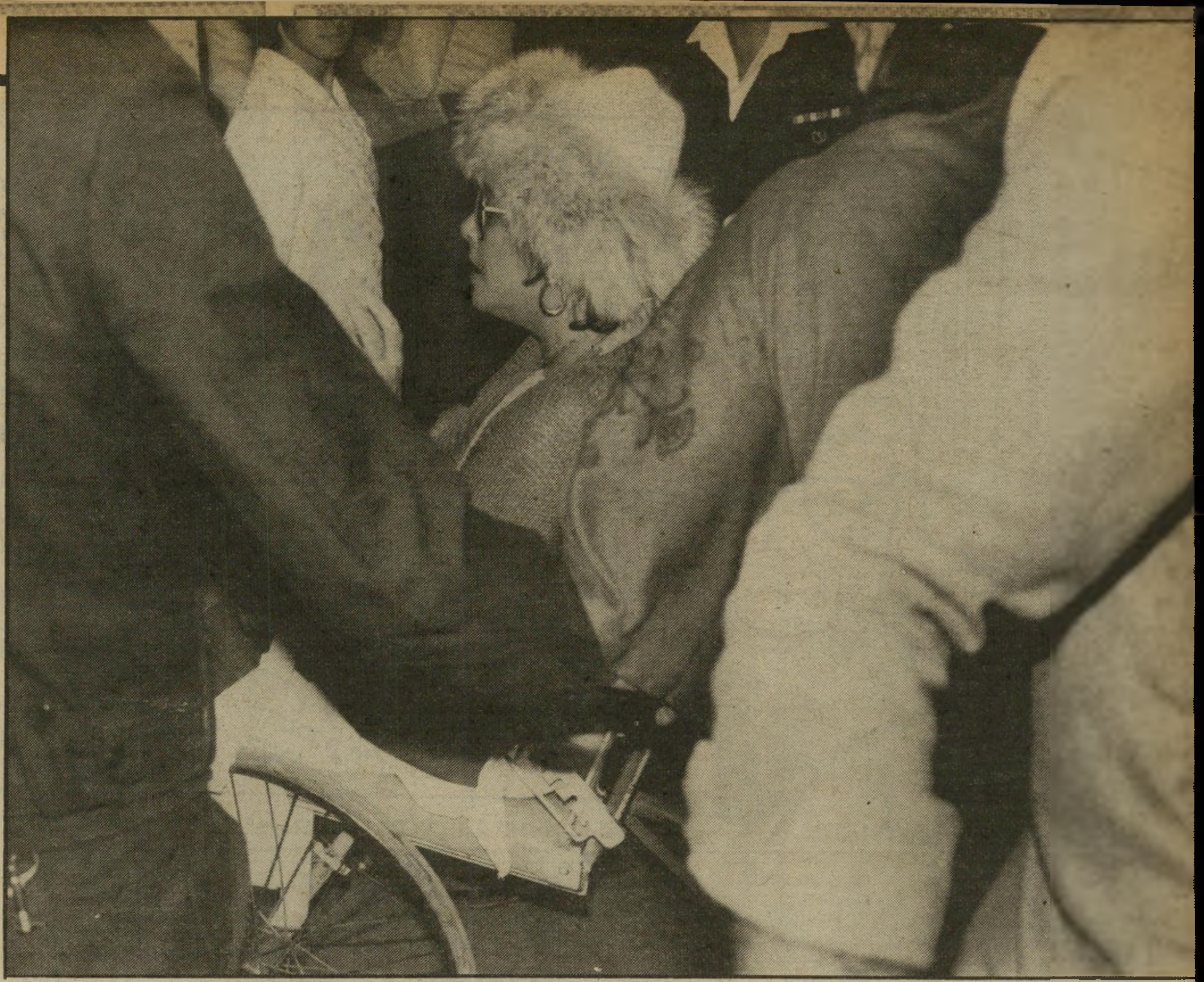

ביקור הגברת הזקנה

במכונית ועל כיסא־גלגלים — תחת להיפגש עם סטודנטים באוני־ברסיטת באר־שבע, ביקרה ליז את כל אחר־הצהריים בבית־חולים **סורוקה** אחרי שנתקפה בכאב גרון. בתצלום העליון היא מובלת אל מחלקת אף־אוזן־גרון. בתמונה משמאל: למסיבת בנשף גראייטי בתל־אביב.

והצעירה

אמא שומרת

אמא של ברוק שילדס מלווה אותה לכל מקום. האם נראית כמו שומר־ראשה של ברוק. היא מנהלת את עסקיה ודוחפת אותה לכל אורך הדרך. ברוק מתייחסת לאמה כמו ילדה טובה. מפיקי הסרט הביאו גם שתי מורות פרטיות, כדי שלא תפסיד חומר לימוד.

ברוק שילדס שייכת לדור מתוחכם יותר. ניכר בה שיש לה אישיות משלה. היא קודם כל שחקנית ורק אחר כך „כוכבת".

לליז טיילור, שבאה להביא לנו את השלום, היה שבוע גדוש פגישות. ביקורה באוניברסיטת באר־שבע הוא דוגמה אופיינית לדרך שבה התנהל ביקורה בישראל. לא היה כמעט יום שעבר ללא תקלות. לכל הפגישות שלה היא איחרה יותר משעה. באחת מהן היתה שתויה. כולם המתינו לה בסבלנות. אך מה שקרה בבאר־שבע היה השיא.

גברת קפריזית

לא יעזור כלום, את האגדות המציאו המבוגרים. הם סיפרו את זה כביכול לילדים קטנים. אבל האמת היא, שהמבוגרים זקוקים להן יותר. „אגדת אליזבת טיילור" הוכיחה את עצמה בעת ביקורה של הגברת בבאר־שבע. אשה אחת עטוייה יהלומים וחובשת כובע מפרוות־מינק, הצליחה להעמיד בית־חולים שלם על הרגליים. כל הרופאים התגודדו סביבה, נשיא אוניברסיטת באר־שבע, שלמה גזית (אלוף מיל') התרפס לרגליה, מוכן לעשות כל מה שיעלה על דל שפתיה. עובדה — במכה אחת הוא העיף את ה„פלש" ממצלמתו של אחד הצלמים ובכך מילא את הפקודה של המדאם: „בלי צלמים."

איש צבא או לא איש צבא?

הכל נראה מתוכנן, מאורגן ומתואם להפליא. הזמנה מודפסת לקבלת־פנים לכוכבת אליזבת טיילור. בהזמנה היה לוח זמנים מפורט, עם פירוט הפעילויות. אך המארגנים שכחו לקחת בחשבון שמדובר בגברת קפריזית, שגרמה בעבר לכמה וכמה מפיקים ובימאים לתלוש את שיער ראשם, כשלא הופיעה לצילומים אם מפני שהיתה שקועה באחד מסיפורי האהבה שלה או באחת ממחלותיה המיסתוריות. כמה וכמה הפקות גלשו בהרבה מעבר לתקציב המקורי, ודי הרבה סרטים שלה גם לא כיסו את ההשקעה. כל זה לא שינה כלום. ליז היתה מעיפה מבט כחול מצועף, וכולם שכחו וסלחו לה מייד.

על דשא הקמפוס באוניברסיטת באר־שבע יושבים כמה מאות סטודנטים. הבימה הקטנה היתה מקושטת בדגלי ישראל ובשלטי ברכה בעברית ובאנגלית. אשה כסופת שיער התנצלה בהתרגשות, והסבירה שבימי חמישי רוב הסטודנטים כבר נוסעים הביתה, ולכן מיספר הממתינים אינו רב. היא אמנם סיימה לעבוד כבר מזמן, אבל היא לא תחמיץ את האפשרות להעיף מבט באלילת נעוריה. לידה איש חובש כיפה, בעל כרס ושיער כסוף. „גם אתה כאן?" היא שואלת אותו נרגשת. „מה את חושבת, שאין לי נשמה?" הוא עונה.

קצת קשה להאמין, אך לצעירים שעל הדשא, השם כמעט ואינו אומר דבר. רוב הפנים הם חרושי קמטים. השם ליז טיילור מחזיר אותם לאחור, לתקופה שהם היו צעירים, יפים וחולמים.

כמה סטודנטים מתווכחים אם היא פצצת מין. הגברים טוענים שכן, הנשים מוחות בתוקף. השעה 3 כבר חלפה מזמן. ליז היתה אמורה להגיע ב־2.45. הקהל עדיין סבלני וניגוח. בינתיים חלפו עוד 45 דקות. מישהו שם מוסיקה של סופרמרקט, הקהל מתחיל להתנועע באי־נוחות. פתאום מופיעה פמלייה של אנשים לבושים היטב. מישהי עולה הבימה. היא מודיעה שליז מרגישה קצת לא טוב, ונמצאת בחדר המיון בבית־החולים בבאר־שבע אבל לקוקטייל שייערך בערב היא תגיע.

איזו שטות בגרון

בכניסה לחדר־המיון עומד שוטר גדל־גוף. הוא לא נותן לאיש להיכנס. לאט־לאט מתמלאת הרחבה בעיתונאים וצלמים. קהל רב מתגודד סביב.

מה שהתרחש אחר כך מזכיר מחזה סוראיליסטי. רופאים כבדי־סבר וחמורי־פנים נכנסים ויוצאים מחדר־המיון. שוטרים עומדים בכל פינה. בכניסה ליד הפתח עומדת מכונית מרצדס מפוארת. גם היא מוקפת שוטרים. איש אינו יכול להיכנס לחדר־המיון. רק מיקרים דחופים ביותר מתקבלים. הד"ר רונן, מנהל בית־החולים בכבודו ובעצמו, ניצב ליד מיטת החולה. פתאום הוא נקרא לטלפון. על הקו ירון אנוש מקול ישראל. רק גמר לדבר איתו, ובקו השני שיחה מגלי צה"ל.

חייל מתלונן שהוא ממתין כבר ארבע שעות עם בעיות ברגליים, ואיש אינו מתייחס אליו. „נו טוב, אתה לא ליז טיילור," מסביר לו מישהו. הוא אינו משתכנע. „תכתבו," הוא אומר, „תכתבו איך אנחנו מחכים כאן. בגלל איזו שטות בגרון. משהו שלא הייתי הולך לרופא בשבילו. ופה, כל הרופאים מתחרים ביניהם מי יטפל בה."

בפעם העשירית בתוך רבע שעה מדבר הד"ר רונן בטלפון. הוא

(המשך בעמוד 72)

צעירה וזוהרת

ברוק בשימלת־ערב שחורה רקומה בפאייטים, בארוחת־ערב שאירגן מועדון וראייטי. היא הופיעה במסיבה למחרת בואה לארץ. משמאל: ביום הגיעה מנמל־התעופה, לבושה בחליפת ג'ינס פשוטה. במקום נערכה מסיבת־עיתונאים קצרה. ברוק התנהגה בצורה חביבה כלפי העיתונאים.

"אשכנז רבתי"

(המשך מעמוד 12)
תר לביטחון־המדינה." אולם דויד בן־גוריון לא אמר מהי המסקנה הנובעת מכך לגבי חייו הפרטיים של האזרח. יתכן וגם הוא חשש מפני גילוי המסקנה האכזרית.

אי־הבנה זו של עם, המוכן לבצע מהפכה, אך שאינו מוכן לשלם את מחירה, נמשכת.

מילבד המעטים שרמזו בנסתר, או בגלוי (בכנסת) על אפשרות של צימצום (או "תכנון") העליה, ואותם שתבעו בקול רם את חיסולה (כת־הכנענים חסרת־ההשפעה), לא נדהם איש כשקם יצחק רפאל, ראש מחלקת־העליה של הסוכנות היהודית, לפני הקונגרס הציוני הכ"ג ודרש "להכפיל את מיספר־היהודים בארץ תוך ארבע השנים הקרובות."

הדבר אפשרי. ההכפלה הראשונה (מ־650 אלף למיליון ו־300 אלף) בוצעה תוך שלוש שנים. אולם כדי לעכל הכפלה זו יש — לפחות — להכפיל את מכונות התעשיה, את שיטחי־האדמה המעובדים, את מנגנון־הממשלה. הון זה יוכל לבוא רק מצימצום אכזרי של התצרוכת היומיומית.

1953

● **גיליון "העולם הזה" (830), שנשא את התאריך 17 בספטמבר 1953, היה "היסטורי". כי על השער שלו הופיעה סיסמה, שטבע שבועון זה, ושהפך במהרה סיסמה במדינה: "דופקים את ה־שחורים".**

הוא גם היה מיוחד־במינו מבחינה צורנית. על השער שלו לא הופיעה תמונה, כרגיל, אלא מאמר ראשי קצר. וזו לשונו:

קשר של שתיקה אופף בעייה אחת, העתידה להכריע את גורל החברה הישראלית. היא חותכת בבשרם של שניים מתוך כל חמישה אזרחים ישראליים. הם רואים את עצמם כקורבנות הקיפוח, ה־הפלייה והבידוד. בליבם ההרגשה האיומה מכל:

"דופקים את השחורים!"

בחברה הגונה אין מזכירים בעייה זו. הציבור כולו מנסה להעלים עין ממנה. אולם בינתיים גואה רעל השינאה העדתית בעורקי ה־גוף הלאומי. רק סכר של כל אנשי־הרצון־הטוב, יוכל לעמוד מול הגלים המתנשאים, המאיימים להחריב ארץ ומלואה.

1953

● **באותו גליון החלה סידרת־תחקירים על ממדי ההפלייה העדתית ומיגזריה השונים. בהכנתה עסקו כימעט כל חברי־המערכת. היא היתה מלווה בשאלונים.**

אחרי שלושה שבועות, בגליון "העולם הזה" (833), שהופיע ב־8 באוקטובר 1953, הסברתי באיגרת במיכתב ל"קורא יקר" את המניעים שהביאו את המערכת לפרסם סידרה זו, שעוררו תגובה עצומה של זעם בקרב הממסד האשכנזי. האשימו אותנו — כבר אז — כ"עוכרי־ישראל", כמסיתים וכמדיחים.

כתבתי בין השאר:

...הם התנדבו בארץ רחוקה ללחום למען מדינה זו. הם ירדו מן האוניה, מלאי אידיאלים וציפיה להרפתקאות. הם שמעו מפי מס־כף ישראלי הרצאות שלא את כולן הבינו, אך מה שהבינו הספיק ללמדם ש־בעוד ימים מיספר יצטרכו להטביע את פרצופיהם בבוץ ולהתכווץ בבטן־האדמה, כדי להימלט ממוות. ואז, בבואם לראות את אותם אשר עליהם באו להגן, מצאו שאלה רואים בהם חולי־עגבת־מלידה ואנסים־מ־טבע.

...העלייה ממארוקו ומעיראק יצרה בעייה עדתית חדשה לגמרי, חריפה עד אין שיעור מכל בעייה קודמת.

אני משוכנע כי תהיה זו טיפשות הגובלת עם פשע, לטמון את הראש בחול ולהתעלם מבעייה זו, מתוך הודעה שיגרתית שהעניין יסתדר מעצמו תוך כמה שנים... הבעיה הולכת ומחריפה. היא מתקרבת לממדים של שואה. יש להשמיע אות אזעקה, אפילו לתת הלם ל־ציבור, למען יתעורר לפני שיהיה זה מאוחר מדי.

1959

● **המהומות הגדולות הראשונות על רקע עדתי פרצו בוואדי־סאליב בחיפה, ביולי 1959, אחרי ששוטרי חיפה ירו שם בשיכור משתולל ובלתי־חמוש בשם עקיבא אלקריף. הם הרגו אותו.**

תחת הכותרת "מרד המארוקאים" הגבתי על מאורע זה במדור "הנדון" בגליון "העולם הזה" (1137), שהופיע ב־15 ביולי 1959. בין השאר:

...ההפלייה העדתית קיימת בארץ, והיא משתרעת כימעט לאורך כל שטחי־החיים.

אדם בעל צבע־עור כהה יכול להגיע לאותו מקום כמו חברו ה־בהיר — אך בתנאי שיתאמץ פי שלושה.

מאות אלפי אזרחים אזרחי ישראל — פועלי־הדחק וקורבנות־הדחק — החלו מחלקים את ה־מדינה בין "אנחנו" ו"הם". "הם" — השילטונות, המישטרה, הציבור המסודר והאדיש, המדינה הקוראת לעצמה "ישראלית", המוענת שהיא "יהודית", ושלמעשה אינה אלא "אשכנזית".

זהו התבשיל שהתבשל במרוצת השנים. אט־אט הגיע לנקודת־הרתיחה. השבוע הוא גלש.

כפעם הראשונה, אך לא כפעם האחרונה.

...וכאן אנו חוזרים אל נקודה שכבר נגענו בה פעמים כה רבות: ההתנשאות הנוראה של יוצאי מיזרח־אירופה, הנותנים את הטון במדינה, הרוחשים בוז עמוק ל־מרחב ולבניו, והבטוחים בבורות שחצנית כי אין תרבות מלבד האירופית.

התוצאה הבולטת ביותר של יהירות גזענית מגוחכת זו היא היחס לעולם הערבי ולערביי־ישראל. כאן ההפקרות והשרירות הן תופעות־קבע. אולם אין התנשאות גזענית־חלקית, כפי שאין צדק חלקי.

מי שמתחיל לירות במוחמד, סופו לירות ברחמים. מי שאוסר ומגלה את סוליימאן ללא דין ודיין, סופו לאסור ולהגלות את נסים. מי שיורק היום בפני פטמה, יורק מחר בפני מזל. מה שקרה אתמול ב־וואדי ניסנאס, מוכרח לקרות היום בוואדי־סאליב.

יוצאי־המיזרח לא יזכו בחברה הרשמית בכבוד ובהערכה שהם ראויים להם, כל עוד לא תשלים אומה זו עם העובדה ש־היא אומה אסיאתית, שהמדינה היא חלק מן המרחב. רק כאשר תחולל מהפכה נפשית זו במדינה, יהפכו יוצאי־המיזרח ל־חוליית־הקשר בין האומה החדשה ובין המרחב החדש, ומעמדם החברתי יזנק אל־על, יחד עם חשיבות התפקיד הטבעי שיהיה נועד להם אז.

פרט חשוב בהתקוממות השבוע הוא כיוון ההתקפה. כאילו היה זה דבר מובן מאליו, פנה זעם ההמון מיד אל מוסדות ההסתדרות.

ההסתדרות מסמלת את היישוב המסודר, האדיש, החי בנחת וה־אוכל לשובע, השולט על מקומות העבודה. בראש ההתקוממות עמדו פועלי־הדחק.

...כאשר יתמוטט המישטר הקיים, בבוא היום, עם דילדול זרם ההון של המגביות והמענקות — כאן תתחיל ההתמוטטות. המישטר השנורוקראטי, וההתנשאות האירופית של שליטיו, חברו יחד כדי ליצור מצב שבו העולים החדשים מבני המיזרח הם הדפוקים ביותר. וזעמם, שיילך ויחמיר עם התדרדרות המצב הכלכלי, יספק את חומר־הנפץ להתפוצצות.

...זה לא קרה השבוע. אך זה יכול לקרות מחר. אם לא ישתנה המצב מן הקצה אל הקצה, אם לא תתחולל מהפיכה נפשית ב־מדינה, זה יקרה מחר.

1959

● **כעבור שבועיים, בגליון "העולם הזה" (1139) מה־29 ביולי 1959, חזרתי לפרשה זו באיגרת השבועית ל"קורא יקר":**

...אי־אפשר לאחוז בחבל בשני הקצוות: או שנותנים לשכבות המקופחות במדינה (ובכללם בני־עדות־המיזרח, המהווים רוב מוחלט במעמד זה, בגלל הצטלבות של גורמים סוציאליים ועדתיים־גזעניים), את האפשרות ללחום לשיפור מנת־חלקם ב־אמצעים חוקיים ודמוקראטיים, או שדוחפים אותם למעשי־אלימות.

אי־אפשר להשתיק מאות אלפי אנשים, החיים על גבול הרעב (ולעיתים גם מעבר לגבול זה) על־ידי קניית עסקניהם, שיחוד ראשי־חמולות, טרור של מזכירי לשכות־עבודה וקנוניה של עסקני־מיפלגות — ולקוות כי המונים אלה יישארו שקטים לאורך ימים.

1959

● **סיכמתי את פרשת ואדי־סאליב במאמר שנשא את השם "אדום ושחור" — רמז לדגלים השחורים והאדומים ש־נשאו מפגיני ואדי־סאליב בהפגנותיהם. מאמר זה הופיע במדור "הנדון" בגליון "העולם הזה" (1140), מה־5 באוגוסט 1959:**

...למראית עין, ניתן בנקל לחסל את סיבות המרד. אפשר לטעון בתמימות: הנה היתה הזנחה. באו מהומות ואדי־סאליב ו־העירו את תשומת־לב השילטון למצב ה־חמור. עתה ייעשה מאמץ והכל יבוא על תיקונו.

למי שסבור כך, אין אף המושג הקלוש ביותר על מהות המישטר בארץ. במישטר זה, קיפוח המוני האביונים אינו תופעה הניתנת ל־תיקון. הוא בסיס המישטר כולו.

מאחר שמישטר זה מבוסס על חלוקת ההון הזורם לארץ מן החוץ, ולא על אמצעי־ייצור מקומיים, הרי דרכי־החלוקה קובעים את מהותו. יש בו בעיית מעמדות, כמו בכל מישטר אחר — אולם אין אלה מעמדות רגילים. אלה הם מעמדות אופייניים למישטר הציוני בלבד.

בחברה יצרנית רגילה, נקבעים המעמדות על־פי היחס לאמצעי־היצור. במישטר הציוני, נקבעים המעמדות על־פי הקירבה למקורות־החלוקה.

...כיצד מורכבת הבעיה העדתית על בעיה סוציאלית זו? מדוע רוב פועלי־הדחק ורוב יושבי־שכונות־העוני הם בני עדות־המיזרח?

גם זו תכונה הטבועה ביסודו של המישטר הקיים.

מישטר זה הוא פרוצידה של מיפלגות, שנולדו, כולן כאחת, ב־מיזרח ובמרכז אירופה, או שהן צאצאים של מיפלגות כאלה. ההרכב האישי, המיסגרת הרעיונית, הרוח הפנימית — כולן שייכות להווי הגיטו היהודי במיזרח־אירופה. פה ושם נשכר קוויזלינג ספרדי או ערבי וזוכה ב"סידור" — אולם בני־המיזרח, מטבע ברייתם, אינם יכולים להשתלב במסגרות אלה.

רוח־המישטר — רוח הנושאת את עיניה אל אירופה, הבזה למיזרח, השונאת אותו ופוחדת מפניו — גם היא דנה את בן עדות־המיזרח (ויחד עימו את הערבי) למעמד נחות, הכפוף לגזע העליון של בני אירופה.

כאן מתחברת הבעיה העדתית עם הבעיה הסוציאלית. ברוב ה־מיקרים, האשכנזי והמסודר חד הם.

...יתכן כי הפעם יצליח המישטר לחסל את המרד — בעזרת אלות־המישטרה, אוזני השי"ב, לשונות ראשי־העדה הקנויים וזרועות לישכת־העבודה.

אולם השאלה יכולה רק להיות: לכמה זמן?

מרד זה יפרוץ שוב ושוב, ובכל פעם בתנופה גדולה יותר. זהו זרע החורבן הטמון בחובו של המישטר עצמו.

איש אינו יכול להיות בטוח אילו צורות ילבש תהליך דינאמי זה בשנים הבאות. הוא יכול להפוך לתנועה פאשיסטית — ואז יתגעגעו רבים אל תנועת־החרות, ויבינו במאוחר כי מיפלגה זו היתה למעשה שסתום־הביטחון של המישטר הישן לוויסות הזעם של העדות המקופחות. אולם התיקווה הגדולה היא כי מרד היסטורי זה, בהנהגת המנהיגים שיוולדו מתוכו, ישתלב עם הזרם המהפכני של ה־אינטליגנציה העברית הצעירה, תוך גיבוש אידיאלוגיה חיובית, פוריה ויוצרת.

אם יקרה הדבר הזה, ייזכר ואדי סאליב בדורות הבאים לטובה, כנקודת־מיפנה ב־תולדות המדינה.

הם נאשמים שרצחו ביגלל עיסקת סמים שנכשלה ביגלל רשלנות הקורבנות

בית־המשפט הוא כמו פלייבוי מזדקן הזקוק בכל פעם לבת־לוויה חדשה, כדי שישימו אליו לב. מישפטם של שמעיה אנג'ל ואשתו, שרה ("שמוליק"), ר חיים שושן, החזיר לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב את הילת המיסתורין והזוהר שהיתה חסרה לו בזמן האחרון.

במישפט הרצח הכפול החדש, כפי שכינו

קורבן א' שולמית שלי, נרצחה מכיוון שחששו כי תוביל את המישטרה אל הזוג אנג'ל.

קורבן ב' מישל נחמיאס עשה שתי טעויות פטאליות שעלולות לגרום לזהוי הסוחרים.

אותו בעיתונות, יש כל הסממנים הדרושים: שני מיקרי רצח אכזריים, שבוצעו בדם קר, נאשמת יפהפיה שחורת־מחלפות, המחייכת בעינים מצועפות; בעלה, שמעיה אנג'ל הנודע לשימצה, המתפרץ ללא הרף ועולב בשופטים, בתובע ובחוקרי־המישטרה. וגם שושן מהווה אטרקציה, כאשר הוא מגן על עצמו ואינו נזקק ל־סניגור.

את המישפט פתח פרקליט מחוז תל־אביב, אהרון שדר, בנאום־פתיחה מרתק. על נאום זה נהוג בדרך כלל ל־ותר. אבל הפעם הפתיע התובע ונשא ב־עצמו את הנאום הזה, וגולל יריעה סס־

גונית שלא היתה מביישת כל סופר של סיפרי־מתח.

וזה נאום הפתיחה:

שמעיה ושרה אנג'ל הם זוג נשוי. שמעיה היה שותף להברחת קילוגרם הרואין לישראל מתורכיה. שמעיה, ישראל ישורון ומישל נחמיאס המנוח, היו אמורים לממן את עיסקת־הסם.

טעות כפולה

שמעיה וישורון סיכמו עם נחמיאס שהוא יארגן את רכישת הסם בתורכיה וידאג להברחתו לארץ ולמציאת בלדר מתאים. הכוונה היתה שהבלדר לא ידע על הקשר של השניים לסם. נחמיאס היה צריך לבחור, כמובן, בלדר אמין ובלתי־מוכר למישטרה.

כאן טעה נחמיאס טעות כפולה. הוא לא בחר בעצמו את הבלדר, אלא נעזר בשולמית שלי, שהיתה נרקומנית ומוכרת למישטרה.* בכך הכניס לפרשה אדם מיותר ובלתי־אמין, וסיכן את העיסקה ואת יוזמיה.

הטעות השניה היתה בחירתה של חגית (חיה) ולדמן כבלדרית. גם היא היתה מוכרת למישטרה כנרקומנית. רשלנותו זו של נחמיאס סיכנה את כל המשתתפים.

בלי להיכנס לעובדה כיצד נתגלתה חגית על־ידי המישטרה, הרי שב־27 במרס 1982 היא נתפסה בנמל־התעופה כשבכליה קילוקרם אחד של הרואין. המישטרה לחצה עליה כדי למצוא את שולחיה ולמדה מייד מפיה על נחמיאס ושלי.

לאנג'ל ואשתו נודע על מעצרה של חגית מפיו של נחמיאס. חגית טילפנה אליו מייד עם מעצרה, לפי הוראות המישטרה, והוא הבין מדבריה שהיא עצורה. בניי ואמנם, כאשר הגיעה המישטרה לביתם, כבר לא מצאה אותם שם.

למחרת היום שבו נתפסה חגית, עצרה המישטרה את שמעיה ושמוליק. חגית לה בפרשיית הסמים הזו, הוא ילך למאסר ממושך, וכדי למנוע ממנו את המאסר רצתה לרצוח את השניים.

שמוליק התקשרה לחיים שושן בחיפה,

המלאכית של אנג'ל

שמוליק, אשתו של שמעיה אנג'ל (יושבת משמאל). מאחוריה, מימין: בעלה. היא יפה כמלאך ונראית תמימה עד מאוד. אבל התובע מאשים אותה בתיכנון רצח.

סתם רצח

הזוג אנג'ל הבינו כי היא נשברה כבר, או עומדת להישבר בכל רגע, והיה ברור שהמישטרה יודעת על נחמיאס ושלי. סוכם כי נחמיאס ושלי יוסתרו מפני המישטרה.

שמעה מהמישטרה את שמותיהם, אך לא יכלה לספק ראיות ממשיות נגדם. איתם נעצר גם ישראל ישורון.

שמוליק אנג'ל שוחררה אחרי 48 שעות והיא החליטה שיש לרצוח את שולי, שהיא החוליה החלשה, וגם את נחמיאס. היא חששה שהם יביאו את המישטרה אליה ואל שמעיה. היא ידעה, כי אם יסובך בעוסיכמה שהוא ירצח את שלי, שהתחבאה בדירה של ידידים בחיפה. היא גייסה לעניין זה גם את נחום („מנדו") קלימון, שהיה חברו הטוב ביותר של ישראל ישורון. מכיוון שישורון היה עדיין במעצר, סיפרה שמוליק למנדו כי הרצח דרוש כדי להציל את ישורון חברו.

ב־2 באפריל 1982 הכינו שושן ומנדו בור בקיסריה. מנדו נהג למקום שבו הוסתרה שלי בחיפה, והם אמרו לה כי עומדים להעבירה למקום מיסתור בטוח בתל־אביב. שושן ישב במכונית מאחור, מנדו ושלי מלפנים. שושן ירה כמה יריות בראשה של שלי והרגה מייד. את הגופה קברו השניים בבור שהכינו מראש.

מוות בפארק

אחרי רצח זה שוחרר שמעיה ממעצרו. הוא סיכם עם אשתו שאין די בהריגת שלי, וכי יש לחסל גם את נחמיאס. הם ראו בו את האשם בכישלון עיסקת הסמים היקרה, בגלל רשלנותו בבחירת בלדר. שמוליק היא שלחצה לחסלו.

שמעיה, שמוליק ושושן, יחד עם קלימון, סיכמו כי שושן יצא עם מנדו לפארק־הירקון, שבו הסתתר נחמיאס, ויהרגוהו. נחמיאס הוסתר שם על־ידי מרדכי („איש היערות") רובין ואליהו פישבוים.

ב־10 באפריל בלילה באו שמעיה, מנדו ושושן. הם ירו יחדיו בנחמיאס והרגוהו. אחר כך חפרו בור וקברו אותו.

ישורון ומנדו יהיו עדי־מדינה בתיק.

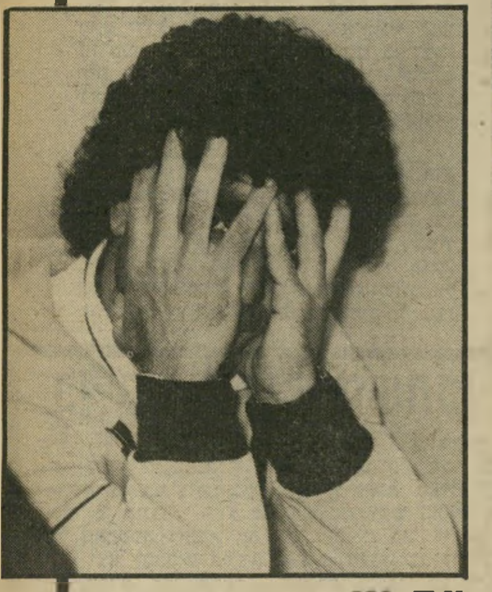

עד א' ישראל ישורון, השתתף ברצח נחמיאס ליד הירקון והפך עד־מדינה. „הוא מאוד אינטליגנטי."

עד ב' נחום קלימון, הסתבך ברציחות בגלל דאגתו לחברו ישורון. „הוא רק רצה לעזור," אמר.

אליהו פישבוים, שגם הוא עד־מדינה, יעיד כי גופתו של נחמיאס הועברה ממקומה למקום אחר יום או יומיים אחרי מעצרו של שמעיה.

עד כאן נאום הפתיחה.

את העבודה הקשה תעשה מעתה התובעת הבלונדית נורית אחיטוב, שתנסה לשכנע את השופטים אליהו וינוגרד, עדנה שצקי ואברהם מישר כי כל נאום הפתיחה מבוסס על ראיות. הסניגורים — דויד יפתח המייצג את שמוליק, שימחה זיו ואורי בר־און, המייצגים את שמעיה אנג'ל ושושן, המייצג את עצמו — ינסו לקעקע ראיות אלה.

נאשם ב' חיים שושן סירב לקבל סניגור והוא מגן על עצמו. הנאשמים כבולים באזיקים בידיהם ורגליהם במהלך המישפט. רק בהפסקה משחררים אותם.

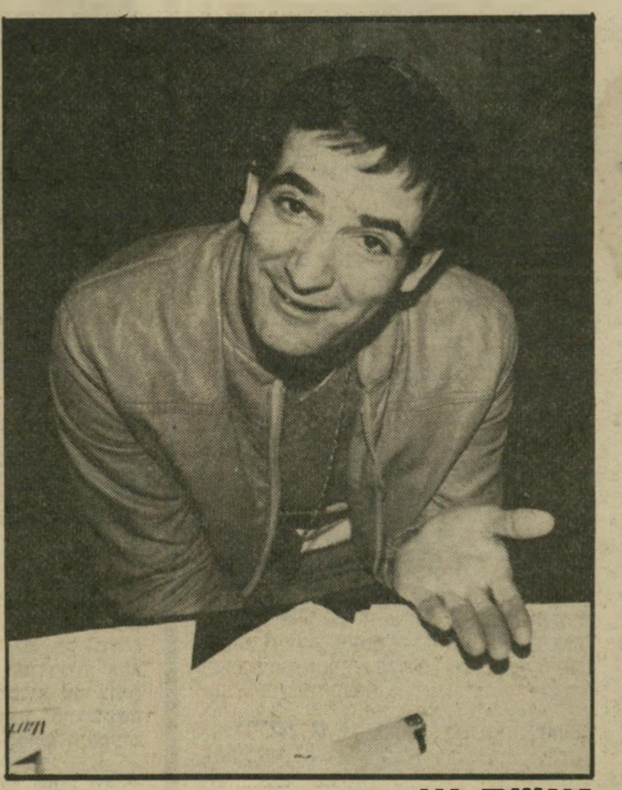

נאשם א' שמעיה אנג'ל היה המוח המתכנן של עיסקת הסמים וחיסול החשבונות. הוא נקם בקורבנות על שהרסו את עיסקת הסמים הגדולה והביאו לגילוי.

* שולמית שלי היתה שוסרת לשעבר. העובדה כי היתה נרקומנית נתגלתה לראשונה כאן, בנאום הפתיחה.

קולנוע

סינמטק

ב"י ב"י ברזיל

ששת הסרטים הברזילאים המוצגים ה־חודש בסינמטקים אינם אולי השמנת של הקולנוע הברזילאי, או הייצוג המושלם ביותר שאפשר למצוא למה שמכנים סינמה נובו, הקולנוע החדש. אותו גל מהפכני ששטף את המסכים בברזיל מסוף שנות ה־50 ועד לתחילת שנות ה־70 והביא רוח קולנועית חדשה לעולם. אולם יש ב־שישיה זו כדי ללמד על האופי היסודי של קולנוע זה, על נטיותיו ותכונותיו המיוחדות, ובעיקר על גישושיו הראשו־נים.

שבוע ברזיל כולל שני סרטים ראשו־נים של בימאים ידועים גאנגה זומבה של קארלוס דיאגס (שעשה גם את ביי ביי בראזיל) והסרט באראוונטו של גלאובר רושה, סירטו הראשון של מי שנחשב ל־נביא הזעם והחורבן בגל הברזילאי החדש, שנפטר לפני כשנה, כאשר סרטיו האח־רונים מעוררים תרעומת ויכוחים עוד יותר מסרטיו הראשונים. השבוע כולל גם סרט ידוע יותר של רושה, אנטוניו דאס מורטס, שהוצג כבר כמה פעמים בסינמט־קים, ואת סירטו השני של פדרו יואכים דה־אנדראדה, עוד אחד מן החברים הבכי־רים בקולנוע זה, שזכה לפירסום עולמי בזכות סרט אחר, בשם מאקונאימה.

מה שאפשר ללמוד מן השבוע זה, הוא שהסינמה נובו היתה האסכולה שהביאה לבראזיל את ההלם של הכרה עצמית, ב־מלוא מובן המילה. בברזיל עשו המון סרטים לפני, בזמן ואחרי הסינמה נובו, הקולנוע המיסחרי פרח בקומדיות ומלודרא־מות לאטיניות טיפוסיות. להן הוסיפו בש־נים האחרונות, מנות גדושות של מין ש־התאפשר אחרי הפשרת כללי הצנזורה.

המצלמה כחרב. הסינמה נובו חיפש משהו אחר. הוא אמנם עושה שימוש ביצ־רים העזים של המזג הלאטיני ובציוריות של המוסיקה והמיקצבים המיוחדים לארץ זו, אבל מעבר לכך, הוא יוצא חוצץ נגד כל המריחות המתקתקות והשדופות שהיו מקובלות לפניהם. סינמה נ:בו הוא בראש וראשונה קולנוע פוליטי, המשתמש במצ־למה כבחרב שלופה נגד עוולות חברתיות, נגד הסדר הקיים, נגד התמכרות כלכלית ותרבותית לגורמים מן החוץ. רושה, דיאגס, ועוד רבים שאינם מיוצגים, למרבה הצער, במיסגרת זאת (כמו פריירה דוס סאנטוס, רוי גרה, ליאון הירשמן, אנטוניו פאריה ואחרים) הדירו רגליהם מן האולפנים ו־יצאו לרחובות. הם חיפשו את הרובעים העניים ביותר, את האזורים הפחות מפו־תחים של ברזיל ושם מיקמו את סרטיהם — אולי משום כך סרטים רבים כל־כך נע־שו בבאהיה.

הם חזרו לאחור בתוך ההיסטוריה של ברזיל, כדי לבדוק את מקורות הפערים הכלכליים המעוותים, הם התחקו על מקו־רות העבדות ועל ערש התרבות המשולבת ממרכיבים אירופיים, מן הרוח הקאתולית, מן הפולחנים של העבדים אשר יובאו מאפריקה ומן המנהגים של האינדיאנים ה־מקומיים. הם סירבו ללכת בדרכים הסלו־לות של הקולנוע ההוליוודי, לספר סיפו־רים שיגרתיים, המסודרים למשעי, לפי כללים מקובלים, הם ניסו דרכי ביטוי עזות יותר, חריפות יותר, השתדלו להכות את הצופה בהלם, להכניס אותו לתוך סערת־הרגשות שהם עצמם היו נתונים בה, ולא פעם התנופה, המרץ והזעם הגלוי שהם מבטאים בסרטיהם, מחפה על ליקויים טכ־ניים, על מיגבלות בליהוק או חיספוסים בתסריט.

בקיצור, זה היה קולנוע של אנשים אשר איכפת להם — הן מה שקורה סביבם מבחי־נה חברתית, הן הצורה שבה הם צריכים להעביר את הגיגיהם לצופים. זה בעצם הכיוון שקולנוע לאומי צריך לשאוף אליו, אם הוא רוצה להגיע לבגרות. אולי זה לא מוסיף הון עתק להכנסות המדינה, אבל זה מביא יוקרה וכבוד, שאינם נמדדים בכסף, כי פעמים רבות הם שווים יותר מכל מה שניתן לקבל במזומן.

מלך הקומדיה שאינו קומדיה

מלך הקומדיה (צפון, תל־אביב, ארצות־הברית) — לסרט הזה צריך להקדים כמה אזהרות, כדי שהצופה יידע בדיוק מה הוא הולך לראות: למרות שמו, אין זו קומדיה כלל וכלל, ואפילו הקטעים המצחיקים — ויש הרבה כאלה — נושאים בתוכם מיטען עצום של מרירות. אף־על־פי שג'רי לואיס מופיע באחד משני התפ־קידים הראשיים, אין כאן שום פרצוף, שום התפתלות ושום הצחקה מן הסוג שנהג עד עכשיו להגיש בסרטיו. ומעל לכל — זהו סרט אמריקאי מאוד, המדבר על המציאות ועל התת־מודע שם, ועל כן, יתכן שהדברים ייראו בישראל פחות מובנים.

במרכז העלילה, עימות בין ג'רי לאנגפורד, מגיש תוכנית טלוויזיה פופולארית, ובין רופרט פאפקין, קומיקאי אלמוני שמשאת נפשו היא הופעה בתוכנית של לאנגפורד, שם יוכל לשכנע עולם ומלואו בכישרונותיו. כאשר מסתבר לו שכל הדרכים הקונבנציונליות להגיע לתוכנית מסתיימות בקירות אטומים, הוא נוקט באמצעי ייאוש: הוא חוטף את לאנג־פורד, ובתמורה לחייו מבקש הזדמנות להופיע על מסך הטלוויזיה.

הבימאי מארטין סוקרסזה, שנקלע כאן כנראה לסיפור הקרוב אליו ביותר, מבחינה עלילתית, מאז רחובות זועמים, יוצר אווירה כמעט קאמרית, שבה ההתמקדות היא בשתי דמויות אלה ודמות שלישית, של מעריצה מטורפת המשתפת פעולה עם פאפקין במיבצע החטיפה. בעזרתם פורש סוקר־סזה סידרה שלמה של רעיונות המטרידים אותו בסרטיו ומאז ומתמיד: האלימות כדרך חיים, הסגידה לכל מי שמעז לעשות דברים גדולים מן החיים, ולא חשוב אם לטוב או לרע, הצורך האובססיבי בחשיפה. על כך נוספים היבטים הקרובים מאוד לעולם־השעשועים שבו חי סקור־סזה: הטלוויזיה שהפכה להיות חלק חשוב כל־כך מן החיים, עד שהיא שותפה למישפחה יותר מאנשים בשר־ודם, ההשתעבדות של המצליחים להצלחתם, עד אשר ניטלת מהם הזכות לפרטיות, הציפיה מצד ההמונים, שכוכבים אלה אשר ניבנו על ידם יתחנפו אליהם 24 שעות ביממה ולא רק בהופעות, והדרכים המשונות בהן אפשר להגיע לתהילה, ולאו דווקא הודות לכישרון.

יתכן שסקורסזה יעשה עוד תיקונים לפני שיוציא את הסרט לשוק האמריקאי, אבל גם כפי שהוא, יש בו סצינות מרתקות רבות, הופעה עוצרת נשמה של דה־נירו ולואיס, ורוויזוו מרוער ומהסיח בשיר סנדרה ברוהרדט.

רוברט דה־נירו: הופעה עוצרת נשימה

בן קינגסלי - השחקן שהחזיר לחיים את מאהטמה גאנדי

לפני חודשיים לא ידע איש מי הוא. שחקן אלמוני, ממוצא הודי, חי באנגליה, וזהו זה. עתה הוא כבר זכה ברוב משאלי סוף־השנה בארצות־הברית כשחקן השנה, כאילו ללא תחרות כלל. שמו בן קינגסלי והוא מגלם את התפקיד הראשי בסרט ביוגראפי על מאהטמה גאנדי. את הסרט ביים סיר ריצ'ארד אטנבורו, ו־הוא יצא למסכים בחודש שעבר, מלווה בביקורות נלהבות.

הסרט, אחת מהפקות היוקרה שמומנו על־ידי חברות משלוש יבשות שונות (אנגליות, אמריקאיות וחברות מהונג־קונג והודו)

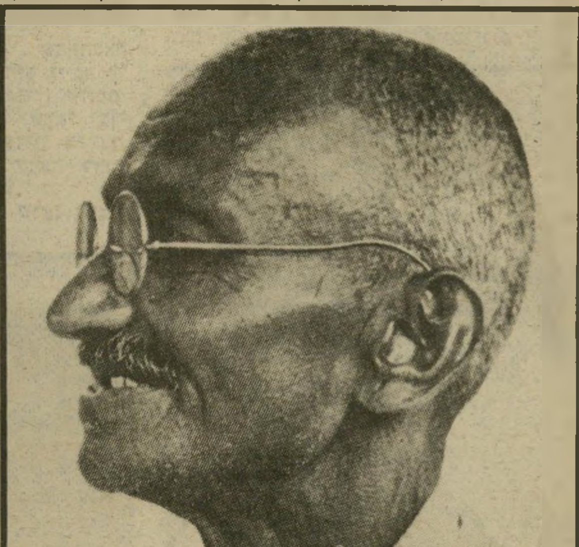

מוהאנדס קאראמצ'נד גאנדי

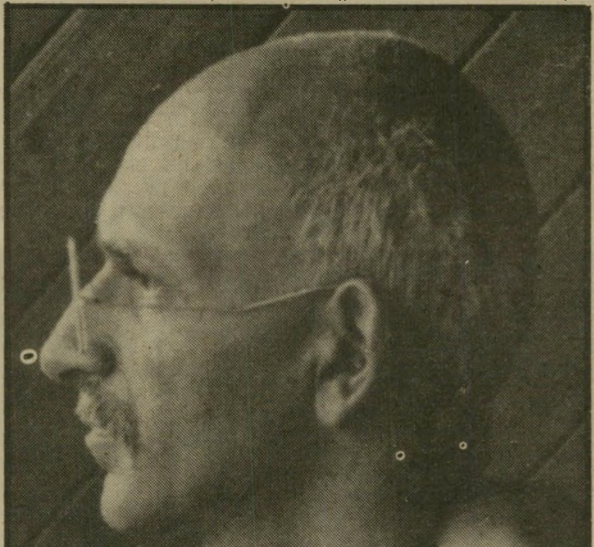

בן קינגסלי בתפקיד גאנדי

קשה להבחין בהבדל

צולם במשך תקופה ארוכה מאוד, כאשר אטנבורו — שחקן לש־בר שעשה כבר סרטים רבי־היקף קודמים, כמו גשר אחד רחוק מדי — התייחס הפעם אל המיבצע כאל יצירת חייו, והתעקש לשמש בתפקיד כפול, של מפיק ובימאי, כדי שאיש לא יתערב במלאכה.

עולה על כולם

הסרט משלב תמונות־המונים סוערות ומסעירות (ביניהן רצח 1500 הודים, נשים גברים וטף, על־ידי הבריטים, שהזכירה לכמה מן המבקרים את פרשת צברה ושאתילא), וסצינות אינטי־מיות העוקבות אחרי עיצוב דמותו המיוחדת של גאנדי, נביא ההתנגדות השקטה והסבילה, החל ממיפגשו הראשון בגזענות, כסטודנט באנגליה, ועד ליום מותו מכדור של רוצח, שנה אחרי הכרזת העצמאות של הודו.

כוכבים רבים משתתפים בתפקידי־מפתח, ביניהם ג'ון גיל־גוד, טרוור האוורד, אדוארד פוקס, ג'ון מילס, מארטין שין, קנדיס ברגן, והמחזאי־שחקן הדרום־אפריקאי הידוע אתול פוגארד.

אולם המבקרים כולם סבורים שקינגלסי עולה על כל המשתתפים המהוללים האלה. הוא הצליח, לדעת הביקורת, לא רק משום הדמיון הפיסי הרב שלו לאביה הרוחני של הודו המודרנית, אלא גם מפני שהוא הצליח ללכוד בצורה מדוייקת להפליא את צורת הדיבור שלו, את ההתנהגות ואת ההילוך של האיש, כך שקשה להבחין בהבדל שבין הקטעים התעודיים השזורים בסרט, והקטעים העלילתיים.

אין ספק שבעיקבות סרט זה יהיה בן קינגסלי שחקן מפור־סם מאוד. אך ספק אם יצליח אי־פעם להיפטר מן הדמות ההר־למת אותו עד כדי כך, שאין עוד מבחינים בינה ובין השחקן שמאחוריה.

תדריך

חובה לראות:

תל אביב — אי־טי — חבר מכוכב אחר, תהילה, ויקטור ויקטוריה, סערה, צייד הצבאים, חמסין, הלילה של סאן־לורנצו, היא רוקדת לבדה.

ירושלים — סערה, האדומים, התפוז המיכאני.

חיפה — אי־טי — חבר מכוכב אחר, קן הקוקיה, חמסין, ויקטור ויקטוריה.

סילווסטר הקדוש

זיקוקין אישיים במלון אכדיה נערך נשף על שם הקדוש הנוצרי סילווסטר ביום החמישי, מחשש הרבנות. הכרטיס עלה 900 שקל לאיש — מחיר שלא הרתיע אף חוגג. המסיבה היתה ברזילאית. בתמונה: אחת החוגגות מניפה בעליצות זיקוקין.

מלכת הערב היתה ללא ספק דוגמנית הצמרת תמי בן־עמי. תמי הופיעה בבגד־גוף מנומר ובתרבוש רקום ב־פאייטים מוזהבים. את מקומו של אולסי מילא יצרן בגדים מקנדה, המניף אותה אל־על בעיצומה של המסיבה. תמי התוססת השרתה רוח־חיים במקום.

בגלל מזג־האוויר הסוער, הייתי בטוחה שכולם יעשו את מה שאני הייתי עושה לו הייתי במקומם: מתכרבלת תחת השמיכות. אבל למרות הגשם הסוחף והסופות החזקות, זרם המכוניות אל תוך העיר ומחוצה לה היה מדהים. נשים לבושות במיטב המחלצות כמעט עפו ברוח. גברים התכרבלו במעילים, אבל כולם הצטופפו ליד המועדונים ומוקדי הבילוי.

לפלס דרך אל הקולוסיאום — משימה בלתי־אפשרית כמעט. חתיכים וחתיכות בגיל העשרה והעשרים עטו על הקופה. המחיר לא הרתיע איש: 900 שקל לזוג, לא כולל משקה. כולם רצו לשמוח. מי שכבר סתם את הגולל על הקולוסיאום לא ידע מה הוא שח. מוסיקה רעשנית קרעה את עור התוף. חתיכות בתלבושות מכוספות ומוזהבות הניפו רגליים וידיים לכל עבר. מלצרים התרוצצו בין הקהל החוגג, והשמפניה זרמה.

גשם או לא גשם, רוח או לא רוח, זהו הסילווסטר ומיצווה לשמוח. לרקוד עד אובדן חושים, לשתות עד עילפון.

במלון הילטון התקיים נשף אירגון וראייטי. כל כרטיס עלה 5000 שקל, למען הזכות לחזות בזיו פניהן של ליז טיילור וברוק שילדס. שתיהן היו שם במלוא הדרן. יפות, יפות. אין מה להגיד. לעיתונאים ולצלמים הכניסה היתה אסורה, אלא אם הואילו לשלם גם כן. אני לא השתגעתי. אז יצא לי לראות את ליז יושבת מוקפת בפמליה שלה, ואת ברוק הקטנה מוגנת על־ידי מנחם גולן הגדול. אחרי ששתי הגראציות יצאו, התד

(המשך בעמוד 67)

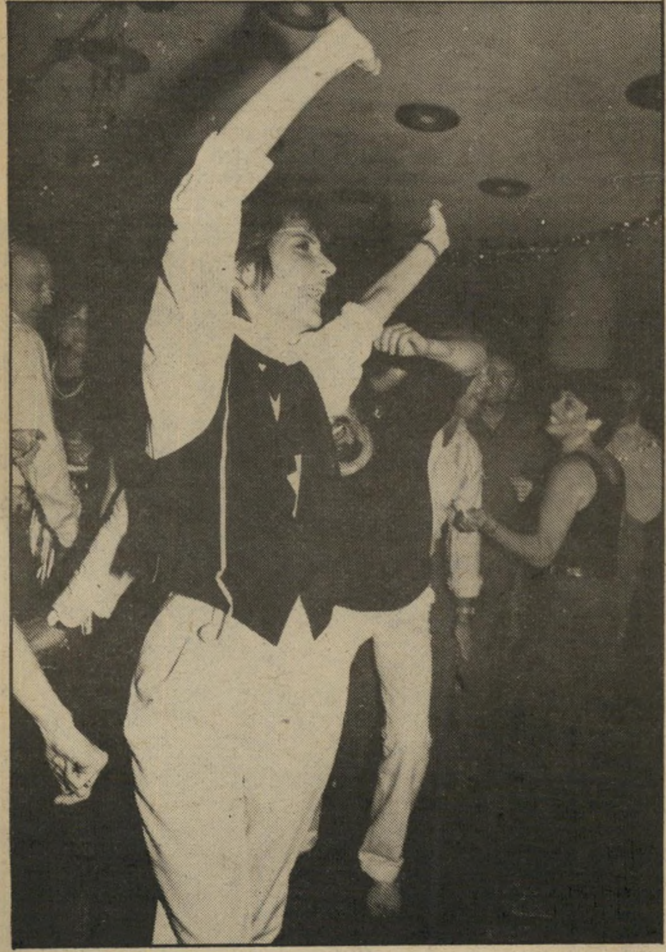

סמבה במסיבת הסילווסטר באכדיה שלטה מוסיקת הסמבה. אלי ישראלי, שהשריש את המוסיקה הברזילאית בישראל, הרקיד את הנוכחים וקיבל 1000 דולר לערב. בצילום: בתיה אשתו.

סילווסטר הקדוש

הברקים הבזיקו, הרעמים שאגו

אך המוני בית ישראל לא

שתי נשים המארחת, רותי לוי, אשתו של הצייר גידי לוי, היתה במצב־רוח מרומם כל הערב. היא לבשה חולצת תחרה לבנה ונראתה יפהפיה. רותי עמדה בפתח וקיבלה בנשיקות ובחיבוקים את האורחים. בתמונה: רותי, שהיא דיילת־אוויר באל על וחברה לעבודה.

(המשך מעמוד 67)
סוף הקהל האלגאנטי והמעונב. זהו. המסיבה נגמרה. הן ירדו אלינו לפרובינציה, עשו שלום לקהל, חייכו חיוך זוהר ויצאו להן. זה עלה 5000 שקל.

אחר־כך התרוצצנו בעוד כמה מקומות. התמונה היתה אותה תמונה. אנשים מצטופפים ויוצאים מגידרם כדי לשמוח. המחיר לא משנה. העיקר להיות „אין" ללילה אחד.

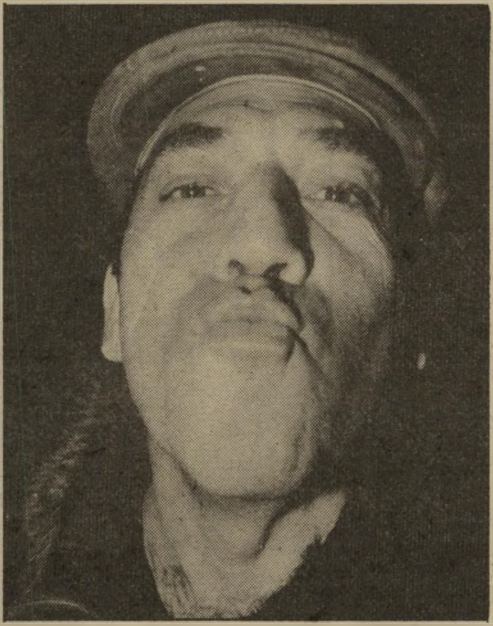

נשיקה אורי ליפשיץ הגיע היישר מכסית עם מצב־רוח מרומם. ביפו הוא המשיך להתלוצץ ולנשק כל חתיכה שעמדה לידו.

סיגאר מפיק הסרטים מיכה שרשפטיין, הילך כל הערב כשסיגאר עבה בפיו. כעת נמצא מיכה בהפוגה וסירב לגלות מה ההפקה הבאה.

לכסית לא הצלחתי להגיע בגלל הדוחק בכבישים. אז נסעתי ליפו, למסיבת יום־הולדת שערך הצייר גידי לוי לידידו מיקי מג'ר. ואם תשאלו אותי, אז זו היתה המסיבה בעיר. גידי ואשתו רותי, גרים בבית מקסים ביפו העתיקה. לא כל אחד יכול היה להיכנס, אבל לא מחמת סנוביות, אלא בגלל הנוהג הנפסד הקיים בעיר הזו שכששומעים שיש מסיבה, כולם עטים עליה, ולא משנה אם הוזמנו או לא.

במסיבה אצל גידי לוי פגשתי את תמי בן־עמי, שכמו תמיד היתה מהממת. היא לבשה בגד־גוף מנומר, את ראשה עיטר תרבוש מזרחי רקום בפאייטים, ונראתה כמו אלילה קדמונית.

בהתחלה חשבתי שהיא לא תדבר איתי בגלל מה שכתבנו על אולסי שלה, שלא הופיע למישחק. אבל היא היתה עליזה כמו תמיד, ונתנה לנו לצלם אותה כמה שרצינו. ואותה אף פעם לא נמאס לצלם.

דיילות מובטלות

בהמשך הערב הופיעו כל פליטי המסיבה מכסית, ויכול־ תי להפסיק להצטער על שלא הצלחתי להגיע לשם. אורי ליפשיץ, שמואליק קראוס וזוהר לוי נכנסו בקול ענות גבורה והוסיפו את התבלין הפיקנטי המסויים למסיבה שגם ככה התנהלה בטורים גבוהים במיוחד.

רותי, אשתו היפה של גידי, שהיא דיילת־אוויר באל־על, וכמו כולן לא עושה עכשיו כלום, הזמינה גם כמה חברות שלה. דורית סלד, שהיא אחת הדיילות הוותיקות בחברה, סיפרה שהיא ניצלה את תקופת ההפוגה הזו לשיפוץ הבית שקנתה ביפו העתיקה.

גם פה השמפניה זרמה כמו מים, ומי שלא בא עם מצב־רוח, קיבל אותו אחרי כמה דקות. הכלל היה פשוט מאוד: אם אתה לא צוחק ושמח, אין לך מה לעשות שם.

תערובת זבל

לאה לופטין מחלב ודבש, מרני מרשונוב, שלמה בר־אבא, שלמה ידוב ומנחם עיני, הגיעו אח־

נשיקת חצות גידי ורותי לוי, המארחים, החליטו לנצל את חגיגת הסילווסטר ולערוך יומולדת לידידם, מיקי מג'ר, בביתם. כל ידידי הזוג שמחו לרעיון ובאו לשמוח.

הצד השני כל החתיכות הוציאו את הבגדים הכי־נוצצים מהארון והשתוללו בקולוסיאום עד אור הבוקר. בימים רותי בלוך היא חיילת ביחידת קצין־העיר. בערבים היא מבלה.

ללוש האחר הצייר עופר ללוש, שהוא בדרך־כלל איש שקט וביישן, היה עליז במיוחד בערב הסילווסטר. כאן קלטה אותו המצלמה כשהוא נח אחרי השימחה.

...הרוח העיפה את הולכי־הרגל -
...נחו את חובתם כלפי הקדוש

מבט של צייר

הצייר יורם לוקוב חבש כובע־לבד שחור, ועומד כאן בפוזה של האמפרי בוגארט. כמו תמיד, הוא מוקף במזדנבות, אשר מקיפות אותו מכל עבר.

רי ההופעות שלהם. כולם נראו ב־מצב־רוח מרומם.

טרטקובר הגרפיקאי נראה גם הוא שמח וטוב לב. נראה שכולם שכחו לו את האות שעיצב למילחמה. „טרטה,” איש חכם, יודע שבפרובינציה כל עוד אתה מצ־ליח, שוכחים לך הכל. גידי לוי, שהוא אמן די יוצא־דופן בנוף ה־מקומי, סיפר שהוא עובד כרגע על

של מחאה כלפי העיריה: „במקום שאני גר בו, יפו, הוא מקום כל־כך יפה, אבל מטונף.” חוץ מזה, שכל אחד ימצא לו את המשמעו־יות שלו כשיהיה בתערוכה.

אורי ליפשיץ, שהגיע שמח מאוד כבר מכסית, סיפר לי שהוא שכר לו סטודיו ושם, לשם שינוי, הוא כותב עכשיו ספר. ספר על מהות האמנות והקשר בין האמנות והמ־ציאות. לאורי, שהוא עוד איש חכם בעיר הזאת, בטח יהיה מה לחדש.

אני לא אתחיל למנות את התו־תיכות שראיתי שם. נציגי הירו־שלמים היו דן בירון ושרי רז מהטלוויזיה. בכלל, מה שהיה טוב במסיבה הזו, זה שהיה בה קצת מכל דבר: דוגמניות, עיתונאים, ציירים, אמנים, שחקנים, בדרנים, תתיכות, נערי ונערות זוהר. מה שהיה חסר, זה איזה פוליטיקאי. אולי בפעם הבאה.

בשעות הקטנות של הלילה כולם כבר היו גמורים, אבל המשיכו לצחוק ולרקוד. בדרך הביתה עוד היו פקקי תנועה, והרוח המשיכה להעיף את האנשים.

שוש מיימון ■

בכובע חרוזים

פליטה נוספת מכסית שהגיעה ליפו היא השחקנית גבי אלדור, שבאה ב־כובע רקוס בחרוזים ציבעוניים.

תערוכה חדשה שלו. נושא התע־רוכה: המיזבלה. גידי אסף גרו־טאות ופיסל כל מה שאנשים זור־קים לזבל. את כל זה הוא יציג בחלל הגלריה, הצבועה לבן. הוא גם ידאג שיהיו ריחות במקום, כדי לתת לצופה תחושה של פח־אשפה אחד גדול.

שמפניה כמים

סינדי קאנון מקלי־פורניה וקלודדיה לימבורסקי מצ׳ילי רגילות לחגוג את הסילווסטר בארצות מוצאן במזג־אוויר יפה. שתי הסטודנטיות — למדעי־המדינה ולספרות — לא ויתרו על ההזדמנות להתפרק ובילו **בקולוסיאום** את שמחת ליל החג.

לגלות טפחיים

תמי בן־עמי, ש־השתוללה כל הערב, תופסת הפוגה באחד החדרים הסמוכים.

לגלות טפח

אחת מאורחות המסיבה ביפו סירבה להזדהות אבל עשתה עיניים לצלם, שקלט אותה בפוזה מעניינת.

קצת מכל דבר

כששאלתי אותו מה הוא רו־צה להגיד בזה, ענה שזה אקט

רוול קמה לתחייה

הקפה שהיה מרכז החברה בתל־אביב

נפתח שוב - במהדורה צנועה

כשהיתה גולדה מאיר שרת־החוץ נהגה להתייצב בכל יום שישי בצה־ריים בלווית נהגה הפרטי בקפה רוול, עמדה בתור הארוך ורכשה עוגות לשישי־שבת.

גולדה סירבה לקנות מחוץ לתור. לבע־לי בית־הקפה המפורסם לא היה נעים ש־הגברת הנכבדה תמתין זמן ממושך לשרות, לכן הזמינו אותה בינתיים לכוס קפה ו־עוגה. כשקנתה סוף־סוף את העוגות, לא הירשתה לנהגה לשאת אותן, ונשאה את הסל בעצמה.

גולדה מאיר לא היתה האישיות היחידה שנהגה לפקוד את בית־הקפה המפורסם, שהפך במשך שנות קיומו למוסד חברתי.

נשיא־המדינה, יצחק נבון, נהג אף הוא לקנות כאן כמות נכבדה של עוגות, וכ־מוהו גם השחקנית המנוחה חנה רובינא. רחוב דיזנגוף של שנות ה־60 לא היה מקבל את צביונו המיוחד בלי קפה רוול המפורסם. כל תייר שבא מחוץ־לארץ ו־קבע להיפגש עם מישהו מישראל אמר: „ניפגש ברוול”. בית־הקפה הזה היה מוקד משיכה לכל המי־ומי של אותם ימים.

השחקנים אהרון מסקין וארי קוטאי וכן שמעון פינקל, יבדל לחיים, היו יושבים ברעש הגדול ומשננים את תפקידיהם בתיאטרון. הצייר משה'לה ברנשטיין היה תושב קבוע, וכן גם שחקן היידיש ה־מפורסם, שמעון דז'יגאן המנוח.

לילי שרון ישבה תמיד בחברת אופירה נבון ורחל דיין. השחקנית גילה אלמגור היתה נפגשת בקפה עם בעלה דהיום יענקה'לה אגמון, בתקופת הרומאן ש־להם.

כל יפהפיות תל־אביב היו אורחות קבו־עות בקפה, כשהן מציגות את האופנה ה־חדשה בתילבושות, בתסרוקות ובפרוות.

דיצה חבס היפהפיה באה תמיד עם אמה. אשת־החברה מלכה רוזנשטיין, מל־כת־היופי הוותיקה רינה וייס, והשחקנית זיווה רודן היו תושבות קבע ברוול. יושב־ראש ההנהלה הציונית, אריה דולצין, אהב לשבת ברוול רק על המידרכה.

סדי קולק בילה כאן את יום־העצמאות ב־1952, כשהוא נהנה מבקבוק קוניאק משובח. כאן היה מקום־מיפגש הקבוע של ציירים, שופטים, יהלומנים, אנשי־כדורגל וסתם עמך, שאהב לראות ול־היראות.

ההיסטוריה של בית־הקפה המפורסם

מרפסת מול מרפסת

החצר הגדולה של קפה רוול בצהרי יום חמישי לפני תשע שנים. בקטע הרחוב שלפני החצר היו מתאספים גברברי העיר, כשהם מנסים למשוך תשומת־לב מירבית של נשות דיזנגוף, אשר באו להראות וגם לראות. למטה: מירפסת רוול המחודשת, היום, הנמצאת בקומה השניה.

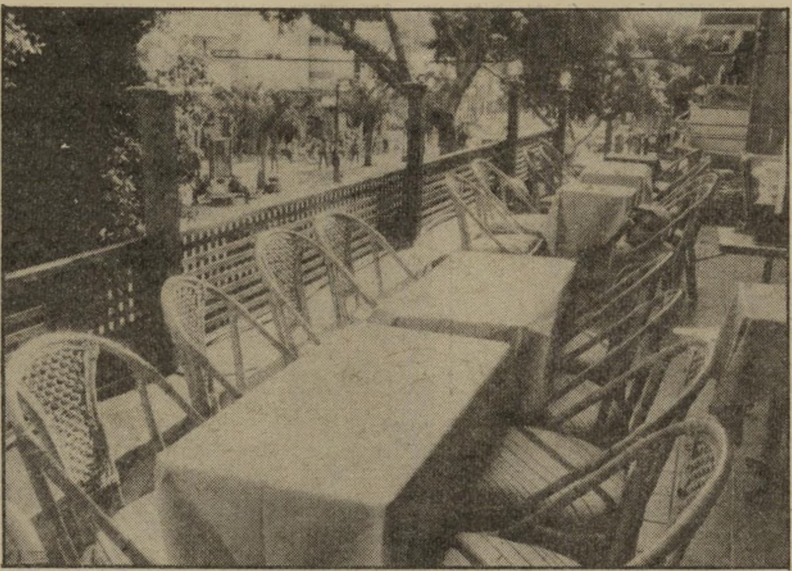

זכרונות

שחקן הבימה הוותיק רפאל קלצ'קין היה בין יושבי רוול הוותיקים. כאן: בפתיחה.

מעשה על שוטר

(המשך מעמוד 31)

באותה מידה הוא יכול היה להיהרג בל־בנון. אבל למרות שאני באמת מנסה ל־הדחיק את הפחדים האלה, לא לחשוב עליהם, קשה לי לשכוח את השוטר עיני שיצא להפריד בין בני הזוג דמיטרסקו. נסעו חורשה על שמו בחולון. זה ממש מחמם אותו בקבר. הילדים שלו קיבלו לגן לחג. זה לא יכול להחזיר להם את אבא שלהם. עיני הזה היה משהו מהסרטים, עליז, נחמד. לא האמנתי שלא אראה אותו עוד. אין אחד שלא בכה עליו. הוא גר בבית קטן שבנה בעצמו לאשתו ולילדיו, הם חיו ביחד שיגעון. תארי לך, הבן־אדם דופק בדלת ונהרג, והבן שלו נמצא למטה בקהל ואפילו לא יודע שאבא שלו כבר מת.

● **המישטרה שומרת על קשר עם אלמנות שוטרים?**

המישטרה לא דואגת לאנשיה. כש־פרצה המילחמה, בעלי גוייס באמצע הלי־לה והשאיר אותי בלי גרוש. חיכיתי ב־מתח לא נורמלי לשמוע משהו ממנו, או לפחות מהמישטרה. אף אחד לא טרח להרים טלפון ולעדכן אותי. אף אחד לא שאל אם אני זקוקה למשהו, לעזרה, לסיעד נפשי. בוקר אחד לא החזקתי מעמד. הרמתי טל־פון לתורגמן ואמרתי לו: אני רוצה שת־דע, שלפני עשרה ימים יצא בעלי למיל־חמה, ואף אחד מהמישטרה לא טרח לבוא אלי הביתה או להרים טלפון. יום אחר־כך הגיעה קצינת הרווחה, כולה התנצלו־יות. לא היה לה רכב ובעלה מגוייס.

● **אתן מרוצות מתורגמן?**

ידוע לי שהוא קשוח. יכול להיות שהוא צריך להיות קשוח, כי הפשע באזור תל־אביב הוא רציני. בעלי אומר שלפעמים הוא לא יודע את הגבול.

● **למה את מתכוונת?**

בעלי חזר עם זקן מהמילחמה. אמרתי למפקד שלו שבעלי ישאר עם הזקן, ואני אלך על העניין הזה לבג"ץ.

● **בגלל זקן?**

כן, בגלל זקן. למה לקצינים מותר ול־בעלי אסור? תראי את תת־ניצב איתן בן־יהושע. למה לו מותר זקן ולבעלי, שבמסגרת תפקידו הולך בלי מדים, אסור.

● **מה כל זה קשור לתורגמן?**

אז אני אגיד לך: הופעתי בראיון בערב חדש ובאותו לילה קיבל בעלי הוראה לגלח את הזקן.

● **ואת חוששת שזו התנכלות בגלל הראיון שלך בטלוויזיה?**

כן, אבל המישטרה טוענת שזה צירוף מיקרים.

● **וזה הכל בגלל הפעילות שלך?**

אני חושבת שכן. הם עדיין לא מבינים שאני פועלת גם בשבילם.

■ ■ ■

● **מדוע אין המישטרה מבינה את פעולתכן? מדוע לא עוזרים לכן?**

כי זו תהיה הודאה בכישלון המישטרה לפתור את בעיותיה. המישטרה בעצמה לא עוזרת לשוטרים. לדעתי צריך להפריד את תיק המישטרה ממישרד־הפנים. צריך ש־יהיה שר שכל מעייניו יהיו נתונים ל־שוטרים בלבד. במישטרה יש 17 אלף פר־עלים שחורים. זוהי עבדות נוסח '83. ברגע שקורה משהו, השוטר מרותק עד שהוא מקבל הוראה ללכת הביתה. בפיגוע ב־כביש־החוף השוטרים היו מרותקים חודש ימים, וחיו משקיות־ניילון. בהפגנות אל־על התקשרו אלי שוטרים וסיפרו לי שה־עירו אותם ב־3 לפנות־בוקר עם קפה שחור, ורק בצהריים הביאו להם שקיות־ניילון עם חלבה ומלפפונים חמוצים ומשקה דל קלוריות כדי שלא ישמינו.

● **גם בהפגנות „אל־על” לא זכתה המישטרה לאהדת הציבור, אולי בגלל שנקטה באלימות.**

מי שנקט באלימות היו אנשי אל־על. מי שבא ללוד ידע שהוא לא בא לפיקניק, ולא צריך היה להביא איתו ילדים על ה־כתפיים. הם באו במטרה לשרוף מטוסים.

● **הם נלחמו על מקום העבודה שלהם.**

אחרי שהרסו אותו.

● **גם נשות השוטרים נלחמות למען מקום העבודה של בעליהן.**

אנחנו לא נלחמנו בצורה לא־חוקית. הדרך שלנו היא חוקית. אני לא אעמיד את המפקדים של בעלי במצב שבו יאלצו לפנות אותי בכוח. אני אתפנה מרצון.

בגלל זה המאבק שלנו יותר קשה ויותר ממושך, אם אני אנקוט באלימות, הרי שוטר לא ירצה להרים יד על אשה המ־גינה על האינטרסים שלו, יגידו שהמיש־טרה מרביצה רק לעבריינים.

בורסת החתיכות

כך כינו את קפה רוול בימי שישי בצהריים. שתי צעירות חוצות את החצר הגדולה, וזוכות למבטי הערכה של הצעירים. רבים נהגו לבוא לקפה לחפש הכרויות חדשות.

מיגרש ריק

אותה חצר יפהפיה שקדאו לה פעם רוול, שהיתה הומה בקיץ, כפי שהיא נראית היום — מיגרש ריק, מוזנח ומגודר. החצר נסגרה ב־1980 יחד עם בית־הקפה, והיום מתנהלים מגעים רציניים לשיקומה.

החלה מהיום שבו שני קונדיטורים, גוסטב רוזנברג וקרל ולר, החליטו לרכוש בית־קפה קטן, ששכן בשני חדרים קטנים. מצד ימין היתה מכולת ומאחרי הקפה היתה דירת מגורים. לבית־הקפה שלהם קראו בשם הגזור מתוך שמותיהם — רוזנברג וולר.

פצצה בקפה

מאוחר יותר הצטרפו לעסק האחים מרדכי וסלי קצנגולד. שני אחים, בעלי הגינונים האריסטוקרטים היגרו לארץ מגרמניה ב־1933 ופתחו חנות לקליית קפה ברחוב טשרניחובסקי.

המילחמה באה ועימה הצנע הגדול. אך האחים החליטו להישאר בכל זאת בעסקי־הקפה. מרדכי נכנס כשותף לרוול וסלי נכנס לקפה ורד, שאף הוא הפך למוסד במשך השנים. כל שנה צירפו השותפים עוד דירה ועוד דירה שרכשו בבניין הגדול, עד שב־1956 רכשו את כל הבניין, פינו את הדיירים והפכו את כל קומת־הקרקע לבית־קפה ענק. בינתיים נפטר רוזנברג, ולר קיבל את קפה תכלת שנרכש תמורת האחוזים שלו מרוול והאחים קצנגולד נשארו השותפים היחידים.

„ב־1948", נזכר מרדכי קצנגולד, „במילחמת העצמאות, נפלה ליד בית־הקפה פצצה. כל החלונות של המקום נופצו, ובעל חנות־המכולת שלידנו נהרג. למחרת ניקו את שברי־הזכוכית והקפה המשיך לפעול ולמשוך אליו יושבים, למרות המילחמה.

„היה לנו מחזור של 3000 איש בכל יום. העסקנו כ־80 עובדים. שעות השיא של הקפה היו בין 11 ל־1 בבוקר, שעת־פייף־אוקלוק המפורסם והשעות שאחרי הצגות־הקולנוע. בימי שישי רוול היה מוקד־משיכה עצום. כבר בשעות הבוקר המוקדמות באו האנשים, ובעיקר היפה־פיות, לתפוס מקום טוב על המידרכה, כדי לראות ולהיראות. כאן היו קובעים פעם את הפגישות של שישי־שבת.

„הרבה שידוכים יצאו מכאן. עד היום יש זוגות שכבר התגרשו, שכועסים עלינו כי פה הכירו." ביום שישי היו לובשים את מיטב המחלצות כדי לעבור את טור רוול תחת עיניהם הבוחנות של יושביו.

כל עוד המיגרש הגדול שליד רוול היה עדיין מגודר, נקראו יושבי המדרכה שלפניו בפי בעלי־הקפה בשם „יושבי הגדר."

השולחנות של כסית ורוול היו מתערבבים זה בזה. אך בעוד שבכסית ישבו בלבוש בוהמי, הרי שברוול היו יושבים מסורכסים ואלגנטיים.

ב־1952 פתחו את החצר הגדולה, וסיפחו אותה לבית־הקפה. הבעלים הכניסו שם הרבה צמחיה עשירה והיא הפכה לגן פרח ענקי.

לידה באסלה

העוגות המטעימות של רוול אף הן הפכו מוסד. באותו בנין היו שתי קונדיטוריות, שם אפו את העוגות המפורסמות.

במלחמת ששת־הימים ערכו כאן מסיבות־חתונה לחיילי צה"ל, והמירפסת שימשה כמקום איסוף תרומות־דם. במילחמת יום־הכיפורים זה היה מקום ריכוז לאיסוף בגדים.

ב־1980 הזדעזעה תל־אביב למישמע הגזירה, כי בית־הקפה המפורסם עומד ליסגר.

מספר מרדכי קצנגולד: „אנחנו הזדקנו, עבדנו קשה מדי, רצינו לפרוש, אבל לא היה לנו דור המשך. הבנים הלכו להיות עורכי־דין ולא רצו לעבוד כאן. מכרנו את הקומה התחתונה לסופר רוול, רצינו להקים למעלה, בקומה השניה, קפה קטן, אבל השכנים עשו לנו בעיות. התחלנו כבר בשיפוצים והמשפט שעשו לנו נמשך.

„לבסוף מצאנו את האחים רוטשילד, שאחד מהם הוא חבר של הבן שלנו, ומסרנו להם את המקום בשכירות.

„אחי, שמכר בינתיים את קפה ורד ואני, נמשיך לעבוד עם בעלי בית־הקפה החדש בהתנדבות, ללא תשלום. אני מתגעגע לעבודה הזאת".

מה הפך את בית־הקפה שלו למפורסם כל־כך? מסביר קצנגולד: „אנחנו העניקנו לאנשים שרות מיוחד. קיבלנו אפילו הודעות טלפוניות עבור הלקוחות הקבועים. היו כמובן העוגות הטעימות. חוץ מזה, אנחנו היינו היחידים שבשרותים שלנו ישב תמיד מישהו שדאג לנקיון. באותם שרותים פעם, ב־1972, ילדה בחורה אחת שהרתה מחוץ לנישואין והשאירה את הוולד על האסלה. רוזנברג חתך את השליה, ואחרי שמגן דוד לקח את הוולד, הוא התעלף.

ותיקים של היום

בפתיחה המחודשת הם השחקן הוותיק שימעון פינקל (מימין) והעיתונאי שימעון סאמט, שהיה עיתונאי יומון הארץ במשך דור שלם והיה בין מייסדי העולם הזה בשנת 1937.

„זה לא מה שהיה פעם," אומרת גרטה, מוכרת הסיגריות. אבל הכל מקווים ש„רוול" תחדש ימיה

„לילדה קראו רוולית, אבל קצין בכיר בצה"ל אימץ אותה והחליף כמובן את שמה.

„דאגנו תמיד שהמאפרות תהינה נקיות. נתתי יחס אישי לכל לקוח. דאגתי להרשיב אותו ולוודא שמאום לא יחסר לו. כבר שנתיים שאני מסתובב בדיזנגוף ותמיד עוצרים אותי אנשים ושואלים: מתי כבר תפתחו את הקפה שנית?

„אני שמח שרוול תחדש את ימיה כקדם. השכרנו גם את המוניטין שלנו, ללא תשלום נוסף. להיפך, רצינו שהשם יישאר. אני יכול לומר היום, עם היד על הלב, שדיזנגוף היה מה שהיה בזכות רוול. להתעשר לא התעשרנו, כי תמיד השקענו עוד ועוד.

„במשך השנים היו לנו הצעות להשכיר את המקום לחנויות נעליים ורהיטים, וסירבנו."

אורי רוטשילד, ששכר את רוול, השקיע בו 350,000 דולר. הוא צעיר הנמצא לדבריו, 10 שנים בעולם העסקים־בארץ. בין היתר עבד כבימאי בתיאטרון חיפה ומהבימוי עשה גיחות לעולם העסקים. בין החידושים שמציע אורי יהיה התקנת טלפון אלחוטי לשולחנות, כדי שאנשי־עסקים יוכלו לנהל את עיסקיהם מתקפה.

בפתיחה המחודשת שהתקיימה השבוע נראו רבים מיושבי רוול הוותיקים, כמו שמעון פינקל, שבא בבוקר לדאוג שאכן ההזמנה תגיע אליו.

מול רוול בדיוק, כמו לפני 30 שנה, ניצבה איתן כמו סלע הגברת גרטה, מוכרת הסיגריות הנצחית. הכל השתנה סביבה, רק היא עדיין מקפידה לעמוד באותה פינה.

„זה לא מה שהיה", מנענעת גרטה בראשה. „פעם הייתי עוד יכולה לאכול כאן צהריים. היום הכל מסביב יקר, ואין לי כאן איפה לאכול כל היום.

„אני לא זוכרת כלום, כולם מתו. כולם מתו. יושבי רוול הוותיקים, הקליינטים הטובים שלי — דיין וגולדה — כולם מתו. כלום נשאר חוץ מסופרמרקט לתמרוקים. זה אף פעם לא יהיה מה שהיה."

נירה גל

צעירים של אז

אחת הצעירות מבלה בצהרי יום קיץ חמים. החתיכות היו פוקדות את הקפה באופן קבוע, כדי כדי למצוא חברה. הקפה המפורסם היה תמיד מלא והעסיק 80 עובדים.

(המשך מעמוד 63)
ראה נרגש מכל ההמולה. הוא ומר שמעבירים אותה למחלקת וף־אוזן־גרון לבדיקה יסודית. כר ם רצים למחלקה.

על כיסא־גלגלים, עם כובע פרווה ראשה, מובלת ליז כפופה ונאנחת ל המחלקה. היא מוקפת בשוטרים גורילות. הצלמים לוחצים על ה־מצלמות הגורילות מתנפלים והו־ פים את כולם. הם אלימים מאוד. יז מובלת במהירות אל אחד הח־ רים. „תתביישו לכם, תנו לה קצת רטיות,” צועקת אשת יחסי־הצי־ ור של האוניברסיטה. מישהו מס־ יר לה שזהו המישחק וזהו מחיר תהילה. כולם הפכו עורכי־הדין ל הגברת טיילור. בינתיים, מכל חדרים, מציף זרם בלתי־פוסק ל חולים את המיסדרון.

היא מייבבת, הוא מנשק

ולם רוצים לראות את ליז ולמות. החלון מכוסה וילון, אבל ותר איזה סדק שניתן להציץ דר־ בו. נשים וגברים בגיל העמידה, לדים וצעירים — כולם נדחקים מול הדלת, מתכופפים, מנסים לק־ לוט איזה בדל של מראה מהדרה ול הכוכבת. יש ריח של מיליונים באוויר. רופאים בהולים האווירה חושמלת.

בסביבות השעה 6 אומר השוטר נצר שלידי: רוץ למעלית, תפוס עמדה. כל הצלמים בהיכון. אחרי 2 דקות של הכנות וחלוקת הכוח נקודות תצפית שונות יוצאת ליז, נתמכת על־ידי הגבר האחרון ב־ זיית, והאלוף (מיל׳) גזית. כולם לוחצים על המצלמות. הגורילות הודפים ודוחפים. גם אנשי סגל האוניברסיטה החליטו לעזור. הם דוחפים וצועקים לא לצלם.

אין מה לעשות. היא ממש יפה. יש לה עיניים כחולות־ירוקות. חצי מהפנים הן עיניים. שלמה גזית, כמו אביר בסרטים של תחילת המאה, מעיף מכה למצלמה. הפלש נף. זהו. בכך נפתרו הבעיות. אי־ אפשר לצלם יותר. הוא אינו מב־ חין במבט ובחיוך הקטן שהעיפה ליז אל המצלמה. היא מכירה את היחסים בינה ובין המצלמה. גזית, גנרל, לא יודע חוכמות. פקודה זו פקודה.

למטה, ליד המרצדס שלה, מצטו־ פפים עשרות אנשים. ליז יושבת ליד המחזור המכסיקאי שלה. הוא מחזיק לה את היד. ריח של בושם יקר באוויר.

שלמה גזית מתכופף לעברה. ליז אוחזת בידו ומתנצלת. היא מס־ בירה לו עד כמה היתה רוצה להי־ שאר. היא כמעט בוכה. שלמה גזית מנשק את ידה. ליז מייבבת ובקול בוכים מסבירה ומתנצלת. שלמה גזית מנשק לה את היד. ליז ממשי־ כה לייבב. הוא שוב מנשק לה את היד.

היא נראית חלשה, חיוורת, חס־ רת־אונים. אשה בת 50 עם הבעה מתפנקת של ילדה בת 5. פתאום מבינים מדוע כל אחד רוצה להת־ חתן איתה. אילו גזית היה יכול, גם הוא היה מציע לה נישואין, בו במקום.

הנהג לוחץ על הדוושה, והמרצדס שועטת לכיוון תל־אביב, מותירה אחריה ריחות ואבק של אנשים מ־ עולם אחר.

יפה, טבעית, נחמדה

„מי צריך להגיע?” שואל איש־מכס, למראה הצלמים הרבים שמילאו את אולם־הנוסעים הנכנסים בנמל־התעופה בן־גוריון. „ברוק שילדס!” עונה לו מישהו כשעיניו נוצצות. והוא אפילו אינו יודע מי היא. הנערה שהיא נשוא חלומותיהם של גברים רבים כל־ כך.

המטוס נחת. הצלמים מנסים לנ־ חש מאיזה פתח תיכנס השחקנית המפורסמת. הם רצים בעצבנות מ־ קצה אחד של האולם הגדול לקצהו השני, והשוטרים אחריהם, מנסים להשליט סדר. נוסעים רבים שול־ חים עיניים תמהות במתרחש.

חדר האח"מים הקטן כבר מלא מפה לפה בעיתונאים, שהחליטו ביניהם איפה תשב האורחת, כך שכולם יוכלו לראות ולדבר איתה.

לבסוף היא מגיעה, מבחוץ, ב־ מכונית מרצדס ארוכה, לבושה ב־ חליפת ג׳ינס וחולצת כותנה לבנה עם צווארון סיני, מחזיקה בידה זר פרחים ענקי, עטוף בנייר צלופן מרשרש. גבוהה, עיניים כחולות ואף סולד. מאופרת קלות, מסורקת, עם חיוך רחב, אמיתי, על פניה. בדיוק כמו בתמונות. לצידה אשה הנראית כמו שומר־ראש מיקצועי וקשוח. זוהי אמה — טרי שילדס, המנהלת את עסקיה של ברוק.

הן נדחקות, בקושי, בין הצלמים הרבים המקיפים אותן, ומתיישבות על הספה. איש גדול מנסה לפלס את דרכו אליהן, דוחף ונדחף ול־ בסוף מצליח להגיע ומתיישב, כש־ הוא פולט אנחת רווחה. המפיק מנחם גולן. הוא שדאג להביא את ברוק לארץ, לככב בסירטו החדש, סהרה.

קראוון, סוס וכלב

ברוק חביבה אל העיתונאים הרבים. היא בפירוש אינה מת־ נהגת כמו כוכבת שחצנית, ואינה מזלזלת בשום שאלה המופנית אליה. עונה על כולן בחיוך אמיתי ותמים, בצורה אינטליגנטית ושו־ טפת. „אני נרגשת לבקר בישראל,” היא אומרת בדיפלומטיות „ואני רוצה לראות כאן כמה שיותר.”

כרגע נמצאת ברוק, בת ה־17, תלמידת תיכון, בחופשת חג־המולד מבית־הספר. עקב צילומי הסרט, שיימשכו כשלושה חודשים, תפסיד חלק מהסמסטר האחרון ללימודים. לכן יגיעו לארץ שתי מורות פר־ טיות שיעזרו לה להשלים את ה־ חומר.

„ברוק נמצאת ברשימת עשר ה־ נשים הלבושות בטעם הטוב ביו־ תר,” אומר מנחם גולן, ומתחיל למנות את מעלותיה של הילדה ה־ מוכשרת: „היא נבחרה פעמיים כ־ שחקנית הצעירה הפופולארית ביו־ תר בעולם. למרות העובדה שהיא מופיעה בסרטים רבים ועובדת גם כדוגמנית, ציוניה בלימודים הם מן הגבוהים, והיא תלמידה מצ־ טיינת. אנחנו הכנו עבורה קרוואן גדול ונוח. קנינו גם סוס מיוחד עבורה, כדי שתוכל להשתעשע.”

ברוק מחייכת כל הזמן. היא יו־ דעת שכל תנועה שלה, כל חיוך, כל מבט, מונצחים. המבזקים מהב־ הבים ומנועי המצלמות אינם מפ־ סיקים לתקתק.

אמה שולחת מדי פעם יד של פטרון לעבר האוצר שלה, מסדרת שערה שנפל קדימה, טופחת על השכם. וברוק עונה לה בחיוך של ילדה טובה וממושמעת. מחזיקים אותה קצר.

המסיבה הסתיימה. הכוכבת קמה ללכת. היא יוצאת החוצה, כשה־ צלמים מנציחים כל צעד וכל תנו־ עת ראש. נכנסים למרצדס. עשרות אנשים, עובדי נמל־התעופה וסתם סקרנים, מקיפים את המכונית מכל עבר. מנסים לזכות במבט חטוף על הפלא הזה, שחייך אליהם חיוך מפתה כל־כך הרבה פעמים מעל דפי המגאזינים.

מחכים במכונית. למה? לכלב ג׳ק, שאמור לצאת מתא־המיטען. ברוק נשארת לבד במכונית, ואמה, יחד עם מנחם גולן, הולכים לדאוג לכל הסידורים.

והנה הוא הגיע. בתוך כלוב לבן גדול על גלגלים, מלווה באיש מיו־ חד במדים. „תן לה לפתוח את הכלוב,” מבקשים הצלמים „כדי שתהיה לנו תמונה.” ברוק יוצאת מן המכונית, פותחת את הכלוב וג׳ק, כלב גדול ומטופח, משתחרר. חיבוק, חיוך, הבזקי מצלמות, חזרה למכונית ודוהרים לתל־אביב.

שוש מיימון
ועינת ברגשטיי

במדינה

שטחים מוחזקים

לא עצים ולא יער

המתנחלים בגדה זועקים נגד הקמת הישוב נופים, מכיוון שהוא עומד לגזול מהם את איכות־החיים.

אנשים מזדעקים, מריצים מכ־ תבים בהולים לשר־הביטחון, ל־ שר־החקלאות, ליושב־ראש המועצה העליונה לתכנון ובנייה באיזור הגדה, לחברי־כנסת ולאישי־ציבור. העתקים נשלחים לסגני־שרים. הם מכנסים מסיבת־עיתונאים מיוחדת, מתריעים על הפשע הנורא שמת־ בצע בגדה המערבית. הנושא: יישוב נופים, הנבנה בלב הגדה.

אין זו קבוצת שמאלנים מטורפים, הצועקים נגד הפקעת קרקעות מכ־ פריים ערביים והמתריעים על עקי־ רת מטעי־זיתים בני מאות שנים.

הדוברים, הפעם, הם אנשי החב־ רה להגנת הטבע. הם כועסים על הקמת היישוב נופים באיזור שמו־ רת־טבע: „אזור זה היה בעבר שמורת־טבע מנדטורית, ולאחר מכן שמורה ירדנית. כך שאופיו המ־ יוחד נשמר, על ערכי הטבע ו־ הנוף שבו. משמעותו הנופית הטיבעית והארכיאולוגית ייחודית בשומרון כולו.” (מתוך מיכתבים שנשלחו לשרים). „מטרתנו לשמור על הטבע, טוען שגיא, מזכיר ה־ חברה להגנת הטבע, בחור צעיר, לבוש חולצה עם סמל החברה: „ה־ איזור נמצא בתנופה של פיתוח. מדובר כאן על תוכנית להקים ישוב בשטח שהיה שמורת־טבע, עוד מזמן המנדט. כאן לוקחים שטח של יער, המיועד לציבור כולו, ומפקיעים אותו מרשות־ הציבור, כדי למכור אותו לאנשים פרטיים. אנחנו לא מבקשים לעצור את הפיתוח ולא לעצור הקמת יישובים, אבל שכל זה ייעשה תוך התחשבות בערכי הטבע והנוף.” הוא מלווה את דבריו בהסברים על גבי שורת מפות התלויה מאחוריו.

מישהו העיר לו בתמימות שלפי אמנת־ז׳נבה אסור לשלטון־כיבוש לשנות שום דבר בשטח, ומדוע, אם כן, אין הם פונים לבג״ץ ב־ עניין?

בינתיים, מסבירים אנשי־החברה, הם מנסים לעשות זאת בדרכים אחרות. הם פנו לגורמים רבים במימסד ורבים מתושבי הגדה המע־ רבית (היהודים כמובן) שותפים לדיעה זו. במידה ודרך זו לא תצ־ ליח, הם ינסו לנקוט בהליכים מישפטיים.

אחרי הרצאה משכנעת ערכו אנ־ שי הקבוצה סיור מאורגן ליער.

צריך דמיון. נסיעה בכביש חוצה־שומרון. מימין ומשמאל יי־ שובים יהודיים חדשים יותר ופחות, שנראים כמו מהדורה ישראלית של בית־סוהר. כולם מוקפים ב־ כמה שורות של גדרות־תיל ותאו־ רת לילה חזקה. בכל יישוב שער עם שומר. יישובים בנויים בדרך־ כלל על הגבעות בצורה בולטת ביותר: בתים טרומיים, וילות־ פאר עם צריחים וגגות רעפים. כ־ אילו לומר: אני כאן!

ולצידם כפרים ערביים, קטנים וגדולים, בנויים במדורג על מד־ רונות ההרים, צנועים ומשתלבים בנוף. חלקות קטנות, אותן שטרם הופקעו, מעובדות בחריצות.

מגיעים לשטח שהוקצה ליישוב נופים. בפתח עובד בולדוזר גדול ומכשיר שיטחי־קרקע. לידו רועה זקן חובש כופיה ובידו מקל, מאיץ בעיזים להתרחק. שלט לבן וגדול מכריז: „נופים — יופי של חיים.”

מחנים את המכוניות ומתחילים לטפס ברגל על צלע אחר צלע של ההר. כולם מצפים בכיליון־עיניים לראות את היער המדובר. מחכים לעצים העבותים והגבוהים בני עשרות השנים, שחבל כל־כך לעקור אותם ממקומם. לחורבים גדולי צמרת ו־ אלות מסטיק ירוקות.

כולם מבססים על סלעים ומה־ מורות, התגשמו והתנשפו, הגיעו לקצה הגיבעה. מבט ראשון מסביב. כלום. שום יער לא נראה באופק.

הרבה סלעים, הרבה שיחים של סירה קוצנית, קצת רקפות ופירחי־ חורף אחרים. העצים המדוברים, היער שעליו רוצים להגן, אינם אלא עצים קטנים, או אולי נכון יותר, שיחים, בגובה של חצי מטר לכל היותר, מרוחקים כ־10 מטר האחד מהשני.

הגיבעה לא נראתה שונה מגבעות אחרות באזור, מאותן גבעות שע־ ליהן אפשר, לדעת החברה להגנת הטבע, לבנות יישובים. „צריך קצת דמיון,” ניסה שגיא, בכוחות אח־ רונים, למנוע השתלטות אכזבה סופית על המבקרים. „פה יכול להיות יער יפה מאוד. אם רק יתנו לעצים לגדול. יש כאן רעייה לא מבוקרת של עדרים, והם הורסים את העצים. יכולים להיות פה אפי־ לו דובים!”

ה„יער" של נופים
יופי של חיים

תל־אביב

פרחי משי

כלתו של מרק מושביץ היא אשת־עסקים מצליחה בזכות עצמה.

המדינה כולה רעשה על עיסקת־ הנפל, שהיתה אמורה להכניס מי־ ליארדים לחברת דנות, שהוקמה על־ידי מרק מושביץ (העולם הזה 2364). באותו שבוע, כמה ימים אחרי שהוברר שהעיסקה לא תצא לפועל, נפתחה בדיזנגוף סנטר חנות יפהפיה, המייבאת רהיטים עתיקים, כלים מאיטליה ושכיות־חמדה מה־ מיזרח־הרחוק. שם החנות — פנ־ טסיה אקזוטיקה.

הקשר שבין החנות ובין חברת דנות היא אשה צעירה ויפה בשם גבי מושביץ. גבי בת ה־38 היא אלמנתו של דני, בנו הבכור של מרק מושביץ, שניספה לפני 11 שנים בתאונת־מטוס. חברת דנות קרוייה על שמו.

מישרד־אדריכלים. גבי נול־ דה בזיכרון־יעקוב. כשהיתה בת 19 הכירה את דני, ואחרי ארבע שנות חיזור הם נישאו. נולדו להם שני ילדים — שרון ועופר. שרון היתה בת שנה וחצי, ועופר היה בן שישה שבועות בלבד כשנהרג אביהם.

לפני כשנתיים פתחה גבי את חברת גור, העוסקת בייבוא והפצת פירחי־משי מהמיזרח הרחוק. שם החברה הורכב מראשי־תיבות של שמות השותפים: גבי, אורי (מר־ קוזה), ורונית (עופר), גרושתו של יולי עופר.

לפני כחצי שנה נישאה גבי ל־ משה רשל, עובד בשגרירות הא־ מריקאית בתל־אביב.

בשמים ושוקולדה. את הרע־ יון לפתוח חנות שתשלב בתוכה כלים מעודנים, המונחים על שי־ דות ורהיטים עתיקים, כשמסביבם פזורים פירחי־משי הנראים כאילו זה עתה נקטפו, הגתה גבי יחד עם חברתה, לאה לוי ועם שותפה.

לפתיחה הגיעו כל היפות וה־ חשובות של תל־אביב — דיצה חבס, גילה בוכמן, לאה רבין, רעיה יגלום. חברת רבלון תרמה לאירוע בשמים ועלית נידבה שוקולדים.

גבי הסתובבה מאושרת בין אור־ חיה. שנים של עבודה קשה, מסי־ רות, חריצות וכישרון הוכיחו את עצמן. היא הצליחה.

בעלת־חנות גבי מושביץ־רשל*
הרבה עבודה וכישרון

* בין יהודית מושביץ, גרושתו של מארק מושביץ, ובלאנקה מו־ שביץ, אשתו.

מי העליל על מי?

משה רייק, מתנחל באלקנה, מחבק את אשתו אחרי שזוכה מהאשמה ששלח שכירי־חרב לאיים על ערבי כדי לגזול את אדמתו - והאשם האמיתי לא הועמד למישפט מפני שהוא מקורב לשילטון

אשה צעירה ויפה יצאה בוכיה מאולמו של השופט דויד ולך. נשים בוכיות אינן מחזה נדיר בבית־המישפט.

זהו מקום המלא צער ויסורים. אבל המיוחד באשה הצעירה היה לבושה: היא לבשה חצאית שחורה וחולצה לבנה, כמו מדי־מישפט של עורכת־דין. עורכות־דין היוצאות בוכיות למיסדרון הן בהחלט מחזה נדיר.

כשניגשתי אליה, הציגה עצמה כאמיליה רייק והבהירה מייד כי אין היא עורכת־דין, אלא אשתו של נאשם. היא סיפרה כי מישהו קשר קשר להעליל על בעלה. גם סיפורים כאלה אינם יוצאי־דופן בבית־המישפט. נשות הנאשמים תמיד מאמינות בבעליהן ועומדות לצידם. אבל היה משהו נוגע ללב באשה הצעירה שהיתה על סף היסטריה, ואפשר היה לראות את ליבה הנגזר לגזרים.

ביום הראשון השבוע, יותר מחצי שנה אחרי שפגשתיה בוכיה בבית־המישפט, ראיתי אותה שוב. עיניה זרחו והיא נראתה ככלה בחופתה. היא היתה מלאת התרגשות. בעלה, משה רייק, זוכה עוד לפני תום פרשת התביעה. נציגת הפרקליטות, התובעת יהודית אמסטרדאם, ביקשה מהשופט למחוק את התביעה נגדו ולזכותו.

"אני נעתר לבקשת התביעה ומזכה את הנאשם," כתב השופט אריה אבן־ארי. "לאחר שמיעת שיבעת עדי־התביעה, התעורר בלב התביעה ספק רציני אם אמנם הנאשם הנכון יושב על ספסל־הנאשמים, וכי אולי מקומו של אחד מעדי־התביעה היה על ספסל זה."

העלילה שעליה דיברה אמיליה לפני חצי שנה הוכחה בבית־המישפט. לא היה זה בעלה ששלח שלושה שליחים לאיים על ערבי זקן ולהכריח אותו למכור את אדמתו. היה זה כנראה אדם אחר. כדי להסתיר את זהותו של המתכנן האמיתי, החליטו כל משתתפי הקשר להעליל על רייק ולגרום לכך שהוא ילך לבית־הסוהר.

הסניגור, אורי וגמן, הצליח להרוס את תשתית העדויות, ולאט לאט הביא גם את התביעה להיווכח כי אין מקום לאישום. ביום השישי שעבר טילפנה פרקליטת מחוז־המרכז, שרה סירוטה, לסניגור, ואמרה לו כי בעקבות מידע שהגיע אליה, והתפתחויות בתיק, החליטה על ביטול האישום. אולם היא השאירה עדיין פתח, והדגישה כי הכל כפוף לכך שלא תהיינה התפתחויות מפתיעות עד יום הראשון. וגמן, הידוע בזהירותו, לא גילה זאת אפילו לנאשם ולמישפחתו. הוא רק רמז להם כי צפויות חדשות טובות ביום הראשון.

מיסטר איקס המיסתורי

משה ואמיליה רייק הם אנשי גוש־אמונים ומראשוני המתנחלים בגדה. הם עזבו את רמת־גן עוד בתחילת 1977, והיו בין הראשונים להתיישב באלקנה. עד היום הם מתגוררים עם שלושת ילדיהם ב"קוביה" בת 40 מטרים. רייק, שהוא קבלן במיקצועו, וגם אביו קבלן ברמת־גן, המשיך לעבוד בישראל וחיפש הזדמנויות להתחיל לבנות גם בגדה.

הוא הצליח לקנות רק חלקת אדמה אחת, והתחיל בפרוייקט של בניית וילות. ואז נעצר על־ידי המישטרה בעניין הסחיטה, וכל הפרוייקט התעכב. שיטות קניית האדמה בגדה אינן דומות לשיטות הנהוגות בישראל. פלאחים רבים אינם מוכנים למכור אדמות כלל, ורבים מסרבים למכור אותן ליהודים. לכן נזקקים שם למתווכים ולמשכנעים.

סניגור וגמן
העדים שיקרו

לעבד אל־קאדר רדאר היתה חלקת אדמה בכפר עזיז־עתמה. אל אדמה זו לטשו כנראה רבים את עיניהם. אך הזקן העקשן סירב בכל תוקף למכור, וגם כאשר באו מודדים ממשלתיים למדוד את השטח, לא שוכנע למכור. ב־26 בדצמבר 1981 בשעה 8 בבוקר, נכנסו שלושה ערבים לביתו של הקשיש דרך דלת הכניסה, שהיתה פתוחה. הם סתמו את פיה של אשתו, הצמידו אקדח לרקתו של בעל־הקרקע והחתימו בכוח את אגודת ימינו על מיסמך למכירת הקרקע. אחרי החתמתו זעק הזקן לעזרה והשלושה ברחו מהמקום, כאשר אחד מהם יורה לעבר תושבי־הכפר שרדפו אחריהם.

כבר למחרת המיקרה נחקר אדם שכונה על־ידי המישטרה בשם "איקס", בחשד כי הוא המוח המתכנן של כל העניין. הוא שוחרר, וכדי להצילו החליטו האחרים כי "ישימו את המיסמך על רייק", כי גם הוא התעניין בעבר באדמותיו של הזקן.

שלושת הערבים שביצעו את הסחיטה בפועל נעצרו ונשפטו. שניים מהם נדונו לשנתיים מאסר ואחד לארבע שנים. הם היו העדים הראשיים במישפטו של רייק. עוד לפני מעצרם ניסו לשתול את המסמך המפליל, שעליו טביעת־אצבעו של הזקן, אצל רייק. יומיים אחרי מעשה הסחיטה, המתינו לרייק ליד מישרדו של עורך־דינו בפתח־תיקווה, וכאשר הגיע לשם בעניין אחר ניסו לפתותו לקנות אדמה מסויימת. "אבל אני ידעתי שהם אינם אמינים, כי כבר ניסו לרמות אותי בעבר," סיפר רייק, "ולכן לא רציתי אפילו לשוחח איתם על האדמה." כך נותר המיסמך המרשיע בידיהם, ונתפס אצלם.

חקירה מוזרה

כל הערבים המעורבים בפרשה העידו נגד רייק. הם טענו כי הוא היה האדם אשר בשירותו עבדו, וכי הוא תיכנן את כל העניין ושלח אותם להחתים בכוח את הזקן.

היתה זו משימה כמעט בלתי־אפשרית

תובעת אמסטרדאם
אין די ראיות

להפריך את סיפורם המשותף. הם עלו על דוכן־העדים וחזרו על גירסתם. אך לאט־לאט ניבעו סדקים בחומה. עד אחד חזר בו והודה כי לא רייק הוא המתכנן. הוא הוכרז כעד עויין. התביעה ביקשה לדחות את המישפט כדי להעמיק חקור ולברר את גירסתו של רייק.

כאשר החלו להתגלע הפרצות, ביקשה התובעת אמסטרדאם, מיוזמתה, מבית־המישפט לשחרר את רייק בערבות. ואז התגלה עוד עד שסיפר כי שמע במו־אוזניו כיצד אחד הערבים מדיח את חברו להפליל את רייק.

עד־התביעה האחרון היה האדם שכונה "איקס", ואשר העדים שחזרו בהם סיפרו כי הוא בעצם זה ששלח אותם לזקן, והציע להפליל את רייק. (עדותו של אדם זה נאסרה לפירסום וגם שמו חסוי). אחרי עדותו ואחרי גילוי הקלטות וחומר נוסף, שלא נמסר על־ידי המישטרה לתביעה, החליטה פרקליטת המחוז לבטל את האישום נגד רייק.

"מהרגע שעצרו אותי אמרתי להם שאני מבקש להיבדק במכונת־אמת ולערוך עימות עם העדים," סיפר רייק בראיון בילעדי להעולם הזה. "כאשר המישטרה חקרה אותי לפני שנה, ואמרו לי במה מאשימים אותי, אמרתי להם שכל מה שחסר בכתב־האישום זה רצח ואונס."

היה זה בוודאי מצב נורא לאדם חף־מפשע, שחמישה עדים חוברים יחדיו ומעידים כי הוא אשר שלח אותם לסחוט מהזקן. "ידעתי שהייתי בתחרות עם אנשים בענייני בנייה וחשבתי שמישהו רוצה להכשיל אותי," סיפר רייק. הוא ישב ארבעה חודשים בבית־המעצר עד ששוחרר ביוזמת הפרקליטות.

"אני ידעתי שאדמתו של הזקן עומדת להפקעה, ולא הייתי שם את כספי על קרן־הצבי. במו עיניי ראיתי את המודדים שמדדו את אדמתו של הזקן," מספר היום רייק.

יתכן מאוד כי הפרקליטות לא היתה מגישה כלל את כתב־האישום נגד רייק, לוא היו בידיה כל הראיות מהתחלה. אולם תיק־המישטרה נוהל בצורה מוזרה מאוד. החוקר הראשון בתיק, סמל מודיעין אורי גז, מצא את המיסמך המפליל בידיו של אחד הנאשמים הערבים כבר יומיים אחרי הפשע, אך נאמר לו מהמודיעין של המטה הארצי לא להעביר את המיסמך למישטרת טול־כרם, שם התנהל תיק־החקירה, אלא לשמור את המיסמך אצלו.

רק אחרי שתיק־החקירה כולו הועבר למישטרת כפר־סבא, כשלושת שבועות מאוחר יותר, הוא קבל הוראה להעביר את המיסמך לכפר־סבא.

מי היה מעוניין להעביר את התיק, שבאופן רגיל חייב היה להתברר בטול־כרם, לכפר־סבא, הדבר לא התגלה עד היום. "הוברר לבית־המישפט כי בתחילת החקירה המישטרתית בחש כנראה מאן־דהוא בקדירה, כך שראיות שונות הועלמו לא רק מהסניגוריה אלא גם מהתביעה. המישטרה לא מילאה אחרי הוראות החוק ויש לדעת בית־המישפט לחקור בעניין. כי אם חומר חקירה אינו מועבר לפרקליטות, נמצא החוק מרוקן מתוכן". כך קבע השופט באופן חד־משמעי, והורה להעביר העתק מהחלטתו זו לשר־המישטרה ולמפכ"ל.

אילנה אלון

שיחרור

בגלל 120 אלף דולר

לפני שלוש שנים לא היו אנשי מכבי תל־אביב מוכנים להשקיע מיליון לי־רות ברכישתו של שחקן מליגה א׳. **ניסים כהן** שיחק אז במכבי הר־צליה, ומכבי פתח־תקווה זכתה בו. היום מוכנה מכבי תל־אביב לשלם עש־רות מיליוני לירות כדי לרכוש את הקשר, שהתגלה כאחד המחוננים ש־ידע הכדורגל הישראלי.

אך היום זה לא הולך למכבי תל־אביב. כי מכבי פתח־תיקווה מתעקשת לא לשחרר את הקשר הבינלאומי שלה.

אך מאז נסיון הרכישה של מכבי תל־אביב, ובעיקר מאז שהתחיל לאמן אותה **דויד** („דוביד״) **שווייצר**, יצ־אה נפשו של כהן להצטרף לשורות המועדון התל־אביב המפואר, שדוביד הצליח העונה להובילו לצמרת הטבלה.

כהן המתוסכל החליט לנצל את הבע־יות הפיננסיות של מכבי פתח־תיקווה, שמזה חודשים קופתה ריקה ואין מו־שיע. הכדורגלן מחה על אי־התשלום

כדורגלן ניסים כהן
ניצל בעיות פיננסיות

ולא הופיע לאימון. ולא די בזה, גם טרח לספר לכל עם ישראל מעל דפי־העיתונות איזו הנהלה כושלת יש ל־פתח־תיקווה.

ניסים היה השחקן היחיד שקיבל הרבה כסף מקבוצתו וגם הרבה יחס, וההנהלה נעלבה מאוד מהתנהגו־תו והחליטה להענישו. **דויד לבגון**, היושב־ראש החדש של הקבוצה הח־ליט שעליו לא צוחקים. הוא השעה את השחקן הכוכב ממישחקי הקבוצה ו־העמידו לדין לפני ועדת־המישמעת של הקבוצה.

ניסים כהן אמור לקבל את שיחרורו תמורת 90 אלף דולר.

אך בקבוצה המלבסית החליטו ה־שבוע להתחכם עם השחקן כפוי־הטובה וכה אמרו לו: שיחרור עדיין לא ניתן לך השנה. אם תיאות לחזור ל־שחק בקבוצה, אתה חייב בהתנצלות, כמו־כן בשינוי החוזה. כי סכום השי־חרור יעלה ל־120 אלף דולר, שת־שלם כל קבוצה שתחפוץ בו בשנה הבאה — רק לא מכבי תל־אביב.

למכבי, אמרו השבוע בפתח־תיקווה, היה חלק גדול באי־תיפקודו של הקשר. „דוביד ממלא לו את הראש, שבשנה הבאה הוא יקנה אותו, ולכן הוא מפתיע אצלנו,״ אמר איש הנהלת מכבי פתח־תיקווה השבוע.

ספורט

כדורגל

הטעות המצולמת

עניינה של הפינה החדשה של מחלקת הספורט של הטלוויזיה רגע של מחלוקת הוא למקד את העדשה האלקטרונית על ההתרחשויות במיגרש במהלך מישחקי ה־כדורגל או הכדורסל. הדבר יכול לשמש לחשיפת האמת במחלוקות על שהתרחש.

עדשת המצלמה מספיקה לקלוט מה ששופט בן־תמותה אינו מספיק. האם זה פוגע באמינות של השופטים?

אברהם קליין, השופט הבינלאומי ש־פרש השנה מהליגה הלאומית וממשיך לש־פוט בליגה לנוער, מביע דעתו על כך.

אומר קליין:

דעתי על התוכנית היא שלילית ל־חלוטין. בכל אופן, לשופטים התוכנית לא תורמת, להיפך. השופטים הם רק בני־אדם ויכולים לטעות. טעויות הן חלק בלתי־נפרד מהמישחק עצמו וחייבים לקבלן כמובן מאליו. אם מראים את טעויות השופטים ל־כל עם ישראל, יכולים רק לקלקל לכל ענ־יין השיפוט בארץ.

רק לסקרנותם של האנשים זה יכול להועיל. אני לא אומר שצריך להוריד את התוכנית, אבל כשופט אני שולל אותה.

איטי אבל מצליח

למה המאמנים לא ששו בעבר לצרף את **עודד מכנס** להרכב הראשון בנבחרת הלאומית, למרות מיספר השערים הגדול שהצליח להבקיע כל עונה?

מכנס, שהוא היום הכדורגלן מס׳ 1 ב־ישראל, לא נחשב מעולם שחקן פעלתן, מהיר או זריז, גם לא שחקן בעל כישו־רים של שמירה על היריב, תכונות־מפתח חשובות לכל כדורגלן.

בכל זאת, הוא מצליח, למרות חסרונו־תיו, להבקיע את מיספר השערים הגדול ביותר בשנים האחרונות. הוא מפגין יכו־לת נדירה בהבקעת שערים דווקא בגלל איטיותו.

יש לו קור־הרוח באותה שנייה גורלית שלפני הבקעת־השער, כשהוא נמצא בר־חבת היריב, שם הוא מקבל את הכדור כדי לבעוט בעיטת נקיה, שאותה הוא מנצל במלואה.

הרבה שחקנים פעלתנים, זריזים ומהי־רים אינם מצליחים להבקיע שער, בגלל פזיזות והתרגשות. דווקא באותה שנייה

כדורגלן מכנס
קור־רוח

חשובה הם פועלים בצורה נמהרת ולכן הם מחמיצים את ההבקעה שהיא לב ליבו של מישחק הכדורגל.

מאמנו של מכנס יודע לנצל יתרון פעוט וחשוב זה, וכל חבריו עוזרים לו במשימה. לכן אף פעם לא שוכח השחקן־הכוכב להו־דות לחבריו על הבישולים וההכנות שהם מכינים לו בדרך להבקעה. „בעזרת ידידי הטובים, אני מצליח להבקיע,״ אמר לא פעם עודד מכנס.

ראגבי

בלי זרים

חיילי הכוח הרב־לאומי המשרתים בסי־ני הביעו את רצונם להצטרף כקבוצה ל־ליגת הראגבי הפעילה בישראל. בקשתם נדחתה על הסף. איגוד־הראגבי הישראלי דחה את בקשתם בטענה, ששחקניהם אי־נם ישראלים ולכן לא יוכלו להשתתף ב־ליגה ישראלית.

הדבר עורר תרעומת בקרב שחקני ליגת־הראגבי בארץ. שילובם של החיילי הכוח הרב־לאומי יכול להביא לשיפור הרמה של הענף בארץ. ליגת הראגבי בארץ בנו־יה ממיספר קטן של קבוצות, שרובן בע־לות רמת־מישחק נמוכה. ספורט הראגבי אינו פופולארי בקרב רוב הישראלים, אלא רק אצל המהגרים מהעולם האנגלו־סאכסי. ליגת הראגבי הישראלית אינה נתמכת על־ידי כל גורם ממלכתי, גם לא על־ידי הת־אחדות הספורט, וגם אינה קשורה לשום מרכז פוליטי, כמו שאר ענפי הספורט.

פעילות שחקני הראגבי היא חובב־נית, וברובה נעשית על חשבון השחקנים עצמם, לכן, חושבים הם שאין מקום להת־נגדות לשילובם של חיילי הכוח הבינל־אומי היכולים, אולי, לתרום לענף.

תחזית

חברות הנהלה

שטרית

רום

את מישחקי המחזור ה־15 של הלי־גה הלאומית והארצית חוזות השבוע רותי שיטרית, חברת הנהלת קבוצת הכדורגל מכבי יבנה ויעל רום, חברת הנהלת בית״ר חיפה.

מישחקי הליגה הלאומית והארצית	שטרית	רום
1. הפועל רמת־גן — הפועל באר־שבע	2	×
2. בית״ר ירושלים — שימשון תל־אביב	2	1 (×)
3. מכבי יבנה — מכבי תל־אביב	×	1
4. הפועל כפר־סבא — הפועל יהוד	1	1
5. מכבי יפו — מכבי פתח־תיקווה	1 (×)	×
6. בני־יהודה תל־אביב — מכבי חיפה	1	×
7. הפועל תל־אביב — הפועל לוד	1	1
8. מכבי נתניה — הפועל ירושלים	1	1
9. הפועל בית־שאן — הכוח מכבי רמת־גן	2 (×)	2
10. הפועל בית־שמש — הפועל חדרה	× (1)	1
11. מכבי שפרעם — הפועל ראשון־לציון	1	×
12. הפועל פתח־תיקווה — בית״ר רמלה	1	1
13. הפועל קריית־שמונה — הפועל אשקלון	2	1

בשבוע שעבר הצליח רלף קליין לנחש שמונה תוצאות נכונות ואילו יהושע רוזין ניחש שש.

המיטבח של הפועל

פעם ישבו אנשי הפועל תל־אביב אצל ג׳קי רונן ובישלו שם את כל ענייניהם. אחר־כך עברו לשבת בקפה אכסודוס, בסקאלה וגם במיסבאה.

לאחרונה הדירו עסקני הפועל תל־אביב רגליהם מכל אותם מקומות, והפכו את המיטבח למושבם הקבוע.

מדי יום שישי בצהריים, בגשם, בשמש וגם בכפור, יושבת לה שם חבורת עסקנים צפופה, דנה, מתווכחת, מחליפה דיעות ורשמים, פותרת בעיות אקטואליות ומעבירה

עסקנים אפרתי, לקס, זהב, יעקובסון ופלדה
רכילויות מכל הבא ליד

רכילויות מפה לאוזן. מי שחשקה נפשו באינפורמציה עדכנית על הפועל תל־אביב, מה התבשל בה ומה עלול לקרות אצלה, יבוא ביום השישי, ישב בשולחן הסמוך לחבורה, יטה אוזן וישמע מה מתבשל במיטבחה של הפועל תל־אביב שליד קולנוע צפון.

מי שיעשה זאת, אולי יוכל אפילו להפסיק לקרוא את מדורי־הספורט בעיתונים.

ישראכרט-איתנו בכל קניה

אין זה משנה לאן נצא לקניות:
לחנויות כל-בו גדולות, לבתי אופנה או לכל מקום אחר.
העיקר שישראכרט איתנו תמיד בכל קניה.

משתלם לשלם ב-
ישראכרט

• בנק הפועלים בע"מ • בנק המזרחי המאוחד בע"מ • הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ • בנק קונטיננטל לישראל בע"מ • בנק מסד בע"מ • בנק הבניה לישראל בע"מ • בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ
• בנק אמריקאי ישראלי בע"מ • בנק אוצר החייל בע"מ • בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ • בנק צפון אמריקה בע"מ • בנק למימון ולסחר בע"מ • בנק עין חי בע"מ

המחיר: 50 שקלים (כולל מ.ע.מ.)
שנה 47
מיספר 2366
כ' טבת תשמ"ג, 5.1.1983

העולם הזה

76 עמודים

על שודדי הווידיא

חקירה מיוחדת

כך הם מרמים אותך!